

SEVİL ATASOY

ACAYİP İŞLER

5. BASKI

SEVİL ATASOY

**“Acayip, ama gerçek.
Çünkü gerçek her zaman acayıptır.
Kurgudan daha acayip.”**

George Gordon Byron

Adli Bilimler Uzmanı Sevil Atasoy bu kez acayip işlerin peşine düşüyor...

İnancı uğruna masum kadınları boğan inşaat ustası,
namus için üç kızını öldüren milyoner işadımı,
arkadaşının cesedini köpeklerle yediren yakışıklı genç,
bebekleri öldüren güzel hemşire gibi acayip katiller...
Otların arasına düşmüş pul büyüklüğündeki cam parçası,
otomobilin filtresine takılıp kalan çekirge ya da
yirmi beş yıl sonra bulunan tırnak gibi acayip kanıtlar...
Gördüğünü hatırlamayan, başkası sanan ve
bir gördüğünü bir daha unutmayan acayip tanıklar...
Mumyalar ve kemiklerle dolu acayip olay yerleri...

Sevil Atasoy'un deyimiyle “Okuyacaklarınızın bir bölümü, ‘keşke olmasaydı’,
bir bölümü ise, ‘iyi ki oldu’ diyeceğiniz acayıplikler.”

Hazırsanız, karanlık ve ürküten bir dünyanın kapıları sizin için aralanıyor...

Prof. Dr. Sevil Atasoy, Alman Lisesi ve İstanbul Üniversitesi Kimya Fakültesi'nin ardından İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'nde biyokimya uzmanı, doktoru, doçent ve profesörü oldu.

Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Biyokimya Anabilim Dalı'ndaki öğretim üyeliğinin yanı sıra, 1980-1993 arasında Adalet Bakanlığı Adli Tıp Kurumu Kimyasal Tahliller İhtisas Dairesi Başkanlığını, İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü'nün 1987-2005 yılları arasında müdürlüğünü yürüttü; biyokimya, kriminalistik ve kriminolojinin farklı alanlarında lisans, yüksek lisans ve doktora dersleri verdi; tez danışmanlığı yaptı ve 2009'a kadar İstanbul Üniversitesi'ndeki öğretim üyeliğini sürdürdü.

Halen İstanbul Üsküdar Üniversitesi'nde rektör yardımcılığı, Adli Bilimler lisans bölüm başkanlığı, Adli Bilimler ve Ceza Adleti lisansüstü eğitimleri verilen Bağımlılık ve Adli Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü ile Şiddet ve Suçla Mücadele Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürlüğünü yürütmektedir.

2005-2010 arasında Birleşmiş Milletler Uluslararası Uyuşturu-cu Kontrol Kurulu (INCB) üyesi olan ve 2009-2010 dönem başkanlığını üstlenen Atasoy, Ekonomik ve Sosyal Konsey tarafından 2017-2022 arasında görev yapmak üzere yeniden seçildi.

Biyokimya, toksikoloji ve genetik alanında çok sayıda bilimsel yayını olan Sevil Atasoy, 2005-2009 arası, *Hürriyet* gazetesinde “Delil Avcısı” adlı sayfada haftalık adli bilim yazıları kaleme aldı, CNN Türk'te “Suç ve Delil”, HaberTürk'te “Acayip İşler”, NTV'de “Gel Zaman Git Zaman” tartışma programlarını yaptı, Kanal D'de Okan Bayülgen ile birlikte sunduğu “Muhabbet Kralı” programı İsmail Cem En İyi Talkshow Programı Ödülü'nü kazandı. Yine Kanal D'de, “Kanıt” adlı yüz bölüm süren polisiye dizinin konsept sahibi ve hikâye danışmanlığı ile sunuculuğunu üstlendi. Ekim 2019'dan itibaren TLC Türkiye kanalında “Sevil Atasoy ile People Dergisi Araştırıyor” programında yorumcu olarak yer aldı.

Açayip İşler

DOĞAN KİTAP TARAFINDAN YAYIMLANAN DİĞER KİTAPLARI

Labirent

Bu Ayak İzi Senin, Dr. Watson!

Karanlığa Yolculuk

Her Çikolata Yenmez

Kusursuz Cinayet Yoktur

Yeraltındaki Melekler, Yerüstündeki Şeytanlar

Züppe Kocanın Şarkıcı Karısı

Çürük Elmalar Masum Mahkûmlar

ACAYIP İŞLER

Yazan: Sevil Atasoy

Yayın hakları: © Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş.

1. baskı / Kasım 2015

5. baskı / Şubat 2020 / ISBN 978-605-09-6731-9

Her 2000 adet bir baskı olarak kabul edilmektedir.

Sertifika no: 11940

Kapak tasarımı: Tuğrul Üçyiğit

Sevil Atasoy fotoğrafı: Tamer Hartevioğlu

Baskı: Yıkılmazlar Basın Yayın Prom. ve Kağıt San. Tic. Ltd. Şti.

Evren Mah. Gülbahar Cad. No: 62 / C Güneşli - Bağcılar - İSTANBUL

Tel: (212) 515 49 47

Sertifika no: 45464

Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş.

19 Mayıs Cad. Golden Plaza No. 3, Kat 10, 34360 Şişli - İSTANBUL

Tel. (212) 373 77 00 / Faks (212) 355 83 16

www.dogankitap.com.tr / editor@dogankitap.com.tr / satis@dogankitap.com.tr

Acayip İşler

Sevil Atasoy

İyi bir polisiye yazarı olduğunu defalarca “Kanıt”layan
kızım Selin Atasoy’a
ve
bulutların arasından her ikimizi gülümseyerek izleyen
sevdiklerimize...

İçindekiler

Sunuş.....	13
Ölülerle muhabbeti sevenler	17
Filtredeki çekirge.....	23
Ölüm melekleri.....	34
Adaletin yeni yüzü	47
“Ben doğuştan suçluyum hâkim bey”	51
“Tanrım, sen ne büyüksün!”	59
Bana ne zaman öldüğümü söyle!	73
Bir garip intihar notu.....	83
Kurban erkek olmalı.....	88
Faili meçhuller, tecavüzcü polisler: İşte New York, Paris, Lahor	109
Boşa geçen yıllar.....	119
Dexter hayranı küçük katiller	133
Saç teline bağlı hayatlar	143
Ölümüne öpücükler.....	157
Seri katiller ne kadar zeki?	170
Seks, ölüm ve sanal dünya.....	175
Meşhed’de bir örümcek	186
İnsülin cinayetleri	194
Floransa Canavarı’nın peşinde kırk yıl	203
Bir mucize oldu, melekler her yerdeydi.....	215
Don Kişot ve Sanço Panzalar	227
Ne içindeyim zamanın, ne de büsbütün dışında	236

Sunuş

Karanlık, korkunç, vahşî ve ürküten bir dünyaya yeniden hoş geldiniz. Bundan yaklaşık on yıl önce ilk kitabım *Labirent*'in ön-sözüne “Size, akıllara durgunluk veren Ölüler Meydanı Jemaa el-Fna’yı anlatabilirim. Ya da Katmandu’dan Lhasa’ya planladığınız yolculukta yanınıza alacaklarınızı. Gelin görün ki, paylaşmak istediğim başka şeyler var” diye başlamıştım. O gün bu gündür, başka şeyler anlatıyorum size. Bu kez sıra, acayip işlerde.

Ne olurdu, yazdıklarımın kurgu olduğunu söyleyebilseydim. Bu kitapta yer alan, inancı uğruna masum kadınları boğan inşaat ustasını, namus için üç kızını öldüren milyoner işadamını, arkadaşının cesedini köpeklerle yediren yakışıklı genci ya da bebekleri öldüren güzel hemşireyi sadece hayal ettiğimi söyleyebilseydim.

Polisin adam öldürmesi, bilirkişinin yanlış raporu, doktorun cellatlığı da keşke kurgu olsaydı. Suç işledikleri anlaşıldı elbette. Ama ne zaman? Masumlar on yıllar boyu hapis yattıktan sonra mı? Yoksa öldükten sonra mı? Yoksa polis, uzman ya da doktorun kendisi öldükten sonra mı?

Okuyacaklarınızın bir bölümü, “keşke olmasaydı”, bir bölümü ise, “iyi ki oldu” diyeceğiniz acayıplıklar. Söz bu noktaya gelmişken Lord Byron’u anmadan geçmeyelim:

Acayip, ama gerçek.

Çünkü gerçek her zaman acayıptır.

Kurgudan daha acayip.¹

Tam da bu yüzden, beğenilen polisiye romanlar, filmler ve tıpkı “CSI”, “Criminal Minds” ya da “Dexter” gibi diziler, az ya da çok gerçek olaylardan esinlenmiş olanlardır. Beş dalda Oscar Ödüllü *Kuzuların Sessizliği*’ndeki (*The Silence of the Lambs*) Buffalo Bill karakteri, üç seri katilin Ted Bundy, Gary M. Heidnik ve Ed Gein’in bir bileşkesidir. Henüz yirmilerinin başındayken kız arkadaşıyla birlikte on kişiyi öldüren Charles Starkweather beş ayrı uzun metraj filme² ayrıca Stephen King dahil olmak üzere birçok hikâye ve roman yazarına esin kaynağı olmuştur.

Öykülerde sadece en aptalından en akıllısına acayip katiller yer almıyor. Otların arasına düşmüş pul büyüklüğündeki cam parçası, otomobilin filtresine takılıp kalan çekirge ya da yirmi beş yıl sonra bulunan tırnak gibi acayip kanıtlara da rastlayacaksınız. Ayrıca gördüğünü hatırlamayan, başkası sanan ve bir gördüğünü bir daha unutmayan acayip tanıkları tanıyacak, mumyalar ve kemiklerle dolu acayip olay yerlerinde dolaşacaksınız.

Karşınıza yıldızlaşan polisler, doktorlar, savcılar, yargıçlarla birlikte, masum olanı on yıllar boyunca savunan avukatlar da çıkacak.

Sözü fazla uzatmadan bir konuya değinmek istiyorum. Aralarında yabancıların da olduğu orta yaşın üzerindeki kimi polis ve savcı dostlarım, polisiye öykü, film ve dizilerin, katillere suç işleme ve gizleme yöntemlerini öğrettiğini, bu yüzden onları yakalamakta zorlandıklarını ileri sürer. Ben, bu dostlarımı Brezilyalı sihirbazlara benzetiyorum.

Bir süre önce Brezilyalı yirmi bir sihirbaz, şapkadan tavşan çıkartma, kutudaki kadını ikiye bölme, para kaybetme gibi klasik-

1. “*Tis strange - but true; for truth is always strange; stranger than fiction*” (George Gordon Byron)

2. *The Sadist* (1963), *Badlands* (1973), *Stark Raving Mad* (1983), *Kaliforniya* (1993), *Natural Born Killers* (1994) ile *Starkweather* (2004).

leşmiş numaraların nasıl yapıldığını gösteren bir dizi yayınladığı için ülkenin en büyük televizyon kanalını mahkemeye verdi. Yargıç, sihirbazların maddi zarara uğradığını kabul edince her birine yüklü tazminatlar ödendi. Sihirbazlara kanaldan şikâyetçi olmak, birkaç yeni numara öğrenmekten daha kolay gelmiş olmalı.

Bazı polisler, birkaç yeni bilgi edinerek suçluları yakalamak varken, kolaya kaçıyor. Halbuki, yüz bölüm yayınlanan “Kanıt” adlı polisiye dizimizi, hep “Kusursuz cinayet yoktur!” diyerek kapattık. Zaten kusursuz olsaydı, olaya cinayet demeyecek, kaza, intihar ya da doğal ölüm zannedecektik, değil mi? Kusursuza yakın olan cinayetler elbette vardır. Ama bunun nedeni katillerin becerileri değil; sorgucular, olay yerini inceleyenler, kriminal laboratuvar çalışanları, her meslekten bilirkişi ve daha birçok profesyonelin 21. yüzyılın gerektirdiği birkaç yeni “sihirbazlık numarasını” öğrenmeden iş yapmayı sürdürmek istemesi.

Sevil Atasoy
İstanbul, Ekim 2015

Ölülerle muhabbeti sevenler

Onu öpücüklere boğdum, kalbime bastırdım
Sonra yeniden gömdüm.

Teğmen François Bertrand (Montparnasse Vampiri, 1849)

Soğuk bir eylül gecesiydi. Gothenburg polisi otuz yedi yaşındaki kadının kapısını çaldı. “Evinizden silah sesi geldiğine dair ihbar var” dedi. “İçeriye girebilir miyiz?” “Elbette, buyurun” dedi kadın. Polisler, doğruca oturma odasına geçtiler, hızla evi dolaştılar; görünürde ne bir silah, ne de ceset vardı. Birkaç soru sormak üzere yemek masasının etrafındaki sandalyelere iliştiler, kadını karşılarına oturtular.

İşte tam o sırada genç olanın gözü, masanın yan tarafındaki büfenin üzerinde, bir dizi çerçeveli fotoğraf, biblo arasında duran kavalkemiğine ilişti. Önce plastik bir kemik sanarak fazla önemsemedi, ardından diğerlerini gördü. “Kusura bakmayın” dedi büyük bir nezaketle. “Bunlar ne?” Kadın “Kemik” dedi, “insan kemiği.” “Nereden buldunuz?” diye sordu genç polis. “Oradan buradan satın aldım, kimi zaman mezarlık müdüründen, morgdan ya da internetten.”

Kadını kelepçeleyip götürdüler, eve olay yeri inceleme ekibini soktular ve sadece oturma odasından bir sürü kemik topladılar. Birleştirildiklerinde erişkin bir erkek iskeleti oluşturabilecek kadar çoktular. Sonra buzlukta, beyaz plastik poşet içinde bir kafatası; mavi yorganın altında, panda pelüş oyuncakla birlikte bir tane daha, küçük yatağın sarı yastığına başını dayamış bir kafatası ve hemen dibinde kol kemikleriyle bir dördüncüsü.

Bir aya varmadan kadın, yargıcın karşısındaydı. “Ölünün huzurunu bozmaktan” iki yıla mahkûm oldu. Savcı Bayan Kristina Ehrenborg-Staffas, “Hayatımda böyle bir olayla karşılaşmadım” demişti. Karolinska Üniversite Hastanesi Androloji ve Cinsel Tıp Merkezi Başkanı Katarina Öberg ise olan bitenin adını koydu ve “Son on yılda İsveç’te nekrofil olgusuna rastlamamıştık” diye konuştu. İsveç medyasını ayağa kaldıran da bu “nekrofil” sözcüğü oldu.

Bildiğiniz gibi nekrofil, ölüye fena muamelenin, daha açıkçası ölüleri cinsel açıdan çekici bulmanın tıp dilindeki karşılığıdır ve pek fazla görülmez. Örneğin Adli Tıp Kurumu 4. İhtisas Kurulu tarafından cezai ehliyetinin olup olmadığı değerlendirilen 7252 olgudan 70’i cinsel suç sanığıydı ve aralarından sadece biri nekrofil ile suçlanmıştı.³

Çok eski zamanlardan beri fark edilmiş olan bu bozukluktan Mısırlılar öylesine korkardı ki, muhterem bir zatın karısı öldüğünde, olası bir taciz ve tecavüzden korumak amacıyla taze cenazenin tahnit yapıcılara teslimini yasaklamışlardı. MÖ 50 yıllarında Roma İmparatorluğu’nun Yahudiye eyaletine atanan Kral Hirodes’in, on karısından ikincisi Mariamne’yi diğerlerinden çok daha fazla sevdiği, kendisini aldattığını düşünerek kadını öldürdüğü, ancak cesedini yedi yıl yanından ayırmadığı rivayet edilir. Aynı iddia, Danimarka Kralı IV. Waldemar ve Frenk Kralı Charlemagne için de geçerlidir.⁴

Filmlerde, dizilerde ölü seviciler

Amerikalı yazar Edgar Allan Poe’nun henüz üç yaşındayken kaybettiği genç annesine beslediği aşkın da nekrofilik bir tutkuya dönüştüğünü, bu duygunun eserlerine korku, ölüm ve ölüye aşk

3. Cantürk N ve Koç S (2010) Adli tıp kurumunda değerlendirilen cinsel suç sanıklarının sosyo-demografik özellikleri ve psikiyatrik profilleri. *Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası*, 63(2), 49-53.

4. Jaffé Ph D (1999) Necrophilia: Love at last sight. In J. Boros, I. Münnich, & M. Szegedi (Eds.), *Psychology and Criminal Justice* (p. 242-247). Berlin: de Gruyter.

biçiminde yansıdığını da belirtmeden geçmeyelim.⁵ İnsan beyninin bu en garip sapmasının izlerine Shakespeare'in *Romeo ve Juliet*'inden *Dracula* ve *Uyuyan Güzeli* masallarına, bu yüzyılın "Heavy Metal" cillerinin şarkı sözlerine, otopsi teknisyenliğine soyunan ve ölümlerle önce dans edip ardından sevişen genç bir kadının anlatıldığı 1996 Kanada yapımı *Kissed* adlı filme, hatta şimdilerde pek popüler olan "True Blood" adlı ABD yapımı fantastik televizyon dizisine varıncaya dek birçok yerde rastlamak mümkün. Ancak yazımızın amacı, nekrofilile ilgili bir ders kitabı kaleme almak değil, bu nedenle şu Norveçli kadının marifetlerine dönelim.

Norveçli kadının garip fotoğrafları

Aslında onun nekrofilile suçlanmasının başlıca nedeni evdeki kemikler değil, olay yeri inceleme ekibinin alıp götürdüğü, "Benim Ölüseviciliğim" etiketli CD'deki belge ve fotoğraflardı. Nekrofilile hakkında, yukarıda aktardıklarım benzer bir sürü bilginin yer aldığı belgelerle, morg ve mezarlık görüntüleriyle pek ilgilenen olmadı ama, fotoğrafları, daha doğrusu şimdilerin pek modası "selfie"leri görenler neredeyse küçükdilini yutacaktı. Kiminde yüzünün yarısı görünen bir kadın, kafatasının tepesini yalamakta, kimisinde kemiklerle sevişmekteydi. Anlaşılan, sahibi belirsiz kemikler birer seks oyuncuğına dönüşmüştü.

Suçla mücadeleyle amaç edinmiş olanlar, nekrofillerin davranış biçimi hakkında bilgi sahibi olmak isterler. Çünkü bu sayede, belki de meslek yaşamlarında sadece bir kez karşılaşacaklarını nekrofilik bir seri katili yakalayacaklarını bilirler. Ceset elde etmenin bir yolu mezar soygunculuğı ise, bir diğeri cinayet olduğunu unutmazlar.

Tıpkı ardında onlarca ceset bırakan Amerikalı seri katiller Ed-

5. Bonaparte M (1931) Deuil, necrophilie, et sadisme propos d'Edgar Poe. *Rev. Française de Psychoanalyst.* 4, 716-734.

ward Theodore “Ed” Gein ve Yeşil Nehir Canavarı Gary Ridgway ya da soruşturmasına katkıda bulunduğum Noida seri çocuk cinayetlerinin başrol oyuncularını Hintli Surendra Koli ile Moninder Singh Pandher⁶ gibi.

Marilyn Monroe’nun cesedine ne yaptılar?

Ne acıdır ki, Marilyn Monroe’nun cesedinin dahi taciz edildiği söylenir. Ünlü aktris 5 Ağustos 1962 günü vefat etmiş, otopsisini Dr. Thomas Noguchi yapmıştı. Doktorun verdiği ilk raporda kanında 8 miligram kloral hidrat, karaciğer dokusunda 13 miligram pentobarbital (Nembutal) bulunduğunu, bu bulgulara dayanarak ölümün orijinini “intihar” olarak yorumladığını biliyoruz. Newton’a göre, Noguchi, güzel kadının sırtında ve kalçalarında taze çürüklere de rastlanış, ancak raporuna geçirmemişti.⁷

Noguchi’nin şefi Lionel Grandison, kadının şiddet gördüğünün emaresi olarak değerlendirdiği çürüklerin raporda yer almasından rahatsız oldu, buna rağmen imzalayarak onayladı, hemen ardından istifa etti.

On dört yıl sonra, 1978’de Marilyn Monroe’nun ölüm nedeni ve şekli yeniden masaya yatırıldı. Grandison, raporu baskı üzerine imzaladığını, aktrisin ölümünden hemen önce şiddet gördüğünü kanıtlayan bedeni üzerindeki çok sayıda çürüğe otopsi raporunda yer verilmediğini söyledi. Üstüne üstlük Monroe’nun cesedinin defin için tesliminden önce bir ya da birçok morg çalışanı tarafından taciz edildiğini iddia etti. Los Angeles Polis Müdürü William Parker’ın, dosyayı gasp-cinayet masasından alarak istihbaratçılara vermesi bir yandan şaşkınlık yaratırken, diğer yandan çürükler meselesini de tarihin karanlık sayfalarına gömdü. Çünkü Parker’dan sonra LAPD’nin başına getirilen Tom Reddin, “Bu

6. Atasoy S (2012) Hindistan’daki uzun günlerim. *Kusursuz Cinayet Yoktur, Kusursuza Yakın Olanlar Vardır*, Doğan Kitap, 143-154.

7. Newton M (2004) *The Encyclopedia of Unsolved Crimes*, Checkmark Books.

kanlı mesele hakkında istihbaratçılardan başka kimsenin en ufak bir bilgi kııntısına ulaşmasının önü kesildi” dedi. Hatta Belediye Başkanı Sam Yorty polisteki dosyayı incelemek istediğinde bile, “Kusura bakmayın, bulamadık” cevabını aldı. Güzel kadının ölümünün üzerinden yarım asır geçti, dosya hâlâ kayıp.

Biz yine nekrofillerimize dönelim

Kendisini ölü sanan Cotard Sendromlu karısıyla mutlu olan da nekrofiledir, Güney Koreli aktris Choi Jin-sil’in küllerinin bulunduğu kavanozu çalan muslukçu Park da, cinsel ilişkiye girmek amacıyla genç kızları öldüren, nekrofillerin belki de en ünlüsü seri katil Theodore Robert “Ted” Bundy de. Kendi aralarında böyle-sine farklılaşan nekrofilleri yakalayabilmek, bir sonraki kurbanı kurtarabilmek için sınıflamak şarttır. Bu nedenle polisler en az psikiyatrlar kadar sınıflamayı sever, böylelikle alanı daraltırlar. Örneğin, yeryüzündeki her insanda farklı olan parmak izleri sınıflanamasaydı, hiçbir işe yaramazdı.

Nekrofile için de, iki yüzyıl kadar önceki Krafft-Ebing sınıflamasından sonra Wulffen, Jones ve Hirschfeld sınıflamalarını gördük. Ancak bunların hiçbiri Rosman ve Resnick’in sınıflaması kadar benimsenmedi. Çünkü bu iki ünlü psikiyatr, 122 ölü seviciyi, FBI’ın efsanevi Davranış Bilimleri Birimi’nden Dr. B. R. Burg, Dr. S. Hucker ve M. Marler ile birlikte değerlendirmişti.

Nekrofiller kaç çeşittir?

Suçluların, gerçek ve yalancı nekrofil şeklinde iki büyük kümeye ayrıldığı bu sınıflama, bazı eklemelerle günümüze kadar geldi.⁸ Gerçek nekrofiller kendi aralarında, birini öldüren, zaten ölü birini kullanan, fantezilerinde ölüyle birlikte olanlar şeklinde

8. Rosman JP ve Resnick PJ (1989) Sexual attraction to corpses: a psychiatric review of necrophilia. *Bull Am Acad Psychiatry and the Law*. 17(2), 153-163.

alt sınıflara ayrılırlar. Yalancı nekrofillerin asıl hedefi canlılardır, ölüye ilgisi geçicidir. Bu konuya ciddi emek veren Hintli adli tıp uzmanı Anil Aggrawal, bu sınıflamayı benimsemeyip, yeni bilgiler ışığında nekrofilleri on kümeye ayırmış olsa da, henüz fazla taraf-tar bulamamıştır.⁹

Kafatası yalamanın cezası

Kafatası yalayan Norveçli kadının apartman dairesinde bulunan irili ufaklı çok sayıdaki “Rambo” bıçağına rağmen, kemikleri gerçekten sağdan soldan satın aldığı, kimseyi bu karanlık amacı için öldürmediği ortaya çıktı. Ölü beden ya da kalıntılarına yönelik bu tür davranışlar az ya da çok her ülkede cezasını bulur. Bizim yasalarımıza göre ölünün kısmen veya tamamen ceset veya kemiklerini alan veya ceset veya kemikler hakkında tahkir edici fiillerde bulunan kişi, üç aydan iki yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır. ABD’nin kimi eyaletinde kabahat, kiminde suç olarak görülse de, İngiliz yasalarında bırakın ölüyle ilişkiyi, elektronik ortamda beden ve parçalarına tacizi gösteren fotoğrafların bulundurulması bile suçtur.

9. Aggrawal A (2009) A new classification of necrophilia. *J Forensic Leg Med.* 16(6), 316-320.

Filtredeki çekirge

Ölümler, biz onları unutuncaya dek ölümsüzdür.

George Eliot (Mary Anne Evans), Adam Bede, 1859

Kuzey Amerika'nın batısında, California eyalet sınırları içinde, Fresno ile Los Angeles'a aynı uzaklıkta, San Joaquin Vadisi'nin güney ucuna yakın konumlu 350 bin nüfuslu Bakersfield'de güneşli bir pazar sabahıydı ve günlerden 6 Temmuz 2003'tü.

Otuz dokuz yaşındaki Joanie Harper dindar bir kadındı. Her iyi Hristiyan gibi, üç çocuğunu ve yetmişlik annesi Ernestine Harper'ı yanına alarak kiliseye gitti. Henüz altı haftalık Marshall, ilk kez sokağa çıkıyordu.

Çocukların babası Bay Vincent Brothers onlara eşlik etmedi. Kısa bir süre önce Joanie'den boşanıp başka bir eve taşınmıştı. Zaten istese de eşlik edemezdi, çünkü dört gün önce on yıldır görmediği kardeşleri ile annesini ziyaret etmek üzere Bakersfield'den ayrılıp, doğuya, uçakla altı saat uzaklıktaki Ohio eyaletindeki Columbus'a gitmişti. Bu arada –pek önemli bir ayrıntı olmamakla birlikte– kayınvalide ile damadın yıldızlarının hiçbir zaman barışmadığını, karı-kocanın boşanıp yeniden evlenmelerinin ardından, ikinci kez boşanmalarının nedeninin de Ernestine olduğunu belirtelim.

Sabah duasının ardından ana-kız ve çocuklar, hemen her pazar kilise çıkışında yaptıkları gibi, yanlarına Joanie'nin on yıllık sevgili arkadaşı Bayan Kelsey Spann'i de alarak Black Angus lo-

kantasına yemeğe gittiler. Planları, yemek sonrası evlere dağılmak, biraz istirahat etmek, ardından gece ayini için yeniden kiliseye gitmekti. Ne yazık ki evdeki hesap, her zaman çarşıya uymaz. Saat 15.00 sularında eve geldiklerinde Joanie üç çocuğunu alarak evin arka tarafındaki yatak odasına çekildi, annesi de evin diğer ucundaki yatak odasına gitti.

Elinde .22 kalibrelik tabancası olan kişi, kadınlar geldiğinde zaten evde miydi, yoksa garajda ya da bahçede mi saklanmıştı, bilinmez. Bilinen tek şey, o gün gözünü kırpmadan beş masumun canına kıyacağıydı.

Önce öldürüp, sonra bıçaklamış

Salı sabahı Bayan Kelsey Spann bir hayli kaygılıydı. Ana-kız Harper'lar pazar gecesi söz verdikleri halde kiliseye gelmemişlerdi. Pazartesi günü arkadaşını telefonla birkaç kez aramış, yanıt alamamıştı. Joanie'nin telefonları açmamak gibi bir huyu yoktu. Kelsey işe gitmeden önce arkadaşının evine uğramaya karar verdi. İki kadın en az on yıldır tanışırdı. O kadar ki, Kelsey, arkadaşına "abla", Bayan Ernestine'e de "anne" diyecek kadar yakındılar.

Zili çaldı, açan olmadı. Bahçenin yan tarafına dolandı, arka kapılardan birinin kilidine elindeki yedek anahtarı soktu, çevirdi. Kapının arkasında ne varsa, açılmasını engelliyordu. Evin arkasına yürüdü, her zaman kilitli duran sürme kapının açık olduğunu göreyerek şaşıtı. Eve girdi ve doğruca Joanie'nin yatak odasına gitti. Genç kadın polisi aradığında saat sabahın tam yedisini gösteriyordu.

Polis Memuru Scott Miller, birkaç dakika sonra 3. Sokak'taki eve geldiğinde, Kelsey'in gördüğü korkunç sahneyle karşılaştı: Joanie Harper yatakta yüzükoyun yatıyordu. Miller, kadının ayak bileğini tuttu, nabzını bulmaya çalıştı. Mümkün olmadı. Üç kez başından, iki kez kolundan kurşunlanmış, yedi kez bıçaklanmıştı. Yaraların etrafında kan göremeyince "Bıçağı öldürdükten sonra saplamış" diye düşündü. Altı haftalık Marshall, annesinin yanındaki yas-

tığın altındaydı. Sırtından vurulmuştu. Dört yaşındaki Marques'in gözleri açıktı, sağ şakağından vurulmuş, beyni dağılmıştı. Sağ elinin parmak uçlarındaki yaralar öylesine derindi ki, neredeyse kemikleri görünüyordu. Adli dişhekimini Dr. Gregory Golden mahkemede bu yaraları, "Muhtemelen çocuk katili gördü, korkusundan elini ağzına soktu ve ısırıldı" şeklinde açıklayacaktı. İki yaşındaki Lyndsey ise, yatağının ayakucundaydı. Sırtından vurulmuştu.

Kayınvalide Ernestine Harper koridorda sırtüstü yatıyordu. Yüzüne isabet eden iki kurşun, onu tarunmaz hale getirmişti. Sağ elinin hemen yanında bir tabanca vardı. Büyük bir olasılıkla içerdeki silah seslerini duyunca başucundaki çekmecede sakladığı silahını kapıp arka tarafa doğru yürümüş ve saldırganla karşılaşmıştı.

Cinayet silahları nerede, parmak izleri kimin?

Olay yeri inceleme ekibinden Jeff Cecil ve arkadaşları, fotoğraf ve film çekimini tamamladıktan sonra delilleri toplamaya başladılar. Televizyon yerdeydi, tuvalet masasının üzerindeki yüz dolara, çamaşırhanenin tabanındaki cüzdana dokunulmamıştı. Polislerde, eve soygun amaçlı girilmediği kanaati giderek derinleşiyordu.

Olay yerinde çekilen fotoğraflar aylar sonra yeniden incelendiğinde, cüzdanın hemen yanı başında bir lastik eldivenin bulunduğu saptanacak, eve yeniden gidilip eldiven bulunacak ve üzerinden eski koca Vincent'in profiliyle kısmen uyum gösteren DNA kalıntısı elde edilecekti. Avukatlar, adamın zaten bu evde yaşadığını, herhangi bir plastik eldiven üzerinde DNA'sının bulunabileceğini, bunun Vincent'ı suçlamakta kullanılamayacağını iddia ettiler; savcılık bu gerekçeyi kabul etti ve cinayetlerden dört yıl sonra, eldiven delil olmaktan çıktı.

Yatak odasındaki jaluziden elde edilen üç adet parmak izi ne Vincent'a, ne de veri tabanlarında bulunan herhangi bir kişiye aitti. Bir bıçak imalatçısı, mutfaktaki bıçak takımının eksik parçasının, et dilimlemeye yarayan on sekiz santimetre uzunluğunda tek

tarafı keskin bıçak olduğunu söyledi. Polisler, saldırganın kadını bıçaklarken bu bıçağı kullandığı sonucuna vardılar.

İlk şüphelenilen kişinin Joanie'nin, dört gün önce annesi ve kardeşlerini ziyaret etmek üzere evden ayrılan kocası Vincent E. Brothers olduğunu tahmin etmişsinizdir. Vincent, Kuzey Carolina'da annesinin evinde bulundu. Katliamı duyunca pek şaşırdı, üzüldü, hıçkırarak ağladı. Onu Bakersfield'a getirdiler, dokuz ay sonra tutukladılar, dört yıl sonra mahkeme önüne çıkarttılar ve Vincent her duruşmada ağladı.

Saygıdeğer, çapkın öğretmen

Vincent Brothers Norfolk Eyalet Üniversitesi'nden mezun olmuş, California Üniversitesi'nin Bakersfield kampüsünde eğitim bilimleri yüksek lisansını tamamlamıştı. 1987'de yardımcı öğretmen olarak çalışmaya başlamış, 1995'te Fremont İlkokulu müdür yardımcılığına kadar yükselmişti. Kentte iyi tanınan, sevgi ve saygı duyulan, dindar bir aile babasıydı. Ne meslektaşları, ne de komşuları çapkınlığından, hayatına giren kadınlara gösterdiği şiddetten haberdardı. Hamileyken iki gözünü birden morarttığı ilk eşi Shann Kern'den 1988'de boşanmış, kadın daha sonra sağlıklı bir kız bebek doğurmuştu. Vincent kadına şiddeti âdet haline getirmiş olsa gerek ki, 1993'te Nadia Berniard'ı da öldürmekle tehdit etmişti. Vincent'ın Joanie ile ilişkisinin de iyi ve kötü günleri olmuş, zaman zaman araları açıldığında dostlar sayesinde yeniden barışmış, hatta bir seferinde işi boşanmaya kadar götürüp, yeniden evlenmiş, ardından yine boşanmışlardı. Bütün bunlara rağmen, mahalleli Joanie'nin kocasına âşık olduğuna yemin edebilirdi.

Vincent'ın yargıç önüne çıkması 2007 yılı başlarını buldu. Israrla cinayetlerle bir ilgisi olmadığını, olay sırasında Columbus'ta yaşayan on yıldır görmediği ağabeyini ziyaret ettiğini ileri sürdü.

Savcılık, katliamın 6 Temmuz Pazar günü öğleden sonra gerçekleştiğini iddia ediyordu. Vincent, aynı gün kredi kartını bin-

lerce kilometre doğudaki Columbus Wal Mart marketinde kullandığını, yine aynı gün Columbus'un Hague ve Steele caddelelerinin kesiştiği kavşakta bisikletli bir çocuğa çarptığını ileri sürerek suçlamayı kesin bir şekilde reddetti. Marketin güvenlik kamera kayıtlarından, kredi kartını Vincent'ın değil, kardeşinin kullandığı, kavşakta bisikletliye çarpanın da Vincent değil bir başkası olduğu ortaya çıkınca, katilin Vincent olduğuna ilişkin kuşkular daha da yoğunlaştı.

Para ver, istediğin raporu al

Otopsi raporlarını Dr. Armand Dollenger ile asistanı Dr. Annette Olague imzalamıştı. Dr. Armand 2005'te öldü. 14 Mart 2007'deki duruşmada bulguları açıklamak, asistanına düştü. "Öldürülenlerin Angus Lokantası'nda ne zaman, ne yediğini biliyoruz. Mide içeriklerinin sindirim derecesinden yola çıkarak, salı sabahı 7.00'de bulunan cesetlerin, 30-40 saat önce, yani pazar öğleden sonra ölmüş oldukları sonucuna vardık" diye anlattı.

Savunmanın bilirkişisi Minnesotalı adli patolog Dr. Janice Ophoven'in hesabı ise biraz daha farklıydı. "Bana göre, kurbanlar bulunduktan 24 ila 36 saat önce öldürülmüş olmalı. Çevrenin sıcak olması sertleşmeyi hızlandırmış. Bir başka deyişle 6 Temmuz Pazar günü değil, 7 Temmuz Pazartesi günü katledilmişler."

Öte yandan Dr. Armand Dollenger'in otopsi raporuna dayanan savcı Lisa Green, Joanie'nin uyurken silahla vurularak öldürüldüğüne, ardından bıçaklandığına inanıyordu. Minnesotalı doktor ise buna katılmamakta ısrarcıydı. "Uyurken öldürülmüş değil, ayaktaymış, koluna girip çıkan mermi boynuna saplanmış. Kolundaki yara kendini savunmak için yukarı kaldırdığında oluşmuş, ardından yatağın üzerine düşmüş. Ateş eden her kimse öldürme kastı bulunmuyor, eve gasp amaçlı girmiş, kadınlarla karşılaşınca vurmak zorunda kalmış, nitekim yaşlı kadının da elinde silah varmış" deyince işler kızıştı.

Savcı, doktoru para karşılığında rapor vermekle suçladı. “Zaten California’daki bazı davalarda savunma tarafının istekleri doğrultusunda rapor verdiğinizi de biliyoruz. Dosyadaki tüm belgeleri incelemeden konuştuğunuz da ortada. Evden alınan hiçbir değerli eşya yok, ayrıca göz içi potasyum konusunu da yorumlamadınız.” Bunun üzerine doktor hanım, “İyi de, göz içinden sıvı alınmamış ki” diye karşı çıktığında, “Alınmış elbette, ancak çalışılmamış” biçiminde bir yanıt aldı.

Savcının derdi, savunmanın bilirkişisini jüri önünde küçük düşürmek ve itibarsızlaştırmaktı. Çünkü aralarında çok ciddi bir ilişki bulunuyordu: Ölüm zamanı. Kadının dikkatsizliğini ve hatalarını ortaya çıkarabilirse, 6 Temmuz’da değil, 7 Temmuz Pazartesi günü öldürüldükleri iddiasını da çürütmeyi hedefliyordu. Çünkü eğer cinayetler pazartesi işlenmişse, Vincent’in katil olması gerçekten mümkün değildi.

Müteveffa Dr. Armand’ın otopsi raporu yüzünden mahkeme heyetinin fazla önemsemediği, ama medyanın ertesi gün ilk haber olarak verdiği başka gerginlikler de oldu. Örneğin, adli tıp, “Anneyle çocuklardan birinin cesedi öylesine çürümüştü ki, kan almamız mümkün olamadı” deyiverince, savunma tarafı haklı olarak bunu garipsediğini belirtmekten geri durmadı.

Balistik uzmanı patolog Debra Hank, ölümlerin yakın atışla gerçekleştiğini, silahın on beş santimle bir metre arasındaki bir uzaklıktan ateşlendiğini anlattı. “Kuşku yok, asıl hedef Vincent’in karısıydı” dedi Savcı Lisa Green. “Düşmanı, borcu olmayan din-dar bir ev hanımı, üç çocuk annesi, onu bir yabancının öldürmesi için hiçbir neden yok.”

Çocukların babası kim?

Bayan savcı, aklına koymuştu bir kere. Tıpkı Bakerfield polisi gibi katilin Vincent olduğundan emindi, ama bir türlü kanıtlamıyordu.

Ona göre Vincent evlilik dışı ilişkiler yürütmüş, Jeanie ve çocuklarını sevmeyen biriydi ve boşanma sonrası ödemek zorunda kaldığı nafakadan kurtulmak amacıyla onları ortadan kaldırmıştı. İlişkisi olduğu kadınlar arasında Franklin İlkokulu'nun müdiresi Carla Tafoya bile vardı. Çevresinin bu huyundan haberdar olmaması, onun erdeminin değil, gizli saklı işleri nasıl becerebildiğinin kanıtıydı. Nitekim Bayan Carla mahkemedeki tanıklığında Vincent ile kısa bir süre aşk yaşadıklarını, kendisine evlenme teklif ettiğinde evli ve çocuklu olduğunu bilmediğini anlattı. Vincent ona, “Evli olduğum doğrudur, ama boşanalı çok oluyor. Çocukların babası da ben değilim” demişti.

Bunu duyan savcılık, Jeanie'nin çocuklarının gerçek babasının kim olduğunun araştırılmasını istedi. Gerçi kadının kocasını aldattığına ilişkin hiçbir dedikodu yoktu ama Vincent, kadını ve çocukları kıskançlık nedeniyle öldürmüş olabilirdi.

Ancak bu senaryo doğru çıkmadı. Kern Bölge Kriminal Laboratuvarı'ndan uzman Kaci Wilson'ın DNA raporuna göre, her üç çocuğun da biyolojik babası yüzde 99,99 olasılıkla Vincent Brothers'dı.

Savcı Lisa Green, Vincent'in “Bekârım, çocuksuzum, benimle evlenir misin?” diye kandırdığı, cinsel ilişkiye girdiği başka kadınlar da buldu, onları tanıklık etmeye ikna etti. Hepsisi benzeri hikâyeler anlattılar.

2 Temmuz 2003'te kardeşini görmek üzere Ohio'ya uçma hikâyesini, olay sırasında kentte olmadığını kanıtlayacak bir gerekçe olsun diye uydurmuştu. “Katilin aileyi, alışkanlıklarını ve evin konumunu gayet iyi bildiği ortada” dedi savcı. “Kapı ve pencerelerde zorlama yok ve elimizde Vincent Brothers'ın onların canına kıydığını gösteren önemli kanıtlar var.” Vincent'in avukatı Michael Gardina, “Sizin varsa, bizim de aksini kanıtlayan kanıtlarımız var” dedi. “Müvekkilimin cinayetlerin hemen öncesinde Ohio'da olduğunu gösteren telefon kayıtları bulunuyor. Ayrıca lehine olan kanıtları jüriden sakladığınız için sizden şikâyetçiyiz.”

Mucize kanıt otomobilin içinde

Richard Novelli, Kuzey Carolina Wilmington ofisinde görev yapan bir FBI dedektifiydi. Cinayetleri soruşturan Bakersfield polisi ona bir otomobil teslim etti. Vincent Brothers cinayet davasının adli bilim tarihine geçecek ölçüde ilginç delillerinden biri, işte bu otomobildi. Vincent'ın 2003 Temmuz'unda Columbus, Ohio Havaalanı'na iner inmez Dollar Rent-A-Car şirketinden kiralamış olduğu Dodge Neon marka araç. Aracın kayıtları incelendi, Vincent Brothers'ın kiraladığı dönemde sekiz bin altı yüz kilometre yol katettiği ortaya çıktı. Savcı, adamın bu araçla Columbus'tan kalkıp üç bin sekiz yüz kilometre uzaklıktaki Bakersfield'e gittiğini, karısını, kayınvalidesini ve üç çocuğunu katlettikten sonra aynı yolu, aynı araçla geri döndüğünü iddia ediyordu.

Harita uzmanı Jeffrey Orton'e göre bu mümkündü. Savunma avukatlarına göre külliye saçıydı. "Savcılık, cinayetlerin pazar günü öğleüzeri işlendiğinden emin. Bizim ise bir tanığımız var, Vincent'ı pazartesi sabahı 6.45'te Ohio'da gördüğünü söylüyor, neden onun ifadesi bir türlü alınmıyor? Columbus ile Bakersfield arasındaki üç bin sekiz yüz kilometreyi yirmi iki saatte alabilmesi için hiç durmadan, benzin almadan, sürekli olarak saatte 160-180 kilometre hızda araç kullanması gerekir ki, bu imkânsız. Üstelik harita uzmanınız ne bu hızda gidilemeyecek kadar bozuk olan yolları, ne de tamir nedeniyle kapalı olup zorunlu olarak yan yollara sapmak gerektiğini göz önünde tutmuş. Normal koşullarda anılan yolun kırk saatten az bir sürede alınması mümkün değil. Ohio ile California arasındaki yüzden fazla benzinci ve marketin hiçbirinin kamera kayıtlarında Vincent'ın uğradığını gösteren tek bir kayıt bile yok. Cinayet silahını da bulamadınız."

Dedektifin parlak fikri

İddia makamı köşeye sıkışmıştı, eğer katil Vincent ise, bundan başka senaryo yoktu ve bu senaryoyu kanıtlayacak bir delile mutlaka ulaşması gerekiyordu. İşte Bakersfield polisinin FBI'dan Novelli'yi bulmaları da bu yüzdendi. "Ne yap yap, otomobilin, Rocky Dağları'nın öte yanına geçtiğini, Columbus'tan Bakersfield'e gelip geri döndüğünü kanıtl" demişlerdi ona.

Richard Novelli eline bir cımbız aldı, aracın dört bir yanında ne kadar ayaklı, kanatlı varsa tek tek toplayıp kavanozlara doldurmaya başladı. Sonunda baktı olacak gibi değil, cımbızı her dokundurduğunda ya bir bacak ya bir kanat kopuyor, radyatörü ve hava filtresini söktü, kucakladığı gibi Bohart Entomoloji Müzesi'nin yolunu tuttu. Müze müdürü California Üniversitesi öğretim üyesi Profesör Lynn Kimsey, karşısında iki FBI dedektifi, bir de polis memuru görünce önce biraz şaşırdı. Büyük paket makam masasının üzerine bırakıldığında meraklandı, kendisinden istenenleri öğrenince ne diyeceğini bilemedi.

"Müdire Hanım, radyatör ve hava filtresindeki ölü böceklerle bakıp, otomobilin nerelere gittiğini söyleyebilir misiniz?" Richard Novelli ve arkadaşlarının aracın nereye yolculuk ettiğine dair bir öngörülerini vardı. Aslında öngörü demek yanlış olur. Onlar, Vincent Brothers'ın bu araçla doğudan yola çıktığından, yol üzerinde olan Rocky Sıradağları'nı aşarak Bakersfield'e geldiğinden, katliamı gerçekleştirdikten sonra aynı yolu geri döndüğünden emindi. Ancak ünlü entomoloğa bu görüşlerinden hiç söz etmediler. Eğer şüphelendikleri kişi iddia ettiği gibi Ohio'yu, yani ülkenin doğusunu hiç terk etmediyse, radyatördeki böcek ölümlerinin hiçbirisi Rocky Dağları ve öte yanından olmamalıydı. Aracın kiralama geçmişini biliyorlardı, Vincent'tan önceki ve sonraki sürücülerin hiçbirisi Ohio eyalet sınırlarının dışına çıkmamıştı. Eğer radyatörde Rocky Dağları'nın batısına özgü böcekler bulunursa, adamın yalan söylediği ve katilin ta kendisi olduğu ortaya çıkacaktı. Ric-

hard Novelli, aklına bu parlak fikir geldiği için kendisiyle gurur duyuyordu.

Aslına bakılırsa Profesör Lynn Kimsey, bu sorunun cevabını verebileceğinden pek emin değildi. Amerika'da yaşayan yüz binden fazla böcek ve sinek türü vardı; bildiği kadarıyla da o güne değin kimse, bir aracın nereye yolculuk ettiğini onları inceleyerek saptamamıştı.

Tıpkı diğer tüm canlılar gibi, böceklerin de kendine özgü özellikleri ve yaşam ortamları bulunur. Sadece pek azı, hemen her koşulda yaşayabilir. Kimsey, "Radyatördeki böcekler bütünlüğünü korumuşsa güvenilir bir kimliklendirme yapabilirim. Ama sadece kanat, bacak, yumurta gibi kalıntılar bulursak, sonuca güvenemem" dedi.

Nitekim öyle de oldu. Böceklerin önemli bir bölümü parçalanmıştı. Orada bir kanat, burada bir bacak ya da sadece bir baş.

Cinayetlerin tanığı altı sinek

Lynn Kimsey 2007 baharında mahkemede tanık olarak ifade verdi. "Hikâyeyi altı böcekten dinledik" diye anlattı. "İkisi, ülkenin sadece doğusunda yaşayan türdendi. Ama sonra, bir çekirge arka bacağı bulduk. Bu, kırmızı bir bacadı. Yani bir *Xanthippus corallipes pantherinus* bacağı. Bu çekirge türü sadece batıda bulunur. Kansas ile Orta Texas'tan öteye geçmez. Radyatörde birkaç kanadı ve bacağı eksik *Polistes aurifer* türünden bir arı da bulduk. Bunlar Kansas'a kadar gelirler, ama esas California'da yaygındırlar. Hava filtresine takılan iki böcekten biri *Neacoryphus rubicollis*, diğeri *Piesma brachiale* veya *ceramicum* adlı türdendi. Bunlar ise, sadece Arizona, Utah ve Güney California'da yaşar. Kiralık araç, kuzey-güney istikametindeki 70 ya da 40 sayılı karayollarının batısına geçmiş, Colorado'nun ötesindeki eyaletlere kadar gitmiş olmalı."

Hangi jüri üyesi bu sunumdan etkilenmez ki? Nitekim sa-

vunmanın bilirkişisi entomolog Eugene White'ın "Böceklerin rüzgârla bu yolu katetmeleri mümkün olamaz mı? Bir kamyonun içine girip kilometrelerce öteye taşınamazlar mı? Bay Brothers'ın iki-üç böcekle mahkûmiyeti kabul edilemez" şeklindeki karşı çıkışına kimse itibar etmedi.

15 Mayıs 2007'de jüri, yaklaşık üç gün süren kendi arasındaki tartışmalar sonunda kararını verdi, Vincent Brothers'ı suçlu buldu, idam edilmesini önerdi. 20 Eylül'de Yargıç Michael Bush bu öneriye uydu, Fremont İlkokulu'nun saygıdeğer müdür yardımcısını idama mahkûm etti. Önceki duruşmalar sırasında sıklıkla ağlayan Vincent Brothers, karar okunduğunda yine gözyaşlarına boğuldu. 27 Eylül'de San Quentin Eyalet Cezaevi'ne kondu. Üst mahkemelere son itirazını 2015 Mart ayında yaptı. 400 sayfayı aşan savunma, büyük ölçüde jüri üyelerinin tamamının beyaz olmasına ve kendisine karşı ayrımcılık yapıldığına dayanıyor. Ölümü bekleyen Vincent Brothers'ın itirazının incelenmesi beş ila on yıl sürebilir.

Ölüm melekleri

Şu sıralar İstanbul'da Üsküdar Üniversitesi'nde çalışıyorum. Bir süreliğine uzak kaldığım akademik yaşama yeniden dönüşün keyfini çıkarıyorum. İlk işim, Hemşirelik Bölümü öğrencilerine adli hemşirelik dersini seçimlik olarak açmak oldu. İki yarı yıl boyunca, geleceğin hemşireleri kız ve erkeklere, adaletin yerini bulması açısından mesleklerinin ne denli önemli olduğunu anlatmaya çalıştım. Hastane aciline gelen ya da getirilen bir tecavüz mağdurundan kanıt toplanamadığında iddiasının çürütülebileceğinden, saldırganın beraat edebileceğinden, belki de hiç bulunamayacağından tutun da, giysinin üzerindeki bir kurşun yarasının atış uzaklığını saptamada ne kadar önemli olduğuna kadar pek çok konuyu anlatıp durdum. Tıpkı bundan yirmi yıl kadar önce İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü'nde Türkiye'de ilk kez anlattığımız gibi. Kulaklarınız çınlasın, Mira Gökdoğan, Zehra Kaya ve diğerleri.

Bu arada söz, beyaz ve pembe gömlekli seri katillere de geldi. İşte melek sandığımız şeytanlardan bazıları.

Uykuya dalmak üzere olan Gerolamo Kucich, hızla yatağa doğru yürüyen yeşil üniformalı adamı başlangıçta önemsemedi. Nabzını, tansiyonunu, reflekslerini, serumun damlama hızını kontrole gelen her zamanki hemşirelerden biri sandı. Zaten New York, Long Island'deki Good Samaritan Hastanesi'nin bu

tek kişilik küçük odasında yatalı beri, gece gündüz demeden saat başı rahatsız edenlere alışmıştı. Adam, yatağa yanaştı, Kucich zoraki bir gülümsemeyle başını ondan yana çevirdi. Oda-
nın ışıklarından sadece biri, girişteki küçük koridorun tavanın-
daki yandığından, etraf bir hayli karanlıktı. Yaşlı hasta, üzeri-
ne eğilenin yüzünü tam seçemese de, sakalını, büyük yuvarlak
gözlüklerini ve elindeki enjektörün serum setine sapladığını
fark etti. “Bu da kim?” diye geçirdi aklından ve kendini kaybet-
meden önceki son hamlesi, sağ avucunun içindeki kırmızı düğ-
meye basmak oldu.

Soyadı Melek’ti, kendi Şeytan

Güzeller güzeli Hemşire Anna’nın, “Ne oldu, Bay Gerolamo,
ne oldu?” diye soran sesi başka bir dünyadan gelir gibiydi. “Sa-
kallıydı, gözlüklüydü, şişmandı, yeşil gömlekliydi” diye fısılda-
dı yaşlı adam. “İlaç verdi.” Bunun üzerine Anna, başhekime Bay
Kucich’in hastanede görevli erkek hemşire Richard Angelo’yu ta-
rif ettiğini anlattı. Hastanın kan ve idrarını aldığını, toksikoloji la-
boratuvarına gönderdiğini bildirdi. Gelen sonuç, dudak uçukla-
tacak cinstendi. Bay Kucich’in bedeninde Pavulon ve Anectine
(süksametonyum) bulunmuştu. Felç yapan ve yaşlı hastaya hiç-
bir hekimin yazmaya cesaret edemeyeceği iki ilaç.

Richard Angelo, başlangıçta her şeyi inkâr etti, ancak evin-
de yapılan aramada her iki ilacın boş şişeleri bulundu. Sorgu sı-
rasında son iki yılda çok sayıda hastayı öldürdüğünü itiraf et-
ti. Otuz kişinin mezarı açıldı, on tanesinde aynı ilaçlar bulundu.
Angelo’nun hastanede görev yaptığı yedi ay boyunca otuz beş
hastayı öldürmeye kalkıştığı ortaya çıktı. “Neden yaptın?” diye
sordular. “Kahraman olmak istemiştım” diye yanıtladı. “Hastala-
rın kalbi duracaktı ve ben hemen koşup gelecek, kalp masajı ya-
parak onları hayata döndürecektim. Bazılarında başardım, bazı-
larında aksilik oldu.”

İçimdeki başka ben

Richard Angelo duruşmalar sırasında kendisini ilginç bir biçimde savundu. “Cinayetler sırasında akıl hastasıyım” dedi. “Kullandığım ilaçların nasıl bir hayati tehlike arz edeceğini anlamaktan âcizdim.” Ancak daha ilginç, onu muayene eden iki psikiyatri uzmanının bu iddiayı desteklemesiydi. “Kimlik çözülmesi bozukluğu sorunu var. İğneleri yaparken ikinci bir kişiliği vardı, hastaları nasıl bir riske attığını bilemedi. İlaçları damarlarına vermeden önce diğer kişiliğe geçti. Kendini küçümsediğinden, güçlü ve kahraman bir kişiliğe sahip olacak çözümler aradı” şeklinde açıklamalarda bulundular. Hatta Angelo’yu savunan avukatlar poligraf, yani yalan makinesine bağlanmasını talep ettiler. Adam poligraf testini geçti ama, yargıç sonuçları kanıt olarak kabul etmedi, ayrıca “İkinci kişiliği olduğunu kabul ediyorum, ancak adam öldürmenin suç olduğunun farkında” diyerek davayı noktaladı.

Yaşamına iyi bir izci, gönüllü bir itfaiyeci olarak başlayan, giderek beyaz gömlekli bir seri katile dönüşen “Ölüm Meleği” Richard Angelo’nun 25 Ocak 1990 günü henüz yirmi altı yaşındayken altmış bir yıl hapse mahkûm edilmesi bile, başka kadın ya da erkek hemşirelerin kahraman olmak amacıyla kendi insan deneylerini yürütmesini engelleyemedi.

Önce öldürdü, sonra teselli etti

Richard Angelo’nun şeytani faaliyetleriyle hemen eşzamanlı olarak, bir başka hemşire, Bayan Genene Jones, çocukların kalbini durdurmak, daha sonra onları yeniden yaşama döndürme konusunda uzmanlaşmıştı. Gerçi işler her zaman planladığı gibi gitmese de çoğunda başarılı olduğundan, amirlerince takdir edildi, bu yüzden foyasının ortaya çıkması yıllar sürdü. Pek çok sağlıkçı seri katil gibi Genene Jones da, hastaları öldürmekten

olağanüstü bir keyif aldı, hatta onların ölümünü gizlice izleyecek düzenekler kurdu; yakınlarını teselli etmek, cenazelere katılmak, mezar ziyaretlerinde bulunmak gibi akıl almaz davranışlar sergiledi.

Kan alacağına zehirledi

Dr. Kathleen Holland, 1982 yılında Texas'ın yirmi bin nüfuslu Kerrville kentinde bir çocuk kliniği açmaya niyetlendiğinde deneyimli pediatri hemşiresi arayışına çıktı. Başvuranlar arasından, Bexar County Hastanesi'nin çocuk pavyonunda uzun yıllar çalışmış Hemşire Genene Ann Jones'u tercih etti. Hastanenin açılışını izleyen iki ay içinde sara benzeri titremeler ve şuur kaybı gözlenen yedi küçük hastanın ambulansla Sip Peterson Hastanesi'ne nakledilmesini emreden Dr. Holland, onların sağ salım geri döndüğünü gördüğünde pek sevindi. Hastane çalışanlarının durumun garipliğini yüksek sesle dillendirmesine rağmen, böylesi kısa bir sürede bu kadar çok sayıda çocuğun alışılmadık, ama çok benzer bulgular göstererek ölümün kıyasına gelmesinden hiç kuşulanmadı.

Dr. Holland bir sabah, hiçbir yakınması olmayan, sadece sıradan bir kontrol için kliniğe başvuran henüz on beş aylık Chelsea McClellan'den alışıl gelmiş analizlerin yapılabilmesi için iki tüp kan alınmasını talep etti. Az sonra, çocuğun damarına iğne sokulduğu anda nefes almakta güçlük çekmeye başladığı ve titremelerle sarsıldığı bildirildiğinde, acilen ambulansla Sip Peterson Hastanesi'ne naklini emretti. Ne yazık ki geç kalınmıştı. Çocuk ambulansa bindirilemeden can verdi. Kan almak üzere damarına giren hemşirenin adı Genene Ann Jones'tu ve o sırada zavallı anneye birlikte sedyenin başında hıçkırarak ağlıyordu. Ne kadar samimiydi bilinmez, ancak Hemşire Genene bir hafta kadar sonra çocuğun annesiyle birlikte mezarın başında dua ediyor ve yine ağlıyordu.

Otopsi yapıldı, anlaşılamadı

Aynı gün Dr. Holland, başka bir çocuğun, benzer biçimde kan almak üzere damarına girildiği sırada titremeye başladığı, nefes almakta güçlük çektiği, neyse ki kısa bir süre sonra düzeldiği, damara giren hemşirenin durumdan bir hayli kaygılanıp paniklediği haberini alır almaz, on beş aylık küçük Chelsea'ye otopsi yapılması için savcılığı aradı. Yapılan otopside herhangi bir bulguya ulaşılamadı, ölüm nedeni "ani çocuk ölümü sendromu" olarak kayıtlara geçti.

Aslında Hemşire Genene, olacakların işaretini önceden vermiş sayılır. Küçük Chelsea'nin ölümünden bir hafta kadar önce Dr. Holland'a giderek, depoda sayım yaptığını, bir şişe süksinil kolin'in eksik olduğunu bildirmişti. Çocuğun ölümünün hemen ardından hemşire, felç yapıcı etkisi bulunan güçlü kas gevşeticinin kayıp şişesini bulduğunu bildirdi. Dolu gözüken şişeyi inceleyen Dr. Holland, üzerindeki lastik tıpadaki deliği görünce telaşa kapıldı, hemşireyi sorguya çekti. Gerçi bir yere varamadı, ama hemşirenin "Şişeyi çöpe atalım" tavsiyesine de uymadı. İçinde süksinil kolin yerine tuzlu su bulunduğunu öğrenir öğrenmez, savcılığı bilgilendirdi ve kadının işine son verdi.

Sonunda mezar açılıyor

Bu yeni bulgu üzerine savcı mezarın açılmasını ve çocuğun bedeninde süksinil kolin aranmasını emretti. Alınan örnekler o tarihte iç organlarda süksinil kolin analizi yapılabilen tek ülke konumundaki İsveç'e gönderildi. Gelen sonuç, ne Dr. Holland'ı ne de savcıyı şaşırttı. Çocuğun bedeninde süksinil kolin bulunmuştu bulunmasına da, elde Hemşire Genene'i suçlayabilecek kanıt yoktu. Gerçi, çocuğa ölümünden hemen önce yaklaşan tek sağlık görevlisiydi ama, ona herhangi bir madde enjekte ettiğini gören yoktu.

Şubat 1983'te ilginç bir gelişme yaşandı. San Antonio mahkemesinin büyük jürisi, hemşire Genene Ann Jones'un bir önceki işyeri, Bexar County Hastanesi'nde görev yaptığı dört yıl içinde ölümü şüpheli görülen kırk yedi çocuğun dosyalarının incelenmesine karar verdi.

Ölüm hemşiresi nöbette

Ne gariptir ki, çocukların tamamı hemşirenin nöbetinde ölmüştü, üstelik ölmeleri için herhangi bir neden olmadan. Ve ne gariptir ki, çocukları morga hep aynı hemşire kucağında taşımış, saatler boyunca başında beklemiş, dualar mırıldanmıştı. Hastaların "Ölüm Hemşiresi" adını taktıkları Genene ile ilgili ilk kuşuklar, altı aylık bir bebeğin kalbinin durarak ölmesinden sonra su yüzüne çıkmaya başladı. Çocuğun iç organları kanamıştı ve kanındaki heparin miktarı çok yüksekti. Heparin, kanın pıhtılaşmasını engelleyen bir ilaçtır ve hiçbir doktor ona bu ilacın yapılmasını istememişti. İki çocuğun daha kanaması olunca hastane içinde bir soruşturma yürütülmüşse de, Hemşire Genene aleyhinde bir kanıta ulaşılamamış, çalışmasını sürdürmesi engellenememişti.

1984'te Hemşire Genene, aleyhine açılan ikinci ceza davasında sadece iki çocuğu öldürmekten suçlu bulundu. Akıl hastası olduğuna dair bilirkişi raporları işe yaramadı. İlki için doksan dokuz, ikincisi için altmış yıl hapis cezası aldı. Altı kez denetimli serbestliğe başvurdu, şimdiye dek hepsi reddedilmiş olmakla birlikte, Texas yasalarına göre 2017 yılında bu imkâna kavuşabilecek.

Seri katiller arasında ayrı bir sınıf

Sağlık personeli tarafından gerçekleştirilen seri cinayetler, karanlıkta kalmış bir alandır. Son yıllarda üzerinde daha fazla

durulmasının başlıca nedeni, “tüm zamanların en çok adam öldüren katili” tanımlamasıyla dünya genelinde haber olan, İngiliz Doktor Harold Shipman yüzündendir. Shipman, yüksek dozda diamorfin (eroin) enjeksiyonu ile hastalarının canına kıymıştı. Charles Cullen Amerikalı bir erkek hemşireydi ve iki farklı eyalette, dokuz ayrı hastane ve bir huzurevinde çalıştığı on altı yıl boyunca, en az kırk hastayı genellikle digoxin vererek öldürdüğünü, amacının acılarını dindirmek olduğunu itiraf etmiştir. Halbuki Cullen’in yaşamına son verdiği kişilerin bir bölümünün hiç de ölümcül bir hastalığı ve dindirilmesi gereken acıları yoktu. Gerek Shipman gerekse Cullen’in işlediği cinayetler fark edilmeden nasıl bu kadar uzun yıllar çalıştırıldığı hayret uyandırmış, böylesi olayların yinelenmemesi için önlemler alınmaya çalışılmış olsa da, hâlâ sürdüğü kesin. Üstelik hastaların bir bölümü hastaneden çıktıktan sonra evde öldüklerinden ya da zaten evde tedavi edildiklerinden, ölümlerinden bir sağlık personelinin sorumlu olabileceği hastane yönetimlerinin dikkatini çekmiyor.

Can verenler can alıyor

Canımızı teslim ettiğimiz bir doktor, ebe ya da hemşirenin azılı bir katil, hatta seri katil olabileceği aklımızın kenarından bile geçmez. Ne yazık ki bu meslek grubundakiler arasında, üstelik dünyanın farklı coğrafyalarında, hastalarını kasten öldürenlere rastlanıyor. Bir kardiyoloji biriminde ya da yoğun bakım ünitesinde ölümle pençelesen bir hastanın dünya değiştirmesi garipsenmediğinden, katillerin birçoğu eylemlerini yıllar boyunca sürdürebilir. Yakalanmaları da genellikle dikkatli meslektaşlar ve şüpheli ölümlerin üzerini örtmeyen hastane yönetimleri sayesinde mümkün olur. Birçoğunun yargılanmasında sadece tek cinayeti kanıtlanabilmiş olsa da, hep başka kurbanların da olduğundan kuşku duyulmuştur. Açık söylemek gerekirse, soruşturmacı

gözüyle bakıldığında, kusursuz cinayetlere en yakın olanlar, sağlık çalışanlarıdır.

Elbette her adam öldüren sağlıkçı, seri katil değildir. Geleneksel tanımlamaya uyarsak, sağlık sistemi içindeki pozisyonunu kullanarak, iki farklı zamanda, en az iki hastasını öldüren ve olanak bulduğu takdirde bundan daha fazlasının canına kıyabilecek potansiyele sahip olanlara “sağlıkçı seri katiller” diyor ve bunları seri katillerin bir alt sınıfı olarak inceliyoruz.

Son kırk yılda, gelişmiş ülkelerde yargılanan ve mahkûm edilen sağlıkçı seri katil sayısı, yarı kadarı Amerikalı olmak üzere neredeyse yüzü buluyor. 1976 ila 2006 yılları arasında, yirmi farklı ülkede yargıya taşınan doksan olay incelendiğinde, bunların yarı kadarının mahkûmiyetle sonuçlandığı; genellikle boğma, zehirlenme ya da cihazları bozarak amaçlarına ulaşan şüphelilerden kırk beşinin seri katil olarak cezalandırıldığı görülüyor. Her on seri katil sağlıkçıdan neredeyse dokuzu (yüzde 86) hemşire, kalanı hekim ya da diğer bir meslek grubundan sağlık çalışanı. Ölümüne neden oldukları kesin olarak bilinen toplam kişi sayısı 317. Buna karşılık şüpheli ölüm sayısı 2113. Dikkat edilecek olursa, hastanelerde bir katilin elinde can veren yedi hastadan sadece biri için adalet tecelli ediyor.

Ciddi biçimde kaygı veren bu sayılar, hastaları öldüren personelden koruyamadığımızı, bu yüzden sağlık sisteminde acilen değişiklikler yapılması ve önlemler alınması gerektiğini açıkça gösteriyor.

Mısırlı Ayda katil mi, kurban mı?

Mısırlı Ayda Nureddin Muhammed Abu Zeyd, bir gümrük polisinin kızıydı ve henüz on beş yaşındayken meslek eğitimine başlamış başarılı bir hemşireydi. İskenderiye Asker Hastanesi'nde çalışma hayali gerçekleşmemiş, buna karşılık üniversite hastanesinin beyin cerrahisi bölümünde iş bulmuştu. Mesleğine öylesi-

ne düşküncü ki, evlenecek vakit bulamamıştı. Yirmi beş yaşındaki, güler yüzlü ve sessiz genç kadın, 1997 yılı Ağustosunda yedi hastayı Flexidil enjeksiyonuyla öldürmek, yirmi dokuz hastayı da öldürmeye teşebbüs etmekten suçlanarak tutuklandı; saatler süren sorgu sonunda cinayetleri işlediğini kabul etti, yargılandı ve ölüme mahkûm edildi. Genç hemşirenin işkence gördüğü açıktı. Çünkü sorgu sırasında kendisini ikinci katın penceresinden aşağıya atmış, kalçasını kırmış, duruşmaları yatağa kelepçeli ve kalçası kırık biçimde beklemişti.

Aslında hemşireden şikâyetçi olan, beyin cerrahisi bölümünün doktorlarından Adel Issa'ydı. Yedi hastasının ölümünden Hemşire Ayda'yı sorumlu tutmuş, fakülte dekanına verdiği dilekçede, hastaların hemşirenin yaptığı Flexidil iğnesinden sonra solunum durmasından kaybedildiğini bildirmişti.

Bir gazetecinin bulduğu Avukat Abu Heif, ölümlere yol açanın hemşire değil, hatalı beyin ameliyatları yapan beceriksiz doktorlar olduğunu, suçu hemşireye attıklarını iddia etti. Basın, hemşireden yana tavır alınca, ölüm cezası kaldırıldı, bir hastaya kazaen fazla dozda ilaç vermekten, diğerlerini taksirle yaralamaktan on yıl yıl zorunlu ağır işçiliğe mahkûm edildi.

Hemşire Ayda gerçekten suçsuz muydu bilinmez. Çünkü hastane ölümlerinde, güçlü bir toksikoloji laboratuvarı desteğiniz yoksa kanıt bulabilmek neredeyse olanaksız.

Hastaneye kızan Japon hemşire

2000 yılının Kasım ayında Tokyo'nun 350 kilometre kadar kuzeyindeki Sendai'de yaşayan on bir yaşındaki küçük kızın karını ağrımaya başlayınca, hastaneye götürdüler. Acildeki doktor, apandisit tanısı koyup yatış işlemlerini başlattı. Yarım saate varmadan kız fenalaştı, soluk alamamaya başladı, bilincini yitirdi. Klinik direktörü Doktor Bayan Ikuko Handa telaşa kapıldı. Kıza ne olduğunu bir türlü anlayamıyordu.

Mesele aydınlığa kavuştuğunda Japonya ayağa kalktı. Bu nasıl bir sağlık sistemiydi? Katiller hastanelerde kol geziyordu. Bir yıl önce Yokohama'daki bir hastanede yanlışlıkla bir kalp hastasının akciğerinden, buna karşılık bir akciğer hastasının da kalbinden ameliyat edildiği ortaya çıkmış, en az üç hastanın yanlış ilaç yüzünden öldüğü anlaşılmıştı. 2000 yılında yapılan bir ankette, her altı hemşireden biri, hastaların ilaçlarını karıştırdığını itiraf etmişti. Ülke genelinde ölüme yakın hastalar acillere başvurduğunda geri gönderiliyor, Japon Tıp Birliği'nin yasal değişikliklere karşı çıkması yüzünden hastanede can verenlerin ölüm nedeni hakkında yakınlarına bilgi verilmiyordu. Kısacası, sağlık sisteminden genel bir hoşnutsuzluk alıp yürümüştü. Küçük kızın ölümü, olan bitene tuz biber ekti.

Polisin iddiaları doğruysa, on sekiz yataklı Hokuryo Kliniği'nde çalışan yirmi dokuz yaşındaki erkek hemşire Daisuke Mori, kızın koluna taktığı tuzlu su-antibiyotik karışımına kendi kafasına göre bir kas gevşetici eklemişti. Cinayet masası müfettişlerinden Hideo Kuramoto'nun hemşireden kuşkulananması için başka nedenleri de vardı. Mori'nin klinikte çalışmaya başlamasından bu yana geçen iki yılda, yaşları bir ile seksen dokuz arasında değişen on bir hastanın beklenmedik zamanda, beklenmedik biçimde öldüğünü öğrenmişti çünkü.

Aslında klinik direktörü Dr. Handa, ilaç dolabından ha bire Vecuronium adlı bir kas gevşeticinin eksildiğini fark etmiş, bu kadar çok ameliyat yapmadıkları halde ilacın nerede kullanıldığına pek bir anlam verememiş, hatta Hemşire Mori'den de kuşkullanmıştı, ama bugün-yarın diyerek durumu geçiştirmişti. Müfettiş Kuramoto doktor hanımı sorguladığında, "Durum öylesine vahimdi ki, gerçeği öğrenmemek için susmayı tercih ettim" diyecekti. Bölge savcısı, kas gevşeticiyi çalan, hastaların serumuna ekleyen, bunu aynı hastanede hemşire olan kız arkadaşına kızdığı için yapan adamı yargıç önüne çıkarttığında, Hemşire Mori hâlâ masum olduğunda ısrarcıydı. Son küçük kurban ölünden

döndü. Hemşire Mori de, bir cinayet, dört teşebbüsten ömür boyu hapse mahkûm edildi.

Bebek katili güzel hemşire

Grantham Hastanesi'ndeki ani ölümleri aydınlatmaya çalışan Başkomiser Stuart Clifton, işin içinden çıkamayacağını anladığında sordu soruşturdu, Surrey Üniversitesi Klinik Biyokimya Kürsüsü öğretim üyelerinden Prof. Dr. Vincent Marks'ı aramaya karar verdi.

"İnsüliniden anlarmışsınız" dedi. "Eh, biraz" diye cevap verdi Marks. Yıllardan 1991'di ve hiçbirimiz henüz onun kadar insüliniden anlamazdık. "NovoNordisk şirketinden adınızı verdiler, kanda insülin düzeylerini ölçebiliyor ve sonuçları yorumlayabiliyormuşsunuz." "Çalışıyorum" diye yanıtladı Marks, biraz çekinerek. Polisin adını verdiği şirketi iyi bilirdi, ülkenin en büyük insülin üreticisiydi. "Graham Hastanesi Pediatri Kliniği'nde bir seri katil olduğunu sanıyorum. Cinayet silahı da muhtemelen insülin, ama kanıtlayamıyorum" dedi başkomiser. "Hemen görüşmeliyiz."

İkinci kez bir araya geldiklerinde altmış kişiden fazlaydılar. Başkomiser meslektaşlarının yanı sıra, ölen çocukların bakımıyla az ya da çok ilgilenen doktordan temizlikçiye kim varsa toplamıştı. "Bizi Nottingham'deki tıp merkezinden çocuk doktoru David Hull aradı" diye başladı söze. "Sizin hastanenizden onların yoğun bakımına gönderilen çocuk sayısındaki garip artıştan kuşkullanmışlar." Gerçi polisin bir şüphelisi vardı. Ölen on üç çocuğun, hepsinin de ortak noktası, adı Beverly Allitt olan dünya güzeli, bebek yüzlü genç hemşireydi. Ama katili bulmadan önce, ortada gerçekten bir cinayet olup olmadığını anlamalıydı. Doktorlardan birine göre, en azından bebek Paul Crampton'ın yoğun bakımlık olması, cinayete teşebbüsten başka bir şey değildi.

İlk işleri genç kadını işten çıkartmak oldu. O ise, hiç vakit kaybetmeden başka bir hastanede iş buldu. Soruşturma gizli yürütüldüğünden kimsenin olan bitenden haberi olmamıştı. Anlaşılan Allitt Hemşire'nin gözü hiç korkmamıştı ki, bu kez on dört yaşındaki bir erkek çocuğu kan şekerini düşüren Glibenclamide adlı ilaçla, evine gittiği yaşlıca bir hastayı, Bayan Dorothy Lowe'ü de insülinle öldürmeye kalkıştı.

Soruşturmanın üzerinden neredeyse iki yıl geçmişti ve Başkomiser Clifton'un elinde hâlâ elle tutulur bir kanıt bulunmuyordu. Bu süre içinde ölen on üç çocuğun kanları defalarca farklı laboratuvarlarda incelenmiş, otopsi bulgularıyla birlikte değerlendirilmişti. Uzmanlar, sadece ikisinin insülinle öldürüldüğünde uzlaşıyordu. İlginç olan bir üçüncüsünün insülinle değil, ama potasyum klorür verilerek kalbinin durdurulduğu sonucuna vardılar.

Azı karar, çoğu ölüm

Potasyumun bedende birçok işlevi vardır. En önemlileri sinir uyarılarını iletmek ve kasların kasılmasını sağlamaktır. Sodyum ve kalsiyum hücrenin dışında bulunurken, potasyumun neredeyse tamamı hücrenin içinde yer alır. Hücre zarındaki milyonlarca küçük kanalın her biri, saniyeler içinde yüzlerce pozitif yüklü potasyum iyonunu hücrenin içine sokar, dışına çıkartır. Bu sayede beynin verdiği emirler sinir lifleri boyunca tıpkı bir elektrik akımı gibi ilerler. Afrika'da yaşayan, dünyanın ikinci en uzun yılanı Kara Mamba'nın (*Dendroaspis polylepis*), yerlilerin "ölüm öpücüğü" adını verdiği tek ısırganında yüz kadar insanı öldürecek miktarda bulunan dendrotoksinler, bu kanalları bloke ederler. Aynı etki, damara potasyum klorür enjekte edildiğinde de ortaya çıkar. Vücudun tüm işlevleri, bu arada kalp kası da etkilenir. İdamların infazında potasyum klorür kullanıldığını, birçok doktor ve hemşirenin terminal safhadaki hastanın yaşamına potasyum klo-

rürle son verdiğini belirtmeden geçmeyelim. Nitekim, Allitt Hemşire de bunlardan biriydi.

Hemşire Mayıs 1993'te on üç kez ömür boyu hapse mahkûm edildi. Bu, o tarihe kadar bir kadına verilmiş en ağır cezaydı. Hiç kimse bu eylemleri neden ve nasıl gerçekleştirdiğini öğrenemedi. Muhtemelen sonsuza dek karanlıkta kalacak. Çünkü hemşire, mahkûmiyet kararını duyduktan sonra açlık grevine başladı, Rampton Akıl Hastanesi'ne yatırıldı, halen orada. İngiliz hükûmeti çocuklarının ailelerinin her birine iki milyon pound'a varan tazminatlar ödedi. Başkomiser Clifton, hemşireyle akıl hastanesinde görüştü. Bir basın toplantısında, Allitt'in üç cinayeti ve altı teşebbüsü üstlendiğini açıkladı, ama bu çocukların adını ne polis tutanaklarına geçirdi, ne de toplumla paylaştı.

İngilizler sonraki yıllarda hemşire eliyle ölümlerin önünü alabilmek üzere çok sayıda yasal düzenlemeye gitmiş olsalar da, cinayetlerin önü kesilemedi. Örneğin Stepping Hill Hastanesi'nde çalışan kırk dokuz yaşındaki Filipin asıllı erkek hemşire Victorino Chua, 2015 Mayıs'ında iki hastayı öldürmek, otuz birini öldürmeye teşebbüsten ömür boyu hapse mahkûm oldu. Ne yazık ki, cinayetleri onun işlediği kapalı devre kamera kayıtlarının incelenmesi sayesinde kanıtlanıncaya dek, aynı hastanede çalışan bir başka hemşire, Bayan Rebecca Leighton suçlanmış ve haksız yere altı hafta cezaevinde kalmıştı.

Rebecca, hapiste geçirdiği günlerin yaşattığı psikolojik travmadan öte, sarı saçlarını siyaha boyattığı, en az on kilo şişmanladığı ve başka bir şehre taşındığı halde, katil yaftasını üzerinden atamadı, iş bulamadı ve daha kötüsü, onu sokakta görenlerin "Sen o katil hemşiresin, değil mi!" şeklindeki hakaretlerinden kurtulamadı. Ne demişler, bir kere adın çıkmayagörsün.

Adaletin yeni yüzü

Olay yerinde bırakılan kan, kıl, sperm, tükürük gibi biyolojik delilden DNA elde edilebileceğini, buradan elde edilen “DNA profili”nin kişiye özgü olduğunu artık herkes biliyor. Yeni olan, biyolojik delilin lekesindeki DNA’dan yola çıkarak şüphelinin yüzünün görüntüsünün de elde edilmesi. Araştırmalar, çok yakın bir gelecekte bu imkânın polisin rutin olanakları arasına gireceği yönünde. Uzunca bir süredir, DNA’dan saç ve göz rengi anlaşıliyordu. Ama saç rengi boyayla, göz rengi lensle değiştirilebilir. Bu yüzden fazla işe yaramadı.

Beyaz-sarı-siyah ayrımı kolay

DNA’dan kişinin genetik geçmişi, bir başka deyişle etnik kökeni hakkında fikir sahibi bile olabiliyorduk. Bu bilgi Afrika, Latin Amerika, Asya ve Avrupa kökenli Amerikalıların bir arada yaşadığı ABD için önem taşıyor. Benzer şekilde Hint ve Afrika kökenli nüfusu yoğun olan Birleşik Krallık için, beyaz ve siyah oranının neredeyse eşitlendiği Güney Afrika için, Yeni Zelanda ya da Avustralya için, Asya ve Avrupa kökenlilerin yaşadığı Singapur için de önemli. En azından failin beyaz-siyah-sarı ırk ayrımını yapmayı sağlıyor.

Birçok sivil toplum örgütü bu tip analizlerin ayrımcılığa yol açtığını ileri sürerek karşı çıktı. Bu nedenle polisler ellerindeki

bu olanaktan pek yararlanamadı, yararlı olsa bile dillendirmede, delil olarak kullanmadı.

Rüya gibi bir çözüm

Üstelik pek çok ülke açısından büyük ırk kategorilerinin ayrıştırılması da bir anlam ifade etmiyor. Buna karşılık, neredeyse herkesin beyaz, herkesin sarı ya da siyah ırktan olduğu insan topluluklarının yaşadığı ülkelerde, olay yerindeki ya da cinayet silahı üzerindeki lekeden, hatta parmak izinden elde edilen DNA'dan, saldırganın kurbanın üzerinde bıraktığı herhangi bir biyolojik örnekten, yüzünün fotoğrafına varabilmek, rüya gibi bir çözüm.

Bir cinayetin işlendiğini ve katilin olay yerinde DNA'sını bıraktığını varsayın. Elinizde şüpheliler varsa, bu DNA profili ile şüphelilerinkini karşılaştırır, uyum göstereni tutuklarsınız. Elinizde şüpheli yok, buna karşılık bir DNA veri bankanız varsa, olay yerindeki DNA profilini veritabanında taratır, evvelce suç işleyip de DNA bilgisi veritabanına girmiş biriyle uyum gösterirse, o kişinin katil olduğunu anlarsınız. Kişiyi bulamasanız bile, elinizdeki DNA bilgisi, evvelce işlenmiş suçların olay yerlerinden elde edilen DNA profilleriyle örtüşürse, her iki suçun aynı elden çıktığını bulur, tek kişinin peşine düşersiniz.

Bankada yoksa, fotofiti var

Ama DNA veritabanınız yoksa, ya da veritabanı olduğu halde, aradığınız DNA profiliyle örtüşen biri yoksa, cinayetin çözümü gittikçe zorlaşır, hatta karanlıkta kalır. Bu çaresizlik durumunda polis, katilin DNA'sından gerçeğe tam olarak uyan üç boyutlu robot resmini çizebilse, teknik deyimle "fotofit" üretebilse ve bu fotoğrafı ülkenin dört bir yanına ilan etse, elbette bir gören, tanıyan bulabilme şansı çok artar.

Şimdi bu çözüme her zamankinden daha fazla yaklaşmış du-

rumdayız ve “kan lekesinden robot resme” birkaç yıl öncesine kadar sadece bir umutken, artık “Fotofit’i rutinde ne zaman kullanırız?” diye soruyoruz. O kadar ki, sadece modern zaman insanının yüzünü çizmekle kalmayacak, on binlerce yıllık kalıntıların sahiplerinin dahi neye benzediğini görebileceğiz.

Yüzde 7 bin nokta

Rotterdam’daki Erasmus Üniversitesi’nden Manfred Kayser ve ekibinin, insan DNA’sı üzerindeki yüze ait dokuz özelliği kodlayan bölgeleri bulduğu 2012 yılında başlayan çalışmalar, Pennsylvania Eyalet Üniversitesi Biyolojik Antropoloji Bölümü öğretim üyesi, genetik uzmanı Mark Shiver’in araştırmalarıyla sürmekte. Mark’ın ekibi, Belçikalı görüntü uzmanı Peter Claes’in desteğini alarak, siyah ve beyaz ırk melezi 600 gönüllünün DNA özellikleri ile üç boyutlu fotoğraflarını bir arada değerlendiriyor, yüz şeklini belirleyen genetik bölgeleri saptamaya gayret ediyorlar.¹⁰ Kayser’in araştırmaları, yüzün belirgin özelliklerinin, örneğin gözbebeği ile burun ucunun birbirine göre durumunu, açısını, uzaklığını saptayan gen bölgelerini bulmayı hedefliyordu. Shiver ise, yüzün 7 bin farklı noktasının yerleşiminin genetik özellikler tarafından nasıl etkilendiğini bulmayı amaçlıyor. PloS Genetics’te yayımlanan araştırma sonuçlarına göre, yirmi farklı gen bölgesinde ortaya çıkan yirmi dört farklılaşma, yüzün özelliklerini belirlemekte işe yarayacak gibi duruyor.

Polis, üniversiteyle el ele

Kuşkusuz bu bilgiler, henüz polisin gündelik çalışmalarına dahil edilecek ölçüde güvenilir değil. Ancak bu satırlar kaleme alındığında PennState Üniversitesi iki seri katili bulabilmek amacıyla polisle işbirliği yapmaktaydı.

10. Claes P, Liberton DK, Daniels K, Rosana KM, Quillen EE, Pearson LN, et al. (2014) Modeling 3D Facial Shape from DNA. *PLoS Genet* 10(3): e1004224. doi:10.1371/journal.pgen.1004224.

Henüz araştırma aşamasında olmakla birlikte adli bilim dünyası beş-on yıl içerisinde “fotofit” uygulamasının gündelik polisiye uygulamalar arasında yer alacağından, hatta daha olay yerindeyken biyolojik kalıntıdan kişinin fotoğrafının çizilebileceğinden kuşku duymuyor.

Belki “fotofit”in delil olarak kullanılabilecek ölçüde güvenilir olması için daha uzun bir süre geçecek, ama en azından arama çemberini küçülterek, polise olağanüstü vakit kazandıracak.

Yöntem kuşkusuz yeni ya da arkeolojik kafataslarının yüzlendirilmesinde de kullanılacak. Üstelik elde dayanak oluşturan kafatası bulunduğundan, bunların “fotofit”ini oluşturmak çok daha kolay. Haftalar, hatta aylar süren ve sonucu her zaman tatminkâr olmayan yüzlendirmenin yerini, artık büyük ölçüde robotlara yaptırılan kemikten DNA eldesi ve ardından “fotofit” yazılımının yüklü olduğu bilgisayarın klavyesinde birkaç tuşa basmak alacak.

“Ben doğuştan suçluyum hâkim bey”

Nöropsikiyatri ve davranış genetiği, avukatların şu sıralar en çok ilgilendikleri bilim dallarının başında geliyor. Bunların sayesinde savundukları kişileri ceza almaktan kurtarabilecekleri umudunu taşıyorlar. Ne kadar başarılı olurlar bilinmez, ancak duruşmaları karara bağlama sorumluluğunu taşıyan yargıçları çok zor durumda bırakacakları muhakkak.

Her ne kadar hukuk eğitimi almış bir profesyonelin, davranış ve nöropsikiyatrik sorunların kalıtsal olup olmadığını araştıran bilimsel çalışmaları anlaması ve yorumlaması güç, hatta imkânsız olsa da, yakın bir gelecekte hem yargıç ve savcılar, hem de savunma avukatları kendi olanaklarıyla olmasa da, hizmet içi eğitimler sayesinde bu yeni alanlarda bilgi sahibi olmak zorunda kalacaklar. Aynı durum ilk DNA analizlerinin mahkeme tutanaklarına yansımada da görülmüştü. On yıl içinde sadece yargı mensupları değil, büyük ölçüde polisiye dizilerin etkisiyle mağdurlar, kurbanlar, tanıklar dahil olmak üzere toplumun her eğitim düzeyinden kişiler, bu sihirli molekülden haberdar oldular.

Aslında insan davranışı ile genetik arasında yakın bir ilişki olduğu, DNA'nın varlığının henüz hayal bile edilemediği zamanlarda da dile getirilmekteydi. Üstelik ailesinde suç işlemiş kişilerin çocuk yapmasının sakıncaları olduğu, mahkûmların kısır-

laştırılması gerektiği bile kabul görmüştü, tıpkı mental hastalıkları, zekâ geriliği olan kişilerin çoğalmasının engellenmesi gibi. Bir aralar, bu kişilerin cezaevlerinde ömür boyu tutulması yerine, akıl hastanelerine kapatılması uygun görüldü.

Altmışlı yıllara gelindiğinde, cezaevlerindeki şiddet suçu işlemiş olanlar arasında XYY karyotipini taşıyan erkeklerin normal popülasyona oranla daha fazla sayıda bulunmasından yola çıkıldı ve suç ile genetik arasındaki ilk bilimsel kanıtın bulunduğu sanıldı. Çok sayıda avukat, müvekkilini XYY olduğuna dayanarak savundu ve suçluluğun genlerinde yazılı olduğunu ileri sürdü.¹¹ Bu savunmanın pek rağbet görmemesi üzerine kısa zamanda terk edilmesi bir yana, XYY ile suçluluk arasında bir ilişkinin olmadığı da bilimsel olarak kanıtlandı.¹²

Ceza davalarında genetik kanıtlar

Son yirmi yıldır, suç işlemeye genetik yatkınlığın yanı sıra, bir dizi nöropsikiyatrik sendromun kalıtımla ilgisini araştıran pek çok çalışma yayınlandı. Bu araştırmalar avukatlar tarafından tıpkı XYY meselesinde olduğu gibi savunma amacıyla kullanıldı ve mahkûm edilmeye çalışılan kişinin aslında suçu kendi iradesi dışında işlediği, bu “kaderin” genlerinde yazılı olduğu biçiminde ifadeler mahkeme salonlarında yer buldu.

Bilindiği gibi ülkemizde, işlediği suçun hukuki anlam ve sonuçlarını algılayamayacak durumda olup, davranışlarını yönlendirme yeteneği önemli ölçüde azalmış olanlar 5237 sayılı Kanun’un 32/1. maddesinden yararlanır. Önceki Türk Ceza Kanunu’nda 46. maddeye karşılık gelen yeni düzenlemede, bu durumda olan kişiye ceza verilemez, ama mahkemesince yapılacak yargılama sonucun-

11. Denno D (1996) Legal implications of genetics and crime research. In *Genetics of Criminal and Antisocial Behaviour*, G Bock ve J Goode, eds (Oxford: John Wiley & Sons) 248-264.

12. Tuvblad C, Narusyte J, Grann M, Sarnecki J ve Lichtenstein P (2011) The genetic and environmental etiology of antisocial behavior from childhood to emerging adulthood. *Behav Genet.* 41: 629-640.

da beraatine de karar verilemez, güvenlik tedbirine hükmedilir.¹³ Benzer yaklaşım, dünyanın birçok ülkesinin ceza kanununda da yer bulur. Geleneksel olarak, kişinin işlediği suçun hukuki anlamı ve sonuçlarını algılamayacak durumda olduğu, davranışlarını yönlendirme yeteneğinin önemli ölçüde azaldığı psikiyatri uzmanlarının yaptığı incelemelerle kanıtlanır. Şimdilerde buna, “genetik yatkınlığın” da kişinin eyleminin sonuçlarını anlaması ve hareketini denetlemesini engelleyebileceği eklenmek isteniyor.¹⁴

Buna karşılık, suç işleyen kişi, kimi davranışlara kalıtsal olarak yatkın olsa da, bu durum suçun sonuçlarını algılamaya ve hareketlerini denetlemeye engel teşkil etmeyebilir. İşte bu yüzden, suç işleyen beraatine olmasa da, en azından verilecek cezada indirimle gidilmesini, (örneğin idam yerine ağırlaştırılmış müebbet gibi) savunuyorlar.¹⁵

1994’ten bu yana idam cezasını önleyebilmek üzere ABD mahkemelerine genetik delillerin sunulduğu yetmişin üzerinde dava bulunuyor.¹⁶ Bu delillerin önemli bir bölümünde DNA düzeyindeki incelemeler değil, saldırganın ailesinde suçluların bulunduğu ileri sürüldüğünden başarılı olunamadı. Suç davranışına yol açan genetik özelliklerin ele alındığı bilimsel yayınların sayısı fazla değil. Bunlar arasında özellikle X kromozomunda yer alan MAOA şeklinde kısaltılan monoaminoksidaz A’nın erkekler-

13. 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu Madde 32 Akıl hastalığı

(1) Akıl hastalığı nedeniyle, işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayamayan veya bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği önemli derecede azalmış olan kişiye ceza verilmez. Ancak, bu kişiler hakkında güvenlik tedbirine hükümlenir.

(2) Birinci fıkrada yazılı derecede olmamakla birlikte işlediği fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği azalmış olan kişiye, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası yerine yirmi beş yıl, müebbet hapis cezası yerine yirmi yıl hapis cezası verilir. Diğer hallerde verilecek ceza, altıda birden fazla olmamak üzere indirilebilir. Mahkûm olunan ceza, süresi aynı olmak koşuluyla, kısmen veya tamamen, akıl hastalarına özgü güvenlik tedbiri olarak da uygulanabilir.

14. Jones M (2003) Overcoming the myth of free will in criminal law: The true impact of the genetic revolution. *Duke Law J.* 52, 1031-1053.

15. Morse SJ (2011) Genetics and criminal responsibility. *Trends Cogn. Sci.* 15, 378-380

16. Denno D (2011) Courts’ increasing consideration of behavioral genetics evidence in criminal cases: Results of a longitudinal study. *Mich. State Law Rev.* 2011: 967-1047.

de dürtüsel şiddete, antisosyal davranışa yol açtığına ilişkin çalışmalar öne çıkıyor.¹⁷ Caspi ve arkadaşlarının Yeni Zelanda'da gerçekleştirdiği bir araştırma, söz konusu genin düşük aktiviteli alellerinin çevre koşullarından etkilendiğini, dövülen erkek çocuklarında MAOA'nın aktif hale geçtiğini gösterdi.¹⁸ İlk yayımlandığı 2002 yılından bu yana mercek altına alınan gen-çevre ilişkisi, hâlâ geçerliliğini sürdürüyor ve özellikle erkek çocukların dövülmesi gerektiğini bilimsel olarak açıklamada kullanılıyor.¹⁹ Beynin denetim işlevini yitirdiğini iddia eden ve MAOA'nın yanı sıra DRD4, COMT, SLC6A4 gibi genetik deliller ile nörogörüntüleme bulgularının bir arada sunulduğu çok sayıda dava olmakla birlikte bunlardan şimdilik sadece üçü (biri ABD'de, ikisi İtalya'da) ceza indirimi sağlayacak ölçüde başarıya ulaştı.²⁰

Mağdur yakınları şiddetle karşı çıksalar da, davranış bozukluklarının genetik bir temeli olabileceğine ilişkin bilgi sahibi yargıçlar, olmayanlara oranla daha az ceza vermeye meyilli.²¹ Bu durumda gelecekte genetik delilleri savunmada kullananların daha başarılı olacağından kuşku yok.

Genetik delillere karşı çıkanların başlıca argümanı ise, genetik yatkınlığın bir tedavisinin olmayışı. Bu kişilerin kısa sürede topluma karışmalarının tehlike arz edeceği, suça yatkın olduklarını bildiklerinden suçu tekrarlamaktan çekinmeyecekleri öne sürülüyor.

17. Rigoni D, Pellegrini S, Mariotti V, Cozza A, Mechelli A, Ferrara SD, Pietrini P ve Sartori G (2010) How neuroscience and behavioral genetics improve psychiatric assessment: report on a violent murder case. *Front. Behav. Neurosci.* 4, 160.

18. Caspi A, McClay J, Moffitt TE, Mill J, Martin J, Craig IW, Taylor A ve Poulton R (2002) Role of genotype in the cycle of violence in maltreated children. *Science* 297: 851-854.

19. Baum ML (2013) The Monoamine Oxidase A (MAOA) genetic predisposition to impulsive violence: Is it relevant to criminal trials? *Neuroethics* 6, 287-306.

20. Greely H (2011) Another "brain mitigation" criminal sentence from Italy. <http://blogs.law.stanford.edu/lawandbiosciences/2011/09/03/another-brainmitigation-criminal-sentence-from-italy/>.

21. Aspinwall LG, Brown TR ve Tabery J (2012) The double-edged sword: Does biomechanism increase or decrease judges' sentencing of psychopaths? *Science* 337: 846-849.

Hukuk davalarında genetik kanıtlar

Savunmanın genetik kanıtlara dayandırıldığı hukuk davalarına pek sık rastlanmıyor. Çıkan yangında oluşan yaralarından ev sahipleri Akif ile Bushra Amin çiftini sorumlu tutan Bayan Tammy Adacsi hakkında Kanada'nın Alberta Temyiz Mahkemesi'nin kararı bu duruma verilebilecek az sayıda örnekten biridir.

2009 yılında soğuk bir kış gecesi idi. Otuz dört yaşındaki Tammy Adacsi, Calgary'nin kuzeybatısında, 33. Cadde'de 500 numaralı evin giriş katına misafir gelmişti. İleri bir saatte Bayan Adacsi ile birlikte, evde kiracı olarak yaşayan on dokuz yaşındaki Tiffany Cox, yirmi üç yaşındaki Colleen Mantei ve on dokuz yaşındaki Jonathan St. Pierre uyumak üzere odalarına çekildiler. Üst katta bir başka kiracı Robin Hannigan oturuyordu. Yangın çıktı, giriş katını duman kapladı, bilinci kapalı Bayan Adacsi ve arkadaşları itfaiyeciler tarafından kurtarıldı. Adacsi hayata tutunabildi, diğerleri öldüler. Yapılan soruşturmada, yangının üst kattaki bir kanepenin çok yakınına yerleştirilen elektrikli ısıtıcıdan çıktığı, giriş katındaki duman dedektörünün çalışmadığı, giriş katı pencerelerindeki demir parmaklıkların Alberta yangın yönetmeliğine aykırı olarak içeriden açılmayacak biçimde olduğu ortaya çıktı. Bayan Adacsi, hem ev sahibi Akif ile Bushra Amin çiftini, hem misafir kaldığı evde dumandan zehirlenerek ölen gençlerin ailelerini, hem de üst kattaki kiracıyı mahkemeye verdi. Yangın yüzünden ortaya çıkan pnömoni, karbonmonoksit zehirlenmesi ve daha sonra yaşadığı post travmatik stres bozukluğu yüzünden artık çalışamayacağından bahisle 2,5 milyon dolara varan tazminat istedi. Ölenlerin aileleri de ev sahibinin yanı sıra, üst kat kiracısından şikâyetçi oldular.

Sıradan bir ölüme yol açan ihmal davası gibi durmakla birlikte Bayan Adacsi davası büyük önem taşıyor. Çünkü, yangının bedeninde bıraktığı zarar yüzünden aylarca hastanede yatarak tedavi gören kadının şikâyetçi olduğu ev sahibi Amin çiftinin avuka-

tı, kadının bedenindeki hasarın tamanuna yangının değil, evvelce kendisinde bulunması muhtemel Huntington hastalığının yol açmış olabileceğini iddia etti. Kadının ailesinde Huntington hastaları bulunuyordu, ayrıca bu hastalığın belirtilerini taşıdığı ve bu belirtilerin yangından kaynaklanmadığı doktor raporuyla sabitti. Bayan Adacsi, hasta olmadığını, bir genetik testin kendisine psikolojik açıdan zarar vereceğini ileri sürse de, 6 Mayıs 2013 tarihinde mahkeme kendisinden zorla kan alınmasına ve gerekli genetik testlerin yapılmasına karar verdi.²²

Bu karar, gelecekte sigorta şirketleri ve işverenlerin kendilerinden maddi ya da manevi tazminat talep edenlere genetik test yaptırılmasını isteyeceklerini gösteriyor. Gerçi davranışlar ve nöropsikiyatrik hastalıklarla ilgili genetik testler pozitif çıktığında, kişinin o sırada hasta olduğu kanıtlanmaz ama, hastalığa yatkınlığının somut bir işaretidir. Bu nedenle çalışanlara ödenecek tazminat miktarında önemli bir indirimde yol açacakları muhakkak.

Bir diğer uygulama alanının ise velayet davaları olması mümkün. Boşanan çiftlerden hangisinin çocuğun velayetini alacağı gündeme geldiğinde, taraflardan biri, diğerinde genetik test yaptırılarak, bir davranış bozukluğu ya da nöropsikiyatrik rahatsızlık riski taşıyıp taşımadığının incelenmesini isteyebilir.

Hatta trafik kazalarında kusur tespitinde dahi genetik testler gündeme gelebilir. Kazaya kimin yol açtığı tartışıldığında, sürücülerden biri, diğerinin dürtüsel davranışa yatkınlığının genetik testle araştırılmasını isteyebilir.

Elli yıl sonrasını öngören yargıç

Kimi zaman yargıçların da “CSI Etkisi”nde kaldıkları muhakkak. Hele sağlam bir genetik bilgisine sahip olmayan orta yaşın üzerindeki yargıçlar, her türlü yeniliğe çok çabuk kapılıyor ve faz-

22. Adacsi v Amin, 2013 ABCA 315 (CanLII) <http://www.canlii.org/en/ab/abca/doc/2013/2013abca315/2013abca315.html>

la sorgulamadan yeni teknik ve yöntemlerden medet umuyorlar. Bunlardan biri, Albany Federal Bölge Yargıcı Gary L. Sharpe'nin, 2009 yılı Aralık ayında Gary Cossey hakkında verdiği karar.

Bundan yaklaşık on yıl önce 2005 yılı Ekim ayında, Easton/Greenwich arama-kurtarma ekibinin şefi kucağında Dell Dimension bilgisayarla Greenwich Karakolu'ndan içeriye girdi. "Bu bilgisayarı ekibimiz kullanıyor" dedi.

O sıralar Bay Gary Cossey, uzunca bir süredir arama-kurtarma ekibinde çalışan bir elemandı. Çocuk pornografisi görüntülerini izleyen ve bir bölümünü bilgisayara kaydeden de oydu. Birkaç haftaya varmadan, New York polisi dedektifleri onunla temas kurdular. Bay Cossey, önce evinde kullandığı Nex Link bilgisayarın, ardından Lexar sürücüsünün incelenmesine izin verdi. Her üçünün incelenmesi sonucunda çok sayıda çocuk pornografisi görüntüsüne ulaşılar. Görüntülerin tamamındaki kişiler on sekiz yaşından küçüktü ve cinsel ilişkiden oral sekse varıncaya dek sayısız cinsel eylem içersindeydiler ve bunların hiçbiri bilgisayar programlarıyla oluşturulmuş sanal görüntüler değildi.

Cossey, bu görüntülere internet aracılığıyla eriştiğini, kullandığı bilgisayarlara ve sürücüye indirdiğini, hatta bunları ülke içinde ve dışındaki başka kullanıcılara sattığını kabul etti. Ekim 2006'da yaklaşık beş yıldır suç kapsamına giren eylemlerini sıraladığı yazılı ifadesini imzaladı. Üç yıl kadar sonra New York savcılarının Andrew T. Baxter ile FBI'ın özel ajanlarından John F. Pikus bir basın toplantısı düzenlediler ve Albany Federal Mahkemesi Yargıcı Gary L. Sharpe'nin Bay Cossey'i çocuk pornografisinden mahkûm ettiğini açıkladılar. Buraya kadar bir gariplik yok. Gariplik, yargılamada ve yargıcın cezayı dayandırdığı gerekçede.

Yargıç, çocuk pornografisi bulundurmaktan Gary Cossey'i 2009'da altı buçuk yıla mahkûm etmeden önce "Doğduğunda bu geni taşıyordun. Bu genden kurtulamazsın" demiş ve devam etmişti, "Şimdi bilinmiyor olabilir ama, elli yıla varmadan, çocuk

pornografisine neden olan geni bulacaklar.” Ceza, sadece hapisle sınırlı kalmadı, ömür boyu çocuk pornografisi açısından izlenmesini de içerdi.

Halbuki Cossey pornografik materyal bulundurduğu için ilk kez tutuklanmıştı, bir psikolojik tedaviye yönlendirilmişti ve karar duruşmasında kendisiyle çalışan iki psikolog, tedaviden büyük fayda gördüğüne, yeniden suç işleme riskinin düşük düzeyde olduğuna dair tanıklık etmişti. Yargıç Sharpe, psikologların bu görüşüne karşı çıktı. “Kendini frenlemek için büyük gayret gösterdiğinin farkındayım. Psikolog ve psikiyatrların bu noktada görüşlerinin benim için bir önemi yok. Gelecekte küçüklere vereceğin zararlar karşılaştırıldığında, bugün benim sana vereceğim zarar solda sıfır kalır” dedi. Gerek savcı, gerekse Federal Soruşturma Bürosu FBI, Bay Gary Cossey’nin gelecekte çocuk pornografisi izleyeceğine inanıyordu. Neyse ki Bay Cossey’nin cezanın ağırlığına ilişkin dilekçeleri karşılık gördü de, Başkan George W. Bush’un 2004’te atadığı Yargıç Sharpe’nin kendinden menkul “düzelemeyecek genetik kusur” teorisinin saçmalığı anlaşıldı. Dava, 2011’de başka bir mahkemede görülmek üzere iade edildi.²³

23. United States Court of Appeals, Second Circuit. U.S. v. COSSEY 632 F.3d 82 (2d Cir. 2011) https://www.casetext.com/case/us-v-cossey-3#.U_nn8Ejoxqo

“Tanrım, sen ne büyüksün!”

Bana bir şey olursa, sakın kaza sanma.

Helle Crafts

Kim ne derse desin, eğer görevini iyi yapan o kar temizleme makinesi operatörü olmasaydı tavla zarı büyüklüğünde doğranmış kadının öldüğünü kimse kanıtlayamazdı.

Bölgeye yağan kar o kadar fazlaydı ki, şehir içi yolları bile açık tutmakta zorlanıyorlardı. O gece saat tam 23.30'da tuz dökme makinesini teslim alan belediye işçisi Joseph Hine, sabaha kadar çalışacaktı. Gece yarısını az geçe garaja geri döndü. Tuz dökme makinesini teslim etti, bu kez kar makinesini alarak yollara düştü, temizlemekle görevlendirildiği yöne doğru hareketlendi ve çalışmaya başladı. Yol kenarına park etmiş, ünlü bir firmanın eşya taşımacılığında kullanılan büyük, kapalı kamyonetini gördüğünde sabah 3.30'du.

“Çok tuhaf” diye düşündü. “Işıkları yanmıyor, civarda ev de yok, bunun burada ne işi var?” Biraz yaklaşıncam kamyonetin arkasına bağlı büyük ağaç ufalama makinesini gördü. Daha da garipse-di. İşte tam o sırada, aracın ön tarafından kapüşonu başına geçirmiş, sarı yağmurluklu biri belirdi. Eliyle bir trafik polisine benzer biçimde “Geç, geç” diye işaret etti. Joseph Hine, yavaşça yanından geçerek kar yığınlarını yolun yan tarafına küremeye devam etti.

Birkaç saat sonra belediye işçisi Hine, yolun diğer tarafındaki karları temizlemek üzere aynı yerden bir kez daha geçti. Kamyonet

aynı yerde duruyordu. Bu kez arka kapısının açık olduğunu fark etti. Yıllar sonra o gece gördüklerini bir mahkemede anlatacaktı: “Yanından geçerken kamyonetin açık olan arka kapısından içeriye doğru baktım. Odun parçaları gördüm, yolun üzerine saçılmış odunlar da vardı. ‘Çok tuhaf’ diye düşündüm. ‘Bu karlı gecede, üstelik sabaha karşı, kim odun ufalamak için sokağa çıkar ki?’”

Aslında 18 Kasım’ı 19’a bağlayan 1986 yılının o korkunç kar fırtınalı gecesinde ufalanan sadece odunlar değil, odunlarla birlikte, binlerce kilometre ötede, başka bir kıtanın, başka bir ülkede yaşayan annesinden başka akrabası olmayan, ikisi erkek, üç çocuk doğurmuş, kırkına varmaya bir yılı kalmış, beş dil konuşan güzel, sarışın bir hostesti.

Ölürsem kaza sanma

Genç kadın, onunla karanlık ve yağmurlu bir gecede otoparkta buluştu. Bir süre aracın içinde hiç konuşmadan oturdular. “İçeri girip bir kahve içmek ister misin?” diye sordu adam. “Beni bu halde görmelerini istemiyorum” diye yanıtladı kadın ve devam etti. “Anlatacak yeni bir şeyin var mı?” “Evet” dedi adam. “Ama pek hoşuna gideceğini sanmuyorum.” Elindeki büyük sarı zarftan çıkarttığı büyük siyah-beyaz fotoğrafları teker teker kadına doğru uzattı.

Adam, kadının yakın arkadaşıydı, aynı zamanda özel dedektif. Birkaç ay önce kadının kocasını takip etmeye başlamıştı. “Gördün mü, haklıymışım” dedi kadın. “Beni aldattığını söylemiştin de inanmamıştın.” On dakika kadar hıçkırarak ağladı, ardından elindeki sarı zarfı sıkıca göğsüne bastırarak otomobilden çıktı. Kapıyı ardından kapatmadan seslendi: “Ölürsem eğer, sakın kaza sanma.” Özel dedektif, duyduklarına pek bir anlam veremedi. Genç kadın, dedektifin pek anlam veremediği bu cümleyi, evvelce aralarında yakın arkadaşlarından Leena Johanson’un bulunduğu birkaç kişiye daha söylemişti. Zamanı geldiğinde Leena da polise söyleyecekti.

Güzel hostes Helle Crafts, dedektifle buluşmasından kısa bir süre sonra, yer yarılmış içine girmişçesine ortadan kayboldu. Az sonra okuyacaklarınız, çok sayıda farklı meslek uzmanının katkıda bulunduğu ve adli bilimler sayesinde çözülen bir “yok oluş” bilmecesidir. Ama bilmecenin çözümünde kimse, o kar makinesi operatörünün yerini tutamaz.

“Beni aldatıyor, bana kanıt bul”

Otuz dokuz yaşında, Danimarka doğumlu, üç çocuk annesi Helle Crafts 1986 sonbaharında Avukat Dianne M. Andersen’e başvurmuş ve kocası Richard’ın kendisini aldattığından şüphelendiğini, kadının kim olduğunu dahi tahmin ettiğini, ancak elinde kanıt olmadığını ve boşanmak istediğini söylemişti. Bu niyetini öğrendiğinde kocasının şiddet göstereceğinden neredeyse emindi. Avukat Andersen ona özel bir dedektif tutmasını tavsiye etti; kadını, bu işlerde uzmanlaşmış tanıdığı bir büroya, Mayo Dedektiflik Şirketi’ne yönlendirdi.

İşte, büyük sarı zarf içerisindeki fotoğrafları Helle Crafts’a vererek aldatmanın kanıtlarını sağlayan özel dedektif, şirketin sahibi eski polis Keith Mayo’ydu.

“Alışılmış bir senaryoydu” diye anlatacaktı Keith. “Koca karısını ihmal ediyor, eve gelmediği geceler oluyor, nerede olduğu sorulduğunda sürekli yalan söylüyordu. Belli ki, Helle’nin artık tahammülü kalmamıştı.”

Helle, özel dedektife önemli bir ipucu verdi. Telefon faturalarından birinde daha önce görmediği şehirlerarası bir numara rastlamıştı. Dedektif bu ipucundan yola çıktı, telefonun Nancy Dodd adlı bir kadının üzerine kayıtlı olduğunu saptadı, henüz otuzlarındaki kadın Eastern Airlines hostesiydi. Kadının evini buldu, uzunca bir süre gözetledi, nihayet o gece otomobilinde müşterisine sarı zarf içinde verdiği, Richards ile Nancy’nin öpüş-tükleri, el ele gezindikleri, kucaklaştıkları fotoğrafları çekti.

Hem pilot, hem polis apkın koca

Helle Crafts, PanAm Havayolları'nda hostesti. İlk ocuęuna hamile olduęu iin evlenmek zorunda kaldıęı on iki yıllık kocası Richard ise, Eastern Airlines'ta alıřan bir pilot. Geri birilerini etkilemek amacıyla, evvelce CIA ajanı olduęunu, inhindi'nde savařtıęını anlatırdı ama doęru deęildi. Pilotluęun yanı sıra yarı-zamanlı gönüllü olarak polislik yapıyordu. Bu mesleęe hayranlıęı o kadar oktu ki, eyalet polisinin kullandıklarına benzer 1985 model Ford Crown Victoria aracı kendi cebinden aldıęı ıřıklar, sirenler, radyolar ve antenlerle donatmıřtı. Arkadařları onu soęukkanlı, mesafeli, sakin ve sessiz biri olarak tanımakla birlikte, zaman zaman karısına řiddet gösterdięine tanık olanlar yok deęildi.

Aralarındaki iliřki, ilk yılların sıcaklıęını giderek kaybetmiř, mesleklerinin zorluęuna, birbiri ardı sıra doęan ocukların doęal olarak ortaya ıkardıęı sorunlara Richard'ın apkınlıkları eklenince, daha da kopmuřlardı. Helle, bořanma konusunu nce annesine atı. Grev nedeniyle bulunduęu Londra'dan gnderdięi bir teleks mesajında, "Beni aldattıęından řüpheleniyor ve bořanmak istiyorum" diye yazdı. Niyetini daha sonra arkadaşlarıyla ve kocasıyla paylařtı. Bir yıldaki toplam kazanları yz yirmi bin doları buluyordu. Bunun nemli blmn saęlayan Helle'ydi. Adam, bořanma ihtimaline hibir zaman sıcak bakmadı.

18 Kasım 1986 gecesı Helle Crafts her zamanki gibi bir Avrupa seferinden dnd. Bir hostes arkadařı onu her zamanki gibi otomobiliyle evinin kapısının nne kadar getirdi. Bundan sonra Bayan Crafts'ı bir daha canlı gren olmadı.

Birka gn sonra Helle'nin yeni bir seferi vardı. İře gelmedięine řařırdılar. Arayıp mazeret de bildirmemiřti. Amiri evine telefon etti. Telefonu aan Richard, "Haberiniz yok mu?" dedi. "Danimarka'ya, hasta annesini ziyarete gitti." Daha sonra arayan arkadaşlarına farklı hikyeler anlatacaktı. "Helle, bir arka-

daşıyla Kanarya Adaları'na tatile gitti. Amirine gerçeği söyleyemedim.” “Evi terk etmiş, nereye gittiğini bilmiyorum.” Hepsi külliye yalandı.

“Meraklanmayın, yakında döner”

Helle tatilden dönmedikçe arkadaşları giderek telaşlanmaya başladılar. Danimarka'daki annesini aradılar. Helle'nin son aylarda kendisini ziyarete gelmediğini öğrendiler. Biri, avukatını aradı, “Haber vermeden bir yere gittiğini hiç hatırlamıyoruz” dedi. “Üstelik çocukları yalnız bırakma âdeti de yoktur.” Avukat, hemen özel dedektifi buldu. Dedektif Keith Mayo, vakit kaybetmeden polise gitmeyi ve kaybolduğunu bildirmeyi önerdi. Avukat, “Biraz daha bekleyelim” dese de, dedektif dayanamadı, 1 Aralık 1986 günü polisi aradı ve hostesin iki haftadır kayıp olduğunu bildirdi.

Karıkoca arasındaki gerginliği öğrenen polis, kadının çocukları geride bırakıp evi terk ettiğini, zaman içinde bir yerlerde ortaya çıkacağını düşünerek, olayı zamanın akışına bıraktı. Bununla birlikte üzerine düşen görevi yaptı, ertesi gün Richard'ı arayarak karısının nerede olduğunu sordu. “Uçuştan döndüğünde gayet keyifliydi. Ertesi gün yapacaklarımızı konuştuk. Fırtınadan elektrikler sık sık kesiliyordu. Çocukları alıp kız kardeşine gitmekten söz etti. Ertesi sabah kalktığımda çocuklar evdeydi ama kendisi yoktu. O gün bugündür nerede olduğunu bilmiyorum.” Polis, biraz daha beklemeye karar verdi.

Dedektif Keith Mayo, belki de fotoğraflarla gerginliğin daha da artmasına yol açtığını düşünüp vicdan azabı çektiğinden, kayıp hostesin izini kendi olanaklarıyla sürmeye karar verdi.

Yalan makinesine göre söyledikleri doğru

Özel dedektif, önce Crafts'ların evinde çalışan çocukların dâdısı Marie Thomas ile görüştü. Kadın, “Bayan Crafts kaybolduk-

tan sonra eve geldiğimde yatak odasındaki yeşil halının bir bölümünün kesik olduğunu gördüm. Diğer tarafında da çapı 20 santimi bulan koyu renkli bir leke vardı” diye anlattı. “Garajdaki yeni satın alınan Westinghouse marka büyük dondurucu yerinde yoktu.”

Helle’ye evin içinde bir şey mi olmuştu? Kocasının bu olayda bir parmağı var mıydı? Polis, Richard Crafts’ın yalan makinesine bağlanmasını önerdi. Yasal bir zorunluluğu olmamasına rağmen, adam tereddüt etmeden teklifi kabul etti. “Karını sen mi öldürdün?” diye sordu poligraf uzmanı Joseph Palombizio. “Hayır” diye cevap verdi adam. “Karının nerede olduğunu biliyor musun?” “Hayır” dedi adam. “Birini tutup karını mı öldürttün?” diye sordu. “Hayır” dedi adam. Yalan makinesinin başında iki kişiydiler. Her ikisi de adamın yalan söylediğinden kuşkulandı. Soruşturma tutanağına “Poligraf sonuçları ve çok sayıdaki görüşmeye dayanarak, Bay Crafts’ın karısının nerede olduğunu bilmediği sonucuna varıldı” diye yazıp imzaladılar.

Bununla birlikte cinayet masası dedektifleri, adamın karısının yok oluşundan hemen önce ve sonrasında yaptığı alışverişleri mercek altına aldılar. Kredi kartıyla yapılan ödemeler arasında üçü özellikle dikkatlerini çekti: dadının özel dedektife sözünü ettiği ve evde göremediğini anlattığı 375 dolarlık derin dondurucu, iki kişilik yorgan ve en önemlisi 900 dolara Darien Rentals şirketinden kiraladığı makine. Kirası bu denli yüksek olan nasıl bir makineydi acaba?

Lekeler insan kanı, ama ceset yok

Aradan bir süre geçti, hostesten ses çıkmayınca soruşturmayı yürüten Connecticut eyalet polisi Marty Ohradan, Crafts’ların evini arayabilmek amacıyla savcılığa başvurdu. 25 Aralık Noel günü öğleden sonrasında ekibiyle birlikte eve gitti. Kapıyı açan olmayınca bahçe tarafındaki mutfak kapısının camını söküp içe-

ri girdiler. Savcı Walter Flanagan'ın talebi üzerine inceleme ekibine o tarihte henüz genç bir kriminalist olan Dr. Henry Lee de eşlik ediyordu. Yıllarca birlikte çalışacağı ve "sağ kolun" olarak tanımladığı asistanı Elaine Pagliaro da yanındaydı.

Evin içi darmadağınktı. Mobilyalar sağa sola çekiştirilmişti, her yerde pis çamaşırlar yığılıydı, bulaşıklar yıkanmamıştı; koltuk yastıkları, oyuncaklar salonun ortasına kümelenmiş, halılar yerlerinden sökülmüştü. Derin dondurucuyu bulduk sandılar ama, o eskisiydi. Son aldığı dondurucu, dadının da söylediği gibi ortalıkta yoktu. Evde bir koleksiyon oluşturacak kadar çok sayıda silah ve mühimmat ele geçti. El konulan eşyalar listesi tamamlandığında, delil sıra numarası 108'e varmıştı.

Buradan sonrasını Dr. Henry Lee'nin ağzından dinlediğim şekilde aktarmak isterim. "Şiltenin yan tarafında on santim kadar uzunluğunda bir lekenin yanı sıra, çıplak gözle zor fark edilen beş küçük leke saptadık. Oradan aldığımız liflerin üzerine ortotoludin damlattığımda maviye döndüğünü gördüm. Lekelerin kan olduğuna kuşku yoktu. İnsan kanı olduğunu da anladık. Ama Helle Crafts'ın kanı mıydı? O yıllarda henüz DNA analizi yapılmıyordu. Tek çözüm, kan grubunu incelemektir. Kanın grubu, hostesinkiyle aynıydı. 0Rh pozitif. Mikroskopik analizle menstrüasyon kanı olmadığını kanıtladını. Kan lekelerinin şeklinden, dağılımı ve yoğunluğundan yatağa 10 derecelik açıyla sıçradıklarını hesapladım. Hostesin yatağın yanında diz çöker ya da yatağa eğilir durumdayken başına küt bir cisimle vurulduğunu düşündüm. Banyo havlularının bazıları yeni yıkanmıştı. Üzerlerine ortotoludin püskürttüğümde mavi lekeler görünür hale geldi. Havlularla etraftaki kanın silindiği apaçık ortadaydı. Ama kadının cansız bedenini neredeydi?"

Gerçekten ortada ceset yoktu. Yasalara göre, ceset yoksa, cinayet de yoktu. Cinayet silahı yoktu, tanık yoktu, kocadan başka şüpheli de yoktu. O da yalan makinesi testinden geçmişti.

İki akıllı polis, titiz bir belediye işçisi ve Tanrı'nın lütfu

Batı Bölgesi Cinayet Masası dedektiflerinden McCafferty ve Brown, kredi kartı hareketlerini araştırmakla görevlendirilmiş ve Darien Rentals şirketinden 900 dolara kiralanan makinenin "*Brush Bandit*" adıyla bilinen büyük bir ağaç kıyma aleti olduğunu saptamıştı. İki dedektif, böylesine yoğun kar yağan bir mevsimde adamın makineyi ne amaçla kiraladığını anlamaya çalışıyordu.

30 Aralık 1986 günü öğleden sonra çok önemli bir gelişme yaşandı. Dedektifler, 18 Kasım gecesi yolları açmakla görevlendirilen belediyeye ait kar temizleme makinelerinden birini kullanan sürücünün, ağaç ufalama makinesini görmüş olabileceğini düşündüler. Ne güzel bir rastlantı ki, bir personel, görev dönüşü temizleme makinesini devrettiğinde doldurduğu tutanağa, "Nehrin üzerinden geçen köprülerden birine yüz metre kadar uzaklıkta, Zoar Gölü yakınlarında, caddenin sağ tarafını temizleyemedim. Yol kenarına park etmiş bir kamyon vardı" cümlelerini yazmıştı. Sürücünün adı Joseph Hine'di.

Soruşturmayı yürüten Marty Ohradan'ın emri üzerine Joseph Hine, dedektifleri ağaç öğütme makinesini gördüğü yere götürdü. Gösterdiği yer, Housatonic Nehri'nin Zoar Gölü'ne aktığı noktaya çok yakındı.

Polis, nehir kıyısını taradı. Bulabildikleri dikkat çeken tek şey odun parçacıkları oldu. Biraz daha yakından incelediklerinde bir zarf parçası gördüler. Zarfın üzerinde alıcı adresi olarak daktiloyla Bayan Helle L. Crafts yazıyordu. Marty Ohradan gözlerine inanamadı, nefesini tuttu ve sadece "Tanrım, sen ne büyüksün!" diyebildi.

Çer çöp içinde ojeli tırnak

Aramayı genişletince, uzun, sarı saç öbekleri bulmaya başladılar. "Eğer düşündüğümü yaptıysa, emekli olma zamanım geldi" dedi deneyimli dedektif. Atık, çöp, çalı çırpı, yaprak, dal arasın-

daki uğraşlarını günlerce sürdürdüler. Önce birkaç mavi lif, gri renkte bir metal parçası ve kemiğe benzer küçük kalıntılar buldular. İstinat duvarının dibi, suya yakın olan kıyı şeridi kadar rüzgâra açık değildi. Güneş biraz yüzünü gösterdiğinde duvar dibindeki kar erimişti. Olay yeri inceleme uzmanlarından birinin el kaldırdığı görüldü. Herkes o yana doğru koşuşturdu. Gözlerine inanamadılar. Yaprakların üzerinde tırnağı kırmızı ojeli küçük bir parmak parçası duruyordu.

Hava o kadar soğuktu ki, nehrin üzerinde yer yer buz tabakaları yüzüyordu; suyun dibini araştırmakla görevli dalgıçların dişleri birbirine çarpıyordu. Su seviyesini biraz olsun düşürebilmek amacıyla nehrin üst kısmında bulunan barajın kapaklarını kapattılar ve çalışmaya devam ettiler. Dalgıçlar nehrin dibini araştırdıklarında, bir zincir testerenin parçalarını buldular. İlginç olan, seri numarasının üzeri kazınmıştı. Ele geçirdikleri her delili Henry Lee ile Elaine Pagliaro'nun çalıştığı Meriden'deki Eyalet Kriminal Laboratuvarı'na götürüp teslim ettiler.

2666 saç teli

Richard Crafts yeniden şüpheliydi. Ancak ısrarla karısını öldürmediğini, nerede olduğunu bilmediğini ve yalan makinesi testinden geçtiğini tekrarlayıp duruyor, gazetelere beyanatlar veriyordu. Olayın ilginçliği ülke sınırlarını aşmış, dünyanın değişik ülkelerinde haber olmuştu.

Ancak farklı disiplinlerden adli bilimciler, bambaşka bir hikâye anlattılar. Adli Tıp uzmanı Dr. Wayne Carver, umutlu değildi. "Hostesin öldüğüne savcıyı ikna edebilmem için ya elimde bir doktor raporu olmalı ya da çok miktarda delil" diyordu. Dr. Henry Lee ise, o günün teknolojisiyle bulunan delilleri kimliklendirmede zorluk çekiyordu. İlk işi, sudan çıkartılan zincirli testereyi incelemek oldu. Üzerinde saç telleri, bir lif parçası ve küçük bir doku kalıntısı bulunca, derin bir nefes aldı. İz üzerinde oldukları muhakkaktı.

Bundan sonrasını yine eski bir dostumun, Elaine Paglia-ro'nun²⁴ ağzından aktarayım:

Testerenin keskin ağzında mavi-yeşil renkte pamuk bir lif vardı. Helle'nin bu renkte bir geceliği olduğunu biliyorduk. Nehir suyunda bulunan mavi liflerle tam bir uyum içindeydi. Testerenin seri numarası silinmiş olduğundan, kime ait olduğunu kanıtlamak olanaksızdı. Özel aşındırıcı bir kimyasal kullanarak seri numarasını görünür hale getirdik. 592-1616 sayıları okunur hale geldi. Bu sayı, Richard Crafts'ın testereyi satın aldığı yere gönderdiği garanti kartındaki numaranın aynısıydı. Olay yerinden ve nehirden toplanan 2666 saç telinin kime ait olduğunu saptamak gerekiyordu. Mikroskopla incelediğimizde önemli bir bölümünün kesik olduğunu gördük. Ancak bu kesikler, makasla yapılmış gibi düzgün değildi. Helle'nin saçları olup olmadığını söyleyebilmek için, ona ait olduğu bilinen karşılaştırma örneklerine ihtiyaç vardı. Bu amaçla saç fırçasından topladığımız telleri kullandık. Başın ön kısmındaki saçlarında ender rastlanan bir özellik vardı. Aynı özelliğe, testere ve nehir suyundaki saçların bazılarında da rastlayınca, saçların Helle'ye ait olabileceği sonucuna vardık. Sıra, tırnağı ojeli parmak parçasını incelemeye gelmişti. Bir kimyacı meslektaşımız tırnaktaki oje ile hostesin yatak odasındaki küçük sehpanın üzerindeki kırmızı ojenin içerdiği bileşenleri karşılaştırdı. "Bunlar birbirinin aynı" dediğinde hiçbirimiz şaşırmadık. Buna rağmen Helle Crafts'ın öldüğünü kanıtlayamıyorduk.

Ufalanmış kemikler ve bir domuz

Bir sabah Antropolog Albert Harper, kriminal laboratuvara geldi. Onu Dr. Henry Lee çağırmıştı. Kemik olduğunu zannetti-

24. Elaine, otuz yıl kadar kriminalist ve adli biyolog olarak çalıştı. Connecticut kriminal laboratuvarından emekli olduktan sonra eyaletin farklı üniversitelerinde ders anlatmaya başladı. Rita Hammer ve Barbara Moynihan ile birlikte kaleme aldığı adli hemşirelik pratiğiyle ilgili *Forensic Nursing: A Handbook for Practice* adlı kitabı, mesleğin önemli dergilerinden *American Journal of Nursing*'in Yılın Kitabı Ödülü'nü aldı.

ği, çakıl taşı büyüklüğündeki beyaz parçacıkları incelemesini istiyordu. Büyüklükleri milimetrelerle ölçülen bu parçacıkları mikroskop altında inceleyen Harper, bunların insan kafatasına ait kemik parçaları olduğu bir yana, kafatasının kişi öldükten sonra ufalandığını dahi saptadı. Kemiklerin üzerinde birbirine paralel ince çizgiler vardı. Henüz bu çizgilerin ne anlama geldiğini bilmiyorlardı. Ayrıca bu kimin kafatasıydı? Dr. Harper bazı kemik kalıntılarını sıvı azotla dondurdu, çekiçle kırdı ve ince toz haline getirdi. Buradan yaptığı analizde sıfır kan grubuna sahip birinin kemikleri olduğu sonucuna vardı.

Bu arada dedektifler, ağaç kıyma makinesinin kiralandığı Darien Rentals şirketine gitmiş ve Richard Crafts'ın kiraladığı daha sonra şirkete iade ettiği makineye el koymuştu. Şimdi makine kriminal laboratuvarın garajındaydı ve antropologlar ölü bir domuzu dondurduktan sonra odun kütükleriyle birlikte makineye atarak ufalamayı planlıyordu. Amaçları, nehir kıyısında bulunan kemik parçacıklarının üzerindeki çizgilerin, bu makinenin bıçakları arasından geçen bir cisim üzerinde oluşan çizgilerle örtüşüp örtüşmediğini görmektir. Eğer birbirine uyarsa, kadının cansız bedeninin bu makinede ufalandığını gösteren bir kanıt daha ulaşılabilecekti. Nitekim öyle de oldu. Domuz kemiklerindeki çizgiler, başlangıçta ne anlama geldiğini bilemedikleri insan kemiklerinin üzerindeki çizgilere tıpatıp uyuyordu. Özetle, bir insan bedeninin bu ağaç kıyma makinesinde un ufak edildiği açıktı.

Göz kırpan küçük diş kimin?

Dr. Lee ise, nehir kenarında bulunan küçük metal parçasına odaklanmıştı. Bu parçanın bir diş kaplaması olabileceği aklına gelince Adli Odontolog Gus Karazulus'a başvurdu. Gus, kaplama üzerinde doku kalıntıları bulamayınca bu kez kendisi olay yerine gitti ve beş gün boyunca kimliklemede kullanabileceği işe yarar bir kanıtın peşine düştü. Şüphelendiği ne varsa kurduğu ça-

dıra getiriyor, bir köşeye yığıyordu. Bir ara ayağı kayıp suya düştü, üstünü temizlemek ve ellerine bulaşan çamurdan kurtulmak amacıyla çadıra döndü. Tam ellerini yıkıyordu ki, gözü topladığı çerçöp yığıntısına takıldı. Sanki aralarındaki küçük, beyaz bir şey ona doğru göz kırpyordu. Cismi eline alıp dikkatle inceledi. Bu bir insan dişiydi. Ama kimin dişi? Gus, bu dişi, Helle Crafts'ın 1976 ile 1986 arasında gittiği diş hekimi Dr. John Fox'tan temin ettiği diş röntgenleriyle karşılaştırdı. Bulduğu dişin kesinlikle genç kadının dişi olduğunu saptadı.

Böylelikle Helle Crafts'ın nehir kenarında bir dişinin olduğu ve başına kuvvetle vurulduğunda ağzından fırladığı sonucuna vardılar. Buna göre, Helle Crafts'ın öldüğünü kabul etmek gerekirdi. Savcılık, Richard Crafts'ı bu delillere dayanarak tutuklattı ve karısını öldürmekle suçladı.

Soğukkanlı, soğuk sever bir cani

Eldeki delillere göre oluşturulan senaryo şu şekildeydi: Hostes, Almanya'dan evine 18 Kasım akşamı saat 19.00 sularında dönmüş, dadı o gece saat on ikiye kadar izinli olduğundan, saat yirmiyeye doğru çocuklarını yatırmıştı. Helle Crafts üzerini değiştirip mavi geceliğini giydikten sonra, kendisine gelen postaları incelemiş, bunlardan birini geceliğin cebine koymuştu. Yatak odasında kocasıyla tartışmaya başlamış, adam eline geçirdiği sert bir cisimle, muhtemelen kendisine ait polis feneriyle kadının başına birkaç kez vurmuştu. Şiltaye sıçrayan kan lekeleri, büyük bir olasılıkla bu darbelerin ikinci ya da üçüncüsü sırasında oluşmuştu.

Adam, ölen karısını yorgana sarmış, evin içinden garaja geçmiş ve cesedi derin dondurucuya yerleştirmişti. Etrafa bulaşan kanı havlularla silmeye çalışan Richard, daha sonra onları yıkamış olsa da, havluların üzerindeki kan lekeleri daha sonra görünür hale getirilmişti. Dadı Marie Thomas'ın, eve sabaha karşı iki sularında geldiği ve doğruca odasına giderek yattığı biliniyor-

du. Sabahleyin Richard, Helle'nin evden erken ayrılmak zorunda kaldığını söyleyerek dadı ve çocukları otomobiliyle Helle'nin kız kardeşine bıraktı. Daha sonra kredi kartını kullanarak piyasada bulabileceği *Badger Brush Bandit* marka en büyük ağaç kıyma makinesi ile bir kamyonet kiraladı.

Geceye doğru Helle'nin bedeni tamamen donmuştu. Richards bedeni, yanına aldığı bir miktar odun ve zincirli testereyle birlikte nehir kıyısına götürdü. Kar temizleme makinesinin sürücüsü onu saat 3.30'a doğru köprü üzerinde yolun sağ tarafında, bir saat kadar sonra cadde üzerinde gördü. Aradaki sürede Richard sertleşmiş kol ve bacakları testereyle bedenden ayırdı, parçaları odunla birlikte kıyma makinesine yükledi ve ufaladı, beden donuk olduğundan etrafa kan bulaşmadı; beden ve odun parçalarının büyük bir bölümü nehre doğru saçıldı, sadece küçük bir miktarı kıyıya düştü. Nasıl bir mucizedir ki, hostesin mavi geceliğinin cebine koyduğu mektup neredeyse hiç parçalanmadan makinenin bıçakları arasından geçti. Craft oradan ayrılmadan elektrikli testereyi parçaladı, keskin bir cisimle seri numarasını kazıdı ve nehre attı.

Ceset yok, cinayet var; elli yıl hapis

On biri erkek, biri kadın on iki kişilik jüri, 21 Kasım 1989 günü, cinayetten üç yıl sonra, Richard Crafts'ı suçlu buldu. Yargıç Martin Nigro, pilotu elli yıl hapisle cezalandırdı. Olay, Connecticut suç tarihine, ceset olmadan yürütülen ilk cinayet davası olarak geçti. Richard Crafts halen 152724 sayılı mahkûm olarak, MacDougall-Walker yüksek güvenlikli cezaevinde 2131 mahkûmla birlikte yatıyor, 2021 yılı Ağustos ayında seksen dört yaşına basmadan serbest kalma olasılığı bulunmuyor ve hâlâ suçsuz olduğunu iddia ediyor.

Delilleri çalışan uzmanların hemen hepsi, Helle Crafts cinayetin neredeyse kusursuz olduğunda fikir birliğine vardılar. Eğer

farklı disiplinlerden adli bilimciler bir araya gelmeseydi, sanırım cinayet hiçbir zaman aydınlatılamazdı.

“Katil koca nerede hata yaptı?” diye sorarsanız eğer, bir değil, iki hatası var. İlki, eve yeni bir derin dondurucu almak, ikincisi testereyi göle atmak. Kıssadan hisse: Sakın cinayet öncesinde alışveriş yapmayın, hele buzdolabı ya da testere kesinlikle almayın.

Bana ne zaman öldüğümü söyle!

“Onu şimdi morga götürebilirsin”

“You can take him to the mortuary now.”

Sherlock Holmes, Kızıl Soruşturma, 1886

A Study in Scarlet

Sevilen polisiye dizilerin en ilgi çeken sahnelerinden biri, adli tıp uzmanının cinayet saatiyle ilgili yaptığı açıklamadır. Kimileri “Üç gün önce, saat 17.00 ile 17.15 arasında” gibilerinden biraz abartılı olsa da, soruşturmayı yürütenler açısından dikkatle dinlenen bir ayrıntıdır bu.

Ashında ölüm anı gören biri yoksa, “Ne zaman öldürüldü?” sorusunu tam ve doğru olarak yanıtlamak neredeyse olanaksızdır. Çünkü insanoğlunun bir yüzyıllık gayretine rağmen ölümden sonra geçen süreyi dakikasıyla verecek mucizevi bir yöntem henüz bulunmadı. Benzer şekilde, “Ne zaman buraya atıldı?” sorusunun yanıtı da bir hayli zordur. İşte bu yüzden, ölümün ne zaman gerçekleştiğine, cesedin ne zaman bir yerden diğerine taşındığına ilişkin verilen kararlar, henüz bilimle sanatın bir sentezinden ibarettir.

Elbette gerçek ölüm zamanı ile ölünün bulunduğu zaman ya da bir yetkilinin elindeki imkânlarla kişiyi “ölü” ilan ettiği zaman arasında farklılıklar bulunur. Sıklıkla verilen bir örneği biz de verelim: Kişi Nisan ayında öldürülmüş, 12 Ekim’de bulunmuşsa, kayıtlara ölüm tarihi 12 Ekim olarak geçer, ama gerek adli tıp uzmanı, gerekse polisler açısından ölüm tarihi Nisan’dır.

Rigor mortis, livor mortis, algor mortis yani Latince ölü sertliği, ölü morluğu ve ölü soğuması. Tabii bir de çürüme. Uzmanlar, hepsini bir arada değerlendirir ve bir zaman aralığı verirler. Çünkü ölümden sonra geçen sürenin hesaplanmasında kullanılan yöntemler, kurbanın üzerindeki giysilerden, hatta ölümün hemen öncesindeki hareketlerinden tutun da, cesedin bulunduğu yerin özelliklerine, çürümenin derecesine, mide içeriğine ve havanın sıcaklığına kadar sayısız faktörden etkilenir. Suda bulunan cesetler ise, çok özel başka sorunlara yol açar.

Örneğin, ölümden birkaç dakika sonra ortaya çıkan ölü sertliği, hemen ölüm öncesindeki aşırı fiziksel etkinliğe bağlı olabileceği gibi, kimi elektrik çarpmalarında da gözlenir ve kesin ölüm nedeni ancak otopsiyle belirlenir.

Ölümden sonra geçen sürenin hesaplanmasında entomolog, bir başka deyişle böcekbilimcileri yabana atmamalı. Onlar kurbanın ensesindeki yaranın içinden ve bedeninin kulak, burun gibi boşluklarından bazı canlıları toplarlar. Bunlar sayesinde ölümden sonra geçen süre hakkında bir sonuca varırlar. Çünkü ortalama 40 kilo su, 12 kilo yağ, bir o kadar protein, yarım kilo şeker ve onlarca minerali içeren ölü bir beden, uçuşundan sürünmesine binlerce eklemli için olağanüstü değerli bir besin kaynağıdır. Bu kaynaktan hangisinin, ne zaman yararlanacağı bellidir ve sıraları hiç değişmez. İşte entomologlar bu bilgileri kullanarak ölümden sonra geçen süreyi belirlemeye çalışırlar.

Sözde kolay, uygulamada çok zor bir iştir bu ve sadece bir tahminle sonlanır. Bu nedenle, bir adli entomoloğun, tıpkı adli tıp uzmanı gibi, kişinin şu gün, şu saat, şu dakikada öldüğünü söylemesi kesinlikle mümkün değildir.

Ölünce vücut soğur mu, yoksa ısınır mı?

Aslında her ikisi de olur. Nasıl mı? Gayet basit. Bulunduğu mekânın sıcaklığı ne ise, ölünün bedeni, o sıcaklığa gelir.

Yaşayan kişinin normal vücut sıcaklığı 36.5-37.5 derece civarındadır. Bu sıcaklık, geleneksel olarak hem karşılaştırmayı kolaylaştırmak hem de iç organların sıcaklığını en doğru olarak yansıttığına inanılan rektumdan ölçülür. Gerekirse vajina, uterus ya da idrar torbasından da vücudun sıcaklığı ölçülebilir.

Belirli bir sınır içinde vücut sıcaklığımızı bu değer civarında tutabilmemiz termoregülasyon yapabilmemiz sayesinde. Ancak sürekli 55 derece ve üzerinde kalan bir insan bedeninin ısınması kaçınılmazdır. Bu sıcaklıkta birkaç saat ya da 75 derecede çok daha kısa bir süre kalan insan, termoregülasyon yapamaz, bir başka deyişle hipertermi nedeniyle ölür. Tabii, bunun tersi de geçerlidir. Vücut sıcaklığının düşmesi de ölümle sonuçlanır. Bugüne değin insanın yeniden yaşama döndürülebildiği en düşük vücut sıcaklığı 13 derecedir. 2010 yılı Aralık ayında İsveç'in batı kıyısında okyanusa düşen yedi yaşında bir kız çocuğu hastaneye getirildiğinde vücut sıcaklığı bu kadar düşüktü. Onu hayata döndüren Dr. Arvid Otterlind, yaşanan mucizeyi, beynin soğukta oksijensizliğe daha fazla direndiği, beyin henüz tam gelişmemiş olduğunda bu direncin daha fazla olduğu, kazazedenin yaşının küçüklüğü sayesinde yaşama tutunduğu şeklinde açıkladı.

Hastası, bağımlısı, şişmanı farklı soğur

Ölümden sonra vücut, çevrenin sıcaklığı ile dengeye ulaşmaya dek soğur. Ancak bu soğuma bedenin her yerinde aynı hızda olmaz. Dış yüzey, iç organlardan daha çabuk soğur. Ölümden yaklaşık yarım ila bir saat sonrasına kadar, rektal sıcaklıkta hemen hiç değişiklik olmaz. Soğuma hızı başlangıçta aynıdır ama çevre sıcaklığına yaklaşıldıkça yavaşlar. Çevre ile beden sıcaklığı arasındaki fark ne kadar fazlaysa, soğuma da o kadar hızlı gerçekleşir. Isının sadece küçük bir kısmı yüzeyden buharlaşmayla kaybedilir; önemli bir bölümünün kaybedilme nedeni, konveksiyon, kondüksiyon ve radyasyondur. Ciddi bir hastalığı olanlarda,

dolařım daha ölmenden önce bozulduđundan, eller ve ayaklar bedenın diđer taraflarından daha sođuktur.

Her ölenin vücut sıcaklıđı normal deđildir. Hava ya da yağ embolileri, sıcak çarpmaları, beyin sapı kanamaları, kimi sinir sistemi hastalıkları, tetanoz, striknin zehirlenmesi, kolera, aşırı bakteri aktivitesi, farklı ilaçlar ve yasadışı maddeler ateşı yükseltir. Ölümden hemen önceki sportif faaliyetler ve hararetli kavgalar da rektal sıcaklıkta 1,5-2 derecelik bir yükselmeye yol açar. Böyleli koşullarda kişinin vücut sıcaklıđı ölümden yaklaşık iki saat sonrasına kadar deđişmeden kalır.

Olay yeri incelendiđinde, hem cesedin (ideali rektal), hem de çevrenin (havanın, suyun, karın ve eđer gömülü ise toprađın) sıcaklıđını ölçmeyi ihmal etmemeli. Elbette bu ne kadar çabuk yapılırsa, ölümden sonra geçen süre de o denli dođruya yakın belirlenmiş olur. Bir kez beden, çevre sıcaklıđına ulaşırsa, gerisi boştur.

Rektal sıcaklık ölçümünü kullanarak ölümden sonra geçen zamanın belirlenmesinde genellikle Duisburg-Essen Üniversitesi Adli Tıp Anabilim Dalı'ndan emekli Prof. Dr. Claus Henssge'nin, 1980'lerin sonunda geliřtirdiđi formüller kullanılsa da, ölünün kilolu ve iri olmasının bile sonuçları etkilediđi kaydedilmekte.²⁵

Biraz da gömülenden söz edelim

Siz, öyle dizilerde filan gördüklerinize pek aldırış etmeyin. Aslında öldürüldükten sonra gömülenlerin ne zaman öldürüldüğü meselesi pek kolay yanıtlanır bir soru deđildir. Alman adli tıp uzmanı Johann Ludwig Casper'in 1860 yılından kalan ünlü Casper Kuralı'yla işe başlayalım.²⁶

"Çok sıcak ya da sođuk olmayan koşullarda, açık havada bir

25. Hubig M, Muggenthaler H, Sinicina I ve Mall G (2015) Temperature based forensic death time estimation: The standard model in experimental test. *Legal Medicine (Tokyo)*. 17(5): 381-7

26. Casper JL (1860) *Praktisches Handbuch der Gerichtlichen Medicin nach eigenen Erfahrungen bearbeitet. Zweiter Band Thanatologischer Teil*. Berlin: August Hirschwald.

hafta kalan bir cesedin çürüme derecesi, iki hafta suda, sekiz hafta toprağın altında kalan cesedin çürüme derecesine yakındır. Açık havada bir ay kalanı de, suda iki ay, toprak altında sekiz ay kalanı benzer.” Casper Kuralı’nın hâlâ kullanılıyor olması, durumun vahametini gösteriyor.²⁷ Üstelik, bir olguyu aydınlatma çabasıyla, Casper Kuralı’nı toprağa domuz gömerek sına-ya kalkan Almanya’nın Jena Üniversitesi’nden Senta Niederregger ve ekibi, hata oranının yüzde 50 dolayında olduğunu saptamışken.²⁸

Bu arada Casper’in adli tıp uzmanı olmanın yanı sıra müziğe de pek düşkün olduğunu, hatta tıp fakültesi öğrencilik yıllarında Felix Mendelssohn Bartholdy’nin ilk dört operasının librettosunu da yazdığını belirtmeden geçmeyelim.

Çürümenin belirti ve özelliklerini saptamak mümkün olsa da, bu bulgulara dayanarak, ölenin ne zaman gömüldüğünü belirlemek neredeyse olanaksızdır. Bir yandan ölümden önceki koşullar, diğer yandan ölümlle gömülme arasında geçen süre, toprağın türü, bileşimi ve nemi çürümenin şekil ve hızını ciddi biçimde etkiler.²⁹

Kusmuk çok değerli bir delildir

Karnın etrafında bulunan kasların tersine kuvvetli kasılması sonucunda mide içeriğinin ağız, kimi zaman burundan boşalmasına, kusma ya da tıp dilinde emesis diyoruz. Araç tutmasından hamileliğe, zehirlenmeden beyin tümörüne, aşırı fiziksel egzersizden korkuya varıncaya dek, onlarca nedeni vardır. İster bedeni kusarak terk etsin, isterse bedende kalsın, mide içeriğinin niteliği

27. Brinkmann B ve Madea B (2004) *Handbuch Gerichtliche Medizin*. Berlin: Springer Verlag Fiedler S ve Graw M (2003) Decomposition of buried corpses, with special reference to the formation of adipocere. *Naturwissenschaften*. 90:291-300.

28. Niederegger S, Schermer J, Höfig J ve Mall G (2015) Case report: Time of death estimation of a buried body by modeling a decomposition matrix for a pig carcass *Legal Medicine* 17:34-38.

29. Loetterle J, Schmierl G ve Schellmann B (1982) Einfluss der Bodenart auf die Leichendekomposition bei langen Liegezeiten. *Beitr Gerichtl Med* 40:197-201.

pek çok şeyi aydınlatır. Bu nedenle her otopside mutlaka incelenir. Olay yerinde rastlanırsa mutlaka delil olarak alınır.

Ama cesedin yakınlarındaki kusmuk kime ait? Kendisine mi? Katile mi? Yoksa yanlarında bulunan bir görgü tanığına mı? Her kim kustuyrsa, ne zaman kustu? Cinayetten önce mi? Sonra mı? Kusan, en son ne zaman, ne yiyip ne içti? Yoksa hasta mıydı? Hepsinin olmasa bile birçoğunun yanıtı, gerek olay yerinde bulunan kusmuğun, gerekse otopside alınan mide içeriğinde gizlidir.

Otopsi sırasında mide içeriğinin hacmi ve niteliği sayesinde, kişinin en son ne yediği ve ne zaman öldüğü hakkında fikir yürütülür.

Marilyn Monroe'nun fazla miktarda uyku ilacı alarak intihar ettiği söylendi. Kanındaki ilaç miktarı yüksekti ama, midesinde en ufak bir ilaç kalıntısına rastlanmadı, bedeninde tek bir iğne izi bulunmadı. Uyku ilaçlarının lavmanla verildiği sonucuna varıldı. Ünlü gitarist Jimmy Hendrix'in kanındaki alkol azdı, midesinde ve akciğerinde akıl almaz miktarda kırmızı şarap bulundu. Boğazından aşağıya şarap dökülerek öldürüldüğü öne sürüldü.

Cinayet mi, intihar mı?

Polisiye yazarlarının sıkça yönelttiği bir soru da, hem göğsünde ateşli silah yarası olan, hem de midesinden çok miktarda uyku ilacı çıkan bir cesedin, ateşli silahla mı, yoksa uyku ilacı fazlalığından mı öldüğüdür. Bir diğeri, ölümcül dozda uyku ilacı alan kişinin, bir de ateşli silahla intihar etmesi durumunda, ilaçları yutması ile tetiği çekmesi arasında geçen sürenin ne olması gerektiğidir. Hemen şunu belirtelim ki, alınan uyku ilacının miktarı belli olsa da, ne zaman öldüreceği tam olarak bilinmez. Kişinin yaşı, var olan hastalıkları, aç ya da tok oluşu, toksa ne yediği bir yana, yutulan ilacın şekli, emilim ve atılım hızı bu süreyi belirleyen parametrelerden sadece birkaçıdır. Üstelik herkesin metabolizma hızının farklı olduğu düşünülürse bu soruyu yanıtlamanın imkânsızlığı ortaya çıkar.

Ölümle birlikte ilacın emilim ve atılımı durur. Bu nedenle cesedin kanındaki ilaç düzeyi, öldüğü sırada fiziksel ve ruhsal durumunun nasıl olduğu hakkında bir fikir verir. Dolayısıyla tetiği çekip çekemeyeceği söylenebilir.

Mide-bağırsak içeriği incelenerek kişinin en son ne yediği hakkında bir sonuca varılabilir. Genellikle mide dört ile altı saat içinde boşalır. Daha önce de belirttiğim gibi, sindirim ve emilim ölümle birlikte durur. Otopside mide içeriğinde besin kalıntılarına rastlanırsa kişinin son yemekten yaklaşık dört saat sonra öldüğünü söylemek yanlış olmaz. Hiçbir şey bulunmazsa, son yemeğinden en az altı saat sonra öldüğü sonucuna varılır. Olay yeri incelemesinde yemek tabaklarındaki kalıntılar, mutfaktaki tencereler, bardaklardaki sıvılar, boş ve dolu ilaç kutuları mutlaka incelenmeli ve bu bilgi adli tıp uzmanlarına verilmelidir. Son yemeğin ne olduğu, ne zaman yendiği sadece yeni cesetlerde ilgi çekmez. 5000 yıllık mumyaların yaşamı hakkında da çok değerli bilgiler verir.

Halk arasında Tirol'lerin Buz Adamı ya da Ötzi diye bilinen Neolitik Çağ'dan kalan erkek mumyasının ince ve kalın bağırsaklarından aldıkları örneklerden DNA saflaştıran, daha sonra PCR yöntemiyle çoğaltan İtalya'nın Camerino Üniversitesi'nden Franco Rollo, Massimo Ubaldi, Luca Ermini ve Isolina Marota, 2002 yılında bu örneklerde hayvan ve bitki kalıntılarına rastlamışlardı. Araştırmacılar, Ötzi'nin son yemeğinin kızıl geyik eti (*Cervus elaphus*) ve tahıldan oluştuğunu, Ötzi'nin bundan önce Alp dağkeçisi (*Capra ibex*) ile ikiçenekli bir bitkinin yanı sıra yine tahıl yediğini gösterdiler.³⁰ Böylelikle Ötzi'nin bir otobur olduğu hipotezi çürütülmüş oldu.

Suda yüzene ne olur?

Suda yüzen deyince, tatil beldesindeki plajlarda yüzenlerden söz etmiyoruz elbette. Bizimkiler ne yazık ki ölüp de suyun yü-

30. Rollo F, Ubaldi M, Ermini L ve Marota I (2002) Ötzi's last meals: DNA analysis of the intestinal content of the Neolithic glacier mummy from the Alps. *Proc Natl Acad Sci U S A.* 99(20): 12594-12599.

zeyine çıkanlar. İşte bunlar, ölümden sonra geçen sürenin saptanmasında büyük sorun yaşatırlar. Sadece suyun sıcaklığı değil, bölgesel gelgitler, ayrıca sudaki canlılar da bu hesabı zora sokar. Daha önce de belirttiğim gibi, meseleye çürüme derecesi açısından bakıldığında, kuru toprak üzerinde açık havada geçirilen her hafta, su altındaki iki haftaya bedeldir.

Şurası muhakkak ki bir ölünün “yüzebilmesi” için, su içinde kaldığı sürenin bakterilerin doku çürümelerini başlatacak kadar uzun olması gerekir. Bu süreç, derinin altında ve beden boşluklarında gaz toplanmasına yol açar. Beden önce dibe çöker, gaz oluşumunu izleyen birkaç gün sonra yukarı çıkar. Önce eller ve ayaklar şişer, beş-altı gün sonra deri altındaki dokudan ayrılır, sekiz-on gün sonra ellerin derisi ayrılır, tırnaklar çıkar. Bunları, bütün bedenin şişmesi izler. Dokular öylesine direncini yitirir ki, beden sudan çıkartılmaya çalışılırken bütünlüğü kolayca bozulur.

Cesedin ne zaman su yüzüne çıkacağı, suyun sıcaklığıyla doğrudan ilgilidir. Örneğin, sıcak suda sekiz-on günde yüzdüğü halde, soğuk suda iki-üç haftayı bulabilir. Nedenini tahmin etmişsinizdir sanırım: Soğuk, çürümeyi yavaşlatır.

Başka ipuçları

Şimdi bütün yazdıklarını tek bir cümleyle özetleyelim. Ölümden sonraki zamanı dakikasına kadar belirlemek söz konusu değil. Ancak olay yerinde dikkat edilmesi gereken başka özellikleri de göz ardı etmemeli. Örneğin, buzdolabındaki yiyeceklerin üzerindeki tarih, takvim yapraklarındaki işaretler, posta, kapıda kalan gazete, hatıra defterleri, hastane raporları, telefon mesajları, harcama fişleri gibi. Hele fişler yakın bir tarihe aitse, mağazaların kamera kayıtları incelenerek yanında kimlerin bulunduğunu görmek dahi işe yarayabilir.

Dış mekândaki bir cesedin altındaki ot ve çiçeklerin durumu nedense hep ihmal edilir. Halbuki otlar ölmüşse, uzun bir süredir

bedenin orada bulunduđu, sararmışsa sürenin kısalığı hakkında bir fikir verir. Bu arada bazı bitkilerin sadece belli mevsimlerde yetiştiğı göz önünde tutulursa, bedenin altında onların bulunması ölümün meydana geldiğı mevsimi anlatır. Aslında en iyisi, olay yerine bir entomoloğun yanı sıra bir de botanikçi alıp gitmektir. Buna imkân yoksa ve ölümden sonra geçen sürenin soruşturma açısından önem taşıyacağı düşünülürse, cesedin üzerinde bulunduğu yüzeyin on metre uzaklığa kadar fotoğraflarını çekmek, bitkileri yakından belgelemek, beden kaldırıldıktan sonra alt taraftakileri de kayda alıp, bitkilerden anlayan bir uzmana göndermek doğru olur.

Unutmayalım ki kurbanın giysisine ya da çıplak bedenine takılan, ya da yanında bulunan kopmuş yaprak, diken ve tohumlar, kişinin başka bir yerden buraya getirildiğini de kanıtlar. Bitki DNA'sı, tıpkı insan DNA'sı gibi eşsizdir. Bu bilgi sayesinde bitkinin ya da polenin kaynaklandığı ağacın dahi bulunduğu mucizeler yaşanmıştır. Adli bilimlere botanığın katkısını yirmi yıl önce de kalan, klasikleşmiş bir örnekle aktarayım.

Onları Gestapo mu öldürdü?

1994 yılı Şubat ayında Almanya'nın Magdeburg kentindeki bir inşaat kazısı sırasında ulaşılan toplu mezardan 32 erkek iskeleti çıktığında, doğal olarak kurbanların kimliği ve infaz emrini kimin verdiği merak edildi. Bölge 1945 yılına kadar Gestapo kontrolünde kalmış, daha sonra Sovyet işgal kuvvetlerine teslim edilmişti. Bu durumda iki olasılık vardı. Ya bu kişiler, İkinci Dünya Savaşı sonunda, yani 1945 baharında Gestapo'nun emriyle öldürülmüştü ya da 17 Haziran 1953'te, Alman Demokratik Cumhuriyeti'ne (DDR, Doğu Almanya) karşı başlayan halk ayaklanmasında gizli polis tarafından öldürülen Sovyet askerleriydi. Gestapo'nun şehrin orta yerinde bir toplu mezar oluşturmaması pek akla yakın gelmedi. Birkaç görgü tanığı, Sovyetler'in bu civardaki bir cezaevin-

de Alman ve Rus casuslarını sorguladığı, işkence edip öldürdüğünü ileri sürse de, ikinci olasılık, yani 17 Haziran ayaklanmasını bastırmakta çekimser kalan Sovyet askerlerinin burada infaz edildiği görüşü ağırlık kazandı.

Magdeburg'daki Otto-von-Guericke Üniversitesi Adli Tıp Anabilim Dalı'ndan Reinhard Szibor ve arkadaşları mezardan çıkan yirmi bir kafatasını 1998 yılında inceleme şansını elde ettiler.³¹ Yedisinin burun deliklerinden aldıkları örneklerde haziran ve temmuz aylarına özgü sinirli ot (*Plantago*), ıhlamur ağacı (*Thilia*) gibi polenleri bulunca, eldeki antropometrik ve DNA verilerine hiç dış tedavisi görmemelerini eklediler ve ölenlerin Sovyet askerleri olduğu sonucuna vardılar.

31. Szibor R, Schubert C, Schöning R, Krause D ve Wendt U (1998) Pollen analysis reveals murder season. *Nature* 395: 449-450.

Bir garip intihar notu

Ölmek, uyumak sadece! Düşünün ki uyumakla yalnız
Bitebilir bütün acıları yüreğin.

William Shakespeare (*Hamlet*, 1599-1602)

Bir ölüm soruşturmasını yürütenler için ipucu kimi zaman kurbanın elyazısıdır. Ona pek çok yüzeyde rastlanır. Yerde, duvarda, buğulu bir camda, okulun tahtasında. Ama hiçbiri, insanın kendi bedeninin üzerindeki kadar ilginç olmasa gerek.

İntiharlar toplumların birçoğunda önemli bir sorundur. Sorunun boyutu milliyete, yaşa ve cinsiyete göre farklılaşır. Örneğin, dünyada en yüksek intihar oranı, yılda her yüz bin kişide 53,9 olguyla Litvanya ve Rusya Federasyonu'nda gözlenir. Yunanlı kadınlar ise, intihara en az başvuran grup olarak öne çıkar (yüz binde 1,2). Ülkemizde bu oran bölgelere göre yüzbinde 2,66 ile (Doğu Karadeniz) 4,7 (Orta Anadolu) arasında değişir. Kişilerin canına kıymada en sık kullandığı yöntem de ülkeye göre farklıdır. Ateşli silahlar ABD'de, ası Avustralya ve Türkiye'de, zehirlenme Çin'de, yüksekten atlama Singapur'da yaygındır.

Bir ölümün intihar olduğunun anlaşılması her zaman kolay olmuyor. İlaç zehirlenmeleri, suda boğulma, tek aracın yaptığı kaza (ağaca, duvara, direğe çarpma, köprüden düşme vs.) sırasında kurbanın asıl niyeti bilinmeyebilir. Ayrıntılar içeren "intihar notu"nun varlığı, birçok soruya yanıt oluşturabilir. Ancak intiharların sadece yüzde on ila otuz kadarında geriye böyle bir not bira-

kılır. Genelde yazı deftere, kâğıda, aynaya yazılır, ama az da olsa bu amaçla insan kendi bedenini bile kullanır.

Genç ve ölü bir adamın öyküsü

Yaşı on sekizden fazla olmayan genç adam, kafasının sağ yanındaki kurşun deliğiyle otopsi masasında yatıyordu. Henüz bir cinayet mi, kaza mı, yoksa intihar mı olduğunu bilmiyorduk. Hayır, alışlageldiği üzere cesedin yanı başına bir intihar notu bırakmamıştı. Duvara, aynaya bir şey yazmamıştı. Kâğıt, genç adamın bedeniydi. Biri, içindeki nefreti ve hüznü her iki koluna ve göğsüne kazımişti sanki. Bu “biri” kimdi? Genç adamın annesi ile babası ayrı kentlerde yaşıyordu. On sekiz yaşına geldiğinde annesinin yanından ayrıldı ve babasının evine taşındı. İki aya varmadan öleceğini nereden bilecekti.

Nükleer enerji üreten bir tesiste iş buldu, hatta bir kız arkadaş bile edindi. “Ölmeden üç gün önce telefonda görüştük” diye anlatacaktı kız çok sonra. “Sudan nedenlerle tartıştık. Sonraki iki gün boyunca defalarca aradım, ama bir türlü açmadı.” “Beni ölmeden bir gün önce aradı” diyecekti annesi. “Sesinde hiçbir gariplik yoktu. Anlattıkları sıradan şeylerdi. İşi, kız arkadaşı vs. vs.”

Birlikte yaşadığı babasının anlatacakları ise, baba-oğul ilişkisinden ziyade, yeni tanışan iki erkek arasındaki soğuk ve mesafeli bir iletişimsizliğin bütün işaretlerini taşıyordu. “Oğlum gece yarısına doğru geldi. Yanında işyerinden bir arkadaşı vardı. Onun odasında oturduk, bira içip sohbet ettik. Saat sabahın ikisinde yanlarından ayrılıp yatmaya gittim. Arkadaşı sanırım bir saat daha kaldı. Sabah kalktığımda kapısı kapalıydı, içeriden radyonun sesi geliyordu. İşe gitmek üzere evden çıktım. Akşam döndüğümde kapı yine kapalıydı, içeriden yine radyonun sesi geliyordu. Biraz oyalanıp yattığımda, içeriden hâlâ ses geliyordu.” “Peki olanların ne zaman farkına vardınız?” diye sordu polis. “Ertesi sabah işe gitmek üzere evden çıkarken dayanamayıp

kapıyı açtığımda” dedi baba. “Aynı evi paylaştığınız halde onu hiç merak etmemeniz garip değil mi?” diye sordu polis. “Haklısın” dedi adam. “Meğer onu canlı olarak son görüşümün üzerinden 32,5 saat geçmiş.”

Kâğıt yerine bedenine yazdı

Babanın anlattığına göre, odaya girdiğinde oğlu yataktaydı. Boynunun üzerinde enine duran bir tüfek, sağ şakağında da bir kurşun giriş deliği gördüğünü anlattı. Sağ eli yataktan aşağıya sarkmıştı. Sol kolu bedeninin yanındaydı. Kolları ve göğsünde kırmızı mürekkeple bazı sözcüklerin yazılı olduğunu fark etmiş ve hemen polisi aramıştı.

Olay yeri inceleme ekipleri odada çok sayıda mum kalıntısı ve hayvan tüyüne rastladı. “Ayin yapmış olmalılar” dedi polislerden biri. “Voodoo ayini sanırım” diye ekledi bir diğeri. Ardından boş Tequila şişesine, kırmızı uçlu keçekaleme, üzeri kırmızı işaretler taşıyan plastik kapağa ve eski kahve makinesine el koydular.

“Ben evden ayrıldığımda, içki şişesinin yarıdan fazlası doluydu” dedi yanında gelen arkadaşı. “Üstelik biz sadece bira içtik. Öte yandan mumlardan da, tüylerden de haberim yok. Ne olduysa benden sonra olmuş.” İçki şişesinin üzerindeki parmak izlerinin tamamı ölene ait çıkınca, polis anlattıklarına, en azından içki meselesine inandı. Ayrıca “Tüfek babasına ait, önceki hafta hep birlikte balığa gittiğimizde yanındaydı, gördüm. Kendi yatak odasındaki dolapta muhafaza ettiğini de biliyorum. Ben o gece etrafta tüfek filan da görmedim” dedi.

Tüfeğin bulunma şeklindeki gariplik, ayrıca bedenın üzerindeki yazıların varlığı doğal olarak polisin dikkatini çekti ve elyazısının kime ait olduğunun ve ölümden önce mi, yoksa sonra mı yazıldığının peşine düştü.

Ölene ait elyazısı örnekleri ile beden üzerindeki fotoğraflarını karşılaştıran belge inceleme uzmanı, aralarında mutlak bir

benzerlik buldu. Harfler arasındaki uzaklıktan, eğim, istif ve süslemelere varıncaya dek orijinal elyazısının ne özelliği varsa, bu garip yazı yüzeyinde de aynen tekrarlanmıştı. Hatta sağ elini kullandığı bilinen gencin, bedeninin sağ yanındaki satırları sol eliyle yazmış olduğunu dahi saptayabildi. Avucunun yan tarafına bulaşmış mürekkebin kimyasal yapısı da, vücuttaki intihar notunun yazıldığı kırmızı mürekkeple eşleşti.

Böylelikle Arkansas Kriminal Laboratuvarı'ndan belge inceleme uzmanı Bayan Linda Taylor ile adli tıptan Dr. Violette Hnilica yirmi beş yıldır ülkelerinde görülmeyen bedene intihar notu yazma olgularıyla kriminalistiğin acayip sayfalarındaki yerlerini aldılar.³²

Avustralya'nın Adelaide Üniversitesi'nden patoloji uzmanı Roger W. Byard, otopsisini yaptığı 498 intihar olgusunun ikisinde, intihar notunun bedene yazıldığını anlatıyor. Biri on sekiz, diğeri otuz beş yaşındaki bu iki erkek, kendilerini ipe asmıştı. Birinin başına naylon poşet geçirmiş, diğerrinin esrar kullanmış olması dışında dikkat çeker başka bir özellikleri yoktu. Her ikisi ellerinin üstü ile kollarına "Başaramadım", "Özür", "Gelecek yok" ya da "Bütün kabahat benim" gibi cümleler yazmıştı.

Şimdilerde intihar notları için alternatif yöntemlere daha sık başvuruluyor. Sosyal medyada paylaşılan bir sesli mesaj, telefona bırakılan bir yanıt ya da bir elektronik posta, yaşamı noktalamadan önceki son haber olabiliyor. Ne yazık ki, intihar bulaşıcıdır ve bu mesajların özellikle gençler arasında özendirici olabildiğine ilişkin veriler bulunuyor.³³

Bir örnek de memleketimizden verelim. Konya'daki Selçuk Üniversitesi, Meram Tıp Fakültesi, Adli Tıp Anabilim Dalı öğretim üyelerinden Dr. Şerafettin Demirci ve arkadaşları 2007 yı-

32. Taylor LL ve Hnilica V (1991) Investigation of death through body writing: A case study. *J Forensic Sci* 36:1607-1613.

33. Austin A, vanden Heuvel C ve Byard RW. (2011) Cluster hanging suicides in the young in South Australia. *J Forensic Sci* 56:1528-1530.

linda Ohrid, Makedonya'daki bir kongrede aktardıkları iki olguyu, daha sonra önemli bir dergide yayımladılar.³⁴ Kendini tavana asan otuz iki yaşındaki evli erkeğin alnında “Eşek”, bedeninin farklı yerlerinde “Hoca”, “Yapma” ve “Yıka” sözcükleri yazılıydı. Kocasından şiddet gören ve böcek ilacıyla yaşamına son veren otuz dokuz yaşındaki ev kadını ise, sol bacağına eşi ile ağabeyi arasındaki miras tartışmalarını konu eden uzun bir mektup kaleme almıştı.

34. Demirci S, Dogan KH, Erkol Z ve Gunaydin G (2009) Unusual suicide notes written on the body. Two case reports. *Am J Forensic Med Pathol* 30:276-279.

Kurban erkek olmalı

Adam öldürmek sigara içmeye benzemez.

Öldürmekten vazgeçebilirsiniz.

Catherine Tramell, *Temel İçgüdü* filminden

Zaman zaman cezaevinden gönderilen mahkûm mektuplarının yer verildiği internet sitelerini ziyaret ederim. 2015 Haziranında karşılaştığım, düğmeleri boydan boya açık, yakaları kalkık beyaz kolalı gömleği ile poz vermiş genç adamın yüzüne biraz daha dikkatli baktığımda tanıdığımı fark ettim. Aslında dünyada olup biten acayip işlere meraklıysanız onu sizin de tanıdığınıza eminim.

“Bekâr? Sadık? Duygu durumu sabit? O zaman benim yakışıklı prensim sen olabilirsin” diye başlıyor mektup. Belli ki genç adam eşcinsel ve kendine bir arkadaşı aramakta. İnternet sitesinin yöneticisi, Kanada Mahkûmları Birleştir Şirketi’nin amacı, demir parmaklıklar ardındaki yalnızlara, özellikle ağır cezalar almış olanlara, mektuplaşabilecekleri özgür partnerler bulmak. “28-38 yaş aralığında, eğitilmiş, mali durumu iyi, uzun ve ciddi bir arkadaşlığa uygun” olması beyaz gömlekli, siyah saçlı, mavi gözlü yakışıklı gencin diğer talepleri. İki fotoğraf eklenen ayrıntılı bir mektubun Montreal Archambault Cezaevi Kanada adresine postalanmasını istiyor. Bu satırları okuduğunuzda belki de aradığı prensi bulmuş olacak. Çünkü bazı insanlar katillere düşkündür, hele insan yiyenleri çok merak ederler. Olası nedenlerini sonra

tartışalım, şimdi 2037'de salıverileceği öngörülen katilimizin kim olduğuna bir bakalım.

Luka Magnotta psikopat mı?

Luka Magnotta bir seri katil değil. Çünkü bildiğimiz kadarıyla iki ya da daha fazla kişiyi öldürmedi. Şurası muhakkak ki, eğer durdurulmasaydı, mutlaka öldürecekti. Luka'nın Kanadalı psikopat olarak ün salmasına aldanmamalı. Ne her katil psikopattır, ne de her suçlu. Ama her birimiz yaşam boyunca bir psikopat tanınış, onunla birlikte çalışmış, hatta evlenmiş olabiliriz. Cinayet öyküleri kaleme almak da (tıpkı benim gibi) bir psikopatlık olabilir. Luka'nın bu yanını hiç kabul etmeyen Kanadalı psikiyatrlar var. Pek çok işaret verdiği halde taşıdığı risk fark edilebilseydi, daha doğrusu fark edenler gerekli önlemleri alabilseydi, hayatının baharında yaşanını noktaladığı Jun Lin hâlâ aramızda olurdu.

Dünya nüfusunun yüzde birinin psikopat olduğu hesaplanmış, bir başka deyişle her yüz kişiden biri psikopat. Cezaevindeki mahkûmların ise yüzde 25'inin evvelce psikopatik davranışlar gösterdiği biliniyor. Yani her dört mahkûmdan biri psikopat. Buradan da suç ile psikopatlık arasındaki bağlantı kolayca anlaşılabilir.

1992 yılından kalan bir FBI raporu katilleri tanımlarken, haklılık duygusu, pişman olmama, başkalarına kayıtsızlık, vicdansızlık, başkalarını suçlayıcılık, çıkarıcı ve aldatıcı, duygusal olarak soğuk, normalden farklı kabul edilebilir davranış anlayışı, sosyal sorunluluklara karşı kayıtsız ve saygısız, sosyal norm ve kurallara uyumsuz ve sorumsuz sıfatlarını kullanır. FBI, bu katillerin sadece antisosyal değil, aynı zamanda psikopat olduklarını kabul lenir ve çekiciliklerini göz korkutmak için kullandıklarını, gerektiğinde amaçlarına ulaşmak için soğukkanlı biçimde şiddete başvurduklarını, acımasız ve yırtıcı olduklarını belirtir.

Kuşkusuz kişinin psikopat mı yoksa antisosyal kişilik bozuk-

luđu mu olduđu hekim aısından ok deęerlidir, ama ceza adalet sistemi iin de en az onun kadar nem tařır. Bu yazımız, iinden ıkılması profesyoneller aısından dahi byk zorluk oluřturan psikopati ve antisosyal kiřilik bozukluđu tanısıyla ilgili deęil. Bu sorun ylesine ciddi ki, duruřmalar sırasında bir klinisyen, sulunun antisosyal kiřilik kriterlerine uyduđunu belirtirken, bir bařka meslektařı uymadıđını iddia edebilir ve her ikisi farklı bulguları deęerlendirdiđinden, her ikisi haklı olabilir. Mahkemenin ve varsa jrünün kafasını ciddi biimde karıřtıran bu durum, zellikle idam cezasının verildiđi topluluklar aısından olađanst nemlidir.

Kutuda bir insan ayađı

Gen adam ilgi grmek iin ne varsa yapmaya razıydı. Burun estetiđi, sa ektirme, ıplak poz verme, yarıřma programına katılma, mankenlik. Hibiri onu yeterince tatmin etmedi. Ta ki birini ldrnceye kadar. Sıradan bir cinayetle yetinemezdi; nce tecavz edecek, sonra ldrecekti. O da yetmedi, paralayıp yiyecekti. O da yetmedi, kurban kesinlikle erkek olmalıydı, kadın deęil.

Kanada'nın muhafazakr parti merkezinde alıřmakta olan grevli, postayla gelen kutuyu atıđında yere dřecekti neredeyse. İinde bir insan ayađı vardı. Kısa sre sonra polis, lenin geri kalan paralarını az tedeki p bidonunda, byke bir valize tıkmıř olarak buldu.

Ađır olduđu besbelli sarı p torbalarının olay yeri inceleme minibsne tařındıđını gren mahalleli, olan bitenden fazla bir řey anlamasa da, Kanada'nın btn TV kanallarının son dakika haberi olarak getiđi korkun cinayetten bırakın mahalleliyi, birka saate varmadan btn dnyanın haberi olacaktı.

ldrlen, in'in Wuhan kentinden Kanada'ya okumak iin gelen otuz  yařındaki Concordia niversitesi Biliřim Mhendisliđi Blm đrencisi Jun Lin, řpheli ise yirmi dokuz yařın-

daki porno artisti ve model Luka Magnotta'ydı. Magnotta'nın yakalanması biraz zaman aldı. Yargılandı ve ömür boyu hapse mahkûm edildi. Gelin olanları katilin ağzından dinleyelim:

Annese tuhaflığı fark etti

"22 Mayıs 2012 gecesi Montreal'deki sıradan apartmanında yalnızdım, saatlerdir bilgisayar başında, bir onunla, bir bununla iletişimideydim. Kendimi bildim bileli ünlü ve tanınmış biri olmak istemişimdir. İnternet sayesinde bu fırsatı yakalamaya kararlıyım.

Asıl adım Luka Magnotta değil. 24 Temmuz 1982 günü Toronto yakınlarında doğduğumda bana Eric Clinton Kirk Newman adını takmışlar. Üç kardeşin en büyüğüydüm. Annemle babam ben küçükken ayrıldılar. Anneannem Phyllis'in yanında büyüdüm. Dünyanın pis ve tehlikeli bir yer olduğuna inanıyordu, bu yüzden okula gitmedim, liseye kadar evde eğitildim. Anneannem de eşinden boşanınca bir evden diğerine gitmeye başladım. Kimi zaman annemin, kimi zaman babamın yanında kaldım. Ama annemin şimdi yeni bir erkek arkadaşı vardı. Bana göre bir canavardı. Aramın iyi olduğu tek aile bireyi, benim kadar güzel olan kız kardeşim Melissa'ydı.

Lise arkadaşlarım arasında dikkat çektiğim söylenemez. Sanırım şu son olay da olmasa kimsenin varlığımdan haberi olmayacaktı. Yirmili yaşların başındaydım, davranışlarımı beğenmeyen annem beni bir psikiyatri kliniğine götürdü. Depresyon tanısı koydular, ömür boyu ilaç almam gerektiğini söylediler.

Tanrım beni baştan yarat

O yıllarda internette bulduğum bir kız arkadaşım oldu. Kız yirmilerinin başında olduğu halde on-on iki yaşlarındaki çocuk zekâsına sahipti. Yazışırken bunu anlayamadım. Onun kredi kartlarından binlerce dolar çektiğim, ayrıca cinsel tacizde bu-

lunduğum ve videoya kaydedip internette paylaştığım için ailesi benden şikâyetçi oldu, böylece polisle ilk kez karşılaştım. Ancak ilginç bir şey oldu, kızın ailesi daha mahkeme başlamadan cinsel saldırı suçlamasını geri çekti,³⁵ bununla birlikte dolandırıcılıktan ceza aldım. Son duruşmada yargıç, “Psikiyatrik bir sorunun olduğunu biliyorsun değil mi? İlaçlarını aksatmamalısın. Buna dikkat etmezsen başın beladan kurtulmaz” şeklinde tavsiyede bulundu.

Ne yapmak istediğimi bilemediğim, boşlukta yaşadığım yıllardan sonra kendimi baştan yaratmaya karar verdim. Kim Eric Clinton Kirk Newman adıyla ünlü olabilir ki? İşe onunla başladım. 2006 yılı yazında adımlı yasal olarak Luka Rocco Magnotta olarak değiştirdim. Değişiklikler, beni Toronto’nun gay topluluğuna yönlendirdi. Bir gece kulübünde Barbie’yi tanıdım. Barbie bir trans kadındı ve kız arkadaşım olmayı kabul etti. İsmimi değiştirmek kolaydı, kim olduğumu değiştirmek ise daha güçtü. Kendimi yeni çevreme model ve eskort olarak tanıtmaya karar verdim. Porno filmlerde küçük roller aldım, “Çıplak Haber” adlı internet sitesinde benimle yapılan söyleşiler yayınlandı, hatta bir dizi porno dergide de fotoğrafım çıktı; eskort olarak iyi para kazanıyordum, ama bunlar benim için yeterli değildi. Barbie’ye günün birinde mutlaka bir efsane olacağımı söylüyor, çeşit çeşit pozlar vererek digital kameramla fotoğrafını, filmlerimi çekmesi için yalvarıyordum.

Kimse beni tanımıyor

Güzel, genç ve kusursuz görünmek tek amacımdı. Burnuma estetik yaptırdım, saçlarım azalıyordu, saç ektirdim, göğsüme ve kollarıma kas implantları yaptırdım. “Plastikle Kusursuz Olun” televizyon programına başvururdum. Ünlü olmak için güzellik ve zekâ gerekiyor. Zeki olduğumu biliyordum, güzelliği ekle-

35. Luka Magnotta cinsel saldırı iddiasıyla yargılanıp ceza alsaydı, Kanada yasalarına göre polisin ömür boyu izleyeceği kişiler listesinde olacaktı. Ailenin şikâyetini geri çekmesi üzerine, soruşturmanın kamu davası kapsamında yürütülmemesi, Luka’nın denetimsiz kalmasına yol açtı.

meye çalıştım. Ne yazık ki programa kabul etmediler. Ben de başka yollar aramaya başladım. “Cover Guy” programına iç çamaşırı reklamında oynamak üzere başvurdum. Yine reddedildim.

İşte tam o sırada orta yaşlı bir işadama tanıdım. Cinayetten sonra TV programlarına çıktı, beni anlattı, yüzünü göstermediler. Siz onu Henry adıyla biliyorsunuz. Benimle arkadaşlığının ona zarar vereceğini düşünüyor, bu nedenle kimliğini gizliyor. “Senin kadar güzel birini hiç tanımadım. Ne hoş yürüyorsun” derdi bana, “tıpkı sahne- de bir model gibi.” Bana o güne kadar kimseden görmediğim ve çok ihtiyacım olan ilgiyi gösteriyordu, olağanüstü bir deneyimdi, nihayet huzurlu ve mutluydum. Birlikte seyahatlere çıktık. Roma’ya, Paris’e gittik, ama bütün ısrarlarına rağmen gerçekte hissettiklerimi ona anlatmadım. “Aramızda bir duvar var sanki, bana hiç kendini anlatmıyorsun” diye şikâyet ederdi durmadan. Ara sıra aklımdan geçenleri anlatırsam eğer, benden uzaklaşacağına emindim.

Katil kadınla sevgili yalanı

Bütün uğraşlarıma rağmen iflas ettim. Sağa sola 17 bin dolar kadar borcum vardı. Beni arayan soran kalmamıştı, kendimi çok kötü ve yalnız hissediyordum. Giderek seri katillerin hayatlarına ilgi göstermeye başladım. Ne düşünmüş, neden öldürmüş, nasıl öldürmüşlerdi? Hepsini öğrenmek istiyordum.

İlgi çekebilmek için, internet sayfalarımın birinde “Luka Magnotta Karla Homolka ile birlikte Karayipler’de yaşıyor” yalan haberini yaydım. Annemle çekilmiş fotoğrafları, sanki Karla ile çekilmiş gibi değiştirip yayınladım. Böylelikle herkes benim Karla ile tatile çıktığımıza inanacaktı. Seri katil bir kadınla ilişkim olduğu dedikodusu dolaşmaya başlayınca hoşuma gitti, nihayet ünlü olmaya doğru bir adım atabilmişim.³⁶ Gazeteler beni arama-

36. Karla Homolka, kocası Paul Homolka’ya aralarında kız kardeşinin de bulunduğu en az üç kadına tecavüz etmek ve öldürmekte yardımcı olmakla suçlanan, 2005’te cezaevinden çıkan ve halen Kanada’nın Quebec kentinde oturan bir kadın seri katildir.

ya ve ilişkiyi sormaya başladı. Elbette doğrusunu söyleyip inkâr ettim. Ama kimse bana inanmıyordu. Boy boy yarı çıplak fotoğraflarım Karla'nın kilerle birlikte gazete sayfalarında yer alıyordu. Konu, yargılanmam sırasında da gündeme geldi. Aslında Karla ve kocası Paul'ün hayatlarına büyük ilgim vardı sadece, yoksa kendisini hiç görmedim.

Karla ile sevgili olduğumuz yalanı her ne kadar beni gazete ve televizyonlara çıkartmış olsa da, bir süre sonra yine unutuldum. Dikkat çekmem şarttı. Hem de acilen ve mutlaka işe yarayacak bir çözüm bulmalıydım."

Her şeyi yap, kedilere dokunma

Luka Magnotta'nın internet sayfalarından birinde "Üç adam, bir çekiç" adlı videoya link vermesi tam da bu zamana, 2010 sonbaharına denk geliyor. Video insanın midisini kaldıracak cinstendi. Üç genç, başka birini ellerinde çekiçle öldüresiye dövüyorlardı. Yılbaşına doğru bu kez ismini gizleyen biri "Bir genç, iki bebek kedi" adlı videoyu paylaştı. Yüzü görünmeyen kişi iki küçük kediye bir naylon poşete koyduktan sonra içindeki havayı elektrik süpürgesiyle boşaltıyor ve kediler yavaşça boğularak ölüyordu. Her tür vahşetin ulaşılabilir olduğu internetin yazılı olmayan yasakları vardır. Bunlardan biri yavru kedilere fena muameledir. Anlaşılan Luka Magnotta'nın bundan haberi yoktu ki ün kazanacağı yerde, internet dünyasının bir anda en nefret edilen adamı olmuştu.

Eski asker Ryan Boyle işi ciddiye aldı ve "Kediyi Kurtar" takma adıyla, elektrik süpürgeli kedi katilini aramak üzere Facebook üzerinden bir kampanya başlattı. Sayfaya bir gece içinde dört bin kişi üye oldu, hepsinin ortak amacı kedi katilini bulmaktı. Yirmi dört saat geçmeden kimliği belirsiz katil, bebek kedileri boğduğunu gösteren iki video daha paylaştı. "Kediyi Kurtar"çılar katilin kendileriyle dalga geçtiğini düşündüler ve uğraşlarını artırdılar. Kedilere nasıl davrandığına, onları poşete sokmadan nasıl ok-

şadığına dikkat ettiler ve en kısa zamanda caninin durdurulması gerektiğinde uzlaştılar.

İnternette hayvan hakları için mücadele eden on bir aktivistli Hayvan Beta Projesi üyeleri de, bunu yapan her kimse yakında daha da kötüsünü yapacağından, önce başka hayvanlara, ardından bir insana zarar vereceğinden emindi. Amatör dedektifler kedi videosunu kare kare inceleyerek, katilin kimliğini ele verecek ipuçları bulmaya çalıştılar. İnternet olay yeri ile uğraşanlardan biri aynı bebek kedilerin yer aldığı bir fotoğrafla karşılaştığında önemli bir gelişme yaşandı. Çünkü kedileri kucağında tutan adamın yüzü bu kez örtülü değildi.

Yalan bilgilerle yanlış yönlendirdi

Aslına bakılırsa Magnotta'nın kedili fotoğrafını paylaşırken bulunacağını tahmin etmemesi mümkün değil. Belli ki dikkat çekmek için aklına gelen işe yarayacak çözüm, bu tüyler ürpertici cinayetti. Eski asker Ryan'ın fotoğraftaki kişinin Luka Magnotta olduğunu saptaması fazla uzun sürmedi, çünkü dört gün sonra "Aradığınız elektrik süpürgeli katilin adı Luka Magnotta'dır. Rusya'da doğmuş, halen Los Angeles'ta oturuyor. Yedi farklı ülkede yaşadı. Videodaki apartman Batı Hollywood'dadır. Umarım yararlı olur. Yüzde yüz eminim" yazılı bir mesaj aldı.

Luka, Facebook sayfalarının önemli bir bölümünde adını kullanıyordu ama yaşadığı yer olarak girdiği kent, Los Angeles değildi. Bu yüzden adını Google'a yazan internetin amatör dedektifleri onun elliden fazla bloguna, yetmiş kadar Facebook sayfasına eriştiklerinde bir porno artisti ya da eskort olduğu döneme ait, dünyanın değişik kentlerinde lüks araçlar kullanırken, güzel kızlarla havuzda içki içerken fotoğraflarını gördüklerinde, Rus mafyası ile bile ilişkisi olduğunu okuduklarında gözlerine inanamadılar. Kedi katili gerçekten Luka mıydı? Eğer o ise neredeydi? Magnotta kendisini "Dünya vatandaşı" olarak tanımlıyordu.

Aslında fotoğrafların önemli bir bölümü fotoşopluydu. Örneğin Miami'de çektiirdiği fotoğraf onun değil bir başkasınındı. Adanın başı yerine kendininkini yerleştirmişti. Biraz dikkatli inceleyince sahtekârlığı ortaya çıkmıştı çıkmasına da, şimdi onu bulmak daha da zorlaşmıştı.

Kediyi yiyen yılan filmi

Görünürde fazla bir şey ifade etmeyen bir fotoğraf aslında Luka'nın sonu olabilir ve Çinli öğrencinin parçalara ayrılmasını önleyebilirdi. Ne yazık ki öyle olmadı.

Luka'nın peşindeki hayvanseverler digital fotoğrafların birçok bilgi içerdiğini biliyorlardı. Bu sayede Luka'nın kullandığı makinenin marka ve modelinin yanı sıra, fotoğrafların nerede, ne zaman çekildiğini saptamak mümkündü. Apple iPhone4 cep telefonu ile çekilen ve GPS bilgisi içeren kare sayesinde onun 31 Ekim 2010 günü, saat 16.16'da Toronto'da olduğunu anladılar. Kedili film 28 Kasım 2010 tarihini taşıyordu. Ontario SPCA teşkilatını arayarak, acil durum ihbarında bulundular.³⁷ Dernek de durumu hemen polise bildirdi. Anlaşılan polis, hayvanseverler kadar duyarlı değildi ve internetten küçük kedi öldürme sahneleri paylaşan adamı bulmayı öncelik olarak görmedi.

Elektrik süpürgeli cinayetten bir yıl sonra internette otuz saniyelik yeni bir video dolaşmaya başladı. Noel Baba kılıklı kimliği belirsiz bir kişi, kedi yavrusunu yılana yedirmekteydi. Bir diğerinin bedenine koli bandı sarmıştı ve su dolu banyoya atıp boğuyordu. Kamera can çekişen küçük kedilerin korku dolu gözlerine bir yaklaşıp bir uzaklaşıyordu. İzleyenin kanını donduran görüntülerdi bunlar. Katil, besbelli yine Magnotta'ydı ve besbelli peşindekilerle dalga geçiyordu.

37. Ontario SPCA, Ontario Society for the Prevention of Cruelty to Animals, 1873 yılından bu yana faaliyetinde bulunan Ontario Hayvana Yönelik Fena Muameleyi Önleme Derneği, 2008'de adıyla bilinen yasal düzenlemelerin meclisten geçmesini sağlamıştır. Elliden fazla şubesi bulunur.

Kurban Kanada'ya geliyor

Yaz gelmişti. Jun Lin, yepyeni bir hayata başlamanın heyecanı içinde Kanada'ya geldi, üniversiteye kaydoldu. Kırsal kesimde yaşayan ailesinin tek umuduydu. Onun sayesinde fakirlikten kurtulacaklardı. Anne Lin, otuz üç yaşında da olsa oğlunun güvenliğinden öylesine endişeliydi ki, Jun Lin eve geç dönecek olsa annesine telefon edip, geçtiği yerleri paylaşmayı alışkanlık haline getirmişti. “Merak etme,” diyordu annesine, “güvendeyim.”

Yaz boyunca internetin amatör dedektifleri Magnotta'nın peşini bırakmadılar. Onun kullandığı bütün sahte adları ve ne kadar fotoğrafı varsa birleştirerek bir video hazırladılar ve binlerce kez paylaştılar. Kedi katilini hangi delikteyse mutlaka bulup çıkartmayı kafaya koymuş kişilerin sayısı her geçen gün artıyordu.

Konu, özellikle İngiliz medyası tarafından büyük ilgi gördü. Hemen her gün Magnotta ile ilgili bir haber çıkmaya başladı. Bir sabah Magnotta avı ilginç bir gelişmeyle farklı bir boyuta taşındı. *The Sun* gazetesinin Londra merkezine gelen siyah bereli, siyah gömleğinin yakası kalkık, üstten birkaç düğmesi açık, temiz yüzlü adam bir muhabirle görüşmek istedi. Onu muhabir Alex West karşıladı, gazetenin her zamanki kurallarına uydu ve görüşmenin tamamını kaydetti. “Benim adım Luca Magnotta” diyordu. “Kanadalıyım, internetteki fotoğraflardaki kişi benim ama, kedi cinayetleriyle kesinlikle ilgim yok, haksızlığa uğruyorum, sizi dava edeceğim.” İki gün sonra *The Sun* gazetesine bir elektronik posta geldi. Gönderenin Magnotta olduğunu düşündüler. “Delil toplamak için bu kadar çok çalıştığınızı görmek çok eğlenceli. Buna rağmen nerede olduğunu bulamıyor ve beni yakalayamıyorsunuz. Gördüğünüz gibi hep ben kazanıyorum. Film yapmaya devam edeceğim. Bir dahaki sefer benden haber aldığınızda içinde sadece kedcikler değil, insanlar da olacak.” Gazete, Londra polisine haber verdi. Polis verdiği yanıtta, olayın yetki sınırları dışında gerçekleştiğini ve karışamayacağını

bildirdi. Magnotta Londra'yı terk etti ve sanal dünyanın karanlıklarında kayboldu.

Eski asker katil peşinde

Magnotta'nın başlıca takipçisi amatör internet dedektifi, eski asker Ryan Boyle'un Facebook'ta kumanda ettiği kişi sayısı dört binin çok üzerindeydi, ama sanal âlemin diğer vatandaşları durumu ciddiye almıyor, yardımcı olmuyordu. Boyle ve yandaşları "CSI" dizilerine benzer bir video hazırladı. Film ilerlerken üzerinde yazılar kayıyordu. "İşte kedi katilinin kanepesi, işte üzerindeki yastık, görüldüğü gibi Luka Magnotta'nın poz verdiği evde aynı kanep ve aynı yastık var. Poz verirken kucağındaki yavru kedi, öldürdüğü kedinin aynısı. Yılanlı videodaki sandalye, kedilerin öldürüldüğü sahnede görülüyor." Bu ve buna benzer birçok ayrıntının örtüştüğünü gören kim varsa, kedi katilinin Magnotta olduğuna inanıyordu.

Kanada polisi çaresizdi. Magnotta'nın yarattığı huzursuzluğun toplumda dalga dalga yayıldığının farkındaydı, ama elinde sorgulayabileceği tek bir şüpheli yoktu. Luka Magnotta adıyla hiçbir kredi kartı, ehliyet, pasaport, telefon, su, gaz aboneliği bulmak mümkün değildi. Polis önceleri bazı videoları Rusya'da çektiğini sandı. Arka fonda kadınların Rusça konuştuğu duyuluyordu çünkü. Daha sonra bunun bir Rus TV kanalında gösterilmekte olan dizi olduğu anlaşıldı. Magnotta Kanada'da olmadığına inan-dırmak için böylesine basit bir yöntem seçmişti ve polisin bunu bile anlaması aylar almıştı. Takma adlarının birinden gönderdiği mesajda Arizona'ya taşınmakta olduğundan söz edince, bu kez Arizonalı hayvanseverler de alarma geçti. Amatör dedektifler Magnotta'yı izlerken, o da peşindekilerin izini sürüyor, yalan yanlış paylaşımlarla tuzağa düşürüyor, özel yaşamlarına ilişkin ayrıntılar vererek korkutuyordu.

Google Map sayesinde adres tespiti

Avcılar, karşılarına çıkan onunla ilgili her fotoğrafı dikkatle inceliyorlardı. Gün batımına yakın saatte bir sokak lambası yakınındaki köşede, demir parmaklıklara dayanmış durumda çektiği fotoğraf bir anda altın değeri kazandı. Çünkü lambasının teppe noktası, sık görünmeyen ilginç bir yapıya sahipti. Lambaları Google Map'in sağladığı "Street View" sokak görüntülerinde aramaya başladılar. Önce Montreal haritasını karelere böldüler, samanlıkta iğne aradıklarının farkındaydılar, ama polisin geleneksel araştırma yöntemleriyle bir yere varılamayacağı açıktı. Komutan Ryan Boyle kafayı takmıştı bir kere, Facebook ordusu kedi katilini bulacaktı, o sokak lambası Montreal'de yoksa, aynı yöntemle diğer kentleri taratacaktı.

Şansları yaver gitti, lambalı sokak Montreal'deydi ve mavi tişörtüyle fotoğrafını çektiren Magnotta'nın sırtını dayadığı demir parmaklık da lambanın hemen yakınında. Artık ellerinde bir adres vardı. Ama ya Magnotta Montreal'den ayrıldıysa, bütün emekleri uçup gidecekti.

Katille kurban karşılaşmak üzere

2012 baharında Jun Lin yeni kentine, yeni okuluna ve yeni arkadaşlarına ayak uydurmuştu. Keyfi yerindeydi, karaoke barlarda sahneye çıkıp Çince şarkı söyleyecek kadar. Şarkı söylerken çekilen videoları annesine gönderiyordu. Kadın, içindeki kaygıları tamamen söküp atamamış olsa da, artık eskisine oranla çok daha huzurluydu. Mayıs ortalarında Jun Lin, mahallesindeki küçük parkın fotoğrafını çekti, altına "Ne kadar güzel değil mi?" diye yazıp annesine gönderdi. Bayan Lin, fotoğrafı gururla komşularına gösterirken, bunun oğlundan gelen son yaşam belirtisi olacağını hayal bile etmedi.

Aynı tarihlerde Luka Magnotta 5720 Decarie Bulvarı'ndaki apartman bloklarının 208 numaralı dairesine taşındı. İşsizdi, pa-

rası bitmişti. Güvenlik elemanı olarak çalışmak istediğini belirten başvurusuna yöneticinin vereceği yanıtı bekliyordu. Jun Lin ile yaşamları kesişmek üzereydi.

“Luka Magnotta adlı seri katili yakalamamıza yardım edin. Facebook sayfamıza katılın” çağrısı ve ona eşlik eden onlarca fotoğrafı görenler, bu çağrının yine hayvansever aktivistlerden geldiğini sandılar. Halbuki ne Ryan Boyle, ne de ekibi böyle bir çağrıda bulunmamıştı. Çağrıyı yapan Magnotta’nın kendisiydi. İlk ke-di videosunun üzerinden 18 ay geçmişti.

Mart ortalarında “Nekrofil (ölüsevici) seri katil Luka Magnotta” başlıklı iki uzun blog internette dolaşmaya başladı. Ölülerle cinsel ilişkiyi yücelten fikir yazılarıydı bunlar. Altında imzası yoktu, ama Magnotta’nın ruh sağlığının giderek bozulmakta olduğunu izleyenler, yazanın Luka’nın kendisi olduğundan ve çok yakında birinin başının yanacağından kuşku duymadılar. Yine polise bildirimde bulunuldu, yine kulak asan olmadı.

Melun buz kıracağı sahnede

Nisan ayında Luka Magnotta, evinin yakınlarındaki toplum sağlığı merkezine başvurdu. Merkezin doktoru Luka Magnotta’yı, bipolar affektif bozukluk (manik depresif psikoz) tanısı ile Montreal’deki Musevi Hastanesi psikiyatrlarından Dr. Joel Paris’e sevk etti. Kırk yıldan fazla mesleki deneyimi olan Dr. Paris mahkemede, Magnotta ile bir saatten uzun bir süre görüşüğünü, içindeki boşluk duygusundan, aldatılma ve terk edilme korkularından, dürtüsel davranışlarından, iki kez intihara teşebbüsünden, çocukken yaşadığı fiziksel ve cinsel istismardan söz ettiğini, kendisine bordeline (sınır) kişilik bozukluğu tanısı koyduğunu, bipolar ya da psikoz bulguları taşıması nedeniyle ilaç vermediğini, ama toplum sağlığı merkezi doktoru tarafından takip edilmesini önerdiğini anlatacaktı.

On beş güne kalmadan internette “Kanibal Seri Katil-Luka Magnotta” adını taşıyan bir video dolaşmaya başladı. Çoğu foto-

şöplanmış, çoğuna eklemeler yapılmış Magnotta'nın fotoğraflarından oluşan bir kısa film. Arka planda New Order müzik grubunun "True Faith" adlı parçası çalıyordu. Aynı parça, 25 Mayıs 2012 tarihinde internete yüklenen 11 dakikalık "1 Lunatic 1 Ice Pick" (1 Deli 1 Buz Kıracağı) videosunun da fon müziği olacaktı. Ama önce 24 Mayıs'ta olanlara bir göz atalım.

"1 Deli 1 Buz Kıracağı" ile polis ilgilenmedi

Çinli öğrenci en son 24 Mayıs'ta görüldü. Arkadaşları akşam dokuz sularında ondan bir cep telefonu mesajı aldıklarını anlattılar. Ertesi sabah yarı zamanlı olarak çalıştığı tezgâhtarlık işine gitmeyince patronu huzursuz oldu. Aynı gün Bestgore.com internet sitesinde "1 Deli 1 Buz Kıracağı" yayınlandı ve birkaç saat içinde binlerce kişi tarafından izlendi. Yatağa bağlı çıplak bir erkek bedenine, kim olduğu anlaşılmayan kişi tarafından kimi zaman buz kıracağı, kimi zaman mutfak bıçağı saplanıyordu. Beden parçalara ayrılıyor, nekrofilik davranışlar bunu izliyordu. Saldırgan çatal-bıçak kullanarak parçalar kesiyor, bir köpeğin parçalar koparmasına izin veriyordu. Fon müziği olarak "True Faith" çalıyordu ve yatağın başucunda, Humphrey Bogart ile Ingrid Bergman'ın rol aldığı 1942 yapımı ünlü *Casablanca* filminin afişi asılıydı. 25 Mayıs'ta filmi gören Amerika'nın Montana savcısı hemen Toronto polisini, Montana'nın şerifini, ayrıca FBI'ı haberdar etti. Haklı olarak telaşa kapılan savcı yalnız değildi, filmi gören birçok kişi polisi aradı. Ama bir kez daha ilgilenen olmadı.

Jun Lin'den haber çıkmayışının üçüncü gününde arkadaşları evine gittiler, tahmin edeceğiniz gibi yoktu, iki gün daha beklediler ve 29 Mayıs'ta polise başvurarak kayıp bildiriminde bulundular. Halbuki Kanada polisinin artık "1 Deli 1 Buz Kıracağı"ndan haberi vardı. Yataktaki çıplak erkeğin bir Asyalı olduğu kolayca anlaşılıyordu. Kayıp Jun Lin Çinliydi. Yine 29 Mayıs günü sabah on bir sularında postacı kutuyu açmış ve için-

deki insan ayağını görerek polisi aramıştı. Yetkililer bu bilgileri birleştiremediler.

Paris-Berlin otobüsünde bir yamyam

Henüz başı bulunamamış olsa da, parti merkezlerine ve ilkokullara gönderilen paketlerden çıkan el, ayak, bacak, gövde parçalarının aynı kişiye, Jun Lin'e ait olduğunun anlaşılması fazla uzun sürmedi. Kapalı devre televizyon kayıtları, elektronik posta, video gibi eldeki ipuçları nihayet değerlendirildi ve polis Magnotta'nın 208 no'lu dairesini bastı. Elbette katil içeride yoktu. Şilte, buzdolabı, masa, banyo ve daha birçok mekân ve eşyada kan izlerine rastlamalarından doğal bir şey de yoktu. Bütün bu deliller malumun ilamı, yani bilinenin bilinmesinden öte bir anlam taşımıyordu. Kanada polisi nihayet durumun vahametini anladı, Magnotta'nın bir an önce bulunması şarttı, çünkü ya tekrar öldürecek ya da basında yer alan ayrıntıları okuyan bir başkası kopya cinayetler işleyerek onun üzerine atacaktı. Interpol, Magnotta'nın kırmızı bültenle arandığını dünyanın her ülkesine bildirdi.

Aslında Magnotta soruşturması eksikler, ihmaller ve hatalarla doludur. O kadar ki, bütün uyarılara kulağını tıkayan polis, nihayet onu tutuklamaya kalktığında o çoktan gerçek adını taşıyan bir pasaportla Montreal'den Paris'e uçmuştu. Öylesine kendine güveniyordu ki –aslında haksız da sayılmazdı– cep telefonunu değiştirmeden kullanmayı sürdürüyordu. Sinyaller sayesinde Paris'in beş kilometre kadar doğusundaki Bagnolet adlı yerleşim yerinde olduğu, hatta kaldığı otelin adı dahi belirlendiği halde, polis tutuklamaya gittiğinde oradan çoktan ayrıldığını öğrenecekti. Magnotta, o sırada Berlin'e doğru yol alan bir otobüsteydi.

Şöhret yoluna gitti Niyazi

4 Haziran 2012 Pazartesi öğleüzeri Magnotta, kendisiyle ilgi-

li medyada çıkan haberleri okumak ve ne kadar ün kazandığını ölçme hevesine kapılıp, altında kot pantolon, üzerinde yeşil kapüşonlu mont, gözünde güneş gözlükleriyle Türklerin yoğun yaşadığı Neukölln'ün Karl Marx Caddesi üzerindeki Spätkauf adlı internet kafenin kapısından girmeseydi, bir saat boyunca bilgisayar başında oturup dünya gazetelerini incelemeseydi, bu kafenin kasasında da haber okumasını seven Kadir Anlayışlı çalışmasaydı, sanırım daha çok uzun süre yakalanamazdı, çünkü kimse onun Paris'ten sonra Avrupa'nın bir başka başkentinde elini kolunu sallayarak dolaşmaya cesaret edeceğini tahmin etmiyordu. Kadir Anlayışlı, içeri giren ve Fransız aksanıyla İngilizce konuşan gencin Interpol tarafından aranan Kanadalı zanlı olup olmadığını anlamak için internette arama yaptı, masa temizliği bahanesiyle yanına yaklaştı, gördüğü fotoğraflarla karşılaştırdı, gerçi Paris Havaalanı'ndaki kapalı devre kameralarından çekilen fotoğraflarındaki gibi saçları siyah ve uzun değildi ama sonunda kanaati kesinleşti. Kafeden çıktı ve ilk geçen devriye aracını durdurarak durumu bildirdi. Polisler içeri girip ona doğru ilerlerken Magnotta ayağa kalktı, "Aradığınız kişi benim" diye seslendi.

Magnotta'nın parmak izleri alınıp kimliği kesinleştiği sırada, Jun Lin'in başı hâlâ ortada yoktu. 13 Haziran'da adını vermeyen biri, kurbanın başının Montreal'in Angrignon Parkı'ndaki küçük gölün kıyısında olduğunu ihbar etti. Beş gün sonra Magnotta bir askeri uçakla Montreal'in kuzeyindeki Mirabel Uluslararası Havaalanı'na ayak bastı ve doğrudan Rivière-des-Prairies Cezaevi'nin tek kişilik bir hücreğine kapatıldı.

Şizofren numarası tutmadı

Bundan sonra olanlar 2013 Mart'ında başlayan, zaman zaman basına kapatılan, adli tıp uzmanı, adli toksikolog, adli dişhekimisi, kan lekesi analiz uzmanı, DNA eldesi uzmanları, internet soruşturmaları uzmanı gibi farklı mesleklerden birçok bilirkişinin ta-

nık olarak dinlendiği bir yargılama sürecini kapsıyor. Luka her ne kadar cinayeti inkâr etse de, kanıtların hepsi aksini gösteriyordu. Savunma avukatı, el konan kesici-delici-batıcı aletlerden hiçbirinin, Çinli'nin kemiklerindeki izlerle örtüşmediğini belirten bilirkişi raporundan medet umdu, ancak jüriyi ikna edemedi. Katilin Luka olduğu apaçık ortadaydı da, alacağı ceza akli dengesinin yerinde olup olmadığına kitlenip kalmıştı. Bir onun, bir öldürülen Çinli gencin binlerce kilometre uzaktan gelen babasının düşüp bayılmalarının eşlik ettiği duruşmaların kuşkusuz en ilginç ve en tartışmalı bölümleri, çok sayıda psikiyatri uzmanının görüşünü bildirdiği, ama bir türlü uzlaşamadıkları günlerde yaşandı. Savunma bilirkişileri Dr. Allard, Watts ve Barth'a göre paranoid şizofrendi, dolayısıyla cezai ehliyeti azalmıştı; iddia makamının dinlettiği uzmanlar, Dr. Chamberland ve Paris'e göre borderline kişilik bozukluğu vardı ve şizofren numarası yapıyordu.

Hâlâ internette kurban arıyor

Üç ay süren yargılama sonunda sekiz kadın ve dört erkekten oluşan jüri onu suçlu buldu, yirmi beş yıl sonra denetimli serbestliğe hak kazanacak biçimde ömür boyu hapse mahkûm edildi. Buna ek olarak, hayvana kötü muamele dahil olmak üzere, toplumun huzurunu bozan diğer davranışlarından da, on dokuz yıl hapis cezası aldı.

Bu yıl, yani 2015 başında usul hataları nedeniyle yeniden yargılanma başvurusunda bulunmakla birlikte Şubat ayında bu talebini geri çekti. Şu sıralar, internetteki bazı eşcinsel arkadaşlık sitelerine ilanlar vererek, mektuplaşacağı birini arıyor. Tıpkı zavalı Jun Lin'i bulduğu gibi.

İlk iletişimleri sanal ortamda gerçekleşen katil ile kurbanın daha sonra nasıl bir araya geldikleri hep merak konusu oldu. Cinayet büro dedektiflerinden Cludette Hamlin, 7000 fotoğraf, cep telefonu kaydı ve elektronik posta mesajlarını tek tek in-

celedikleri halde bu sorunun cevabını veremediklerini anlattı. Magnotta'nın Jun Lin'i yatağa bağlamaya nasıl ikna ettiği ise tarihin karanlık sayfalarına gömüldü gitti.

Pek çok seri katil, cinsel doyuma ulaşmak için öldürür, Luka Magnotta'nın ise tek motifi ilgi görmek ve ünlü olmaktı. Bir süreligine dünyanın ilgisini çekmiş olmakla birlikte, aradan fazla uzun bir zaman geçmediği halde ilgi odağı olmaktan çıktı.

Hayvan öldüren insan öldürür

Hayvana fena muamele ile mücadele, hayvan hakkının ötesinde, bir insan hakkıdır. Çünkü son elli yılda psikoloji, sosyoloji ve kriminoloji alanında yayımlanan sayısız kitap ve bilimsel makale, çocuk ve yaşlıları istismar edenlerle, eşlerini dövenler dahil olmak üzere, şiddet suçları işleyen kişilerin, çocukluk ve gençlik dönemlerinde, ciddi boyutlarda ve tekrarlanan nitelikte hayvanlara karşı kötü davranışlar sergilediklerini gösteriyor. Çok sayıda katil ve bilinen seri katillerin hemen hepsi küçükken, hayvanlara işkence etmiş, hatta öldürmüştür.

Kanadalı Luka Rocco Magnotta iki yıl boyunca kedileri nasıl öldürdüğünü gösteren videoları internette yayınladı. Polisin haberi olduğu halde ilgilenmedi. Yukarıda anlattığım gibi Luka 2012 Mayısında, bilgisayar bölümü öğrencisi bir Çinliyi öldürüp parçaladı, kısmen yedi. On dokuz yaşına varmadan beş çocuğu öldüren Christine Falling'in çocukluğu kedi cinayetleriyle doludur. On beş yaşındaki Kobe canavarı Sakakibara, on bir yaşındaki Jun Hase'nin başını gövdesinden ayırmadan önce, kedi başı kesmiş, güvercinleri boğmuştu. Filmlere, romanlara ilham kaynağı olan Jeffrey Dahmer, kedilerin iç organlarını inceledikten sonra, aynı tekniği on yedi küçük erkek çocuğa uyguladı. Dedesini, ninesini, annesini, karısını öldüren Edward Kemperer, çocukluğunda kedileri ufak parçalara ayırırdı. Kaç kişiyi öldürdüğünün hesabı bile bilinmeyen ana katili Henry Lee Lucas, hayvanları da

öldürür, onların cansız bedeniyle ilişkiye girerdi. Boston Canavarı Albert De Salvo, kedi ile köpeği aynı kafese koyar, aç bırakır, birbirini öldürüp yemelerini seyredirdi. Daha sonra on üç kadını boğdu. On bir yaşındaki Andrew Golden ile on üç yaşındaki Mitchell Johnson köpeklerle işkence edip öldürürlerdi. 24 Mart 1998'de Arkansas'taki okullarında dört öğrenci ve bir öğretmeni öldürdüler. Theodore Robert Bundy, dedesinin hayvanlara kötü davranışlarını seyrederek büyüdü. Daha sonra 32 kadını öldürdü.

Psikiyatri uzmanlarının bağlı bulunduğu meslek örgütleri, hayvanlara fena muameleyi, davranış bozukluğunun tanısında bir kriter kabul ederler. Hayvanlara kötü davranan her çocuğun, ileriki yaşlarda şiddet suçları işleyeceğini öngörmek elbette yanlış olur. Ancak bu çocuklardan hangisinin şiddete yönleneceğini önceden kestirmek mümkün olamayacağından, her birinin, hele onları döven, işkence eden ve öldürenlerin mutlaka ciddiye alınması gerekir. Hayvanlara kötü davranmakla suçlanan vatandaşlarının ad ve adreslerini internet sitelerinde yayınlayan ülkeler var. Hayvanlarla cinsel ilişkide bulunanların DNA bilgileri pek çok ülkenin DNA bankasında, tıpkı insana saldıranlarınki gibi korunuyor.

Kısacası, hayvana fena muamele, mutlaka bir erken uyarı işareti olarak değerlendirilmelidir.

Sinemasever bir katil

Katillerin bir roman, film ya da diziden etkilenmiş olma ihtimali her zaman gündemdedir. Nitekim yukarıda öyküsünü aktardığım, Montreal'de arkadaşını katleden, parçalayan, kısmen yiyen, bazı parçalarını siyasi parti merkezlerine gönderen, ardından önce Paris'e, sonra Berlin'e kaçan ve internet kafe çalışanı bir Türk tarafından tanınarak yakalattırılan Magnotta'nın da, 1992 Hollywood yapımı korku filmi Oscar ödüllü *Temel İçgüdü*'den (*Basic Instinct*) etkilendiği ileri sürüldü.

Yatağa bağlı âşığını buz kıracağıyla öldüren yazarı oynayan

Sharon Stone'un filmdeki adı, Catherine Tramell'di. Cinayetin ardından kadın katil "Adam öldürmek sigara içmeye benzemez. Öldürmekten vazgeçebilirsin" demişti. Montreal'de Jun Lin'i yatağa bağlayan, tecavüz eden ve bir buz kıracağıyla öldüren Luka Rocco Magnotta'nın yazdığı mektuplardan birinde "Adam öldürmek sigara içmeye benzemez. Sigara içmekten vazgeçebilirsin" satırları yer alıyor.

Temel İçgüdü ile Magnotta'nın yaşamı arasında başka paralellikler de var. *National Post* yazarı Adrian Humphreys, 2008 tarihli bir blogda Magnotta'nın üvey annesiyle sinemaya gittiğinden söz ettiğini, Catherine Tramell takma adını kullandığını belirtiyor, yani Sharon Stone'un filmdeki adını.

Filmde Sharon Stone karakteri zeki, cinsel çekiciliği olan ve aralarında kocası ile çocuklarını öldürmüş bir kadının da yer aldığı katillerle arkadaşlık eden bir kişi.

Magnotta da benzer bir yaşamöyküsü yaratmışa benziyor. Facebook'taki sayfa ve bloglarında kendisini "Olağanüstü çekici ve yakışıklı" bir porno aktörü olarak tanımlayan Luka Magnotta, lisesi kızları öldüren seri katil Karla Homolka'nın erkek arkadaşı olduğunu da iddia etmişti.

Magnotta'yı tanıyanlar, filmin adını değişik vesilelerle andığını ve *Temel İçgüdü*'yü hayatını değiştiren temel olay olarak nitelendirdiğini söylüyorlar.

Çinli öğrenciyi katledişin video kaydının üzerindeki müzik, New Order grubunun "True Faith" adlı parçası. Aynı müzik, *American Psycho* adlı cinayet filminin açılışındaki disko sahnesinde yer alıyor.

Magnotta'nın çok sayıda fotoğrafının bulunduğu, bu yüzden kendisine ait olduğu düşünülen bir sitede kullanıcı olarak Garpard Ulliel adının yer alması ilgi çekiyor. Çünkü bu ad, 2007 yapımı *Hannibal Rising* filminde genç Hannibal Lecter'i oynayan aktörün adı. Film, *Kuzuların Sessizliği*'ndeki manyak seri katil Lecter'in gençlik yıllarını anlatıyordu.

Çinli Jun Lin cinayetini ayrıntılarıyla gösteren ve Kanada polisi tarafından “maniple edilmemiş, orijinal” olarak nitelendirilen video kayıttaki kanlı yatağın başucunda asılı 1942 yapımı *Casablanca* filminin posterı de, katilin sinema merakının farklı bir boyutunu yansıtıyordu.

Faili meçhuller, tecavüzcü polisler: İşte New York, Paris, Lahor

Cinayet, karanlık bir gecenin ileri saatlerinde işlenmişti. Harlem'in St. Nicolas çocuk parkının temizlik işçisi görevine geldiğinde güneş yeni doğuyordu. Oyuncak kulenin hemen yanı başında yüzükoyun yatmakta olan kadının bedenini görmesi fazla uzun sürmedi. Pantolonu aşağıya sıyrılmıştı, bacağına teki çıplaktı. Polisi çağırarak bir telefon bulmak üzere fırlayıp gitti. Polisler gelip de kadını ters çevirdiklerinde yüzünün kanadığını gördüler. Adli tabip, yanağından ağzının kenarına doğru üç derin bıçak kesigi olduğunu söyledi. Ölüm nedeni, elle boğmaydı.

İki bin faili meçhulden biri

Yıllardan 1986'ydı, günlerden 10 Kasım ve kentin cinayet bilançosu, daha yıl sonu gelmeden iki bine yaklaşmıştı. Otopsi salonundakiler vücut boşluklarından örnek aldılar, saldırıyı tırmaladığını umarak tırnaklarını kestiler, eşyalarını bir torbaya koydular ve bir sonraki cesedin otopsisine geçtiler. Polisin dikkatli soruşturmasına rağmen cinayet aydınlatılamadı, katile götürecek hiçbir ipucuna ulaşılamadı. Yirmi altı yaşındaki genç anne, Antoinette Bennett'in ölümü de faili meçhul dosyalardan biri olarak rafa kalktı.

Aradan tam yirmi beş yıl geçti. Manhattan Savcısı Cyrus R.

Vance Jr. aydınlatılamamış üç bine yakın cinayeti ele almak üzere bir birim kurulmasını önerdi. Kaynak israfına ve vakit kaybına yol açacağı gerekçesiyle sıkça eleştirilmekle birlikte, eski delilleri yeni yöntemlerle yeniden incelemek isteyen savcı amacına ulaştı. Bunun üzerine kurulan New York Adli Tabipliği Adli Biyoloji Laboratuvarı "Faili Meçhuller" birimi, ilk iş olarak 1986'dan bu yana karanlıkta kalan Antoinette Bennett'in dosyasını yeniden açtı. Bedeni üzerindeki semen kalıntılarının çoktan imha edildiğini, ama giysileri ile kesilen tırnaklarının hâlâ korunduğunu saptadı.

Zarftaki tırnaklar yirmi beş yıl sonra işe yaradı

Cinayet tarihinde henüz DNA analizleri yapılmıyordu. Genç kadının tırnaklarını, DNA elde etmek üzere geliştirilen yeni bir yöntemle incelemeye karar verdiler. Her zamanki gibi, tırnak altından ucu pamuklu çubukla alınan dokudan DNA elde etmek yerine, tırnakların tamamını bir çözeltiye atıp, "sonikasyon"la ufaltmayı denediler. Sonikasyon, ses enerjisi ile hücreleri parçalayarak içindeki DNA'nın sıvıya geçmesini sağlayacak kadar güçlü bir yöntemdir. Nitekim tırnakların bulunduğu sıvıdan önce DNA, ardından DNA profilini elde etmeyi başardılar. Profil, giysiler üzerindeki semen lekelerini tuttu. Ulusal veri tabanını taradılar ve sahibinin, 2006 yılında bıçak taşımaktan hüküm giymiş, tahliyesine bir ay kalmış kırk dokuz yaşındaki Steven Carter olduğunu saptadılar.

Daha önce küçük büyük kabahatlerden yirmi kadar cezaevi deneyimi olan Carter, önceleri "Ben bu kadını hiç görmedim, tanımıyorum, tecavüz etmedim, kesinlikle öldürmedim" dese de, sorgunun ikinci gününde, "Tanıyordum, ama ne saldırdım, ne de tecavüz ettim; rızasıyla birlikte olduk" noktasına geldi. Genç kadını öldürdüğünü hiçbir zaman kabul etmemesine rağmen, 2012 yazında Manhattan Yüksek Mahkemesi Yargıcı Bayan Bonnie

Wittner son sözü söyledi ve Carter'ı çeyrek yüzyıl önceki cinayet yüzünden, kalan ömrünün çeyrek yüzyılını geçirmek üzere parmaklıklar arkasına gönderdi. "Faili Meçhuller" biriminin kurulmasına öncülük eden Savcı Vance'in de, kurumunun bir hayli zedelenen itibarını iadeye yönelik bu önemli başarı sayesinde keyfi yerine geldi.

Savcının kâbusları

Gerçi Vance, Savunma ve Dışişleri Bakanlığı yapmış bir babanın, idam karşıtı, silah denetimi yanlısı Demokrat Partili, Yale mezunu oğlu olarak, New York savcılığına seçildiği 1 Ocak 2010 tarihinden başlayarak modernizasyon çalışmalarına başlamış, pek çok yeni büronun kurulmasına önayak olmuş, bir seri katili 428 yıla mahkûm ettirmiş, aile içi şiddet, çocuk pornografisi gibi hassas konularda amansız bir mücadeleye girmiş olsa da, bir yıl içinde başını derde sokan birkaç önemli olay yaşamıştı. New York'un Sofitel Oteli'nde kat hizmetlisi olarak çalışan Nafissatou Diallo'nun, IMF Başkanı Dominique Strauss-Kahn'ın kendisini cinsel ilişkiye zorladığını iddia etmesi üzerine açılan soruşturmada, ünlü bankacı aleyhine yeterli delil toplatmadığı ve meseleyi kapatmak istediği ileri sürülerek eleştirildiği yetmezmiş gibi, bir de New York Polis Departmanı'nda (NYPD) çalışan ve tecavüzle suçlanan polisleri koruduğu öne sürüldü. Dominique Strauss-Kahn soruşturmasını daha önce anlatmıştım, polislerin tecavüz meselesini kısaca özetleyeyim.³⁸

New York ve Los Angeles'ın tecavüzcü polisleri

NYPD teşkilatının iki polis memuru, kırk üç yaşındaki Kenneth Moreno ile yirmi dokuz yaşındaki Franklin Mata, 2008 Ara-

38. Atasoy S (2012) "IMF başkanının 12 dakikalık rezillliği", *Kusursuz Cinayet Yoktur, Kusursuza Yakın Olanlar Vardır*, Doğan Kitap, 159-169.

lık ayında görev sırasında bir kadına tecavüz etmekle suçlandılar. Bir taksi şoförü 911'i aramış ve aracından inmekte olan sarhoş müşterinin apartmanına girebilmesi için yardım istemişti. Ertesi sabah kadın karakola başvurdu ve Moreno'nun kendisine tecavüz ettiğini, Mata'nın da gözcülük ettiğini anlattı. Her iki erkek 2011 Mayıs'ında görülen davada cinsel saldırı suçundan be-
raat etmiş olsalar da, jürinin kararı çelişkilerle doluydu ve savcılığın eleştirildiği büyük protestolara yol açtı. Polisler, amirlerine haber vermeksizin üç kez daha kadının apartmanına gitmiş, bu ziyaretlere fırsat yaratabilmek amacıyla, kadının mahal-
lesinden 911'i arayarak, çevreyi rahatsız eden hayali bir adamdan şikâyetçi olmuşlardı.

Yargılama sonunda her ikisi NYPD'den atıldı. Memuriyetle bağdaşmayan davranışlardan suçlu bulundu ve 2012'nin son günlerinde Moreno bir yıl, Mata iki ay yatmak üzere Rikers Island Cezaevi'nin yolunu tuttu.

Üç yıllık Los Angeles Polis Departmanı (LAPD) memuru Michael Pena, 19 Ağustos 2011 günü izinliydi. Gecenin ileri saatlerine kadar bir barda içti, orada tanıdığı bir kadını evine götürmek istedi, kadın kabul etmeyince cep telefonu ile bir eskort kızı aradı, birkaç SMS mesajı göndermekle birlikte anlaşamadı. Tekrar bara döndü, kendisini reddeden kadınla tartıştı, kadına birkaç tokat attıktan sonra mekânı terk etti. New York sokaklarında bir oraya bir buraya aracını sürerken, saat 6.15'te apartmanın önünde elindeki cep telefonu ile bir şeyler yapan genç kadını gördü.

Kadın, yirmi beş yaşında bir ilkokul öğretmeni idi ve kendisini otomobiliyle almaya gelecek okul müdürüyle mesajlaşmaktaydı. Memur Pena aracıyla kaldırıma yanaştı, camı açtı, kadına 1 no'lu trenin nereden kalktığını sordu ve yanına binip yolu göstermesini istedi. Kadın reddedince araçtan indi, 9 mm'lik Glock marka beylik tabancasını çekti, kadının elindeki cep telefonunu alarak yandaki garajın çatısına doğru fırlat-

tı ve apartmanın arka tarafındaki bahçeye doğru götürdü. “İçkiliydi” diye anlattı kadın mahkemede. “Gözlüklerimi çekip attı, yüzüne bakarsam ya da bağırırsam öldüreceğini söyledi ve tecavüz etti.”

Bir komşu, yalvarmaları duyarak 911’i aramıştı. Olay yerine gelen memurlar Pena’nın silahlı ve sarhoş olduğuna tanıklık ettiler, ama tecavüz hakkında bir şey görmediklerini anlattılar. Pena, tecavüz dışında bütün suçlamaları kabul etti. Öğretmen, polisin kullandığı özel aracın rengini hatırlayamadığı ve kriminal laboratuvarından gelen DNA sonuçları tecavüzü kanıtlamaya yetmediğinden jüri, memuru tecavüzden suçlu bulmadı.

Memur, diğer davranışlarından suçlu bulundu, meslekten çıkarıldı, yetmiş beş yıl hapis cezası aldı. Buna rağmen gazeteler “Tecavüzcü polis davası fiyaskoyla sonuçlandı”, “Tecavüze uğradığını kanıtlamak için bir kadın daha ne yapmalı?”, “Savcılık tecavüzcü polisi koruyor” şeklinde manşetlerle çıktı. Kalabalıklar savcılık önünde toplandı, pankartlarla yürüdü.

Mahkemenin kararından üç ay sonra savcılık, polis memurunu tecavüzden yeniden yargılamaya kalkışınca, Pena, cezasının düşeceğini umarak öğretmene tecavüz ettiğini ikrar etti. Evdeki hesap çarşıya uymadı, 16 Haziran 2012’de 75’in üzerine bir on yıl daha aldı.

Tecavüz şüphelisi yüz Fransız polisi

Tam da şu satırların yazıldığı günlerde, yani 2015 yılı Eylül ayının ilk haftasında Paris polis teşkilatının yüzden fazla polisinden DNA örneği alınıyordu. Polis sendikası Synergie, bu işlemin tüm teşkilatı halkın gözünde “tecavüzcü polis çetesi” durumuna düşüreceğini, bu damganın üstesinden gelinemeyeceğini ileri sürdü, ama onları dinleyen olmadı. Polislerden örnek alınmasının nedenine gelince, geçtiğimiz yılın Nisan ayında Kanadalı bir genç kadın turist, filmlere, romanlara konu olmuş 36

Quai des Orfèvres adresindeki ünlü polis merkezinde iki polisin tecavüzüne uğradığını ileri sürmüştü de ondan.

Dört polis memuru tutuklanmış, bunlardan biri, kadınla o gece merkezin tam karşısındaki Saint-Michel bölgesindeki bir barda tanıştıklarını, kendi rızasıyla binaya geldiklerini ve cinsel ilişkiye girdiklerini kabul edince, diğerleri serbest bırakılmıştı. Ancak konu bununla kapanacak gibi değildi, hele olay basına yansıyınca teşkilat diğerini de bulmak zorunda kaldı. Olay yeri inceleme tutanağında yer alan kadının bazı eşyalarının kaybolduğu ortaya çıkınca, bu kez delilleri karartanların peşine düşüldü. Bunlar yetmezmiş gibi kadın, bir üçüncü kişinin saldırıyı izlediğini anlattı. İç çamaşırlarının incelenmesinde bir üçüncü erkeğin DNA'sına da rastlanınca, binada çalışan erkek memurların tümünden karşılaştırma örneği almaktan başka çare kalmadı.

Aslında polis merkezinin gazete manşetlerine taşınması bir ilk değil. Yine geçtiğimiz yıl, narkotik biriminin emanetindeki 52 kilo kokaini bir narkotik polisinin çaldığı ortaya çıkmış, kapalı devre kameralarda iki elinde birer çuvala görülen memurun evi arandığında, sırt çantası içinde yirmi beş bin avro nakit para bulunmuştu. Memur, parayı kumarda kazandığını iddia etse de, savcılık buna inanmadı. Aradan bir yıl geçtiği halde ne çalınan kokainden, ne de satışından elde edilebilecek iki milyon avrodan eser var.

Ahlaksızlık diz boyu

Aslında polisler de insan, toplumun içinde ne kötülük varsa, onların arasında da gözleniyor. Tecavüzcüler, katiller, uyuşturucu tacirleri vs. Ama kurban çocuk olunca akan sular duruyor. Sadece 2015 sonbaharında bile dünyanın dört bir yanında failin polis olduğu çok sayıda saldırı gerçekleşti. Örneğin, Lahor'un yüz kilometre kadar uzağındaki bir kasabada cep telefonu hırsı-

zı erkek çocuğu karakola götürüp, bir odaya kitleyerek tecavüz eden Pakistanlı polisi, çocuğun çığlıklarını duyan meslektaşları tutukladı.

Emekli polis müdürü Yusuf İbrahim'in sakızla kandırdığı biri beş, diğeri altı yaşındaki kız çocuklarına tecavüzü, Nijerya'da infial uyandırdı. Karar duruşması 16 Eylül 2015'te.

Aralarında biri emekli, diğeri halen görevde iki Japon polisinin de yer aldığı çete, yirmi yaşındaki genç kıza otel odasında topluca tecavüz etti.

Bu arada kadınları korumak üzere Hindistan'ın yürürlükteki yasal düzenlemelerine değinmek isterim. Ceza Kanunu 160. maddeye göre, kadınların ifade için karakola çağırılması yasak. Polis ancak kendi evinde ve bir başka kadın memur, aile bireyi ya da arkadaş eşliğinde bilgisine başvurabiliyor ya da şikâyetini dinliyor. Bir üst mahkeme kararına göre, hâkimin yazılı ve gerekçeli izni olmaksızın bir kadının güneş batımından sonra ya da güneş doğmadan önce tutuklanması yasak.

Polis eliyle intihar

Polis neden şiddet gösterir? Bu sorunun yanıtını arayan sonsuz sayıda araştırma bulunuyor. Özellikle polisin neden öldürdüğüünün yanıtı polis psikolojisi alanında çalışanlar için büyük önem taşıyor. Çünkü doğru bir açıklama, teşkilatın çalışma biçimini iyileştirebilir, polis adaylarının seçiminde ve görevde olanların izlenmesinde yol gösterebilir; ceza soruşturması, rehine arabuluculuğu, gizli polislik gibi özel birimlerde çalışanların eğitim planlamasında kullanılabilir; personele psikoterapi desteği verilebilir; ölümle sonuçlanan çatışmalar, gözetim altında ölümler, akıl sağlığı yerinde olmayanların polis tarafından öldürülmesi ya da polis eliyle intihar gibi kritik olaylardan sonra sorumlu polislerin değerlendirmesi yapılabilir.

Bu kritik olaylar arasında "polis eliyle intihar" profesyonel-

lerce en az elli yıldır bilindiği halde,³⁹ toplum genelinde pek bilinen ya da anlaşılan bir kavram değil. Kişinin polisi kendisini vurması için provoke ya da maniple ettiği olaylardan söz ediyoruz. Konuyla ilgili en sağlıklı istatistiksel bilginin toplandığı Amerika Birleşik Devletleri'nde, bir yıl içinde polisle vatandaşın karşı karşıya geldiği ve vatandaşın polis tarafından öldürüldüğü altı yüz olayın yaklaşık altmış bu tanıma giriyor. Hemen tamamında vatandaş öldüren üniformalı bir memur ve olayların çoğu silahlı gaspa polisin müdahalesi sırasında yaşanıyor. Bunu aile içi şiddeti önlemek üzere olay yerine giden polisin saldırganı vurması izliyor. Kimi aniden ve panikle gerçekleştiği halde, kiminde uzun bir planlama sürecinden geçildiği anlaşıyor. İncelenen olguların üçte birinde, kendisini vurmaya zorunda kalan polisten özür dileyen bir intihar notunun bulunması, kişinin bunu daha önce planladığının önemli bir kanıtı. Bazı durumlarda ise, kişinin intihar etmek üzere olduğu, ancak kriz üzerine giden polisin kendisini vurmasını sağladığı da bilinen bir diğer gerçek. Kişinin polisi kendisini vurmaya yönlendirdiği olaylar ertesinde, vatandaş öldüren polisin yaşadığı psikolojik travma, diğer silahlı çatışmalara göre çok daha derin ve moral bozucu. Buna bir de memurun gerek teşkilatı ve yargıdan, gerekse medyadan gördüğü suçlama ve baskı ekleniyor.⁴⁰

Yine ABD'de, polis eliyle kendini öldürten, alkol ve madde bağımlısı 20-30 yaş aralığında beyazlar. Evvelce polisle küçük suçlar nedeniyle karşılaşmış, akıl hastalığı (şizofreni, bipolar bozukluk, depresyon, madde bağımlılığı) nedeniyle tedavi görmüş, intihara teşebbüs etmiş, hatta travmaya bağlı beyin ha-

39. Wolfgang ME (1959). Suicide by means of victim-precipitated homicide. *J Clin Exp Psychopathol Q Rev Psychiatry Neurol.*,20: 335-349.

40. Allen, SW (2004). Dynamics in responding to departmental personnel. In V. Lord (Ed.), *Suicide by cop: Inducing officers to shoot* (pp. 245-257). Flushing: Looseleaf Law Publications.

Homant RJ, Kennedy DB ve Hupp RT (2000) Real and perceived danger in police officer assisted suicide. *Journal of Criminal Justice* 28: 43-52.

sarı olmuş kişiler.⁴¹ İşyerinde ya da ailede yaşanan krizlerin yarattığı umutsuzluk, kızgınlık duyguları kişinin karar vermesini kolaylaştıran unsurlar. Olayların üçte birinde ölenin birini rehin aldığı gözleniyor. Yüzde kırkı da, olay sırasında alkol etkisinde.⁴² Polisin olay yerine intikali ile vatandaş vurması arasında geçen süre ise genellikle yarım saatten kısa.⁴³ Çatışmadan canlı kurtulanların kendilerini polise vurdurma nedenleri arasında, inancın intiharı yasaklaması, intiharın zayıf karakter algısı yaratması, ölümü garantileme, intihar durumunda sigortanın geride kalanlara para ödememesi gibi gerekçeler öne çıkıyor.⁴⁴

Almanya'nın ilk polis eliyle intihar vakasını belgeleyen Köln Üniversitesi Adli Tıp Anabilim Dalı'ndan Jens Falk, olayı şöyle aktarıyor:⁴⁵

25 yaşlarındaki evli adam, otomobiliyle konvoy halinde gitmekte olan altı polis aracının arasına giriyor. Konvoy kırmızıya dönen trafik ışıklarında durduğunda silahını çekerek aracından iniyor ve arkasındaki polis otosunun sürücüsüne doğrultuyor. Defalarca silahı elinden atması ihtar edildiği, havaya ateş edilerek ikaz edildiği halde silahı bırakmıyor. İzleyen polis araçlarındaki dört polis aynı anda silahlarını ateşleyerek adamı olay yerinde öldürüyorlar. Yapılan otopside sol kulak altından, kolundan, göğsünden ve bacağından vurulduğu, göğsüne isabet eden kurşunun tek başına ölümüne sebebiyet verdiği anlaşıyor. Elindeki tabanca ise kurusıkı çıkıyor.

41. Bresler S, Scalora MJ, Elbogen EB ve Moore YS (2003) Attempted suicide by cop: A case study of traumatic brain injury and the insanity defense. *J Forensic Sci* 48: 190-194.

42. Lord VB ve Sloop MW (2010) Suicide by cop: Police shootings as a method of selfharming. *Journal of Criminal Justice* 38: 889-895.

43. Wilson EF, Davis JH, Bloom JD, Batten, PJ ve Kamara SG (1998) Homicide or suicide: The killing of suicidal persons by law enforcement officers. *J Forensic Sci* 43: 46-52.

44. Lord, VB (2000) Law enforcement-assisted suicide. *Criminal Justice and Behavior* 27: 401-419. Mohandie K ve Meloy JR (2000) Clinical and forensic indicators of suicide by cop. *J Forensic Sci* 45:384-9.

45. Falk J, Riepert T ve Rothschild MA (2004). A case of suicide-by-cop. *Legal Medicine* 6:194-196.

Karısı, annesinin ölümünden sonra babasının hemen evlenmesinden çok üzüntü duyduğunu anlatıyor. Ayrıca ara sıra intiharı düşündüğü, o gün izin aldığı, oğluyla vedalaştığı, düzenli biçimde camiye giden bir Müslüman olduğu öğreniliyor.

Boşa geçen yıllar

Son görüldüğünde Mavi Günbatımı restoranının önünde durmakta olan küçük mavi otomobile biniyordu. Birkaç gün sonra çıplak bedeni, o noktanın on yedi kilometre kadar doğusunda, şehirlerarası karayolunun yan tarafında başlayan ormanlık alanda bulundu. Henüz yirmi yaşındaydı. Acımasızca dövülmüş ve boğularak öldürülmüştü. Muhtemelen bir seks işçisiydi.

İki ay kadar sonra, 1993 yılı Kasım ayında, bu kez otuzlarının başında bir başka genç kadının cesedi –muhtemelen o da bir seks işçisiydi– hemen hemen aynı yerde ve cesedine neredeyse ilkinde benzer biçimde poz verilmiş şekilde bulundu.

Bedenleri üzerinde kalan sperm örneklerinin kan grubu tutuyordu. Yıllar sonra, bir de DNA analizi ile incelendiler, birbirinin aynıydı. Dolayısıyla her iki kadını öldüren kişinin aynı erkek olduğu sonucuna vardılar.

Ne yazık ki her iki cinayetin soruşturmasından bir şey çıkmadı. Genç kadınların ölümü, her fırsatta polislerin ilgisizliğinden yakınan yakınlarını o kadar üzdü ki, birinin erkek arkadaşı sonunda canına kıydı.

Yirmi yıl sonra polis, iki çocuk babası, kırk sekiz yaşındaki bir marangozu tutukladı ve genç kadınları öldürmekle suçladı. Marangoz her ne kadar masum olduğunu iddia etse de, suçlama-

lar sadece bu kadınlarla kalmadı. Polis onun 1993 Kasım'ında ilk olay yerlerine bir hayli yakın yerde, yine çıplak, yine benzer poz verdirilmiş şekilde bulunan yirmi sekiz yaşındaki üçüncü bir kadını daha öldürdüğüne emindi.

Önce akrabasını buldular

“Marangozu nasıl bulmuşlar?” diye sorarsanız eğer, şimdilerde böyle başarılarla sıkça rastlıyoruz. Elbette DNA analizlerinin mucizeleri sayesinde. Ama, biraz dolaylı yoldan. Şöyle ki:

İlk iki olay yerinde, yani ormanlık alanda, katil geride bir di-zi kanıt bırakmıştı. Her iki cesedin de iç çamaşırlarını almış, her ikisinin çıplak cesedine aynı garip şekli vererek bırakmıştı. Her ikisini kafataslarını kıracak ve beyinlerinin dışarı çıkmasına yol açacak şiddette dövmüştü ve cesetlerin etrafına ağaç yongaları saçılmıştı.

Polise, her suç failinden DNA analizi için örnek alma yetkisi veren yasanın çıkışından bir yıl sonra, 2013'te genç bir adam sıradan bir hırsızlık suçundan yakalandı ve mahkûm oldu. Yasanın verdiği yetkiyi kullanan polis, hırsızın DNA profilini veritabanına yükledi. Adamın evvelce işlediği herhangi bir suçu olmadığından, başka bir olayla bağlantısı bulunmadı. Ancak DNA profili kısmen de olsa, yirmi yıl önce gerçekleşen ve aydınlatılamamış iki cina-yetin kurbanı kadınların üzerinde katilin bıraktığı spermın DNA profiliyle eşleşti. Hırsızın, seks işçilerini dövüp, tecavüz edip, bo-ğan ve ormana atan katille bir akrabalı olmalıydı.

Polisin elinde hırsızın yakın, uzak akrabalarından yasalara uygun biçimde örnek alabilecek bir gerekçe yoktu. Bu nedenle, yasadışı bir uygulamaya başvurdu ve DNA profilini elde etmek amacıyla biyolojik sıvılarının bulaşmış olabileceği cisimlerin pe-şine düştü.

Önce hırsızın ağabeyinin evinin önünde pusuya yattılar. Pen-cereden bir sigara izmariti fırlattığını gördüler. Koşup gittiler, iz-

maritı alıp kriminal laboratuvara teslim ettiler. DNA profili tutmadı.

Ardından marangoz olan babalarını takibe aldılar. Bir lokantaya girdiğini gördüler. Marangoz, masasından kalkar kalkmaz, su içtiği bardağı alıp götürdüler. Şansları yaver gitti, babanın DNA profili, iki kadının katilini tuttu. Adamı tutukladılar. Evli ve dört çocuk babası, kırk sekiz yaşındaki marangoz John Bittrolff, 2014 yılı Temmuz ayında, yirmi bir yıl önce iki seks işçisini, Rita Tangredi ve Colleen McNamee'yi öldürmekle suçlandı. Avukatı, kadınların mesleğini ileri sürerek, üzerlerinde marangozun sperminin bulunmasının katil olduğunu kanıtlamadığını iddia etti. Ancak, marangozun bu cinayetlerden üç yıl önce, yirmi yedi yaşındayken tecavüzden mahkûmiyetinin olduğu ortaya çıktı. 1990 yılında, suçluların DNA bilgileri bir veritabanında tutulmuş olsaydı, sonraki cinayetler hemen çözülmüş olacak, yirmi yıl beklenmesi gerekmeyecekti. Bu satırların kaleme alındığı 2015 yazında marangozun davası hâlâ karara bağlanmamıştı. "Neden?" diye sorarsanız, aydınlatılamamış başka kadın cinayetlerinin de faili olduğundan şüpheleniliyor.

Akrabayı buldum, kendi nerede?

Mitchell Morrissey, 2005 yılında Denver bölge savcısı olarak görevliydi. Farklı tarihlerde meydana gelen üç tecavüz olayını bir türlü aydınlatamıyor, faili bulamıyordu. Her üç olayda ele geçen biyolojik deliller sayesinde saldırganın DNA profili elde edilmişti, ama eyalet veritabanında karşılığı yoktu. Ancak bilgisayarın karşılaştırdığı on üç bölgenin tamamıyla uyunu sağlayan bir profil bulunmasa da, kısmen örtüşenler vardı ve savcı haklı olarak bu kişilerin saldırganların akrabası olduğunu düşündü.

Tek sorun, kısmen örtüşen profillerin sahiplerinin Denver sınırları dahilinde değil, Oregon, Arizona ve California eyaletlerinde oturmasıydı. Eyaletler, kendi veritabanlarındaki profillerin sa-

hiplerine ait her türlü kimlik bilgisi ve adrese ulaşırken, tüm eyaletlerin veritabanlarının denetimini elinde bulunduran Federal Soruşturma Bürosu FBI, bunların kimliğini ancak tam bir uyum olduğunda açıklıyordu. Federal veritabanının yöneticisi Thomas Callaghan, Denver savcısının bilgi talebini kişisel bilgilerin gizliliği yasasına dayanarak reddetti ve “aile taramalarına” ancak kongre kararı alındığı takdirde izin vereceğini bildirdi.

Son çare FBI başkanı

Çözüme böylesine yakinken sonuca ulaşamayan Savcı Mitchell Morrissey, 2006’da FBI Başkanı Robert Mueller’e başvurarak, duruma el koymasını istedi; yasaların katil ve tecavüzcüleri koruduğunu, mağdurlardan birinin bu konuyu medyaya taşıyacağından hiç kuşku olmadığını belirtti. Birkaç güne kalmadan başkan, sorunu tartışmak üzere savcıyı makamına çağırdı, kısa zaman sonra da kısmi taramalara izin verecek biçimde veritabanıyla ilgili yeni düzenlemeler yaptı. Arizona ve Oregon bu değişikliğe uyarak kısmi uyum gösteren kişilerin bilgilerini gönderse de, California direndi. Eyalet şerifleri ve bölge savcılarının baskısı üzerine California Başsavcısı Jerry Brown sonunda pes etti ve kişinin kimlik bilgilerini verdi. O günden sonra eyaletler birbiri ardı sıra “aile taramalarına” imkân tanıdı. Hatta 2008’den başlayarak yasa değişikliğine bile gitmeye gerek görmeksizin ülke genelinde bu uygulamaya geçtiler. İşin ilginç yanı, süreci başlatan Denver Savcısı Morrissey, tecavüzcüleri bulamadı, çünkü kısmi uyum gösteren üç kişiden hiçbirinin asıl faillerle ilgisi olmadığı ortaya çıktı.

“Mezarda bile buluruz”

Aslında katilin bir aile bireyi aracılığıyla bulunması yeni değil. 1973 yılında, İngiltere’nin Güney Galler bölgesindeki bir dis-

kodan çıkan on altı yaşındaki iki genç kıza tecavüz eden ve boğarak öldüren kişiyi bulmak amacıyla yürütülen soruşturma dosyası, neredeyse otuz bin kişi sorgulandıktan sonra rafa kaldırılmış, katil ancak otuz yıl sonra DNA veritabanı sayesinde bulunmuştu. 2002 yılında kızların üzerindeki semen kalıntılarının DNA profiline kısmen uyan biri saptandı. Genç adamın, cinayetlerin işlendiği tarihte otuz yaşlarında olan babasının on yıl kadar önce öldüğü anlaşıldı, mezarı açıldı ve kemiklerin DNA'sı incelendi. Mezardaki kişi, kızların katiliydi. Joseph Kappen'in peşindeki dedektiflerin öyküsünü *Labirent* adlı kitabımda yazmıştım.

Bu konu açıldığında unutulmaması gereken bir diğer olay, yine İngiltere'de, yayalara ait üstgeçidin altından geçmekte olan kamyonun üzerine atılan ve sürücünün kalp krizinden ölümüne yol açan tuğlayı en son kimin tuttuğunun aydınlatılmasıdır. Üstgeçit yakınlarındaki bir evin önünde duran aracın kelebek camı kırılarak çalınmak istendiği ihbarı üzerine olay yerine giden polis, kırık cam üzerindeki kan sürüntüsünden örnek alır. Bu arada memurlar evin bahçesindeki tuğla yığınına görürler ve köprü üzerinden tuğlayı atanın, daha önce aracı çalmaya çalıştığını düşünürler. Camdaki kanın DNA profili elde edilir, veritabanında yer alan bir suçlunun DNA'sıyla kısmen örtüştüğü saptanır. Yapılan incelemede bu kişinin bir kardeşi olduğu öğrenilir. Kardeşin DNA'sı oto camındaki kanın DNA profiliyle örtüşür. Genç, sorgu sırasında arkadaşıyla birlikte yakınlardaki bir barda içtiklerini, ardından bir araç çalmak istediklerini, başaramayınca sinirlendiklerini anlatır. Bahçeden aldığı tuğlayla birlikte üstgeçide çıktıklarını ve eğlence olsun diye araçlar geçerken tuğlayı yola attığını itiraf eder.

Günümüzde gerek Birleşik Krallık, gerekse Yeni Zelanda'da aile taraması yaygın biçimde kullanılıyor. Başarı oranı çok yüksek olmasa da, yöntemle ilgi gösteren ülke sayısı çok. Amerika Birleşik Devletleri'nin bazı eyaletlerinde yasal, birkaçında yasak, ancak bu yasağa ne kadar uyulduğu bilinmiyor. Örneğin, 2007 yılın-

da Massachusetts eyalet veritabanı yöneticisinin, dört kısmi uyu-
mu bildirdiği ortaya çıkmış ve görevine son verilmişti. Eyaletle-
rin bir bölümünde ise hiçbir düzenleme bulunmadığından, nasıl
bir uygulama yürütüldüğü belirsiz.

Aile taramalarına izin verilmeli mi?

Olay yerinde ya da kurbanlar üzerinde bulunan saldırgana ait
DNA profilinin, eldeki veritabanında yer alan profillerden biriyle
kısmen örtüşmesi üzerine, kişinin aile bireylerinin sorgulanıp sor-
gulanamayacağı son on yıldır sıkça tartışılıyor. Polisin sorguladığı
kişiyle ilgili makul şüphesini açıklaması demokratik ülkelerde ru-
tin bir uygulama olsa da, dünyanın her ülkesinde aynı güvence bu-
lunmuyor. Dolayısıyla, elinde yasal ya da yasadışı DNA veritaba-
nı bulunduran birçok ülkede, aile taramaları sayesinde şüpheliye
ulaşıldığında bunun açıklanmadığını kabul etmek gerekiyor.

Konuyu etik ve insan hakları boyutuyla değerlendiren hukuk-
çular, kısmi örtüşmelerden yola çıkılmasına karşılar. Onlara gö-
re aile taraması, veritabanlarında sadece suçluların DNA bilgile-
ri yer aldığından, suçlunun ailesinde bir başka suçlunun daha bu-
lunduğu kabulüne dayanıyor. Bu da, suçluluğun genetik olduğu
gibi bir yoruma yol açıyor. Bu durumda, toplumun suçlu ve ma-
sum her bireyinin DNA bilgisinin yer aldığı bir veritabanı olsa,
anlaşılan kimse karşı çıkmayacak.

Öte yandan DNA veritabanlarından kısmi profil aranmasını
savunanların severek verdikleri önemli bir örnek, masum olduğu
halde yıllarca hapis yatan Darryl Hunt ile ilgili. Hunt'ın başına ge-
lenleri kısaca özetleyeyim.

Masum olduğu halde on dokuz yıl yattı

Amerika Birleşik Devletleri vatandaşı siyahi Darryl Hunt 1984
yılında tecavüz ve cinayetle suçlanıp ömür boyu hapse mahkûm

olduğunda on dokuz yaşındaydı. Masum olduğu on dokuz yıl sonra anlaşıldı. Deborah Sykes'in, Kuzey Carolina'da çıkan *The Sentinel* adlı gazetede editör olarak işe başlamasının üzerinden, sadece beş hafta geçmişti. Genç kadın, 10 Ağustos 1984 sabahı, otomobilini, gazetenin 500 metre kadar ötesine park etti ve yürümeye başladı. Biri arkasından saldırdı, çimenlerin üzerine sürükledi, ırzına geçti, on altı kez bıçakladı, darbelerden teki, kalbine saplandı. Bir ay kadar sonra polis Darryl Hunt'ı tutukladı. Olay yerinde parmakizi yoktu, kanı yoktu, kadının üzerindeki sperm, kan grubunu tutmuyordu, buna rağmen mahkûm oldu. Çünkü cinayet sabahı biri 911'i aramış, adının Sammy Mitchell olduğunu söylemiş ve bir saldırı ihbarında bulunmuştu. Ertesi gün polis Sammy Mitchell'le görüştüğünde, "Sizi arayan ben değildim" yanıtını aldı. Darryl Hunt, Sammy'nin arkadaşıydı. Polis, onunla da görüştü. Bir süre sonra gerçek ihbarcı, Johnny Gray ortaya çıktı, kendisine gösterilen fotoğraflar arasından birini teşhis etti. "Olamaz" dedi polis, "gösterdiğin adam halen hapiste."

Kısa bir süre sonra başka biri, cinayet sabahı olay yeri civarında genç bir siyahiyi öldürülen kadınla birlikte gördüğünü bildirdi. Anlatımı Darryl Hunt'ın eşkâlini tuttuğu gibi fotoğraflar arasından onu tanıdı. Aynı fotoğrafı Johnny Gray'e de gösterdiler. "İşte buydu" dedi.

Polis, Darryl Hunt'ın kız arkadaşını hırsızlık şüphesini vesile edip tutukladı, sorguladı. Kız polisle ilk görüşmede Darryl'in katil olamayacağını, çünkü o geceyi birlikte geçirdiklerini anlattıysa da, tutuklandığında ifadesini değiştirdiği gibi, Darryl'in cinayeti kendisine anlattığını bile söyledi. Mahkemedeki tanıklığında yine eski ifadesine dönüp, geceyi birlikte geçirdiklerini, erkek arkadaşının katil olamayacağını açıklamış olsa da, savcı polisin aldığı ifadeye itibar etti. Hatta iddia makamının başkaca tanıkları, cinayet sabahı Darryl'i kurbanla birlikte bir otele girerken gördüklerini, tuvalette kanlı havlular bulduklarını söylediler.

Veritabanındaki benzer DNA

Mahkûmiyetinin onuncu yılında, kurbanın üzerindeki spermin DNA analizi yapıldı, elde edilen profil, Darryl Hunt'inkini tutmadı, yargıç, yine de katilin o olacağını düşündü ve tekrar demir parmaklıklar arkasına gönderdi.

Aradan dokuz yıl daha geçti. Kriminal laboratuvar çalışanı bir uzman, spermin DNA profilini, bu kez Kuzey Carolina eyalet DNA veritabanında aradı. İşte o zaman garip bir şey oldu. Gerçi profilin tam olarak uyduğu kimse yoktu ama profil, mahkûm Anthony Brown'unkini kısmen tutuyordu. Durumu, amirlerine bildirdi.

“Belki de bir erkek kardeşi var” diye düşündüler. Brown'un bir değil, tam on bir erkek kardeşi vardı. Altısı ölmüştü, biri denetimli serbestlik altındaki William Brown'du. Polisler William'ı ziyarete gittiler, havadan sudan konuştular, bir sigara ikram ettiler, sigarayı laboratuvara gönderdiler ve William'ın DNA profili, editör kadını öldürenle örtüştü.

Boşu boşuna on dokuz yıl hapis yatan Darryl Hunt'ın masum olduğu da böylece anlaşıldı, serbest kaldı ve 1 milyon 650 bin dolar tazminat aldı.

İşte bu nedenle kısmi profillerin değerlendirilmesine taraf olanlar, Darryl Hunt davasına sıklıkla atıfta bulunur ve aile taramasının sadece suçluyu bulmakta değil, masumları da korumakta işe yaradığını kanıtlamak için kullanırlar.

Haksız yere on dokuz yıl hapis yatan Darryl Hunt'ın acıklı öyküsü, kısmi bir DNA profili saptanmasıyla noktalanmış olabilir. Ancak kanımca bu durum, eldeki veritabanında saldırganıne benzeyen profillerin aranmasını destekleyen bir örnek olarak kullanılamaz, hatta kesinlikle kullanılmamalı. Çünkü masum birine “pardon” deyip, milyonlar ödeyerek, kaybedilen yılların telafisi mümkün değildir. Önemli olan gördüğü kişiyi hatırlayamayan birkaç tanığın söylediklerine itibar etmemek, basit bir suçtan tutuklanan kişiyi polis sorgusunda tehdit edip aleyhte tanık-

lğa zorlamamak ve her zaman bilimsel delillere itibar etmektir. Hunt, 2005 yılında kendi adını taşıyan Özgürlük ve Adalet projesini başlattı. Hâlâ ülkenin dört bir yanında konferanslar vererek toplumu adli yanlışlar konusunda eğitmeye çalışıyor, haksız yere mahkûm olanları savunuyor, cezaevinden yeni çıkanlara madde yardımı bulunarak normal yaşama dönmelerini sağlıyor.

“Küçük kızlar doğru söyler” demeyin

Kuzey Carolina eyaleti pek çok haksız mahkûmiyetin yaşandığı bir eyalet. Aslında dünyanın diğer yerlerinden fazla bir farkı yok, çünkü yapılan adli hatalar bu eyalete ya da bu ülkeye özgü değil. Görgü tanıklarının hatası, sorguların baskıcı ve yönlendirici oluşu, delillerin korunmaması, yeniden muhakemenin neredeyse olanaksızlığı evrensel sorunlar. Ancak söz Kuzey Carolina eyaletinden açılmışken, şahsen tanıdığım olduğum eski bir mahkûma değinmeden geçmem mümkün değil. Ardından, böylesi hatalar yapılmaması için eyalet düzeyinde alınan önlemleri özetleyeceğim. Belki yol gösterici olur.

Dwayne Allen Dail'i ilk kez gördüğümde cezaevinden yeni çıkmıştı. Orta yaşlı, zayıf ve halsiz bir adamdı. Nasıl olmasın ki, yaşamının on sekiz yılını demir parmaklıklar ardında geçirmişti. Üstelik her gün masum olduğunu tekrarlayarak. Peki ne olmuştu da o çok güvenilen Amerikan adalet sistemi Dail'i iki kez ömür boyu hapse mahkûm ettikten yıllar sonra hatasını anlamıştı.

4 Eylül 1987 gecesi bir adam, Kuzey Carolina'nın Goldsboro kentindeki tek katlı evin açık penceresinden içeri girdi ve uyumakta olan on iki yaşındaki küçük kıza tecavüz edip kaçtı. Karşiki komşu, eve giren adamı mahalleden tanıdığı Dwayne Allen Dail'e benzetti. Küçük kız, kendisine gösterilen fotoğraflar arasında yer alan Dwayne Allen Dail'inkini, biraz da annesinin yönlendirmesiyle tanıdı. Çarşafın üzerinden toplanan saç ve kıllar kriminal laboratuvarında incelendi ve Dail'inkilerle örtüştüğü ra-

por edildi. Bunun üzerine Dail, iki kez ömür boyu, artı on sekiz yıla mahkûm oldu.

Yıllarca karara itiraz eden Dail, onu bir çocuk tecavüzcüsü olarak gören diğer mahkûmların taciz ve şiddeti yüzünden, tam on altı cezaevi değiştirmek zorunda kaldı, bu tarihten sonra bilgisayar programcılığı için eğitim almaya başladı ve ne kadar avukat, savcı ve yargıcın elektronik posta adresine ulaşabilirse, hepsine mesaj göndererek yardım istediğini anlattı. Kuzey Carolina Masumiyet Merkezi'nden Avukat Christine Mumma da, olaydan bu sayede haberdar oldu. Avukat 2001 yılında delillerinin yeniden, bu kez DNA analiziyle incelenmesini istedi, ama Goldsboro polisi, cinayet davaları dışındaki hiçbir delili muhafaza etmiyordu, bu olayda da saldırıya uğrayan kız ölmediğinden, biyolojik delillerin tamamını imha ettiklerini öğrenince, bütün umutları yıldı. Ancak, 2007 yılında, Bölge Savcısı Branny Vickory, avukatı aradı ve yirmi yıl önce, delillerin emanete yerleştirilmesinden sorumlu olan polis memurunun, kızın geceliğinin bulunduğu kutuyu, yanlışlıkla cinayet davalarına ilişkin delillerin muhafaza edildiği bölmeye koyduğunu söyledi, böylece geceliğin imhadan kurtulduğunu ve DNA analizine gönderildiğini öğrendiler.

Büyük bir şans eseri geceliğin üzerinde semen lekesi bulundu, lekenin DNA profili Dail'inkini tutmadı, yaşı kırka varan adam cezaevinden çıktı, 360 bin dolar tazminat aldı, gerçek saldırgan 2010'da yakalandı, üç kez ömür boyu hapisle cezalandırıldı, çünkü onun yerine başka biri hapis yatarken, çok sayıda küçük kıza tecavüz etmişti.

Sanırım bir kere şans yaver gitmezse, felaketler peşinizi bırakmıyor. Nitekim Dwayne Allen Dail'in şanssı pek yaver gitmedi. O cezaevindeyken oğlunu doğuran Lorraine Michaels, Dail'in tahliyesi üzerine mahkemeye başvurdu ve on sekiz yıl boyunca çocuğunu büyütebilmek için yaptığı masrafları ödemesini istedi. Ne ilginç ki kadının talep ettiği meblağ, tam da adama ödenen tazminat kadar: 360 bin dolar.

İki tel saçla iki kez ömür boyu olmasın diye

Dwayne Allen Dail'in haksız mahkûmiyetinin nedeni, sıklıkla karşımıza çıkan iki etkene dayanır. Görgü tanığının teşhiste yanılması ve güvenilir olmayan maddi deliller. Dail, on iki yaşındaki bir küçük kız tarafından yanlış teşhis edilmişti. Son otuz yılda yürütülen sosyal bilim araştırmaları, görgü tanıklarının yanılma olasılığının çok yüksek olduğunu gösteriyor. Hatalı mahkûmiyetlerin DNA sayesinde ortaya çıktığı davaların yüzde 75 kadarında, görgü tanıklığının bir rolü olduğunu biliyoruz. Bu yüzden geleneksel polis uygulamalarının reforme edilmesi şart.

Dail'in on sekiz yılını cezaevinde geçirmesine yol açan bir diğer etken, çarşaftaki saç ve kılların mikroskopla yapılan incelenmesiydi. DNA analizleri öncesinde olay yerinde ya da kurban üzerinde ele geçen ve saldırgana ait olduğu düşünülen saç ve kıllar, mikroskopla incelenerek karşılaştırılırdı. Hâlâ dünyanın birçok ülkesinde, çok sayıda saç varsa ya da saçların kökü yoksa, mikroskop incelemesi akla gelen ilk yöntemdir. DNA sayesinde masum oldukları anlaşılan 207 kişinin kırkı, mikroskobik saç incelemesiyle hapsi boyladı.

Kuzey Carolina, yukarıda aktardığım adli hatalar üzerine bu tür haksızlıkların bir daha yaşanmaması için bir dizi yasal düzenlemeye gitti. Önce, görgü tanıklarının teşhis uygulamasını değiştirdi. Bunlardan ilki "kör sunum"dur. Nasıl yapıldığını kısaca aktarayım.

Genellikle teşhis yaptırılacak kişiye fotoğraflar gösterildiğinde, polis memuru kimden şüphelenildiğini bilir. Halbuki "kör sunum"da, uygulayıcı, soruşturmayı yürütenlerin kimden şüphelendiğini bilmez, böylelikle tanığı yönlendirme şansı olmadığı gibi, söyledikleri hakkında yorum da yapamaz. Gösterilecek fotoğrafları, görgü tanıklarının anlatımına dayalı şekilde seçen soruşturmayı yürütendir. Kaç fotoğrafın, hangi sırada gösterileceğine, o karar verir. Kapalı zarfta uygulamada görevli olana teslim eder.

Görevli, tanığın karşısına oturur ve zarfı açmasını, fotoğrafları kendisine göstermeden incelemesini ister. Tanığın hangi fotoğrafı gördüğünü bilmez.

İkinci yöntem “kör ardışık sunum”dur. Görevli, tanığa fotoğrafları aynı anda değil, birbiri ardı sıra gösterir. Her yeni fotoğrafı gösterdiğinde, bir öncekini kaldırır, böylelikle karşılaştırmaya engel olur. Tanık, fotoğrafa baktıktan sonra, “Saldırgan bu kişi mi?” diye sorar. “Hayır” yanıtını alırsa, bir sonrakini gösterir. “Evet” ise, “Ne kadar eminsin?” sorusunu sorar. Söyleneni kaydeder ve bir sonraki fotoğrafa geçer. Hepsi bittiğinde, tanık yeniden görmeyi talep ederse, yine fotoğrafları aynı anda değil, birbiri ardı sıra, bir öncekiyle aynı sırada gösterir. Bilimsel araştırmalara göre, iki turdan sonraki gösterimlerde doğruluk oranı ciddi biçimde düşer. Elbette “kör ardışık takdim” de, görevlinin kimden şüphelenildiğini bilmeme prensibine dayanır.

Tanığa fotoğraf gösterimine başlamadan önce yapılacak bilgilendirmenin bir talimatla belirlenmesi şarttır. Örneğin, “Size gösterilecek fotoğraflar arasında saldırgan olabilir ya da olmayabilir.” “Kaç fotoğraf göreceğinizi ve bunların sırasını bilmiyorum.” “Fotoğraf eski olabilir, saç şekli ve rengi, hatta göz ve cilt rengi şimdi farklı olabilir.” “Bir teşhis yapmak zorunda değilsin, soruşturma her halükârda devam edecek” gibi.

Pozitif idantifikasyonda, yani tanığın birinin fotoğrafını gösterdiği durumda, hem söylediklerinin hem de yüz ifadesi ve duygularının kaydedilmesi gerekir. Hiçbir zaman “Aferin, iyi iş çıkarttın” ya da “Biz de zaten onun olduğunu düşünüyorduk” gibilerinden yüreklendirici ve kendisine güveni “şişiren” geri dönüşlerde bulunmamalı, fotoğrafların gösterilmesine devam edilmelidir. Mümkün olduğu takdirde teşhis sürecini videoya kaydetmek elbette ideal olanıdır.

Kuzey Carolina eyaleti sadece teşhisin nasıl yapılacağını değil, bu süreçte hata yapan polislere ne ceza verileceğini de 2008'den itibaren yasal düzenlemeye bağladı. Yine aynı tarihten itibaren

cinayet soruşturmalarındaki tüm ifadeleri kaydetme zorunluluğu getirdi. 2001 yılından başlayarak da, mahkûmun talebi üzerine DNA analizi yapılması zorunlu oldu. İdam cezası verildiğinde infaza kadar; denetimli serbestliğe hak kazanılmayacak olan ömür boyu hapis cezalarında, mahkûm ölünceye kadar ve her cinayet, cinsel saldırı, adam kaçırma, gasp, kundaklama ya da yangın olayında, yeniden incelemeye imkân tanımak amacıyla, delillerin imha edilmesini yasakladı. Kişinin suçunu kabul etmesi durumunda, delillerin en az üç yıl korunmasını şart koştu. Ayrıca aili bulunamamış her cinayet ya da tecavüz olayında, suçlu bulununcaya dek biyolojik delillerin saklanması da yasalarla güvence altına alındı. Belirtmeden geçemeyeceğim bir diğer değişiklik tazminatlarla ilgili. Hatalı mahkûmiyette, yatılan her yıl için 50 bin dolar, en fazla 750 bin dolar ödenmesi yasalaştı. Cezaevindeyken mahkûmun eğitim ve meslek edinme gayretlerine ilişkin masrafların da devlet tarafından karşılanması kesinleşti.

Mağduriyeti önlemek üzere alınan bu önlemlerin sadece bir eyaletle sınırlı olduğu sanılmasın. Artık Amerika Birleşik Devletleri'nin tüm eyaletlerinde benzer yasal düzenlemeler bulunuyor.

“Aradığımız kişi siz olabilirsiniz”

Mahkûmların DNA bilgilerinin veritabanlarında tutulması giderek yaygınlaşıyor. Kriminologların ısrarla altını çizdiği, “Bir ke-re suç işleyenin, yeniden suç işleme olasılığı yüksektir” savından hareketle gerçekleştirilen bu arşivleme, kişinin serbest kaldıktan sonra işleyeceği suçlarda daha çabuk yakalanmasını ya da evvelce işlemiş olduğu, ancak bilinmeyen suçların aydınlatılmasını hedefliyor.

İlk kez İngiliz polisinin başlattığı, Amerikalıların devraldığı “kısmi profil taraması” da, diğer ülkelerde yasal ya da gizli olarak yaygınlaşıyor ve uygulama, ister istemez genetik bilgede benzer-

liklere rastlanması doğal olan, içine kapanmış etnik grupları ve akraba evliliklerinin çok olduğu geniş aileleri daha fazla etkiliyor.

Bildiğiniz gibi, DNA verileri artık ülkeler arasında da paylaşıyor. Bundan neredeyse otuz yıl önce İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü'nde bir doktora tezi kapsamında gerçekleştirildiğimiz ve başımızı bir hayli derde sokan bir araştırmada, Anadolu'nun bir dağ köyünde yaşayanların tümünün, iki erkek kardeşin soyundan geldiğini saptamıştık. Onların bir akrabası yurtdışında suç işler de, cezaevine düşerse ve daha sonra herhangi bir olay yerinden elde edilen DNA profili onun DNA bankasındaki bilgilerini kısmen tutarsa, bu kez akrabalık ilişkileri nedeniyle beş-on kişinin değil, köyün tüm erkeklerinin kapılarının çalınması ve en iyi olasılıkla, "Aradığımız kişi siz olabilirsiniz, lütfen ağzınızı açın" gibilerinden nazik bir davetle karşılaşmaları, işten bile değil.

Dexter hayranı küçük katiller

Acıkanın hamburger hayali kurması gibi, sekiz yaşımdan beri öldürmeyi hayal ettim.

Andrew Conley (On yaşındaki kardeşini boğduktan sonra)

Kızıl saçlı, badem gözlü İngiliz genç Steven Miles, Dexter Morgan'ı taklit etmeyi kafaya koymuştu. Onunkine benzer bir heyecanla kurbanını öldürdü, parçaladı ve plastik poşetlere paylaştırdı. Aralarındaki tek fark, Dexter'ın hayal, Steven'in gerçek oluşuydu.

Kesik diller, gözleri oyuk, boğazı kesik kurbanlar, kopuk başlar, sökük kalpler, çöplüklerde eller, ayaklar ve daha nice iç kaldıran görüntü son birkaç yıldır reyting rekorları kıran televizyon dizilerinin vazgeçilmezleri arasında.

Kablolu yayın izleyebilenler arasındaysanız, günün her saatinde en az yirmi polisiye diziden birine takılıp kalabilirsiniz. Büyük bir olasılıkla dizinin kötü adamı, hatta kahramanı bir seri katil. Örneğin “Criminal Minds” adlı Amerikan dizisinin son yedi sezonunda yüzden fazla seri katil yer aldı. Kuşkusuz herkesin favorisi Dexter. O da son yedi sezonunda, hep kendine göre haklı bir gerekçeyle, yüz otuzdan fazla kişi öldürdü. Şimdilerde onun yerini Hannibal almaya çalışıyor ama nafile, kimse Dexter'ın yerini tutamaz.

Bildiğiniz gibi televizyon dizisi, Amerikalı yazar Jeff Lindsay'ın *Darkly Dreaming Dexter* (Dexter'in Karanlık Rüyaları) kitabına

ve bunu izleyen diğer eserlerine dayanır.⁴⁶ Aslında Miami Metro polis teşkilatında bir kan lekesi uzmanı olan Dexter Morgan, seri katilleri adalete teslim etmekle görevli bir dedektif olduğu halde, kendisi de bir seri katildir ve diğerlerinden farklı olarak kurbanlarını belirli kurallara göre seçer. O, artık hayatta olmayan polis memuru babası Harry'nin öğrettiği bu kurallara uyarak adaletten kaçmayı başaran canileri tek tek avlarken, öldürme dürtüsünü tatmin eder.⁴⁷ Zaman içinde seri katillik yaftasının yerini, düzeni koruyan, adaleti uygulayan bir kahraman alır.

Geniş kitleler genellikle seri katillerden kahraman yaratmaz. Bu nedenle Dexter Morgan, önemli bir istisnadır. İzleyiciyi, alışagelmedik bir katile sempati duymaya zorlayan, cinayetleri kabul etmesi bir yana, onaylatmaya varan, bu nedenle pek çok sivil toplum kuruluşu ve akademisyen tarafından eleştirilen dizi, sadece film sektörünün değil, ilk gösteriminden başlayarak, psikologların, dilbilimcilerin, sosyologların ve tabii kriminologların da ilgi odağındadır.

Annesinin katlini izledi, katil oldu

Leeds Üniversitesi'nden Christiana Gregoriou, 2010 yılı sonbaharında sosyal medyadaki tartışma platformlarında Dexter hakkında yazılanları değerlendirdi ve profesyonellerin yanı sıra sıradan insanların da dizi sayesinde adalet, eşitlik, suç ve ceza kavramları hakkında görüşlerini paylaşma fırsatı bulduğu sonucuna vardı.⁴⁸ Bir başka araştırmacı, Joanna Ioannidou, Dexter'in karan-

46. Yazar Jeff Lindsay'ın antikahramanı Dexter Morgan ilk kez 2004'te yayımlanan *Darkly Dreaming Dexter*'da ortaya çıktı. Bunu *Dearly Devoted Dexter* (2005), *Dexter in the Dark* (2007), *Dexter by Design* (2009), *Dexter Is Delicious* (2010) ve *Double Dexter* (2011) izledi. İlk kitap, 2006'da Showtime TV serisi "Dexter" ile geniş kitlelere ulaştı.

47. Santaularia I (2010) Dexter: Villain, hero or simply a man? The perpetuation of traditional masculinity in Dexter. *Journal of the Spanish Association of Anglo-American Studies*. 32(2): 57-71.

48. Gregoriou C (2012) 'Times like these, I wish there was a real Dexter': Unpacking serial murder ideologies and metaphors from TV's Dexter internet forum. *Language and Literature* 21(3):274-285 doi:10.1177/0963947012444223

lık dürtülerini doyurmak üzere adam öldüren bir caniden, kanuni yetkisi olmadan kendi fikrine göre zorla düzen sağlamaya uğraşan bir kahramana dönüşünü masaya yatırdı ve izleyicinin, bir seri katile hayranlığının yarattığı vicdan azabından bu sayede kurtulduğu sonucuna vardı.⁴⁹

Annesinin bir uyuşturucu çetesi tarafından öldürülmesini kardeşiyle birlikte izlemek zorunda kalan, bu nedenle izleyiciye mağdur olarak takdim edilen, zeki, süper kahraman Dexter'in, antisosyal, narsisistik, etik dışı, genellikle aşırı şiddet içeren canice davranışları, toplumun yüksek menfaatleri uğruna onaylanabilir biçimde sunuluyor.

Dexter cinayetlerinin analizi yapıldığında, istisnaları olmakla birlikte kurbanlarını öldürürken genellikle kendine özgü yöntemler kullandığı, kısacası belirgin bir *modus operandi*'si olduğu görülür. O, kurbanlarının yaşamını derinlemesine araştırır, sıklıkla ziyaret ettikleri mekânları, davranış örüntülerini belirler, cinayeti işleyeceği uygun mekânı saptar ve eylemlerini en ince ayrıntısına varıncaya dek planlar. Bilinçsiz hale getirdiği kurbanlar, kendilerine geldiklerinde çıplaktır ve sırtüstü yatmaktadır. Kimi zaman, kendi işledikleri cinayetlerde kullandıklarına benzer biçimde öldürülürler.

Katile benzemek istedi, kız arkadaşını öldürdü

Dexter hayranı kızıl saçlı İngiliz Steven, kız arkadaşını öldürdükten hemen sonra yakalandı. Annesi, babası ve ablasıyla paylaştığı evindeki yatak odasında dinlenirken yakalanan Steven, aylardır tanıdığı okul arkadaşının başına arkadan yanaşarak bıçak sapladığını itiraf etti. Henüz on altı yaşındaki Steven Miller, sadece kız arkadaşı Elizabeth Thomas'ı öldürdüğü halde, adını se-

49. Ioannidou J (2011) 'Sympathizing with a serial killer: The case of Dexter.' in *The Film and Media Reader 1. Proceedings of the FILM AND MEDIA 2011, 12-14 July 2011, The Institute of Education, University of London, London* edited by Phillip Drummond. London: The London Symposium.

ri katile dönüşen kan lekesi uzmanı hayali karakter Dexter'la birlikte anımanın nedeni, kendi görüşüm değil.

Yargıç Christopher Critchlow, küçük katile 24 Ocak 2014 günü kız arkadaşını neden öldürdüğünü sorduğunda, "Dexter'a hayranım, ona benzemek istemiştim" dediği için. Nitekim Avukat Lewis Power de, Steven'ı bu takıntısını ileri sürerek savundu. En beğendiği filmlerin *Psycho* (Sapık), *Donnie Darko* (Karanlık Yolculuk) ve *Fight Club* (Dövüş Kulübü) olduğunu, cinayetden birkaç hafta önce kurbanı gönderdiği SMS mesajında, "Benimle Dexter arasında birçok benzerlik göreceksin" diye yazdığını söyledi. Yargıç, "Bilirkişi raporlarına göre şizofren değilsin, kişilik bölünmen yok" dedi ve genç adamı 2 Ekim 2014 tarihli duruşmada ömür boyu hapse mahkûm etti. Steven, denetimli serbestliğe ancak yirmi beş yıl sonra hak kazanacak.

"Ed öldür dedi, öldürdüm"

Aslında Steven, otizm tanısı konmuş bir çocuktur. Ailesine kulağına garip sesler geldiğini, kafasının içindeki "Ed" adlı ikinci kişinin birini öldürmesini fısıldadığını söylediğinde profesyonel destek almaya başlamıştı. Bir buçuk yıl kadar sonra, Ekim 2013'te psikiyatri uzmanları iyileştiğine karar verdiler ve hastaneden taburcu ettiler. Ne yazık ki, yaklaşan felaketi öngöremediler ve Steven'ın üç aya varmadan, 24 Ocak 2014 gecesi, tanıyanların "Tatlı, munis, güzel bir kızdı" diye tanımladığı Elizabeth Thomas'ın canına kıymasını engelleyemediler. Katil, ağaç bakımı ve hastalıklarının tedavisiyle uğraşan bir arborist olan babasının evdeki testeresiyle genç kızın iki bacağı ile bir kolunu kestikten sonra strech filmle sarıp, çöp poşetlerine yerleştirmiş, bir saat boyunca etraftaki kan lekelerini temizlemiş, ardından kız kardeşini arayıp "Ed bana kötü bir şey yaptırdı" demişti.

Elizabeth Thomas'ın ölümü yıllardır süregelen ve bu gidiş-

le pek biteceğini sanmadığım “Şiddet içerikli filmler, diziler, romanlar kopya cinayetlere yol açar mı?” tartışmasını yeniden alevlendirdi.

Profil resmi Dexter’a ait

Aslında Dexter cinayetleri Steven Miles ile ortaya çıkmış bir durum değil. 2014 yılı Ocak ayında, Dexter’a hayranlığıyla tanınan bir başka İngiliz genç, Leicester’li yirmi bir yaşındaki Mark Howe, 2012 yazında, kırk sekiz yaşındaki annesi Katrina Wardle’i öldürmekten suçlu bulundu, ömür boyu hapse mahkûm edildi. Üvey babasının evden çıkmasını, annesinin uyumasını bekleyen Mark, kadını yüzü, boynu, göğsü ve kollarından elli üç kez bıçakladıktan sonra ölüme terk etti.

Yüz kilometre ötede oturan kız kardeşini arayarak başına kötü bir şey geldiğini bildiren genç adam, bıçaklı saldırıya uğradığını, bedeninde kesikler olduğunu anlattı; duş yaptıktan sonra evden çıkarak gittiği parkta kanlı gömleğini bir çöp kutusuna attı, ardından annesinin kredi kartını kullanarak ATM’den para çekti.

Mark, geceleri bir yaşlı bakımevinde çalışıyordu. O gece de işe gitti, kollarındaki kesikleri, “Babamla kavga ettik” diyerek açıkladı. Sabaha karşı üç sularında kız kardeşini ikinci kez aradı. Tam kapatacakları sırada Mark, “Esrar içtiğim için annemle kavga ettik. Onu öldürdüm” deyiverdi. Mark’ın Facebook sayfasındaki profil fotoğrafı kendisine değil, yüzü kanlı Dexter’a aitti. Yakın bir arkadaşına, “Keşke Dexter olsaydım” dediği biliniyor. Annesinden nefret ettiğini belirten Mark, haftalar öncesine ait sosyal medya paylaşımları ortaya çıkınca, ani öfke nöbetine kapılarak cinayeti işlediği şeklinde kendini savundu ama işe yaramadı. Bilgisayarı incelendiğinde, hayali kahraman Dexter’la ilgili birçok ayrıntıyı araştırdığı ortaya çıktı.

Öldürdüler, “Dexter”dan öğrendik” dediler

Dexter hayranı katillerin şimdilik en ünlüsü, Edmonton, Kanadalı Mark Twitchell. Facebook’taki sayfası “Dexter Morgan” adını taşıyan katilin marifetlerini evvelce yazmışım.⁵⁰ Twitchell, yönetmen olmayı hayal ediyordu ve 2008 sonbaharında Edmonton’un güneyinde kiraladığı evin garajını kısa bir korku filmi çekeceği sete dönüştürmüştü. Kadın kimliğine bürünerek internet üzerinden tuzağına düşürdüğü iki kişiden biri olan, otuz sekiz yaşındaki fabrika işçisi John Brian Altinger’i öldürdü, ona neler yaptığını ayrıntılarıyla kaleme aldı, Twitchell, 2011 Nisan’ında ömür boyu hapse mahkûm edildi, tutulduğu cezaevi yönetimi iki yıl sonra yüksek güvenlikli hücresine bir televizyon konulmasına izin verdi. Katilin geniş ekran televizyon talebinin nedeni, izleme fırsatı bulamadığı “Dexter”ın 4. sezon bölümlerini görebilme arzusu. Kurbanı John Brian Altinger’in cesedinin ne tamamı, ne de herhangi bir parçası henüz bulunabilmiş değil.

On yedi yaşındaki Andrew Conley, on yaşındaki kardeşini, başına tıpkı Dexter gibi naylon poşet geçirerek 2009’da boğdu. Tutuklandığında, “Kendimi tıpkı Dexter gibi hissettim, acıkan biri nasıl hamburger hayal ederse, sekiz yaşından beri öldürmeyi hayal ediyordum” dedi. Bir Indiana mahkemesi onu ömür boyu hapse mahkûm etti. Üstelik hiçbir zaman denetimli serbestlikten yararlanamamak üzere.

Sado-mazoşist Jessica Lopez, iki kişiyle birlikte, genç bir kıızı boğdu. Mahkemede, “Sanki Dexter ne yapacağımı kulağıma fısıldıyordu” cümlesiyle kendini savunmaya kalktı. Benzer şekilde babasının boğazını kesen İsveçli genç kız itirafını “Dexter’a tutkunum” cümlesiyle noktaladı. Bunlar, milyonların keyifle izlediği “Dexter” dizisi yüzünden katile dönüşen kadın ve erkeklerden sadece birkaçı.

50. Atasoy S. (2013) “Dexter’lar ve Dexter olmak isteyenler”, *Yeraltındaki Melekler & Yerüstündeki Şeytanlar*, Doğan Kitap, 190-194.

Polis öldürdü, beraat etti

Güvenlik personellerinin yasadışı davranışları hakkında yazılıp çizilenler, genellikle şiddet, rüşvet, ahlaksızlık, delil uydurma gibi konulara odaklıdır. Bu tür davranışları caydırmak ve emsal oluşturmak amacıyla, beklenenden farklı sonuçlanan davalardan biri, 1988 yılında Boston polis teşkilatında görevli iki memurla ilgilidir.⁵¹

Şubat 1988'de Dedektif Carlos A. Luna, bir apartman daire-siyle ilgili arama izni almak üzere savcıya başvurdu. Muhbirin-den aldığı istihbarata göre kısa boylu, Meksika kökenli bir erkek, anılan adreste oturuyordu ve burada kokain satıyordu. Hatta ayın 15 ve 16'sında bizzat kendisi alıcı kılığında apartmana gitmiş ve adamdan kokain satın almıştı. Apartmana girip çıkan çoktu. Savcı en ufak bir tereddüt göstermeden arama iznini verdi. 17 Şubat'ta Carlos A. Luna çok sayıda memurun yer aldığı bir ekip-le evi bastı. Çıkan çatışmada evdekilerden biri ekipteki Dedektif Sherman Griffiths'e ateş etti ve öldürdü. Adamı hemen orada, memuru öldürmekten tutukladılar. Adı, Albert Lewin'di.

Aslında, dedektifin arama izni alırken kullandığı gerekçe yalandı. 15 ve 16 Şubat'ta, o adresten kokain satın alan kendisi değildi, satın alındığına da tanık olmamıştı. Muhbir o adreste kokain satıldığını ona değil, başka bir memura anlatmıştı. Luna'ya bilgiyi ileten bu memurdu. Ayrıca apartmana girip çıkanın da çok olması yalandı, çünkü dedektifin böyle bir gözlemi yoktu. Bütün bu yalanları, arama iznini garantilemek için söylemişti.

Daha da önemlisi, baskın sırasında memuru vuran Albert Lewin yargılandığı sırada tanıklığına başvurulmuş Dedektif Luna'nın, aynı yalanları tekrarlamış olmasıydı. Hatta mahkemeye, 15 ve 16 Şubat tarihindeki kokain satın almalarına ilişkin sahte tutanak-

51. Luna v. Massachusetts, United States Court of Appeals, First Circuit. Carlos LUNA, Petitioner, Appellant, v. Commonwealth of MASSACHUSETTS, Respondent, Appellee. No. 02-2214. Decided: January 9, 2004 <http://caselaw.findlaw.com/us-1st-circuit/1423009.html>

lar bile sundu. Kendisinden muhbirin ad ve adresi talep edildiğinde mahkemeye sahte bir ad verdi ve olmayan bir muhbirin fiziksel özelliklerini tarif etti. Muhbiri mahkemeye getirmesi istenince, Luna ve başka memurlar, tarif edilen kişiyi kentte bir süre aradılar. Tabii Luna “ararmış gibi” yaptı. Yargıca adını veremeyen birinin telefon etmesi ve 15-16 Şubat’ta apartmandan kokain satın alan muhbirin kendisi olduğunu söylemesi üzerine ip koptu, Carlos A. Luna’nın yalanları ortaya çıktı. Luna, Haziran 1991’de sahtecilik ve yalancı tanıklıkla suçlandı. Teşkilattan istifa etmesi karşılığında beş yıl denetimli serbestliğine karar verildi.

Baskın sırasında memuru vurup öldüren Albert Lewin, cina yet dahil, tüm suçlardan beraat etti. Dava, polislerin anayasayı askıya aldıkları ve adalet ararken delil ürettikleri “yüce neden” motivasyonuna örnek olarak hukuk kitaplarına girdi.

Yüce neden yozlaşması ve altın elmalar

Polis etiği literatüründe 2007’den bu yana “yüce neden yozlaşması” (*noble cause corruption*, NCC) adı verilen olguya sıklıkla rastlanıyor. İlk kez Crank ve Caldero tarafından kullanılan bu kavram, “iyi bir sonuç elde etmek üzere yasadışı yolların kullanımı”nı tanımlıyor.⁵² Araştırmacılara göre, ABD polis teşkilatlarında geçmişte sık görülen ekonomik suçların yerini, ulusun yararları için işlendiği ileri sürülen, “yüce neden suçları” alıyor.

Polislerin “yüce neden yozlaşması” yeni bir durum olmamakla birlikte, “Dexter” gibi televizyon dizileri, masumları korumak, çocukların acı çekmesini önlemek uğruna, yasadışı davranışlara başvurulabileceği mesajını verdiği için tehlikeli. Dizi, polis teşkilatı içinde “çürük elmalar”ın yanı sıra “altın elmalar”ın da bulunduğu dikkat çekiyor. Altın elmaların mahkemede yalan söyleyebileceğini, resmi belgede sahteciliğe başvurabileceğini, hatta

52. Crank J ve Caldero M (2011) *Police ethics: The corruption of noble cause*. Anderson Publishing, Elsevier, Inc. MA, USA.

delil üretebileceğini belirtiyor; bütün bunları suçla mücadele etmek, adaleti yerine getirmek amacıyla gerçekleştirdiğinin, dolaşısıyla vazgeçilmez olduklarının altını çiziyor. Hal böyle olunca, özellikle gençlerin adaleti sağlamak üzere silahı ele almalarına şaşmamak gerek.

Kopya cinayetler

Kriminologlar, evvelce işlenmiş ve basında yer almuş başka bir suçun ilham verdiği suçlara, “copy-cat” kopya suç adını verir. Bir başka deyişle, “kopya suç” basının birbiri arasında benzerlik bulunduğu iki eylemdir. Taklit edilen gerçek ya da film, roman, TV dizisi oyuncusu gibi sanal olabilir. Ayrıca suç işlerken kullanılan yöntem ya da seçilen kurbanın özellikleri taklit edildiğinde de, “kopya suç”tan söz ederiz.

İşyerinde şiddet, nefret suçları, cinayet, kundaklama, tecavüz, ürün sahteciliği, adam kaçırma, fidye isteme taklit edilen başlıca suç tipleridir. Antropolog Loren Coleman, bu durumu “kitle iletişim araçlarının benzer davranış salgını yaratma gücü” olarak tanımlar.⁵³ Bir suçun diğerinin kopyası olduğunu belirlemek kimi zaman güçtür, kimi zaman taklit olmadığı halde öyle sanılır.

Coleman’a göre taklit edilen her zaman suç olmayabilir. Örneğin, ünlü Alman edebiyatçı Johann Wolfgang von Goethe’nin 1774’te yayımlanan *Genç Werther’in Acıları*, o kadar çok sayıda Avrupalı genç erkeğin yazı masası başında, açık kitap önünde tabancayla intiharına yol açmıştı ki, sonunda Almanya, Danimarka ve İtalya’da yasaklanmıştı. Ünlülerin de intiharı medyada fazlaca yer alırsa, yine intiharı tetikler.

Çok sayıda araştırmacı, Robert De Niro’nun oynadığı *Taksi Şoförü* (*Taxi Driver*) ya da senaryosunu Quentin Tarantino’nun

53. Coleman L (2004) *The copycat effect: How the media and popular culture trigger mayhem in tomorrow's headlines*. New York: Paraview Pocket Books.

yazdığı *Katil Doğanlar (Natural Born Killers)* gibi uzun metraj filmler ve “Dexter” bir yana, “Grand Theft Auto” benzeri video oyunlarının da, şiddete hatta cinayete yönlendirdiği görüşünde.⁵⁴

54. Savage J (2003) Does viewing violent media really cause criminal violence? A methodological review. *Aggression and Violent Behavior*, 10: 99-128.

Surette R (1998) *Media, crime, and criminal justice: Images and realities*. Belmont, CA: Wadsworth.

Anderson CA ve Bushman BJ (2001) Effects of violent video games on aggressive behavior, aggressive cognition, aggressive affect, physiological arousal, and prosocial behavior: A meta-analytic review of the scientific literature. *Psychological Science*, 12:353-359.

Saç teline baęlı hayatlar

Ne öderlerse ödesinler, kaybettięim yılları geri veremezler.

Kirk Odom (9,2 milyon dolarlık tazminatı aldıktan sonra)

Bundan otuz beş yıl kadar önceydi, soęuk ve karlı 1981 Şubatında sabahın ilk ışıkları. S.Y. başına dayanan silah namlusuyla uyandı. Başucundaki adam önce aęzını, ardından gözlerini ve ellerini baęladı, sonra tecavüz etti ve evdeki yüzlerce doları alarak kaçtı. Kadın, bir an için de olsa, pencereden sıran soluk ışığın aydınlattığı adamın yüzünü görür gibi oldu.

Komşular onu ertesi sabah bulduklarında hâlâ kendinde deęildi. Karakola götürdüler, uzun uğraşlarla saldırganın robot resmini çizdirmeye çalıştılar. Kadın, o alacakaranlıkta birkaç dakika bile göremediğı erkeğin yüzünü ne kadar hatırlayabildiyse hatırladı. “Gençti, temiz yüzlüydü, tıraşlıydı” diye anlattı. Sonra bir masaya oturtular, önüne albümler koydular, yüzlerce fotoğraf arasında onu bulmasını istediler. Günlerce bir ileri, bir geri fotoğraflara bakıp durdu. Onu ölümün kıyısına kadar götüren adam, aralarında yoktu.

Cehenneme yolculuğun bileti bir vesikalık

Beş hafta sonra market yakınlarında devriye gezen polis menauru, karşısına çıkan genç adama kimliğini sordu. Sıradan bir kimlik kontrolüydü bu, haftalar önceki tecavüz olayıyla uzak yakın ilgi-

si yoktu. Ancak aralarındaki konuşma ilerledikçe, memur on sekiz yaşındaki gencin yüzünü, tecavüze uğrayan kadının çizdirdiği robot resme benzetti. Telefon ve adresini kaydettikten sonra, “Yanında fotoğrafın var mı?” diye sordu. Genç adam, memura tam iki yıl önce, henüz on altı yaşındayken çekilmiş bir vesikalık uzattı.

Memur, fotoğrafı tecavüz soruşturmasını yürüten komisere teslim etti. Komiser de kadına gösterdi. “Tamam” dedi kadın, on altı yaşındaki erkek çocuk fotoğrafını gördüğünde, “Bana saldıran işte bu.” Kirk Odom, S.Y.’nin iki blok ötesindeki bir apartman dairesinde oturuyordu ve otuz yıl sürecek cehennemin anahtarı işte bu vesikalıktı.

Polisler, bir hata yapmamak için, fotoğrafı bir de başka erkeklerin fotoğrafları arasına yerleştirip kadına gösterdiler. Kadın, Kirk Odom’u yine tanıdı. Diğer erkeklerin ondan daha yaşlı, daha uzun ya da daha kısa sakallı olduğunu kimse önemsemedi.⁵⁵

Odom, 1962 doğumluydu. On bir çocuklu ailenin onuncu çocuğu. Babası ağır vasıta sürücüsüydü, annesi küçük bir devlet memuru. Büyük bir aileydiler ve çok mutlu. Odom, eğitimini aksatan öğrenme güçlüğü dışında sağlıklı bir çocuktu. On bir yaşındayken babası beklenmedik şekilde öldü. Bu gelişme aileyi maddi ve manevi olarak ciddi sıkıntılara soktu. Odom, içine kapandı, zaman zaman öfkesini kontrol edemediği, kendi eşyalarına zarar verdiği olurdu.

Anne tekrar evlenince rahata erdiler, Odom on altı yaşına geldiğinde okulu bitirememiş olsa da, bir dondurmacının yanında işe girmiş çalışıyordu. Teresa Parker adlı bir kız tanıdı, çok sevdi, aralarındaki ilişki ciddiye, 1980’lerin sonunda Teresa hamile kaldı.

Aynı mahallede oturdukları S.Y. saldırıya uğradığında, Odom, böylesi genç yaşta baba olmanın korku ve mutluluğunu bir arada yaşıyordu.

55. Bundan otuz beş yıl önce ABD yasalarında yer alan şüpheli teşhisi uygulaması bugünkü standartlarda değildi. DNA analizleri sayesinde yanlış teşhislerin neden olduğu haksız mahkûmiyetler bir bir ortaya çıkınca (330 “pardon”dan 236’sı), eyaletlerin her biri bu konuda gayet ayrıntılı yasalar çıkarttı. Ülkemizde de 6681 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu’nun 5. maddesi teşhisin nasıl yapılması gerektiğini açıklamakla birlikte, kanaatimce hâlâ yeterli güvenilirlikte değildir.

“Bu saç kesinlikle onun saçı”

Ertesi ay, Kirk Odom’u başka erkeklerin arasına –başka erkeklerin hepsi polis memuruydu– üstelik tam orta yere koyup kadına yine gösterdiler. Ayrıca boyu diğer erkeklerinkiyle eşitlensin diye bir bira kasasının üzerine çıkarttılar. S.Y. “İşte bana saldıran şu ortadaki” dedi yeniden.

Yargılama 1981 sonbaharında başladı. S.Y., duruşma sırasında da kendisine saldıranın Odom olduğunu söyledi. Ayrıca, FBI’ın bilirkişisi özel dedektif “Mağdurun geceliğinde bulunan saç, mikroskobik olarak Odom’un saçları ile uyum içinde, o kadar ki, birbirinden ayırmak mümkün değil” diye tanıklık etti. “Görev yaptığım son on yılda onbinlerce saç teli inceledim, birbirine bu denli benzeyen iki saç teline, ancak sekiz-on kez rastladım” diye sürdürdü.

Odom ve annesi, olay sırasında evde olduklarını anlatmaya çalıştılsa da, “Üzerinden çok zaman geçti, unutmuşsunuz” dedi savcı. “Nasıl unutturuz” diye sinirlendi anne, “Kızım doğum yapmıştı, o gün hastaneden eve gelmişlerdi.” Kimse inanmadı ve sadece birkaç saat süren ilk duruşma sonunda henüz on sekiz yaşındaki Kirk Odom, cezaevinin yolunu tuttu.

İzleyen yıllar içinde on bir eyalette otuz kadar cezaevi değiştirdi. Bu nakillerden hep son dakikada, sabahın erken saatlerinde haberi oldu. Hangi cezaevine nakledileceği bile kendisine söylenmedi. Hatta erkek kardeşinin bir cinayete kurban gittiğini bile tesadüfen öğrendi. Evinden, ailesinden, cezaevine girdiğinin birinci ayında doğan kızından ve arkadaşlarından çok uzakta, can güvenliği olmayan çok kötü koşullarda, itilip, kakılıp, dövülüp, aşağılanarak yıllar geçirdi. Tecavüze direnenlerin ölümüne tanık oldu. Aynı sonla karşılaşmamak için bir mahkûmun koruması karşılığında “karısı” olmaya razı geldi.

İşlemediği suç yüzünden 8247 gün hapis yattı

Kirk Odom, 2003 yılı Mart ayında, hayatının yirmi bir yıl, altı ay ve on bir gününü cezaevinde geçirdikten sonra, birkaç kez intihara kalkıştı ve HIV virüsü taşıyıcı şekilde denetimli serbestlikten yararlandı. Cinsel suç hükümlüleri veritabanındaki yerini aldı. Kirk yaşındaydı.

Annesiyle birlikte yaşamaya başladı, tecavüzden hüküm giyenlerin rehabilitasyonu için devletin açtığı kurslara devam zorunluluğu getirildi. Her sabah aynı soruyla karşılaştı: “Masum ve genç bir kadına tecavüz ettiğin için pişmansın değil mi?” ve bıkmadan, usanmadan her sabah, “Ben mağdurum, ben masumum, o kadını tanımıyordum, ona tecavüz etmedim” diye cevap verdi.

Devletin nefesi ensesindeydi. Durduk yerde evini basıyor, pornografik materyal arıyorlardı, şehir dışına çıkması yasaktı, bazen elektronik kelepçe takması gerekiyordu. Cehennemdeydi hâlâ, sadece cehennemin yeri ve işkencenin şekli değişmişti. Günün birinde yeniden tutukladılar. “Cezanı hesaplarken yanlışlık olmuş, seni erken salıvermişiz” dediler. Tekrar hapsettiler. 383 gün daha yattı. Böylelikle cezaevinde geçirdiği süre 8247 günü buldu.

2005’te yeniden özgürlüğüne kavuştuğunda, bu kez HIV virüsü taşıyan kişilere psikolojik destek veren seanslara katılması zorunlu kılındı. Aslında iyi de oldu. Çünkü Harriet Kopi ile orada tanıştı. Ruhları en az bedenleri kadar yaralı bu iki insan birbirlerini sevdi, destek oldu, birlikte hayata tutunmaya çalıştı.

Kirk Odom, kalabalık yerlerden uzak durarak, cezaevinde kendisine tecavüz edenlerle rastlaşmamaya çalışarak, ona HIV bulaştıran mahkûmla arasındaki karı-koca ilişkisini artık karısı olan Harriet’ten gizleyerek, korku ve utanç içinde altı yıl geçirdi. Altıncı yılın sonunda, yitip giden ömrünü geri getiremeyecek olsa da, ona nefes aldırarak bir mucize oldu.

9,2 milyon dolara mal olan hata

15 Aralık 2009 sabahı Kirk Odom'un bulunduğu yerden çok uzakta, Arizona'nın Tucson Cezaevi önündeki durakta yaşlıca bir adam bekliyordu. Koltuğunun altında bir karton kutu, kutuda özel eşyaları, cebinde devletin verdiği 75 dolar, elinde Ohio otobüs bileti.

Etmediği tecavüz, öldürmediği kadın yüzünden yirmi sekiz yıldır demir parmaklıklar ardında olan adamın adı Donald Gates'ti, suçsuz olduğu anlaşılmış, o sabah serbest bırakılmıştı ve evine gidiyordu.

Gazeteler, Donald Gates'in hatalı mahkûmiyetinin FBI laboratuvarlarında gerçekleştirilen bir saç karşılaştırmasına dayandığını yazdılar. Odom'un avukatı, müvekkilinin de benzeri bir kanıtla hüküm giydiğini anımsayınca, yakın zaman önce çıkmış olan Masumiyetin Korunması Yasası'na dayanarak eldeki biyolojik delillerin bir kere de DNA analizi ile incelenmesi talebinde bulundu.

2011 Şubatında hükümet, olay yerindeki lekeli çarşafın, yastık kılıfının, maktulün üzerindeki sabahlığın ve mikroskopik analizle saldırgana ait olduğu saptanan saçların adli emanette bulunduğunu bildirdi. Yastık kılıfı ve sabahlık üzerindeki semen lekelerinin yapılan DNA-STR incelemesi ve saçların mitokondriyal DNA analizi, örneklerin Odom'a ait olmadığını kanıtladı. Gerçek saldırganın 2003 yılında yakalanan, geçmişinde birçok cinsel saldırıda bulunduğu anlaşılan ve 2008'e kadar cezaevinde kalan başka biri olduğu anlaşıldı. 13 Temmuz 2012 tarihinde Kirk Odom, tam da 50. yaş gününde, on sekiz yaşından beri haksız yere suçlanmasına ve ömrünün yirmi iki yılını demir parmaklıklar ardında, sekiz yılını denetimli serbestlikte geçirmesine neden olan tecavüz ve cinayetten beraat etti.

28 Şubat 2015'te Washington DC mahkemesi yargıcı Neal E. Kravitz, ona 9,2 milyon dolarlık rekor seviyede bir tazminat ödemesine hükmetti. Yargıç Kravitz'in, haksız yere cezaevinde geçi-

rilen her gün için 1000 dolar, denetimli serbestlikteki gün başına 250 dolar ve son duruşma ile beraat kararına kadar geçen süre için günde 200 dolar ödenmesiyle oluşturduğu bu miktarın daha sonraki tazminat hesaplamalarına emsal teşkil etmesi bekleniyor. Massachusetts federal savcısı Nancy Gertner de 2007 yılında, işlemedikleri bir cinayet nedeniyle hüküm giyen dört kişiye 102 milyon dolar ödenmesini karara bağlamıştı.

Bu yüksek tazminata rağmen Odom, “Ne öderlerse ödesinler, kaybettiğim yılları geri getiremezler” diyor. Yerden göğe haklı.

Kirk Odom davasının yanı sıra Washington’lu iki başka mahkûmun DNA sayesinde masumiyetinin kanıtlanması üzerine, FBI laboratuvarları mercek altına alındı. Birkaç yıl içinde, DNA analizi sayesinde salıverilen 310 mahkûmdan 72’sindeki hatarın bu laboratuvarlarda gerçekleştirilen mikroskobik saç karşılaştırmasından kaynaklandığı ortaya çıktı. Bu arada, tecavüz ve cinayet suçlamasıyla haksız yere mahkûm edilen eski asker Timothy Brian Cole’ün gerçek saldırgan olmadığı demir parmaklıklar ardındaki eceliyle ölümünden on yıl sonra anlaşıldı. Şimdi, Kirk Odom’u aklayan, Ohio otobüsündeki yaşlı adam, Donald E. Gates’in başına gelenleri anlatayım.

Parktaki çıplak kız

New York’un Central Parkı varsa, Washington DC’nin Rock Creek Park’ı var. Ne gariptir ki, Başkan Teddy Roosevelt’in sabah koşuları için ilk tercihi, yürüyüş, at ya da bisiklet için ideal, iki bin hektarlık doğa harikası, ulusal park niteliğindeki ormanlık alana turistler pek rağbet etmez.

22 Haziran 1981 sabahı Rock Creek Park’ın henüz gün ışığından nasibini almamış kuytu bir köşesindeki sineklerin fazlalığının farkına varan güvenlik elemanı, az yaklaştığında onun çıplak cesedini gördü. Tecavüze uğrayan, başına beş el ateş edilerek öldürülenin adı Catherine Schilling’di. Henüz yirmi bir yaşındaki Georgetown Üniversitesi öğrencisi. Bir aya varmadan Donald Eugene Gates tutuk-

landı. 16 Eylül 1982'de, tecavüz ve cinayetten ömür boyu hapis cezasına çarptırıldığında, herkes derin bir nefes aldı. Devlet, toplumu bir canavardan daha kurtarmıştı. Ne yazık ki Donald, gerçek saldırgan değildi. Peki, Donald E. Gates kimdi? Neye dayanarak tutuklanmıştı? Aleyhindeki kanıtlar nelerdi? Daha önemlisi, masum birini yirmi yedi yıl boyunca hapiste tutan hatayı kim ya da kimler yapmıştı?

Donald çocukluğunda mekanik eşyalara tutkundu, özellikle uçaklara. Üç yaşındayken babası oto lastiği imal eden bir fabrikada iş bulduğunda Akron, Ohio'ya taşındılar. Donald, liseyi bitirdiğinde bir yıl Akron Üniversitesi'ne devam etmekle birlikte, aerodinamiğe düşkünlüğü nedeniyle okulu bırakıp, hava kuvvetlerine katıldı.

Richmond'daki birliğini birkaç kez izinsiz terk edince, askeri mahkemede yargılandı, 70'lerin ortalarına doğru ordudan ayrılma zorunda kaldı, başkent Washington DC'ye yerleşti. Bir türlü yerleşik düzene geçemedi, alkolik oldu, başka evsizler arasında sokakta yaşamaya başladı. Zaman zaman hamal, inşaat işçisi ya da marangoz olarak iş buldu, 1980-81 arasında altı kez hırsızlık ve müessir fiil nedeniyle tutuklanıp hapis yattı.

Bir polis muhbiri ve bir FBI uzmanı sahnede

Gerald Mack Smith bir polis muhbiriydi. O sıralar tutuklanmıştı. Evvelce iki kez suç işlemiş, hükmün açıklanması geriye bırakılmıştı. Şimdi yeniden suçlu bulunursa çok daha ağır bir ceza alacaktı. Gerald ifadesinde, "Rock Creek Park'ta Donald'la içki içiyorduk. Bana kızın para çantasını almak istediğini, direnince öldürmek zorunda kaldığını anlattı" dedi. Kendisine gösterilen fotoğraflar arasından Donald'inkini işaret etti. Park hikâyesi doğru mu, yalan mıydı bilinmez, ama polisin ona bu ihbarı için 50 dolar, fotoğrafı gösterdikten sonra 250 dolar ödeme yaptığını kimse öğrenmedi. Donald E. Gates aylar sonra yargıca, "Ben bu adamı hiç tanımıyorum, parkta onunla içki içmedim" diyecek, ama sarhoş ve kaçak askerin savunması ciddiye alınmayacaktı.

Donald, 20 Temmuz 1981'de, yani Catherine Schilling'in cesedinin parkta bulunmasından tam bir ay sonra tutuklandı. Nedeni, kızın ölümü değildi. Hırsızlık iddiasıyla yargılanıyordu, mahkeme celbine uymayıp duruşmaya gitmemişti. "Rutin prosedür" diyerek saç örneğini aldılar. Gerçekten her mahkeme celbine uymayandan saç örneği alınır mıydı bilinmez, ancak bilinen şu ki saç örneği ertesi gün FBI'ın adli bilimler uzmanı Özel Ajan Michael Malone'ın mikroskop camının üzerindeydi. Bir haftaya varmadan rapor çıktı. Saçları, parktaki kızın cesedi üzerinden toplanan iki tel ile örtüyordu.

Donald'ın cinayet davası 1982 sonbaharında başladı. Tanık sandalyesindeki bilirkişi Michael Malone, "On iki yıldır saç karşılaştırması yapıyorum. On binin üzerinde saç inceledim, sadece ikisinde karar veremedim. Kızın cesedinin üzerindeki iki saç teli, kuşku yok, Donald'a ait" dedi. Donald, bir muhbirin anlatımları ve iki tel saç teli ile ömür boyu hapse mahkûm olduğunda otuz yaşındaydı.

Adalet terazisini eline geçiren DNA

Birkaç yıl içinde kan, semen, saç gibi biyolojik örneklerin karşılaştırılmasında devrim niteliğinde bir gelişme yaşandı. 1985'te İngiltere'nin Leicester Üniversitesi'nde görevli biyokimya ve genetik profesörü Alec Jeffreys ile ekibi DNA parmak izi ya da profillemesi adını verdikleri yöntemi dünya ile paylaştılar. Bu hukuk ve adalet adına öylesine önemli bir gelişmeydi ki, on yıl sonra kraliçe Jeffreys'e şövalye unvanı verecekti. Bundan böyle biyolojik örneklerin karşılaştırılmasında, göç yollarının oluşturulmasında, babalığın ve akrabalığın belirlenmesinde sadece DNA profillemesi kullanılacaktı. İlk yıllarda yöntem sadece İngiliz polisi rağbet etti. Bildiğiniz gibi bu teknik günümüzde bütün dünya kriminal laboratuvarlarında kullanılıyor.

1988'de Donald Gates, saç tellerinin DNA ile analizlenmesi için mahkemeye başvurdu. Talep kabul görmüş olmakla bir-

likte ne yazık ki sonuç alınamadı. Çünkü o yıllarda saç tellerinden DNA eldesinde hepimiz gibi Amerika'nın laboratuvarları da sıkıntı içindeydi. Yıllar geçti, Donald cezaevinde unutuldu, ta ki adına ispiyoncu, köstebek, muhbir ne derseniz deyin, bir cesur adam çıkıp da FBI kriminal laboratuvarlarında çalışan uzmanların, bu arada özellikle Michael P. Malone'un bilerek ya da bilmeyerek yaptığı hatalar yüzünden masum insanların cezaevinde tutulduğunu açıkça söyleyinceye kadar. Amerikan adalet sistemini sarsan bu cesur adamın adı Frederic W. Whitehurst'tü.

Aynı çöplükte iki horoz

Hem Michael P. Malone, hem de Frederic W. Whitehurst, FBI'nın umut bağladığı iki kriminal laboratuvar çalışanıydı. İriyarı, uzun boylu, yakışıklı, çekici, güzel ve etkileyici konuşan bu iki hırslı adamın başarılarla dolu kariyer yolculukları, aralarındaki bir çatışma yüzünden noktalandı. Bundan hem kendileri, hem de akla gelen her türlü delili inceleyen yüzlerce teknisyen ve fen bilimci uzmanın görev yaptığı, ülkenin gözbebeği teşkilatları FBI büyük zarar görmüş olsa da, neticede adalet kazandı. Yüzlerce masum insan yeniden özgürlüğüne kavuştu.

Bir askerin oğlu olan Malone biyologdu, bu bilim dalında yüksek lisans eğitimini tamamlamış, 1970'te teşkilata katılmıştı. Önce Cincinnati ve New York laboratuvarlarında çalıştı, ardından merkeze tayin oldu ve lif-saç birimine yerleştirildi. Zaman içinde, takım çalışmasına uyumlu, güvenilir, düzenli bir aile hayatı sürdüren Malone, lif ve saç karşılaştırmalarında geleneksel mikroskobik incelemenin ustası oldu. Saç ve kılların uzunluğu, rengi ve yapısından sahibinin ırkını, bedenin neresine ait olduğunu, dökülmüş mü, yoksa çekilerek kopartılmış mı olduğunu söyleyebilecek noktaya ulaştı. O kadar ki, ne tanığın ne itirafın olduğu, soruşturmayı yürütenlerin içinden çıkamadığı, savcıların iddianame hazırlayamadığı çok önemli cinayet davalarında, olay yerin-

den elde edilen saç, kıl ve lifler sayesinde şüphelileri demir parmaklıklar ardına, hatta idam sehpaalarına gönderecek mucizeler yarattı. Başkan Ronald Reagan'ı vuran John Hinckley'in suçlu bulunmasında büyük katkısı oldu. Tampa Körfezi bölgesine uykusuz geceler yaşatan, yaşları 18-28 arasında değişen çoğu seks işçisi on kadını aracıyla kaçırıp, bağlayıp, tecavüz eden ve öldüren seri katil Robert Joe Long'a idam cezası verilmesini sağlayan başlıca kanıtı, aracının döşemesine ait lifleri kurbanların üzerindekiyle eşleştirerek adli bilimlerin tarihine geçti.⁵⁶

Buna karşılık Whitehurst, saç ve kıldan anlamazdı. O, patlayıcı analizleri konusunda uzman bir kimyacıydı. İleri teknolojiye sahip araç ve gereçler kullanarak terör saldırılarında ele geçen bomba, patlayıcı ya da hızlandırıcı atıklarının kimyasal yapısını belirlerdi. Whitehurst günün birinde konuştu, dünyanın gördüğü en büyük kriminal laboratuvar skandalı da böyle patladı.

Adalet Bakanlığı aralarında Malone ve Whitehurst'ün de bulunduğu on üç uzman hakkında açtığı soruşturmayı 1997 yılında sonlandırdı. FBI laboratuvarı uzmanlarının Oklahoma City patlaması ve O.J. Simpson davası olmak üzere olay yerinden toplanan on sekiz delilin incelenmesinde yanıldığını bildirdi. Bu rapor üzerine FBI, üç bine yakın davayı mercek altına almak zorunda kaldı.

Kahraman mı? Vatan haini mi?

Duke Üniversitesi'nden kimya, Georgetown Üniversitesi'nden de hukuk doktorası olan Frederic Whitehurst, teşkilata 1982'de girdi. Önce Houston ardından Los Angeles'ta özel ajan olarak görev yaptı. Patlayıcı kalıntıları uzmanı olarak FBI'nın merkez laboratuvarına transfer edilir edilmez, pek çok sorunun farkına vardı. Meslektaşlarının işini sorgulamaya, etrafın dağınıklığından şikâyet etmeye başladı. Bu dağınıklığın bir delilden diğerine trans-

56. Bu satırların kaleme alındığı 2015 yazında, seri katil Bobbie Joe Long Florida'daki bir cezaevinde hâlâ idamını beklemekteydi.

fere yol açtığından kaygılanarak gece gündüz, cumartesi pazar demeden etrafı temizlemeye başladı. Eski araç gerecin, daha ileri teknolojiler kullanan yenileriyle değiştirilmesi için gayret etti.

1990 sonbaharında Whitehurst, Bill Tobin adlı uzmanla yaptığı muhabbet sırasında, onun da tıpkı kendisi gibi FBI ajanlarının, bedelini kurumun ödediği uçak biletlerinin yolcuya kazandırdığı ödül millerini kişisel amaçları için kullandıklarından şikâyetçi olduğunu öğrendi. Böylece başlayan yakınlıkları sayesinde kriminal laboratuvar uzmanlarından Michael Malone'un, delillerini incelediği soruşturmaları yürüten polislerle iyi ilişkiler içinde olduğu, şüpheli aleyhine delil oluşturmada onları desteklediği, savcılarının dosyaları ona ismen havale ettikleri bilgisine ulaştı.

Whitehurst, Tobin'den öğrendiklerini önce yüksek sesle dilendirdi, yeterince ilgi görmeyince, laboratuvar müdürüne bilgi notları göndermeye başladı ve laboratuvarda gerçekleştirilen saç ve kıl incelemelerinde hatalar yapıldığını, Malone'un tekrarlanamaz nitelikte, sübjektif sonuçlar verdiğini kaydetti. Yine bir geri dönüş alamayınca, bu kez Adalet Bakanlığı Başmüfettişi Michael Bromwich'e uzun, ayrıntılı mektuplar gönderdi. Öyle bir iki tane değil, 1991 ile 1994 arasında tam 237 mektup. ABC televizyon kanalı bunlardan birkaçını ele geçirip ana haber bültenine taşıyınca bakanlık soruşturma açmak zorunda kaldı. 1997 baharında, yani Whitehurst'ün ilk bildiriminden altı yıl sonra, 517 sayfalık müfettiş raporu nihayet tamamlandı.

Müfettişler Whitehurst'ün görevine, teşkilatın kamuoyundaki itibarını zedeleyici davranışlardan ötürü son verilmesini, onunla birlikte Malone ve beş uzmanın daha işten çıkartılmasını tavsiye etti. Malone kendisini "Kimi zaman bilimden uzaklaşan raporlar vermişimdir, ama bunu yargıç ve jürinin meseleleri anlayabilmesi için yaptım, yoksa savcılarının iddianamesini kuvvetlendirmek için değil, ayrıca hiçbir zaman olmayan delilleri üretmedim" şeklinde savundu.

İki yıl sonra, Adalet Bakanlığı'nın açtığı bir başka soruşturma, Malone'un Tampa bölgesindeki dört cinayet davası kapsamında

saç ve kıl karşılaştırmasında hata yaptığını ortaya çıkarttı. Buna ek olarak Whitehurst'ün de vermiş olduğu raporlardan bazılarında sonuçları yorumlarken abartmasını eleştirdi. İlk soruşturmanın tavsiye kararına uyan yöneticiler zaten Whitehurst'ü patlayıcı atıkları biriminden boya birimine atamışlardı. Bu kez işine son verdiler. Göreve iade başvurusu kabul edilmeyince Whitehurst istifa etti ve özel bir kuruluştaki çalışmaya başladı.

Kimilerine göre kahraman olan Whitehurst, FBI'a göre bir muhbir, bir vatan hainiydi. İşte ben onu tam da bu sürecin içinde, kendisi ve ailesinin can güvenliğinden kaygılanırken tanıdım.

FBI'nın kahramanı ise Malone'du. Bununla birlikte 1999 sonunda o da emekliliğini istedi.

Gerçek katil ölü

Adalet Bakanlığı bu gelişmelerden üç yıl sonra, Donald Gates davasının savcılarının Malone'un verdiği rapor sonuçlarının laboratuvar defterlerinde kayıtlı bulgularla örtüşmediğini bildirerek, saç analizinin mahkûmiyet kararının verilmesinde ne denli önem taşıdığını sordu. Bakanlık, delilin önem taşıması halinde savunma avukatının konudan haberdar edilmesini istiyordu. Saç karşılaştırması mahkûmiyet için önemliydi, hem de çok. Ancak davaya bakan savcı, bakanlık müzekkeresini yanıtlamadı. Gates'in avukatının da durumdan haberi olmadı. Beş yıl sonra Gates hâlâ masum olduğunu söylüyor ve DNA analizi yapılmasında ısrar ediyordu. Talebi ancak 2009'da kabul gördü, mağdurun bedeni üzerinden alınmış, hâlâ adli tabiplikte korunmakta olan semen lekesi bulundu, DNA analizi yapıldı. Semen, kesinlikle Donald Gates'e ait değildi. Özetle, parkta başında beş kurşunla çıplak cesedi bulunan yirmi bir yaşındaki üniversite öğrencisine tecavüz eden de, öldüren de Donald Gates değildi.

Zavallı adamın tutulduğu cezaevine durum 15 Aralık 2009'da bildirildi. Üç gün sonra cebinde 75 dolar, elinde Ohio biletiyle durakta otobüs bekliyordu.

DNA veritabanı sayesinde gerçek fail bulundu. Saldırı sırasında genç kadının oturduğu apartmanda geçici olarak çalışan bir işçi olduğu anlaşıldı. Kim olduğu anlaşıldı anlaşılmasına da, aradan geçen yirmi sekiz yılda eceliyle ölmüş olduğundan cezasını çekemedi.

Bir saç teli, bir ayakkabı izi ve idam

FBI laboratuvarı uzmanı Michael Malone'un hayatını söndürdüklerinden bir diğeri Charles Irvin Fain. Fain, 1982 yılında Nampa, Idaho'da dokuz yaşındaki küçük bir kızı kaçırmak, tecavüz etmek ve öldürmekten idama mahkûm oldu. O da yıllarca kızla bir ilgisi olmadığını tekrarlayıp durdu. 2001 yılında DNA analizi yapılarak haklı olduğu anlaşıldı. Böylelikle hayatının on sekiz yılını hapiste geçirmiş oldu. Ne yazık ki gerçek katilin kim olduğu henüz bulunmuş değil, bu nedenle Fain bir tazminata da hak kazanmış değil.

Okul yolunda kaçırılan küçük kızın cesedi, ertesi gün bir nehir kıyısında bulundu. Bölgeye yeni taşınan Fain, polisin yirmi kadar şüphelisi arasındaydı. O günlerde henüz DNA analizleri yapılamadığından olay yerinde ya da kurban bedenleri üzerinden toplanan biyolojik örneklerle karşılaştırmak amacıyla şüphelilerden kan, saç ve kıl örnekleri alınıyordu. Nitekim tüm şüphelilerin, bu arada Fain'in saç örnekleri de alındı. Tahmin ettiğiniz gibi, saçları mikroskobik olarak karşılaştıran FBI'ın bu konuda en güvendiği uzman Malone oldu ve Malone, kızın üzerindeki saçların Fain'in saçlarıyla aynı ender görünen özellikleri taşıdığını belirten raporu savcının eline ulaştığında akan sular durdu. Buna, başka bir FBI çalışanının "Olay yerindeki ayakkabı izlerine göre saldırganın yürüyüş biçimi, şüpheli Charles Irvin Fain'in ki ile uyumludur" şeklindeki bulgusu, bir de Fain ile aynı hücreyi paylaşan iki polis muhbirinin, onun ağzından duydukları tecavüzü nasıl gerçekleştirdiğine dair cinsel içerikli anlatımlar eklenin-

ce, suçun Fain'in üzerinde kalması kaçınılmazdı. Nitekim öyle de oldu ve Fain idama mahkûm edildi.

Yaklaşık on sekiz yıl sonra, Masumiyet Yasası uyarınca gerçekleştirilen incelemede, kurbanın iç çamaşırı ve çoraplarında bulunan pübik kılların mitokondriyal DNA analizi, örneklerin Fain'e ait olmadıklarını gösterdi. Bu yeni kanıtları dikkate alan bir yargıç, 2001 Ağustosunda, yani idam kararının verildiği 4 Kasım 1983'ten tam on sekiz yıl sonra Charles Irvin Fain'i serbest bıraktı.

Ölümüne öpücükler

“Söylediklerin doğruymuş eczacı!

İlaçların çok etkili. Böylece, bir öpücükle öleceğim”

“O true apothecary!

Thy drugs are quick. Thus with a kiss I die.”

William Shakespeare, *Romeo and Juliet* (V, iii, 119-120), 1591-1595

Genç Romeo küçük şişedeki sıvıyı bu cümleleri söyleyerek içti ve ölü sandığı sevgilisi Juliet’i dudaklarından öper öpmez, bir daha kalkmamacasına yanı başına devriliverdi. İyi bir zehir, 500 yıl öncesinin Floransası’nda da, 6500 yıl öncesinin Mezopotamyası’nda da aynen bu hızda etki ederdi. Açık söylemek gerekirse, insanoğlu kimi zaman kendini, kimi zaman başkasını öldürmek için iyi bir zehir bulma gayretlerinde daima başarılı olmuştur.

Kendi iradesiyle bu dünyadan göçenleri bir yana bırakacak olursak, geçen bin yıllarda kim bilir kaç kişi dudağına, tenine değen ya da soluduğu, yuttuğu birkaç damla yüzünden can verdi. “Korkakların silahı” diye aşağılansa da zehirler, hayvanlar ve bitkiler âleminde güçlü bir savunma yöntemi, insanlar âleminde ise, ister bitki ya da hayvanlardan elde edilsin, ister gelişmiş laboratuvarlarda sentezlensin, kusursuz cinayetlerin silahıdır. Çünkü günümüzde bile toksikolojik analizlerde kimi zaman hiç aranmayan, kimi zaman aransa bile bulunamayan o kadar çok çeşidi vardır ki, ciltlerle kitaba sığmaz. Gelin ustaların ustası

Paracelcus'u⁵⁷ bu vesileyle yeniden analım: “Her şey zehirdir, mühim olan dozdur.” (*Dosis facit venenum*)

Frederick Mors'un asıl adı Carl Menarik'ti. 1914 yılı Haziran ayında anavatanı Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'ndan New York'a göç etmiş, Viyanalı olduğundan, kentin Bronx bölgesindeki Almanca bilenlerin yerleştirildiği bir bakımevinde iş bulmuştu. Tababetle uzak yakın ilgisi olmamasına rağmen, kendisine “Herr Doktor” olarak hitap edilmesinde ısrar eden adam, her sabah beyaz gömleğini giydi, stetoskopunu boynuna geçirdi, bakımevinin misafirleri arasında gezindi, lafını dinlemeyenlere kimi zaman kızıp bağırdı, kimi zaman küstü, ama her zaman disiplini korudu ve çok sevildi.

Sahte doktor rehberliğinde öbür dünyaya göç

Mors'un çalışmaya başlamasını izleyen dört ay içinde, daha önceleri olmadığı kadar çok sayıda yaşlı misafir (toplamda on yedi kişi) ölünce, bakımevinin yöneticisi çareyi polisi aramakta buldu.

Bakımevinde kalanların yanı sıra aileleriyle de görüşen polisin ilk öğrendiği, Herr Doktor'un aşırı disiplini ve özellikle yaşlıların onun sözünden çıkmamaya ne kadar özen gösterdikleri oldu. Bu özelliği Mors'u birdenbire başlıca şüpheli konumuna getirdi. İlginç olan, onu ilk sorguladıklarında on yedi hastadan sekizini kendisinin öldürdüğünü itiraf etmesiydi. “Yaşamaktan bıkmışlardı, onlara yardımcı oldum” diye açıkladı yaptıklarını. Nasıl yardımcı olduğu ise pek yenilir yutulur şeyler değildi.

“Önce pamuğa kloroform damlattım, sonra pamuğu yaşlı kişinin burnuna tuttum. Çok geçmeden kendini kaybetti. Ardından bedeninin bütün deliklerine, burnuna, kulaklarına vs. pamuk tıkadım. Boğazından aşağıya biraz kloroform döktüm, böylelikle

57. Asıl adı Philippus Aureolus Theophrastus Bombastus von Hohenheim olan Paracelsus (1493-1541), Rönesans döneminde yaşamış, toksikoloji biliminin babası kabul edilen İsviçre asıllı bir Alman doktor, botanikçi, simyacı ve astrologdu. Gizli güçlere inanır ve bunlarla yakından ilgilenirdi.

buharının dışarı çıkmasını engelledim.” Aslında Mors, ilk cinayetini karşiki eczaneden satın aldığı arsenikle işlemiş, daha sonra afyon ve morfine geçmişti. Biraz zorlanmış olmalı ki, “yardıma” kloroformla devam etti. Mors’un akli dengesinin yerinde olmadığına karar veren mahkeme, onu Matteawan Akıl Hastanesi’ne yolladı. İki yıla varmadan hastaneden kaçmayı başardı ve kayıplara karıştı, bir daha adını duyan olmadı. Muhtemelen başka bir teknikle, başka Almanca bilen yaşlıları geri dönüşü olmayan seferlere çıkarmıştır.

Cesetleri dondurdu, ölüm zamanı hesaplanamadı

Asıl adı Richard Kuklinski olsa da, onu herkes “Buz Adam” olarak tanıdı. Ölümden sonra geçen süre hesaplanamasın diye kurbanlarını dondurmak gibi bir alışkanlığı vardı. On dört yaşından beri cinayet işliyordu ve bu becerisini mafyanın hizmetine sunmuştu. Yakalandığında kurbanlarının sayısını hatırlayamadı, “1948-1986 arasında en az 200 olmalı” dedi.

Doğrusu belirli bir tekniği yoktu. El bombasından testereye, hatta oka varıncaya dek birçok şey denedi. Ama kendisine bakılırsa favori silahı siyanürlü burun spreyiydi. 140 kiloya varan ağırlığı, 1.90’lık boyuyla bu şeytani dev, iri avucunda tuttuğunda kimsenin fark edemediği küçük şişesini yıllarca yanından ayırmadı. Ne yirmi altı yıllık karısı, ne de çocukları sofraya konan ekmeğin parasını nasıl kazandığından bir gün bile kuşkulandı.

1986 yılının soğuk bir kış sabahı, karı koca ve üç çocuk otomobile binmiş yakınlardaki bir lokantıya kahvaltıya gidiyorlardı. Siyah sivil araçların yolu kesmiş olduğunu, eli makineli tüfekli bir sürü adamın araçların yanında durduğunu ve tepelelerinde bir helikopterin dolandığını ilk fark eden ve duruma çok şaşırان Bayan Barbara oldu. Richard, gördüklerine hiç şaşmadığı gibi, ani bir hareketle direksiyonu kırıp, yan sokağa girmek

istedi ama, silahlı adamlar bir anda önünü kesiverdiler. Hatta biri kaportanın üzerine atladı, bir diğeri aracın kapısını açıp, silahlı başına dayadı, "Sakin kıpırdama!" diye bağırdı. Barbara, saniyeler içinde kendisini yere yatıran, sırtına çizmesiyle basan polisin, ellerini arkadan kelepçelemesinin nedenini ancak saatler sonra Dedektif Pat Kane'den öğrenebildi. "Kocan azılı bir katil."

İki yıl sonra Buz Adam beş kez ömür boyu hapse mahkûm oldu, 2006'da bir Pazar günü Trenton'daki St. Francis Hastanesi'nin mahkûmlara ayrılan bölümünde öldü. Cezaevi yıllarında çok sayıda yazar, psikiyatr ve kriminologla görüşen Richard Kuklinski hakkında üç belgesel, bir uzun metraj film çekildi, biyografisi iki kez kaleme alındı.

İlk cinayetini on dört yaşında işleyen Kuklinski'nin şiddet kariyerine komşuların kedilerini öldürmekle başladığını söylemeden geçmeyelim.

Doktorun doktora ettiği

Hawley Harvey Crippen Amerikalı bir kulak-burun-boğaz uzmanı, homeopat, aynı zamanda eczacıydı. Doktoru, memleketinden binlerce deniz mili ötede, 23 Kasım 1910 günü Londra'nın kuzeyindeki Pentonville Cezaevi'nde astılar. Suçu, karısı Cora Henrietta'yı zehirleyerek öldürmek, bedenini parçalayıp evin kömürlüğüne gömmektir. İdamını beklerken yazdığı mektuplar, bundan birkaç ay önce, Mart 2015'te, yapılan açık artırmada 11 bin pound'a satıldı. Ancak daha önemlisi, Michigan Eyalet Üniversitesi'nde çalışan adli bilimler uzmanı David Foran ve meslektaşlarının Ekim 2007'de ortaya attıkları akıl durduran iddia. Crippen'in evinin bodrumunda bulunan kalıntılar, yapılan mitokondriyal DNA analizine göre karısı Cora'ya ait değil. Bu durumda üç şeyi sormamız gerek.

1. Kalıntılar karısına ait değilse, kime ait?

2. Asıldığı güne kadar masum olduğunu söyleyen doktor, gerçekten suçsuz muydu?

3. Cinayetten yüz yıl sonra Michigan ekibi bodrumdaki kalıntıları nasıl ele geçirdi?

Ama önce, Doktor Crippen'i ipin ucuna gönderen bir başka doktordan söz edelim, daha sonra tarihin en büyük adaletsizlikleri arasında yer almaya aday Doktor Crippen'in davasına döneriz.

Bir doktor, 25 bin otopsi, 50 idam ve bir intihar

Adli bilimler tarihinde hiç kimse İngiliz Doktor Bernard Spilsbury kadar etkili olamamıştır desek yeridir. Gerçi her ülkenin bir Spilsbury'si vardır ama, yargı sistemini kırk yıl boyunca kontrol altında tutabilene rastlanmamıştır. Duruşma salonunda uzman tanık olarak ayağa kalkıp, o etkileyici ses tonu, kartal bakışları, kendine güvenen beden diliyle konuşmaya başladığında, yakışıklı doktorun aklını çelmeyeceği hiçbir yargıç, ikna edemeyeceği hiçbir jüri üyesi, söylediklerini manşete çekmeyecek, yanına da fotoğrafını basmayacak hiçbir gazeteci olamazdı. Belki de şansı, adli bilimlerin henüz bir bilim dalı olarak yeni palazlanmaya ve insanları büyülemeye başladığı dönemde denk gelmesiydi. Spilsbury, St. Mary's Hastanesi'ne patoloji asistanı olarak girdiğinde yıl 1905'ti. Üç yıla varmadan Adli Tıp Derneği'ne üye oldu, iki yıl sonra da, yani 1910'da, Hawley Harvey Crippen'in yargılandığı davada yıldızlaştı ve bir daha hiç gökyüzünden yere inmedi.

Bundan yüz yıl önce Spilsbury, bizzat gerçekleştirdiği 25 bin kadar otopsinin hiçbir bulgusunu yayınlamadı, Londra'nın kuzeyindeki Gower Sokağı'nda yer alan gizemli laboratuvarında elde ettiği hiçbir sonucu paylaşmadı. Zaten ne İngiltere'de ne de dünyanın başka bir ülkesinde yaptıklarını sorgulayacak uzman yoktu, pek rağbette olmayan patoloji dalında karşılaştırılacak bilimsel yayın sayısı da zaten çok azdı. Genel kaniye göre

bir hekimin görevi, hastaları sağlığına kavuşturmaktır, ölümlerle ne diye uğraşsın ki. Rekabetin olmadığı bir dünyada, elli kadar insanı darağacına gönderen, elde ettiği deneyime dayanarak infazda kullanılacak ipin ne kadar uzunlukta olacağı konusunda cellat Albert Pierrepont'a akıllar bile veren Spilsbury, kanunun ta kendisiydi.

Doktor, iki oğlunu İkinci Dünya Savaşı'nda kaybedince kendine gelemedi. 17 Aralık 1947 günü yakın arkadaşı Dr. Eric Gardner'e yazdığı mektubu postaya verdikten sonra laboratuvarına girdi, kapıyı kitledi ve ağzını gaz borusuna dayadı.

Şimdi diğer doktora, Hawley Harvey Crippen'a geri dönelim.

Sonsuz yolculuğa ilk adım

Hakkında kırkın üzerinde kitap yazılan, filmler çekilen, 1862 Coldwater, Michigan doğumlu Dr. Harvey Crippen, ilk eşi Charlotte Jane'in ölümünden sonra kendisinden on bir yaş küçük, ufak tefek, esmer güzeli, cilveli Bayan Cora'yla ikinci evliliğini yaptı. Sekiz yıl sonra Crippen'lar Londra'ya taşındılar. Doktor, Munyon Homeopathic Home Remedy Co. adlı şirketin İngiltere temsilcisi olmuştu.

"Akşama Crippen'lara davetliyiz" dedi adam, "Üzerine düzgünce bir şeyler giy, biliyorsun karısı güzel giyinmeye pek meraklıdır." "Kendini Cora'nın kocasıyla hiç karşılaştırmı" dedi kadın. "Bilirsin her gün eve ya yeni bir elbise ya da takıyla gelir." Adanı, susmayı tercih etti. Orta yaşa merdiven dayamış, posbıyıklı, tel gözlüklü meslektaşı, opera sanatçısı olmayı hayal ederken, "Güzel Elmore" takma adıyla gece kulübünde yarı çıplak sahneye çıkan Cora'yı elinden kaçırmamak için para dökmeyip de ne yapacaktı?

Bayan Martinetti de uzatmadı. "Ah, hediyelerin nedenini bir bilsen!" diye geçirdi içinden ve dilinin ucuna kadar geldiği halde, herkesin karısına âşık sandığı Doktor Crippen'in, üç yıldır sekreteri Ethel Leneve'le metres hayatı yaşadığını kocasına söyleme-

ye dili varmadı. Dedikodu değildi bu, bizzat Cora'nın ağzından duymuştu.

Bay ve Bayan Martinetti, o gece Crippen'ların evinde pek eğlendiler. ABD'den Londra'ya geldiklerinde kiraladıkları 39 Hill-drop Crescent, Holloway adresinde bulunan, Cora'nın, "Şans getirir" diyerek her bir duvarını pembeye boyadığı, bahçe içindeki evin üst katında yiyip içtiler, sonra alt kata inip iskambil oynadılar. Martinetti'ler gece yarısını az geçce evden ayrıldı. Bütün bunları neden anlattığımı merak etmişsinizdir. Çünkü o gece kocasıyla birlikte bahçe kapısında durup misafirlerinin ardından el sallayan Cora'yı Londra'da ya da dünyanın başka bir yerinde bir daha gören olmadı da ondan. Günlerden 31 Ocak'tı. Yıl, 1910.

Karındaşen'i elinden kaçırın başmüfettiş

Yüzlerce cinayeti çözmüştü de, Karındaşen Jack'i bir türlü yakalayamadığından alay konusu olmuştu. Başmüfettiş Walter Drew, Dr. Crippen'in muayenehanesinin zilini çaldığında, kafaya koymuştu. Emekliliğine şunun şurasında birkaç ay kala, Amerikalı doktorun karısı buhar olup havaya karışmış olsa bile bulacaktı. Güzel kadının ortadan kaybolduğu anlaşıldığında, doktor önce "Hastalandı, memlekete döndü" demiş, ardından "Öldü, vasiyeti vardı, yakıldı, külleri savruldu" masalını uydurmuştu. Biraz sıkıştırınca, "Utandım, söyleyemedim. Ölmedi, benimle evlenmeden önceki sevgilisine kaçtı" deyivermişti.

Müfettiş, güzel kadını kocasının öldürdüğünden adı kadar emindi. Bir kere, sevgiliye kaçan kadın, mücevherlerini geride bırakır mıydı hiç? Mart ortalarında doktorun evine taşınan sekreter Ethel Leneve, her gün bunlardan birini koluna, boynuna, parmağına takarak etrafta dolanıyordu. İkincisi, Müfettiş Drew Amerikalı meslektaşlarıyla irtibata geçmişti ve aniden ortadan kaybolan kadının kaçtığı söylenen gençlik sevgilisi Bruce Miller'in onu

on yıldır görmediğini öğrenmişti. Müfettiş hem doktoru, hem de sekreter Ethel'i sorguya çekti, üstelik genişçe bir ekiple evi de, bahçesini de birkaç defa aradı ama bir türlü cinayeti kanıtlayacak ipucuna ulaşamadı.

Temmuz başında bir gece, doktorla sekreter evi aniden terk ettiler. Nereye gittikleri aranadursun, müfettiş evi son bir kez incelemeye, ama bu sefer bahçenin her karışını kazmaya, gerekirse duvarların tuğlasını tek tek sökmeye karar verdi. O sırada doktorla, erkek çocuğu kılığına girmiş sevgilisi, Londra'dan Belçika'ya doğru kaçıyordu, ama henüz kimsenin bundan haberi yoktu.

Pijamaya sarılı bağırsaklar

13 Temmuz 1910 günü Crippen'lerin bahçesi köstebek yuvasına dönmüştü. Elde kazma kürek New Scotland Yard polisinin on kadar dedektifi dört gündür bir o yanı, bir bu yanı kazıyordu ki, nihayet bodrum katını araştırmakta olan memur Mitchell günlerdir umutla beklenen müjdeyi verdi. "Burada garip bir koku var şef. Az aşağıya gelir misin?" Başmüfettiş Walter Drew, karanlık ve dar merdivenlerden neredeyse yuvarlanarak indiğinde önce az miktarda kömür, biraz çalı çırpı, paslanmış bir şamdan-dan başka bir şey göremedi. Daha sonra tabanın bir yerindeki tozun azlığı dikkatini çekti. Çömeldi, cebinden bir çakı çıkartıp döşemeyi kazıdı. "Çabuk" diye bağırdı, "bahçeden bir kürek al gel, sanırım bunlar et parçası."

Müfettişin, kömürlüğün tabanında neleri bulduğunu, bunları incelemek üzere aynı gün teslim alan, St. Mary Hastanesi'nin adli patoloğu Dr. Bernard Spilsbury'nin notlarından okuyalım: "Etiketinde Jones Bros., Holloway yazılı erkek pijama ceketi içinde kalp, karaciğer, böbrek, dalak, mide, pankreas ve bağırsaklar. Üç adet büyükçe deri parçası ve bunlara yapışık vaziyette yağ ve kas dokusu. Üzerinde on santim uzunluğunda eski ameliyat

izi görünen, karın bölgesine ait deri parçası. Cinsiyet tayini olanaksız. 200 miligramm hiyosin. Demir bigudiye dolanmış 15 santim uzunluğunda, rengi açılmış bir tutam köklü saç.”

Anlayacağınız, kafası, kolu, bacağı, küçük büyük hiçbir kemiği bulunmayan, cinsel organları olmadığından kadın mıdır, erkek midir anlaşılamayan, insan kalıntılarıydı bunlar.

Artık doktor ne derse desin, Müfettiş Walter Drew’a göre kalıntılar Cora Crippen’a aitti ve katil kocaydı. Aslında tasalanmasına hiç gerek yoktu. Doktor Spilsbury’nin üzerinde 4,5 santimlik pembe bir çizik görünen deri parçası hakkındaki raporu hem kendisine kırk yıl sürecek bir şöhret kazandıracak, hem de Harvey Crippen’i darağacına gönderecekti.

Kalıntıların toksikolojik analizini Scotland Yard kimyacıları gerçekleştirdi. “Hesapladık” diye rapor verdiler, “bulduğumuz alkaloid yapılı madde hiyosin hidrobromür, yani skopolamin. Üstelik ölümcül dozda.” Müfettiş Walter Drew, doktorun homeopatik preparatlarında kullanmak üzere bir süre önce mahallesindeki eczaneden skopolamin aldığını öğrendiğinde artık hiç kuşkusuna kalmadı. Karısını bu maddeyle öldürdüğü, bedenini parçalara ayırdığı, bir kısmını kömürlüğe gömdüğü, kalanları da artık ne yaptıysa ortadan kaldırdığı kesindi. İşte yüzyılların cinayet silahı yine sahnede idi.

Kaptanın tarihe geçen telgrafı

31 Temmuz 1910 günü, bir kılavuz teknesi, Kanada’nın Quebec limanına henüz girmiş SS Montrose transatlantik gemisine yanaştı. Müfettiş Drew ve üç subay gemiye bindi ve doğru kaptan köşüne gitti. Tanınmamak için bıyıklarını tıraş etmiş Dr. Crippen ile erkek elbiseleri içinde, saçlarını kısacık kestirmiş sevgilisi Ethel Leneve, onları bekliyordu. Müfettiş “Merhaba” dedi elini uzatarak, “Scotland Yard’dan Walter Drew. Her ikinizi, Bayan Cora Crippen’i zehirleyerek öldürmek ve delilleri yok etmekten tutukluyorum.”

O yıllarda Kanada, henüz bir İngiliz dominyonuydu ve Drew, İngiliz İmparatorluğu'nun topraklarında görev yapıyordu. Amerikan vatandaşı Dr. Crippen ile sevgilisi, Kanada'ya değil de, ABD'ye giden bir gemiye binmiş olsalardı, müfettişin doktoru Londra'ya geri götürmesi ve yargıç karşısına çıkartması pek kolay olmazdı.

Tabii, bir de Montrose gemisinin kaptanı Henry George Kendall'in dikkati var ki, her babayiğidin harcı değil. Kömürlükte insan parçalarının bulunduğunu bir gazetede okumuş, doktorla sevgilisinin sırra kadem bastığını öğrenmişti. Gemi yolcuları arasındaki orta yaşlı, ufak tefek, gözlüklü adamın, "oğlum" diye tanıttığı gencin sesi pek inceydi.

Kaptan, bir suçlunun yakalanmasında işe yarayan ilk telsiz telgrafı çekerek tarihe geçti: "Kömürlük katili Crippen ile suç ortağı gemide olabilir." Dr. Crippen'la sekreter, 3. sınıfta yolculuk etseydi eğer, büyük bir olasılıkla kaptanın dikkatini çekmeyecekti. Öte yandan telgrafı alan Müfettiş Drew, SS Montrose'dan daha hızlı giden SS Laurentic'e binemeseydi, Quebec limanına Dr. Crippen'dan iki gün önce varamayacak ve onları elinden çıkaracaktı.

Böylelikle Karindeşen'i yakalayamadığı için sürekli aşağılanan müfettiş, İngiliz polis tarihinin altın sayfalarında yerini aldı. Yoksa almadı mı? Yoksa bir masumun idamına sebep mi oldu?

Gerçekten apandisit ameliyatı izi mi?

Dr. Crippen ve Ethel Leneve Londra'ya getirildiler, cinayetle suçlanarak yargıç önüne çıkartıldılar. Şimdi yanıtlanması gereken sorular vardı. İnsan kalıntıları doktorun karısına mı aitti, yoksa başkasına mı? Londra'nın Old Bailey Mahkemesi'nde beş gün boyunca bu sorunun cevabı arandı. Beden parçalarının sarılı olduğu pijamanın etiketi 1905 tarihinden yeniydi. Yani Crippen'lerin Londra'ya taşınmasından sonra. Londra

Üniversitesi'nden Prof. Augustus J. Pepper, ölümün 4-8 ay önce gerçekleştiğini, yaş ve cinsiyetin belirlenemediğini bildirdi. Dr. Bernard Spilsbury'ye göre, parçaların Bayan Cora'ya ait olduğu kesindi. Çünkü karın bölgesine ait deri parçasının üzerindeki uzun pembe iz, iyileşmiş eski bir yara iziydi ve Bayan Cora yıllar önce apandisit ameliyatı olmuştu.

Savunmanın bilirkişileri, iki patoloji profesörü, Dr. Turnbull ve Dr. Wall, apandisit ameliyatından kaynaklandığı sanılan izin, aslında "postmortem bir artefakt" olduğunu, yani ölüm sonrasında derinin katlanmasıyla oluştuğunu ileri sürdüler. Kimseyi ikna edememiş olmaları ki, Savcı Travers Humphreys'in "Dr. Crippen, karısını hiyosin adlı zehirle öldürdükten sonra, büyük bir ustalıkla ayırdığı kol ve bacaklarını mutfak fırınında yakmış, organlarını banyoya doldurduğu asitte eritmiş, kafasını da bir çantaya koyup denize atmıştır" senaryosu kabul gördü.

Dr. Crippen, hiyosini hastalarının tedavisinde kullandığını, ancak sır saklama zorunluluğu yüzünden adlarını veremeyeceğini söyledi. Jüri, 27 dakika tartıştıktan sonra doktoru suçlu buldu. Sekreter beraat etti. Temyiz başvurusu sonuçsuz kalan Dr. Crippen, 23 Kasım 1910 günü, Londra'nın Pentonville Cezaevi'nde, asıl mesleği berberlik, ikinci işi cellatlık olan John Ellis'in kurduğu darağacında can verdi, cezaevinin bahçesine gömüldü. Son sözlerini duyanlar "Karımı öldürmedim" dediğini anlattılar, "Elbette günün birinde ortaya çıkar." Yoksa o gün bugün mü?

Cora'nın başı ve kemikleri hiçbir zaman bulunamadı. Müfettiş Drew, doktorun asılmasından üç hafta önce emekliye ayrıldı. Yazdığı "Crippen'i Nasıl Yakaladım" adlı kitap uzun süre "en çok satanlar" listesinde kaldı.

Gül ağacının altında yatan masum muydu?

Aradan geçen yıllarda, kömürlükteki kalıntıların Cora Crippen'e ait olmadığı kuşkusunu dillendiren çok oldu. Kimileri,

ünlü savunma avukatı Sir Edward Marshall Hall'un ileri sürdüğü gibi, doktorun skopolamin'i karısını tedavi etmek için kullandığını, bir aksilik sonucu fazla doz yüzünden kadını kazaen öldürdüğünü ileri sürdü.⁵⁸

Kimileri, yazar Raymond Chandler'e benzer biçimde, karısını öldüren, ardından kollarını, bacaklarını ve kafatasını ortadan kaldirabilen bir adamın, bedeni gömmüş olmasının akla sığmadığını ileri sürdü.⁵⁹ Bir yüzyıla yakın süren tartışmalar 2007 yılında farklı bir noktaya taşındı. Michigan Üniversitesi'nden David Foran ve arkadaşları, mitokondrial DNA yöntemiyle yaptıkları incelemede kömürlükteki kalıntıların Cora Crippen'e ait olmadığını ileri sürdüler.⁶⁰ Londra Kraliyet Hastanesi Arşiv ve Müzesi'nde korunan Dr. Spilsbury'nin yara dokusundan oluşturduğu histolojik preparatların, Michigan Eyalet Üniversitesi'ne gönderilmesini sağlamışlar ve buradan elde ettikleri DNA'yı, Cora'nın anne tarafından üç akrabasının DNA özellikleriyle karşılaştırmışlardı.

O zaman, kömürlükteki kimdi? Doktor yasadışı kürtaajlar yapıyordu, belki bu işlemlerden birinde can veren hastasını kömürlüğe gömmüştü. Ancak bu mümkün değildi, çünkü David Foran ekibinin Y-kromozom analizi yaparak vardığı çok ilginç başka bir sonuç vardı: Kalıntıların sahibi kadın değil, erkekti.

Dahası, David Foran, Dr. Spilsbury'nin ameliyat izi sandığı çizginin saç folikülleri içermesi nedeniyle, yara izi dahi olmadığını açıkladı.

Şimdi sırada New Scotland Yard Polis Teşkilatı Müzesi'nde korunan kömürlükteki sarı saçların incelenmesine geldi. İngiliz polisi henüz saçların incelenmesine izin vermedi. Eğer onlar da Cora Crippen'e ait değilse, İngilizlerin 23 Kasım 1910 sabahı saat

58. Browne DG ve Tullett EV (1955). *Bernard Spilsbury: his life and cases*. Harmondsworth: Penguin Books. 31-54.

59. Chandler R, Skenazy P ve Walker KS (1997) *Raymond Chandler Speaking*. University of California Press, Berkeley and Los Angeles.

60. Foran RD, Wills BE, Kiley BM, Jackson CB ve Trestail III, JH (2011) The Conviction of Dr. Crippen: New forensic findings in a century-old murder. *J Forensic Sci*, 55:1, 233-241.

9.00'da masum birini idam ettiđi ve Pentonville Cezaevi'nin bahçesine gömüp, üzerine gül ağacı diktiđi Dr. Harvey Crippen'e, bir yüzyıl kadar geç kalınmış olsa da "pardon" demek zorunda kalacağı muhakkak.

Seri katiller ne kadar zeki?

Seri katillerin zekâlarının toplumun genel düzeyinin üzerinde olduğu düşünülür. Öyle ya, on, yirmi, elli kişi öldürüp de hâlâ yakalanmamışsa mutlaka zeki olmalı, değil mi?

Neyse ki katiller genelde fazla zeki olmadıklarının ötesinde, bir hayli pasaklı, dikkatsiz ve akılsız olduklarından, geride bıraktıkları kanıtlar sayesinde, pek heveslendikleri halde seri katil kategorisine ulaşmadan yakayı ele verirler.

Birçok polisiye yazarı seri katil denince *Kuzuların Sessizliği*'ndeki Hannibal Lecter kadar entelektüel düzeyi yüksek birini hayal eder. Klasik müzik dinleyen, Dante'nin yazdıklarını, üstelik İtalyancasını ezbere bilen bu canavardan esinlenen çok olmuştur. Yazar Thomas Harris, henüz yirmilerinin başında bir gazeteciyken, Meksika'nın Nuevo León eyaletindeki Monterrey kenti cezaevinde, üç genci öldürmekten suçlu bulunmuş ve idam cezasına mahkûm olmuş Amerikan vatandaşı Dykes Askew Simmons ile röportaj yapmaya gider. Bu arada ömür boyu hapse mahkûm Meksikalı bir doktorla tanışır. Doktor Alfredo Ballí Treviño, Monterrey'in zengin ailelerinden birine mensuptur; arkadaşını öldürmek, parçalara ayırarak kutular içinde saklamaktan mahkûmdur, ayrıca bir dizi otostopçuyu da katlettiğinden şüphelenilir, ancak kanıtlanamaz. Amerikalı Simmons bir ara kaçmaya kalkmış, gardiyan tarafından vurulmuş, Meksikalı doktor onu tedavi edip, hayatını kurtarmıştır.

İşte Thomas Harris'in Hannibal Lecter'i, önemli ölçüde bu doktora benzer. Ancak cinayetleri işleyiş biçimi, yani *modus operandi*, daha çok Floransa Canavarı olarak bilinen Pietro Pacciani'nin tekniğini andırır. *The Strange World of Thomas Harris: Inside the Mind of the Creator of Hannibal Lecter*, (Thomas Harris'in Garip Dünyası: Hannibal Lecter'in Yaratıcısının Beynindekiler) kitabının yazarı David Sexton'a göre Lecter'in davranışları (insan eti yeme) ise büyük oranda 1930'larda cezaevinden kaçan ve birbiri ardı sıra adam öldürüp yiyen William Coyne ile örtüşür. Öte yandan Thomas Harris'in esin kaynağının seri katil Albert Fish olduğunu ileri sürenler de bulunur.

Hannibal Lecter'in modeli ister Meksikalı doktor, ister Floransa Canavarı ya da diğerleri olsun, hiçbiri üstün zekâlı kişiler değildi. Doktorun eğitim düzeyi ve edebiyat bilgisi diğerlerinden fazla olmakla birlikte, Ortaçağ'ın ünlü şairi Dante Alighieri'yi ezbere bilmediği muhakkak.

Kendini dâhi sanan aptallar

Genel olarak toplumların zekâ ortalaması 100'dür ve 85 ila 115 arasında değişir. Sadece yüz kişiden beşinin zekâsı 125'in üzerine çıkar. Katiller kendilerini, herkesi, özellikle polisi kandırabilecek kadar zeki sanmakla birlikte "dâhi" denecek ölçüde zeki olanı hakkında bir bilgimiz yok. Belki de o ya da onlar henüz yakalanamamış olanlardır.

Ancak, kendini "dâhi" kabul eden İngiliz "Asitli Banyo Katili" John George Haigh, nereden okuduğu bilinmez "*corpus delicti*" kavramının, bir suçun işlenişinin kanıtı anlamına gelen Latince bir hukuk deyimi olduğunu anlamayıp, "Ceset yoksa suç yoktur" şeklinde yorumlayıp, öldürdüğü kişileri aside atıp çamura dönüştürdüğü takdirde kendisini suçlayamayacaklarına inanmıştır. Halbuki, ceset yoksa bile katil olduğu kanıtlanan ve cezalandırılan nice katil olduğu gibi, asidin her şeyi yok etmediği de bir

gerçektir. Nitekim 1949 Ağustosunda jürinin birkaç dakika içinde Haigh'i darağacına göndermesini sağlayan, olay yeri inceleme ekibine eşlik eden Patolog Dr. Keith Simpson'un katilin evinin bahçesinde bulduğu üç taş ve takma dişler olmuştur. Taşlar, katilin sülfat asitte eriyeceğini sandığı yaşlı, zengin ve dul bayan Olive Durand- Deacon'un safrakesesi taşlarıydı.

129 IQ ile normalin üzerinde bir zekâyâ sahip bilgiişlemci seri katil Randy Kraft, hem zilzurna sarhoş, hem de yolcu koltuğunda boğarak öldürdüğü bir cesetle araç sürmek gibi akıl almaz bir aptallık örneğidir. Borsada milyonlar kazanacak ölçüde becerikli Gary Heidnik'in de, zincire vurduğu ve işkence ettiği seks esirleri evinin bodrumunda bulunduğu, aklına gelen tek savunma, "Ben eve taşındığımda bunlar buradaydı" demek oldu.

Göğsündeki olay yeri dövmesi ele verdi

Anthony Garcia, içki satan bir marketi soydu, bu sırada birini öldürdü ve dört yıl yakalanmamayı becerdi. Bir trafik kontrolü sırasında ehliyetinin geçersiz olduğu ortaya çıkınca emniyete götürüldü, rutin işlemlerden biri olan fotoğraf çekimi gerçekleştirilirken deklanşöre basan memur, göğsündeki büyük dövmeyle gördü. Bir olay yeri eskizine benzer biçimde market soygununun tüm ayrıntılarını göğsüne resmettiren akılsız katil, bu yetmezmiş gibi şeklin üzerine bir de "Garcia öldürür" ibaresini kazıtmıştı.

9/11 saldırısı öncesinde, Amerika'nın gördüğü en büyük terör saldırısını gerçekleştiren, bomba dolu bir kamyonu havaya uçurarak 168 kişiyi öldüren, 800'den fazla masumu yaralayan Oklahoma Bombacısı'nın kimliği, kamyonu kiralayanın Timothy McVeigh olduğu saptanınca belirlenmişti ama nerede olduğu hakkında hiçbir ipucu yoktu. Bir soğuk bahar sabahı, 19 Nisan 1995 Çarşamba günü, Oklahoma eyaleti karayollarından birinde devriye görevi yapan Memur Charlie Hanger, yoldan geçmekte olan plakasız bir aracı sürücüsüne ceza yazmak için durdurdu. Şofö-

r n ceketinin altında bir kabarıklık olduĐunu fark etti ve hayatının kararını vererek onu tutukladı. Hatasız bir suikast planı yapacak kadar akıllı Timothy McVeigh, plakasız araçla dolaşacak kadar akılsızdı.

Benzer hatayı, 1974-78 arasında en az otuz genç kıızı kaçıırıp alıkoyan, işkencelerle öldüren ve cezasını elektrikli sandalyeye oturtularak çeken hukuk fak ltesinin yakışıklı öğrencisi seri katil Ted Bundy de yapmış, sağ kurtulan kurbanlarından birinin sözünü ettiĐi Volkswagen aracını sabahın ikisinde farları s n k biçimde kullanmaya kalkınca, yine dikkatli bir karayolu devriyesi Memur Bob Hayward tarafından durdurulmuştu.

Kadınlar korkudan saç kesip, sarıya boyadı

200'den fazla polis, bütün zamanların en  nl  seri katili olarak  n salan, kahverengi uzun saçlı altı genç kadının katili, Sam'in OĐlu ya da hen z bilmedikleri ger ek adıyla David Berkowitz'in peşindeydi. Kurbanlarının hepsi esmer, hepsi uzun saçlı olduĐundan New York'lu kadınların saçlarını kestirip sarıya boyatarak hedef olmaktan kurtulmaya çalıştığı katil, geniş  aplı bir dizi operasyona raĐmen bir t rl  yakalanamıyordu. " yle ise, 10 AĐustos 1977'de tutuklanmasını saĐlayan nedir?" diye sorarsanız, verilecek cevap  ok kısa ve  ok basit: Yanlış yere park y z nden kesilen bir ceza fışı.

31 Temmuz 1977 gecesini saat iki sularında, Berkowitz'in son cinayetini işlemesine dakikalar kala, Bayan Cacilia Davis k peĐini gezdiriyordu. Kadın  nce, Memur Michael Cataneo'nun itfaiye pompasının  n ne park etmiş olan sarı araca ceza kestiĐini ve fışı sileceĐin altına sıkıştırdığını g rd . Memur uzaklaştıktan kısa bir s re sonra gen ten biri aracın yanından ge ti ve kadına baktı. Bakışlardan rahatsız olan kadın hızla karşı kaldırımdaki evden i eri girdi ve girmesiyle birlikte silah sesleri duydu.

D rt g n boyunca ses etmeyen Bayan Davis, tanık oldukları-

nı polise anlattığında, o tarihte, o sokakta, o yerde park cezası kesilen aracın posta memuru David Berkowitz'in üzerine kayıtlı olduğu saptandı. Ev adresine gittiklerinde sarı Ford otomobilin yolcu koltuğu üzerinde bir zarf, zarfın sol üst köşesinde gönderici adı olarak Sam'in Oğlu ibaresini gördüklerinde, iki yıldır sürdürülen av noktalanmış oldu. Gerçi yirmi üç yaşındaki Berkowitz cinayet emirlerini komşusu Sam'in köpeği Harvey'den aldığını iddia etmiş olsa da, bu onu sadece idamdan kurtardı. Her aldığı canın karşılığında yirmi beş yıl hapse mahkûm oldu. Altmış iki yaşına bastığı 2015 itibariyle, New York eyaletindeki Sullivan Cezaevi'nde cezasını çekmeyi sürdürüyor.

Seks, ölüm ve sanal dünya

Onlar, sıkça rastlandığı biçimde birlikte intihar edenlerden değildi. Avcı, avını akla gelecek en son mekânda, sanal âlemde arayıp bulmuştu ve kurban günlerdir yazıştığı arkadaşının tuzağına düşmekte olduğundan habersizdi.

Seri katillerin, yani arada soğuma evreleri olacak biçimde iki ya da daha fazla kişiyi öldürenlerin meraklısı çoktur. Nasıl biri? Neden öldürmüş? Kaç kişi öldürmüş? Nasıl öldürmüş? Nasıl yakalanmış? Ne ceza verilmiş? Son sözleri neymiş? En son ne yemiş? vs... Her zaman doğru olmasa bile, bu soruların önemli bir bölümünün yanıtını internette bulmak mümkün. Meraklılar seri katilleri internette araştırdığına göre, katillerin de interneti değişik amaçlarla kullanması doğal. Zaten bunun birçok örneği var. Onlar genelde belli bir zehrin nasıl ele geçirileceği ya da sentezleneceğinden tutun da, hedefledikleri kişinin nerede oturup, kimlerle görüştüğüne varıncaya dek birçok bilgiye internetten ulaşabiliyorlar. Ama bir de çocuk olsun, erişkin olsun kurbanını internette bulanlar var.

Yakışıklı kalaycının ürpertici öyküsü

Kaynaklar, sanal âlemde avlanan ilk seri katilin Amerikalı John Edward Robinson olduğunu kaydetse de, ondan yüz yıl

kadar önce gazetelere verdiği ilanlarla yirmi dört kurban bulmuş Macar Béla Kiss'i unutmamalı. Sarı saçlı, mavi gözlü, yakışıklı ve bekâr kalaycı ustası Béla Kiss, Budapeşte yakınlarındaki Cinkota kasabasının sevgilisiydi. Gerçi daha önce bir kez evlenmişti ama, karısı onu genç bir sanatçıyla aldatmış, daha sonra birlikte Amerika'ya hicret etmişti. En azından bilinen buydu. Sadece Cinkota'nın değil, Budapeşte'nin genç, güzel ve bekâr kadınları bile kaytan bıyıklı kalaycı ustasının peşindeydi. Ama onun evlenmeye hiç niyeti yoktu. Birinci Dünya Savaşı başlamak üzereydi ve genç adam geride bir dul bırakmak istemeyecek kadar yufka yürekliydi. En azından, konu komşu öyle zannediyordu.

Nitekim savaş başladı, 1916 yılında Béla Kiss orduya katıldı. İki yıl geçip de ortalıkta görünmeyince, ev sahibi öldüğünü düşünüp yeni bir kiracı aramaya kalktı. Ama önce evi ve bahçeyi iyice elden geçirmeliydi. İlk işi bahçedeki yedi büyük metal varili atmak oldu. Aslında varillerle ilgili dedikodular da yok değildi. Köylüler onlarda içki depoladığından emindi. Béla Kiss bu iddiayı ısrarla reddetmişti. "Savaş çıkmak üzere, varillerde içki değil, benzin depoluyorum, günü geldiğinde bana dua edeceksiniz."

Ev sahibi varilleri taşıyabilmek için hafifletmeye kalktı, kapakları lehimli olduğundan birinin altına küçük bir delik açtı. Dışarıya boşalan garip renkteki sıvıya bir anlam verememiş olsa da, çıkan çürük yumurta kokusunun açıklaması tekti. Nitekim açıldıklarında her birinin içinden boynuna ip dolanmış birer çıplak kadın cesedi çıktı. Kimisinin üzerindeki derin bıçak yaralarının sebebini anlamak için uzman olmaya gerek yoktu. Belli ki, Béla Kiss, kadınları boğduktan sonra kanlarını akıtmış, varile sokmuş, üzerine alkol doldurmuştu. Elbette, vampir olduğunu ileri süren de oldu. Araştırma genişletildiğinde başka variller de ele geçti. Birindeki kadın değil, erkekti. Tahmin edebileceğiniz gibi, karısının sanatçı sevgilisi. Hal böyle olunca, bir diğerinden karısının çıkmasına kimse şaşmadı.

“Yalnız ve dulum, hanım arıyorum”

“İnternet cinayetleriyle ilgili bir yazıda Macar kalaycının ne işi var?” diye sorarsanız eğer, hemen belirtelim. Yüz yıl önce internet olmasa da gazeteler vardı ve Béla Kiss, daha 1903 yılından başlayarak Hoffman sahte adıyla kurbanlarını bir Budapeşte gazetesine verdiği “Yalnız dul, hanım arkadaş arıyor” başlıklı ilanlarla arıyor, aralarından parası çok, arkadaşı az olanları seçiyordu. İlanlarını 175 kadının cevapladığı biliniyor. Bazılarının dolandırıldığını fark ettiği, hatta Kiss'i dava ettikleri, mahkeme karar vermeden ortalıktan kayboldukları, son kez varil içinde görüldükleri de kayıtlar arasında.

Macar polisi, Béla Kiss'i bütün gayretlerine rağmen bulamadı. Sırbistan'ın bir hastanesinde aynı adla yatan bir yaralı asker olduğu haberi alındığında, askerin yatağına bir ölüyü bırakıp ortadan kaybolduğu öğrenildi. Hatta Romanya'da hırsızlıktan tutuklanıp hapiste olduğu, Anadolu'da sarı hummadan öldüğü bile söylendi. On yıl kadar sonra, Fransız yabancı lejyoner birliğindeki bir askerin sağda solda iple boğma konusundaki becerilerini anlatıp durduğu, dolayısıyla Cinkota Canavarı olabileceği bilgisi geldi. Tutuklamak üzere gidenler askerin birkaç gün önce firar ettiğini öğrendiler. 1932 yılında New York polis teşkilatından Dedektif Henry Oswald, Times metro durağından çıkan bir adamı Béla Kiss'e benzettiğini bildirdiyse de adam bulunamadı. Yıllar içinde Béla Kiss unutuldu. Zaman zaman New York'ta muslukçu olarak çalıştığı söylendi ama izine rastlanmadı. Zaten artık ölmüş olacağından rastlanması mümkün değil. Gelelim bilinen ilk gerçek internet seri katili, John Edward Robinson'a.

“Sadomazoşist tarikatın başkanıyım”

1943 Illinois doğumlu John Edward Robinson, başlangıçta sıradan bir dolandırıcı ve sahtekârdı. Babasının alkolikliği, an-

nesinin aşırı disiplininden olsa gerek çalkantılı bir eğitim hayatından sonra nihayet röntgen teknisyeni olmayı başarmış, hatta evlenip çoluk çocuğa karışmıştı ki, yanında çalıştığı Dr. Wallace Graham'dan aldığı 33 bin doları iade etmeyince mahkeme-lik oldu. İlk suçuydu ve denetimli serbestlikten yararlandı. Daha sonraki çek-senet-diploma sahtecilikleri, yeniden tutuklanıp hapis yatması, "yatırım yapacağım" aldatmasıyla farklı eyaletlerde, farklı kişilerle başını derde sokması o kadar önemli değil. Ta ki 80'lerin başında komşularının eşlerine sarkmaya ve –nereden aklına geldiyse– kendisini uluslararası nitelikte sadomazoşist bir tarikatın başkanı ilan edip, sevişirken sertlikten hoşlanan kadınlar aradığı güne kadar.

İnternet sayesinde bulduğu ilk kurban, tekerlekli sandalyeye bağlı on beş yaşında kız çocuk sahibi Sheila Faith oldu. John Edward Robinson, kırk beş yaşındaki emekli kadına kendisini varlıklı biri olarak tanıttı ve kızını tedavi ettirmeye, kendisine de iş bulmaya söz vererek oturdukları eyaletten Kansas City'ye taşınmaya ikna etti. Bir daha ne kadını, ne de kızını gören oldu ama, Robinson yedi yıl boyunca Bayan Faith'in emekli maaşını cebine attı.

Bu arada sanal âlemin sadomazoşist sohbet odalarındaki ünü yayıldıkça yayıldı. Bunlardan birinin üyesi, yirmi bir yaşındaki Polonya göçmeni Bayan Izabela Lewicka mutluluktan uçuyordu. Bir erkeğe kul köle olmayı, her dediğini yapmayı, eli ayağı bağılı sevişmeyi o güne dek sadece fantezilerinde yaşamıştı. Şimdi "Slavemaster" (esir efendisi) takma adını kullanan her kimse, bu hayalleri gerçekleştirmek bir yana, ona iş bile bulacaktı. Bir taşla iki kuş vurmaya heveslenen Izabela taşı tarağı topladı, Kansas City'ye taşındı. O tarihte hâlâ evli olan Robinson, genç kadının parmağına yüzüğü geçirdiği gibi, koluna takıp nikâh dairesine götürdü. Izabela adamın verdiği dilekçeyi evlilik akdi sanmış olacak ki, hemen durumu ailesine bildirdi, ama kocasının adını yazmadı. Üstüne üstlük, bedeninin ve hayatının kontrolünü (bu arada banka hesaplarını) tümüyle Robinson'a devreden tam 115 maddelik

bir “esaret” anlaşması imzaladı ve bir yıla varmadan sırra kadem bastı. Kadının akıbetini soranlara Robinson’un yanıtı kısa ve öz-
dü: “Esrar içerken yakalandı, sınır dışı edildi.”

Esirlerin Efendisi sohbet odalarında

Hemşire Suzette Trouten, tıpkı Polonyalı Izabela gibi seks kölesi olma hayalleri kurarak gezindiği sohbet odalarında, “Slavemaster”ın “Kansas’a gel, hem birlikte dünyayı gezelim, hem de alabildiğine sevişelim” teklifini memnuniyetle kabul etti. Michigan’dan Kansas’a taşındı. Hatta annesine dünyanın dört bir yanından gönderilmiş algısını yaratacak mektuplar bile postaladı. Hemşirenin annesi en az kızı kadar safmış ki, pul üzerindeki mühürlere bakıp hepsinin Kansas City’den yollandığını fark etmedi. Hemşirenin ortadan kaybolduğu anlaşılınca Robinson’un yanıtı hazırdu: “Paramı çalıp, kaçtı.”

Her suç işleyen gibi Robinson’un da, yaptıkları anlaşılmadıkça kendine güveni arttı. Güveni arttıkça da hata yapmaya başladı. Ülkenin farklı eyaletlerindeki kayıp bildirimleriyle ilgili soruşturmalarda, kadınların birlikte görüldüğü son kişi olarak adı geçer oldu. Polislerin Kansas’taki çiftliğinin kapısını çalması 2000 yılı Haziranını buldu. İki kadın ondan şikâyetçi olmuştu. “Sevişirken beni dövdü” diyordu biri. “Evimdeki seks aletlerini çaldı” diyordu diğeri. Fırsat bu fırsattı. O güne değin elinde yeterli delil bulunmadığından savcıdan arama izni koparamayan polis, Robinson’un hırsızlıkla itham edilmesinden yararlandı. “Seks oyuncaklarını bulacağım” diye girdiği çiftlikten iki bidonla çıktı. Bidonlardaki çürümüş kadın cesetlerinden biri Izabela Lewicka’nın, diğeri Suzette Trouten’indi.

Robinson’un Missouri eyaletinde iki depo kiraladığı anlaşıldığında yapılan aramada üç bidon daha bulundu. Bidondaki, her birinin kafatası künt cisimle kırk üç kadının Beverly Bonner, Sheila Faith ve kızı Debbie Faith olduğu saptandı. “Hadi yedi yıl emek-

li maaşını aldığı Sheila Faith ile tekerlekli sandalyeye bağlı kızını anladık da, Beverly Bonner de kim?" diye sorabilirsiniz.

1987 ila 1993 arasında Robinson, önce Kansas'ta, daha sonra Missouri'de sahtecilikten hapis yatmıştı. Missouri Cezaevi'nin kütüphanesinde tanıştığı kırk dokuz yaşındaki memure Beverly Bonner, Robinson tahliye olduktan sonra, kocasından boşandı, nafaka bağlandı, ardından Kansas'a taşındı ve Robinson'un işyerinde çalışmaya başladı. Nafaka çekleri, kadının Missouri'deki annesinin ev adresine geliyordu. Robinson, tahsilatta yaşanan gecikmeyi öne sürerek gönderim adresini Kansas'taki bir posta kutusuyla değiştirtti. Ondan sonra bir daha kütüphane memuresi Beverly Bonner'i gören olmadı.

2002 yılında Robinson, bir Kansas mahkemesinde yargıç önüne çıktı. Suzette Trouten, Izabela Lewicka ve Lisa Stasi'yi öldürmekle suçlandı. "Seks düşkünü hemşireyle Polonyalıyı anladık, peki Lisa da kim?" diye sorarsanız, kısaca onu da anlatayım.

Kadın öldürdü, çocuk sattı, idamını bekliyor

Robinson, henüz internetin esir efendisi olmadan önce, Kansas City'nin bir kadın sığınma evinde Lisa Stasi ve dört aylık bebeği Tiffany ile tanıştı. Kendisini işadamı John Osborne olarak tanıtan Robinson, kadına Chicago'da iş, apartman dairesi ve bebeğine bakıcı karşılığında boş kâğıtlar imzalattı. Birkaç gün sonra Robinson, çocuğu olmadığından evlat edinmek isteyen ağabeyini aradı. Yasal yolların pahalılığından dem vurdu, annesi intihar etmiş dört aylık bir bebeği 5500 dolara nüfusuna kaydettirebileceğini anlattı. İki avukat ve bir yargıcın imzasını taklit ettiği sahte belgeyle birlikte, bebeği ağabeyine teslim etti. Yıllardan 1985'ti ve anne Lisa Stasi'yi bir daha ne gören, ne duyan oldu.

Robinson 2002 sonbaharında elli sekiz yaşındayken, hemşire ile Polonyalıyı öldürmekten idama mahkûm oldu. Lisa'yı öldürdüğü tarih, Kansas eyaletinin idam cezasını yeniden kabulünden

önce olduğundan, bu cinayetten idamla değil, ömür boyu hapisle cezalandırıldı. Ayrıca bebeği satmaktan da yirmi yıl yedi. Robinson sadece Kansas'ta değil, Missouri'de de cinayetle suçlandı. Savcı, beş kadını öldürdüğünü itiraf etmesi karşılığında idam değil, beş kez ömür boyu hapis cezası isteyeceğini söyleyince, teklifi kabul etti. Böylelikle bilinen cinayet sayısı sekize çıktı.

İnternetin ilk seri katili kabul edilen bu ahlaksız adam, 2015 yazı itibariyle Kansas'ın El Dorado Cezaevi'nde iğneyle idamı beklediği sırada, avukatları son itiraz haklarını kullanmaktaydı. Bu arada karısı Nancy, kırk bir yıllık evliliğine nihayet 2005'te son vermiş, Robinson'un ağabeyine sattığı Tiffany bebek büyümüş, gerçekler ortaya çıkınca annesi Lisa'nın barındığı sığınma evinin bağlı bulunduğu bakanlık ile evin denetiminden sorumlu sosyal görevliyi mahkemeye vermiş ve miktarı açıklanmayan bir tazminat karşılığında davayı geri çekmişti.

Şahsen ben idam cezasına şiddetle karşıyım. Ama Robinson idam edilse bile daha uzun yıllar Amerikan polisi nerede içinde çürümüş çıplak kadın cesedi bulunan varille karşılaşsa, katilin internetin seks düşkünü "Esirlerin Efendisi" olduğunu düşüneceği kesin.

"Sevişirken öldür beni"

O sabah, karavanın bir metre kadar ötesindeki taze toprak yığınının fark eden polis memurunu gönülden kutlamak gerek. Aslında yığın demek yanlış olur. Tümseğin yerden yüksekliği ancak yirmi-otuz santimdi çünkü. "Bana bir kürek verin" diye seslendi arkadaşlarına. Yarım metre kadar kazdığında, üç gündür aradıkları kadının cesedini gördü. "Aptal herif" dedi içinden, "bir de bilgisayar programcısı olacak. Az zahmet edip ötedeki ormanlık alana gömseydi, hiçbir zaman bulamazdık." Katili hemen o gün tutukladılar ve bu başarıları, tek bir e-postayla çözülen cinayet soruşturması olarak kayıtlara geçti.

Evli ve üç kız çocuk babası orta yaşlı katil, avını cinselliğin alabildiğine tartışıldığı bir sohbet odasında bulmuştu. Kadın ısrarla şiddet görmekten hoşlandığını yazıyor, ilişki sırasında ona işkence edecek, boğazını sıkacak bir erkeği hayal ettiğinden dem vuruyordu. Bu garip isteğe karşılık veren birkaç erkek çıkmış olsa da, kadının ciddi olduğunu anlayıp, korktukları ve yazışmayı sonlandırdıkları anlaşıyordu. Programcı fırsatı kaçırmadı. “Senin aradığın işte karşında” diye başlattığı sohbeti aylarca sürdürdü. Bir gece aniden, “Sevişirken öldür beni” diye yazdı kadın. Cevap sadece üç sözcükten ibaretti: “Öyleyse gel bana.” Kadın, 700 kilometre güneydeki karavana gitmeye çoktan hazırды.

13 Ekim 1996 sabahı, mavi Honda Civic otomobiline bindi. Aracı yakınlardaki tren istasyonunun otoparkına bıraktı ve 9.15 trenine yetişti. Kocasına bir arkadaşını ziyarete gideceğini söylemişti. 9’a doğru hedeflediği istasyona vardı. Peronda kendisini bekleyen programcuyu görür görmez tanıdı. Birlikte, bir hayli karanlık, bir hayli ıssız yollardan geçtiler ve 60 kilometre uzaklıkta, ormanın kıyısındaki otluk araziye park etmiş karavana ulaştılar.

“Cesedim bulunmazsa kaygılanma”

Tam o saatlerde kadının kocası uyumaya hazırlanıyordu ki, yatağın başucundaki sehpanın üzerine iliştirilmiş küçük not kâğıdını fark etti. Yazılanı okudu: “Geri dönmeyeceğim. Sakın katilimin peşine düşme. Cesedimi bulamazlarsa hiç kaygılanma, huzur içindeyim.” Bir anlam veremedi, “Sabah polisi ararım” diye düşündü ve vurup kafayı yattı.

Kadın, muhafazakâr bir ailenin çocuğuydu. Babası bir din adamıydı. Şiddetle karşı çıkmalarına rağmen, farklı inanca sahip biriyle evlenerek ve bu sayede farklı bir kente taşınarak yılların baskısından kurtulmaya çalışmıştı. İnternet sitelerine verilen ilanları düzenleyen bir şirkette iş bulmuştu. Giderek geliştirdiği internet okur-yazarlığı sayesinde kendi web sitelerini yayın-

lamış, yıldız falı bakarak, pornografik film ve malzeme pazarlayarak iyi para kazanır olmuştı. Müşterilerinin fetiş ve fantezilerini bilirse, daha fazla kazanacağını düşündü, farklı adlar kullanarak seks içerikli odalarda gezinip, yazışması da böyle başladı.

Gündüz melek, gece kurt

Adam deseniz, on altı yıllık devlet memuru bir bilgisayar programcısıydı. Evliydi, kırk beş yaşındaydı ve yaşları beş-on arası iki kız ve bir erkek çocuk babasıydı. Son birkaç aydır, gün ışıyınca ya dek uzun saatler bilgisayar başından kalkmaması dışında sorunları yoktu. Gerçi karısı sonunda meraklanıp bilgisayarını kurcalamış ve bazı kaba, rahatsız edici, şiddet dolu mesajlarını okumuştur, ama genelde çalışkan, sorumluluk sahibi, nazik kocasından hoşnut olduğundan mesele yapmamıştı. Bu kaba, rahatsız edici, şiddet dolu mesajların günün birinde kocasını cinayete sürükleyeceğini hayal bile edemezdi.

Soruşturmayı yürüten cinayet büro amiri, “Bize yapılan ihbar üzerine bilgisayarı inceledik, yazışmaları alt alta getirip bassanız, dokuz yüz sayfalık roman” olur diyecekti. Programcı “Üç gün, üç gece seviştik, ‘Boynuma ip geçir’ diye yalvardı. İpe ne zaman, ne kadar asıldığımı hatırlamıyorum bile, bir de baktım ölmüş” diye savundu kendini. Otopsi raporu da, kadının ölüm nederini “kaza” diye kayda geçince, sadece iki yıl hapisle cezalandırıldı. Tahliyesine iki hafta kala bir kalp krizi geçirdi, kaldırıldığı hastanede kurtulamayarak öldü. Sharon Lopatka ile Bobby Glass’ın öyküsü bitti bitmesine de, intihar etmek isteyip cesaret bulamayanların, başkasına kendini öldürtme arayışları onlardan önce de vardı, sonra da olacak.

Katillerini internette buldular

Japon Hiroshi Maeue’yi 28 Temmuz 2009 sabahı iki kişiyle birlikte Osaka’da astılar. Biri, onun gibi Japon’du, diğeri Çinli. Japon

olan yirmi beş yaşındaki Yukio Yamaji, on yıl kadar önce annesinin, dört yıl önce de tecavüz ettiği kız kardeşlerin canlarına kıymış, kırklarının başındaki Çinli Chen Detong ise, on yıl önce Tokyo varoşlarında üç memleketlisini öldürmüş, üçünü de ağır yaralamıştı.

Hiroshi Maeue, üç kişiyi öldürmüştü. Avukatları, “Onlar müvekkilimize öldürülmek için başvurdu, bu yüzden Hiroshi’ye idam cezası verilemez” diye ısrar etseler de, Hiroshi, belki de Japon geleneklerinden olsa gerek, “Yaptıklarımın cezasını canımla ödemek istiyorum” diyerek savunmaya karşı çıktı, 5 Temmuz 2007 tarihli temyiz başvurusunu geri çekti. Ne gariptir ki henüz on altı yaşındayken eline ana kanı bulaşan genç Japon da, tıpkı onun gibi “Cezamı çekmeliyim” diyerek temyize başvurmadı ve Japonya’nın idam edilen en genç katili olarak tarihteki yerini aldı.

2005 yılında Hiroshi, ülkede kısaca Kinko diye bilinen Kanazawa Teknoloji Enstitüsü’nün bir çalışanıydı ve 2005 yılında Japonlar sanal dünyanın giderek yaygınlaşan garip ve tüyler ürpertici anlaşmalarından ilk kez haberdar oldular. Tek başına intihar etmeyi beceremeyenler, internette birbirini buluyor, buluşuyor, genellikle kapısı, penceresi hava sızdırmayacak biçimde sıkıca kapatılan otomobil içinde kömür yakıyor, karbonmonoksit zehirlenmesinden birlikte ölüyordu. Hiroshi’nin aklına parlak bir fikir geldi. Bu anlaşmalardan yararlanarak hayallerini gerçekleştirebilirdi. Aslında içindeki karşı durulmaz dürtü yeni değildi. On yedi yıl önce bir erkek arkadaşını boğmaya kalkmış, altı yıl sonra aynı yerde çalıştığı bir erkeğin boğazına sarılmıştı. Her iki olaydan da ceza almadan kurtuldu ama 2001’de iki kadını boğmaya kalkışmaktan bir yıl hapis yattı. Serbest kalır kalmaz bu kez on üç-on dört yaşlarında bir erkek çocuğun boğazını sıkınca yine hapse düştü. Bu kez verilen ceza iki yıldır.

Daha önce de yazdığım gibi 2005 yılı Hiroshi için bir dönüm noktası oldu. Madem intihar etmek isteyen vardı, işlerini kolaylaştırmak ona düşerdi. İlk hedefi Osakalı yirmi beş yaşındaki Bayan Michiko Nahamoto’yu bu tür tanışmalara ortam oluşturan

bir sitede buldu. Yirmi-yirmi beş kez yazıştılar. Otomobil ve kömür meselesini en ince ayrıntısına kadar tartıştılar ve nihayet buluştular. Zavallı Michiko, el ve ayaklarını bağlamasına izin verme gafletinde bulundu ve Hiroshi genç kadının ağzını burnunu elleriyle kapatarak boğdu. Cesedi dağlara götürüp attı, bilgisayarının başına döndü, intihar sitelerinde yeni avların peşine düştü. Her şey tahmininden de kolay olmuştu.

İzleyen dört ay içinde aynı tuzazağa iki kişi daha düştü. Biri on dört yaşında bir oğlan, diğeri yirmi birinde bir üniversite öğrencisiydi. Tıpkı Michiko'yu öldürdüğü gibi, onları da hareketsiz hale getirdikten sonra elleriyle ağız ve burunlarını kapatıp boğdu. Bu arada tüm cinayetleri filme çekti. Yapılan otopsilerde kurbanların hiçbirinde cinsel saldırı bulgusuna rastlanmayınca Hiroshi'nin bu cinayetlerdeki motifi çok tartışıldı. Nedenini kendisi cinsel uyarı olarak açıkladı. Psikiyatrik muayenesinde akli dengesi yerinde bulundu ve parafilik psikoseksüel bozukluk tanısı kondu. Böylelikle, "İntihar Siteleri Canavarı" Hiroshi Maeue, elle boğma sayesinde orgazma ulaşabilen ender vakalardan biri olarak tıp kitaplarına girdi.

Meşhed’de bir örümcek

Kim bir mümini kasten öldürürse, cezası,
içinde ebedî kalacağı cehennemdir.

Kur’ân-ı Kerim, Nisâ Suresi, 93. ayet meali

İnşaat ustasıydı, hem de iyi bir usta. Babaydı, hem de iyi bir baba. Bir hayli geniş, bir hayli bozuk, tek bir ağacın olmadığı, tek bir çocuğun oynamadığı toprak yola saptı. Kimi kerpiç, kimi taş, kimi geniş, kimi dar, yıkık dökük, en yükseği iki kat, perdeleri hep örtük evlerin arasından ve her zaman ki gibi gözleri hep yerde yürüdü, yol boyunca avucunda tuttuğu anahtarı kilide soktu. Ayağını tam kirli beyaz plastik terliğe uzatırken, müezzinin sesiyle irkildi. O ses ki Said Hanai ne zaman duysa onu dünyadan koparırdı, o plastik terlik ki son nefesinde bile ayağında olacaktı.

“Babam bir kahraman” dedi Said’in büyük oğlu Ali gururla. “Ülkemizde ahlak çok bozuldu. Rüşvet ve fuhuştan kurtulmamız gerek. Onun bıraktığı yerden biri mutlaka devam edecek. Bu ben bile olabilirim.” Henüz on beş yaşında ya var, ya yoktu. Gözlerinin içi gülüyordu.

“Onlar bunu hak etti” dedi ağabeyi Celil. “Hepsi uyuşturucu bağımlısıydı, hepsi bedenini satıyordu. Onlar insan değildi, öyle olsaydı öldürmezdi. Kardeşim katil değil.”

“Kocamı çok seviyorum” dedi karısı Fatma. “Sabırla dönmesini bekliyorum. Bırakın şiddet görmeyi, bir gün ne bana, ne üç ev-

ladına kötü söz söylemedi. Bir dediğimi iki etmedi.” Siyah çarşafını alnına doğru çekince dolgun dudakları, beyaz aralık üst dişleri biraz daha ortaya çıktı. Rastık çekili büyük siyah gözlerini daha da açarak “Çok şaştım” dedi. “Bir yıl boyunca evimizde olan biteni nasıl fark etmedim.” Yargıç Mansuri de buna şaştı.

“Oğlum ona emredileni yaptı” dedi Said’in annesi. “O bir vatan-severdi, çok Iraklı öldürdü, çok madalya aldı, o inançlı biri, Kur’an neyi emrediyorsa yaptı, onu kimse asamaz.” Birçok İranlı yaşlı kadınla aynı fikirde olsa da, Yargıç Mansuri farklı görüşteydi.

Seks işçisi günahkârdır, yok etmeli

Aslında her şey Fatma’nın anlattıklarıyla başlamıştı. “Bir tak-si şoförü beni onlardan biri sandı” demişti kocasına. “Yaklaşp para teklif edince çok korktum.” Bir uzak akrabanın toprağa veril-işinin akşamı, hatim duasından dönerken, o malum caddeden geçmek zorunda kalnuştı. Said, beyninden vurulmuşa döndü; ne o, ne de sonraki gecelerde gözüne bir damla uyku girdi. İçindeki öfke gündelik yaşamını ciddi biçimde etkilemeye başladı. Bazı akşamlar fırlayıp çıkıyor, evlerinin hemen arkasındaki o işlek caddeye gidiyor, kaldırımındaki kadınların yanından geçen erkeklere yaptıklarının ahlaksızlık olduğunu, günaha girdiklerini anlatıp uzaklaştırmaya çalışıyordu. Hatta bir keresinde kavga etti, kan revan içinde eve döndü. Denk geldiği adamın kadınlarla uzak yakın ilgisi olmadığını biraz geç de olsa anladı. Hayatı allak bullak olmuştu.

“On ikincisinden sonra Meşhed’deki kuraklık son buldu, yağmur yağmaya başladı. Yüce Rabbimizin yaptıklarını onayladığını anladım. Yağmur, devam etmem için bir işaret, ben de devam ettim” diye anlatacağı sorguda. Savunmasız kadınları ortadan kaldırmanın, erkekleri doğru yola getirmekten daha kolay olduğuna karar vermişti. Kurulan tuzağın farkına varan on altıncısı ondan atik çıkmasaydı eğer, listesindeki kadın sayısı yüze yakındı.

Meşhed'in karanlık yüzü

Altın kubbeleri, güzel işlenmiş minareleri, İmam Rıza ve Nadir Şah Türbesi, Gevherşad Camii ve daha nice kutsal mekânı ve müzeleriyle Meşhed, Tahran'dan sonra İran'ın ikinci büyük kentidir. Horasan eyaletinin merkezi olan kentin nüfusu üç milyon dolayında olmakla birlikte, Şii inancının en önemli ziyaret ve hac yeri olması nedeniyle yılda yirmi milyona varan yerli, yabancı turiste ev sahipliği yapar. Çünkü 818 yılında Oniki İmam'ın sekizincisi İmam Rıza burada katledilmiştir ve kente, Şehadet Yeri anlamına gelen Meşhed adının verilmesi de bu yüzdendir. Ancak hem Afganistan, hem de Türkmenistan sınırına yakın olan Meşhed'in, bin yıllardır Doğu ile Batı'yı birleştiren İpek Yolu, Baharat Yolu gibi ticaret güzergâhları üzerinde yer aldığı da unutulmamalı. Ne yazık ki şimdilerde aynı yol Balkan Yolu olarak da anılıyor ve halı, deri, baharattan daha fazla, Afganistan'dan başlayan, ülkemizden geçen ve asıl tüketicinin yaşadığı Avrupa'da son bulan eroin naklinde kullanılıyor.

İmam Rıza Caddesi, İmam Rıza Türbesi'ne giden ana arterlerden biri. Kaldırımlarında müşteri bekleyen seks işçilerine rastlanması, beklenmedik bir durum. İran'da fuhuş yasadışı, buna rağmen bir türlü engellenememesinin başlıca nedeni, Meşhed'in ülkenin her iki otelinden birini barındırması ve bol yıldızlı olanlarının bu caddede yer alması. Kent, sadece kutsal mekânları ziyarette gelen Şiileri değil, düzenlenen onlarca uluslararası fuar sayesinde Orta Asya ülkelerinin deri, dokuma, kimyasal, metal, çelik, inşaat sektörlerinin tacir ve üreticilerini de çekiyor. Muta nikâhına imkân tanınması mütedeyyin kişilerin cinsel ihtiyaçlarını dine uygun biçimde gerçekleştirmelerini sağlayan bir başka unsur.

Meşhed sokaklarındaki seks işçileri resmi makamlarca da, toplum sağlığıyla ilgilenen akademisyenlerce de bilinen bir gerçek. Sayıları hakkında kesin bir bilgi olmamakla birlikte Sağlık Bakanlığı yaklaşık beş bin kişi olduklarını tahmin ediyor. Ne ya-

zık ki önemli bir bölümü madde bağımlısı, aralarında uyuşturucu ticaretinden mahkûm olanların sayısı fazla, can güvenlikleri sürekli tehlikede.

Kadınları örümcekten koruyan polis müdürü

Said Hanai'nin evi, İmam Rıza Caddesi'ne bir hayli yakındı. İmam Rıza Caddesi, karısı Fatma'nın hatim duasından dönerken geçmek zorunda olduğu, taksi şoförünün pazarlığa kalktığı ve Said'in kurbanlarını bulduğu yerdi. İki yıl sonra Vakil Abad Cezaevi'nde ak düşmüş şakakları ve sakalıyla bir sandalyeye oturmuş, üzerinde gri ve siyah şekilli pijaması, ayağında beyaz lastik terlikleri, ellerini dizinin üzerinde birleştirmiş, sakin, huzurlu bir ses tonuyla anlatacaktı: "Motosikletimin arkasına bindirdim. Eve getirdim. Yemek masası ile duvar arasında ayakta durmuş, karımın duvara astığı seramik çiçeklere bakıyordu. Arkasından yanaştım, çelme takıp yere düşürdüm. Sol dizimi sırtına dayadım ve boğdum. Daha sonra çevirdim, başörtüsünü sıkıca boynuna dolayıp sıktım. Aslında arka bahçeye gömmek istemiştım. Sonra halıya sararak, motosikletimin arkasına yerleştirdim ve şehir dışına taşıyıp, yol kenarına attım." Sözünü ettiği ilk avı, otuz yaşındaki Efsane'ydı. Birkaç gün sonra temizlik işçileri beyaz tenli, uzun, zarif parmaklı, tırnakları beyaz ojeli, kara gözlü, kırmızı dudaklı, boynuna dolanmış başörtüsü ile siyah çarşafli cesedini yol kenarına atılmış halde buldular.

Üçüncü cinayetinden sonra İran basını, kadınları kendi başörtüleriyle boğarak öldürmesi nedeniyle, avını ördüğü ağla boğan örümceğe benzettiler ve henüz gerçek adını bilmediklerinden, Said Hanai'ye "Meşhed Örümceği" adını taktılar. Polis Müdürü İskender Momeni, örümceğin avlanmaya devam edeceğinden adı kadar emindi. Bu yüzden beş yüz kadar seks işçisini sokaklardan toplamak gibi çok akıllıca bir işe kalkıştı. Ama ne yazık ki hepsini kurtaramadı. İzleyen yıl boyunca Said Hanai her cinayetinin

ardından olay yerine gitti, incelemenin nasıl yapıldığını izledi, üstelik cesetlerin araca taşınmasına bile yardımcı oldu.

İran'ın madde bağımlısı kadınları

Seri katil Said Hanai'nin şeceresini tuttuğu ve öldürdüğü kadınların biri dışında, hepsi aynı zamanda uyuşturucu bağımlısıydı ve cezaevi geçmişleri vardı. Bağımlılığın sadece erkeklere özgü bir sorun olduğu sanılır. Halbuki 78 milyonluk İran'da altı milyon vatandaşın uyuşturucuya bağlı bir sağlık sorunu var. Özellikle İran gibi muhafazakâr bir ülkede, kadınların sigara içmesi bile Batılıları şaşırtır. Kesin istatistiksel veriler olmamakla birlikte, Sağlık Bakanlığı her sekiz erkeğe karşılık bir İranlı kadının madde bağımlısı olduğunu, cezaevi yönetimleri de her iki kadın mahkûmdan birinin uyuşturucu yüzünden hapiste olduğunu bildiriyor.⁶¹ Öte yandan özellikle gelir durumu iyi, eğitilmiş genç kadınlar arasında bağımlılığın yaygınlaşması kaygı uyandırıyor. Halk arasında "şişe" adı verilen saflık derecesi yüksek kristal metamphetamine tüketiminin bütün sosyal sınıflar arasında yaygınlaşması, 2011 öncesinde gözlenmeyen bir başka tehlike. En az üç yüz yıldır afyon bağımlılığından çeken İran, dünyanın en fazla afyon kullanıcılarının olduğu ülkelerin başında geliyor. Şimdilerde afyonu amphetamine izliyor.

Bu yıl içinde Meşhed Tıp Fakültesi'nden bir grup araştırmacının yayınladığı sonuçlar çok dikkat çekici: Madde bağımlısı olup halen cezaevinde bulunan ya da evvelce mahkûmiyeti olan 16-25 yaş arası kadınların yüzde 43,8'i; cezaevi geçmişi bulunmayan bağımlı kadınların ise yüzde 55,8'i son bir yıl içinde evlilik dışı bir ilişki yaşadıklarını söylemiş. Özetle, Meşhed'deki madde bağımlısı her iki genç kadından birinin evlilik dışı cinsel hayatı bulunuyor.⁶²

61. Safari F (2004) *Gender difference in substance abuse and its treatment*. Iran: Drug Control Headquarters.

62. Khajedaluee M, Dadgarmoghaddam M, Erfanian M, Alipourtabrizi A ve Khadem-Rezaian M. (2015) Women, Drug Dependency and Consequences: A Study from a Developing Country, *Journal of Addiction*, Article ID 831954, 5 pages, doi:10.1155/2015/831954

İran'ın HIV/AIDS ile mücadelesi

Bilindiği gibi enjektör paylaşımı bir dizi enfeksiyonu da beraberinde getirir. Nitekim İran'daki bilinen ve kayıt altında tutulan HIV enfeksiyonlarının yüzde 65'inin nedeni enjektör paylaşımıdır.⁶³ İran cezaevlerinde bulunan mahkûmların yaklaşık yüzde 10 kadarının damar yoluyla uyuşturucu kullandığı, bunların yüzde 95'inin enjektör paylaştığı bilinen bir gerçektir.⁶⁴ 2002 yılında yapılan bir araştırmada, İran'ın Fars eyaletindeki bir cezaevinde mahkûmların yüzde 30'unun HIV pozitif, yüzde 78'inin HCV pozitif olduğu belirlenmişti.⁶⁵ Aynı yıl, Meşhed Cezaevi'nde yatan ve damar içi uyuşturucu kullanan 101 mahkûmu inceleyen Meşhed Tıp Fakültesi'nden Ali Rowhani Rahbar ve arkadaşları, yüzde 7'sinin HIV taşıdığını saptamıştı.⁶⁶ On yıl kadar sonra cezaevlerindeki uyuşturucu bağımlılarını metadonla tedavi eden, hatta HIV yayılmasını önlemek amacıyla temiz enjektör dağıtan İran, Meşhed Cezaevi'ndeki mahkûmların bu kez hiç beklenmedik bir dizi ilacı (örneğin Hyoscine/Scopolamine tabletlerini) sigarayla içerek bağımlı olduklarına tanık olacaktı.⁶⁷

Seri katili yakalatan son av

Said Hanai'nin hayatının ilk ve tek kadını, üç çocuğunun annesi Fatma'ydı. Öylesine dindar bir ailede yetişmişti ki, kendini bildi bileli, bırakın bir kadının, küçük bir kız çocuğun bile göz-

63. Ministry of Health. (2002). *HIV/AIDS in Iran*. The Ministry of Health, Treatment and Medical Education of Iran, Deputy of Health.

64. UNAIDS (2002, December). *AIDS epidemic update*.

65. Nassirimanesh B (2002) In *Proceedings of the Abstract for the Fourth National Harm Reduction Conference, Seattle, USA*.

66. Rowhani Rahbar A, Rooholamini S ve Khoshnood K (2004) Prevalence of HIV infection and other blood-borne infections in incarcerated and non-incarcerated injection drug users (IDUs) in Mashhad, Iran, *International Journal of Drug Policy* 15:2, 151-155

67. Jalali F, Afshari R ve Babaei A (2014) Smoking Crushed Hyoscine/Scopolamine Tablets as Drug Abuse. *Substance Use & Misuse* 49(7):793-797.

lerine bakmamıştı. Irak Savaşı sırasında on günlük izne geldiğinde İmam Rıza Türbesi'ni ziyaret etmiş, "Sağ dönersem beni evlendirir misin?" diye imama ricacı olmuştu. "Karımın nasıl biri olması gerektiğini biliyordum" diye anlatacaktı sonraları. "Pazara gittiğinde alacağın otomobilin ya da kumaşın şeklini, rengini bilirsin ya, ben de nasıl biriyle evleneceğimi biliyordum. Savaştan döndüm. Elimde biraz para vardı, motosiklet almak istiyordum. Ağabeyim 'Kaza yaparsın' diyerek aldırmadı, beni evlendirmeye karar verdi. Kayınpederimin evinde Fatma'yı gördüm. Onu karşıma çıkarttığı için Allah'ıma şükrettim. Tam hayal ettiğim kadındı."

Temmuz 2001'de Said Hanai, Allah'ın kendisine verdiğini sandığı görevi bir yıldır sürdürüyordu. Yapılan otopsilerinde, uzun bir süredir fiziksel şiddet gördükleri belirlenen, bedenleri iltihaplı kesikler, derin çürükler ve iğne delikleriyle yaralı, kiminin dişleri dökük, kiminin kolu sakat, elli yaşındaki yedinci kurban Sakine dışında yaşları otuzu geçmeyen, on beş cesedi arkasında bırakmış, on altıncısını motosikletinin arkasına bindirmiş, her zamanki gibi eve götürmüştü. "Bu işe ne kadar devam edeceksin?" diye sormuştu. "Uyuşturucu için paraya ihtiyacım var, başka çarem yok." Kadın, öncekiler gibi masa ile dolabın arasında ayakta duruyordu. Said her zamanki gibi arkasına dolandı. Kadın, öncekilerden farklı olarak durumdan kuşkulandı, bir anda arkasını dönerek bütün gücüyle adamı tekmeledi, sokağa fırladı ve polise koştu. Meşhed Örümceği'nin artık bir adı vardı: Said Hanai.

Kopyacı katil kim

23 Eylül 2001 günü Meşhed Örümceği on dokuz cinayetle suçlandı. Hâkim karşısında bunların on altısını üstlendi. "Elim fırsat geçse yüz elli tane öldürürdüm, ama bu üçüyle benim gerçekten ilgim yok" dedi. Yargıç ona inandı, sadece kabullendiklerini göz önüne aldı ve idamına karar verdi. "Çok asılan gördüm, nasıl

olduğunu bilirim. Organlarımı alabilirler, ihtiyacı olanları yaşatabilirim” dedi.

Said Hanai, 8 Nisan 2002 günü, sabah ezanı okunurken Vakil Abad Cezaevi’nin küçük avlularından birine kurulmuş olan darağacına, üzerinde pijaması, ayağında beyaz plastik terlikleri, elleri arkadan kelepçeli, iki ayak bileği birbirine zincirli olarak çıkarıldı. Geleneklerin aksine ne kendi, ne de öldürdüklerinin yakınları asılışını izledi. Bir hamamböceği kadar değeri olmayan on altı can karşılığında kendi canını verirken Meşhedlilerin bir bölümü hâlâ onun dinin gereklerini yerine getiren bir kahraman olduğunu savunuyordu.

İnsülin cinayetleri

Suçlu muyum?

Suçlu olmadığımı dünya biliyor.

Beni hapsedmeye çalışıyorlar.

Bu toplum dini önyargılar ve dogmalar
yüzünden sağduyusunu kaybetti.

Dr. Jack Kevorkian (130 hastanın yaşamına son verdikten sonra)

Doktor, boş küvetin içinde sağ yanına dönmüş vaziyette boylu boyunca uzanmış, görünürde yarası, beresi, çürüğü, çirkliği olmayan, ama her haliyle başka bir dünyaya göçtüğü belli, Bayan Elizabeth'e dokunmak niyetinde değildi. "Polislik iş" diye geçirdi aklından. "Gözbebekleri de ne kadar büyük." İşin en can alıcı noktasına parmak basmıştı.

Hastaya çağırıldığında saat gece yarısına geliyordu. Aslında banyo küvetinin içinde yarı oturur vaziyetteki kadın hasta filan değildi, doktor geldiğinde çoktan ölmüştü. Doktorun, küvette su bulunmamasına şaşığını anlayan 35-40 yaşlarındaki koca, duruma hemen açıklık getirdi:

"Karım iki aylık hamileydi. Akşam dokuza doğru kendisini pek iyi hissetmediğini söyleyerek yatmak istedi. Hatta, yatar yatmaz kustu, gidip çarşafı değıştirdim. Bir saat kadar sonra ben de yanına yattım, 'Çok terledim, gidip bir soğuk duş alayım' diyerek odadan çıktı. Uyumuşum. On bire doğru gözümü açtığımda yanımda yoktu. Merak edip banyoya gittim. Su dolu küvetin içindeydi, başı suyun altındaydı. Dışarı çıkartmak için bir hayli çabaladım ama

ağır olduğundan beceremedim, bunun üzerine küvetin tıpasını çekerek su seviyesini düşürdüm, bu arada başını hep suyun üzerinde tuttum. Suni teneffüs yapmaya çalıştım ama nafile, hayata döndüremedim. Size telefon edebilmek için yan komşuya koştum.”

Kenneth Barlow’un suni teneffüse kalkışmasına şaşmamak gerek. Çünkü her ne kadar o aralar işsiz olsa da, adamın mesleği hemşirelikti.

Pijaman neden kuru?

Ölü evine polisin ulaşması fazla sürmedi. Bay Kenneth Barlow, doktora anlattıklarını harfiyen, en ufak bir duraksamaya mahal vermeden tekrarladı.

“Garip” dedi olay yeri inceleme uzmanlarından biri, “Karınızı banyodan çıkartmaya uğraşırken ne pijamanız ıslanmış, ne de yere bir damla su sıçramış.” Polis dediğin dikkatli olur. Bir adli tabip ise, en az polis kadar ayrıntılara dikkat eder.

Nitekim polisin ölü muayenesi için olay yerine çağırdığı Dr. David Price da “Garip” dedi, “Hem suni teneffüs yaptım diyorsunuz, hem de dirsek içlerinde hâlâ su var, üstelik bir fincan kadar çok.” Bu garipliklerin hiçbiri Bay Kenneth’in moralini bozamazdı. Hatta mutfakta buldukları içi ıslak iki enjektör bile. “Ne bunlar?” diye sorduklarında cevabı hazırды: “İltihaplı bir sivilcemin tedavisi için kendime penisilin iğnesi yapıyorum.” Ardından gülümseyerek devam etti: “Yoksa karımı iğneyle öldürdüğümü mü sandınız?”

Enjektör ve içindeki kalıntı kriminal laboratuvarında incelendi, adamın haklı olduğu ortaya çıktı.

Dr. David Price yapılan otopside Bayan Elizabeth’in banyoda aniden fenalaşmasına yol açabilecek en ufak bir bulguya rastlamadı. İki aylık hamile oluşu dışında, gayet sağlıklı bir kadındı. Zaten bebek beklediklerini kocası da söylemişti. “Ölüm nedeninden kuşum yok. Boğulduğu ortada. Ama neden boğuldu, küvette fenalaşmasına yol açan ne?” Ölümün üzerinden dört gün geç-

mişti ve bu sorunun cevabını bulmadan, doktorun defin izni vermeyeceği kesindi.

İğne deliği peşinde bir doktor

Yıl 1953'tü. Ülke İngiltere. Adli Tabiplik polise bağlıydı. Dr. David Price, "Adam hemşire, elinin altında her türlü ilaç var. Mutlaka bir şeyle zehirledi, ama neyle, ama nasıl?" diye düşündü. Doktor eline bir büyüteç aldı ve kadının her santimetrekaresini inceledi. Sonunda her iki kalçasının bacaklarla birleştiği yerde, deri kıvrımlarının arasında birer iğne giriş deliği buldu. Deliklerin çevresindeki deriyi avuç içi kadar kesti ve Dr. Allan Steward Curry'nin laboratuvarına gönderdi.⁶⁸

1220 fare, 150 sıçan ve 24 kobay

Kriminal laboratuvarın kimyacı ve eczacıları, beyinden böbreğe, otopsiyle çıkartılan her dokuda akla gelebilecek her türlü maddeyi arayadursun, Curry ve Price soruşturma dosyasını baştan sona, sondan başa defalarca okudular. Sonunda bulantı, kusma, terleme, fenalık hissi ve gözbebeklerinin büyümesini bir araya getirdiler. "Bu olsa olsa hipoglisemidir" dediler. Yani kan şekerinin düşmesi, başka bir deyişle insülin fazlalığı. O tarihe kadar

68. Toksikolojiyle az buçuk ilişkisi olan herkes Alan Curry'nin adını bilir. 2007 yılında aramızdan ayrılan bu büyük usta, İngiliz polisinin Aldermaston'daki ünlü merkez araştırma laboratuvarını yıllarca yönetti, kandaki alkol düzeylerinin gaz kromatografisi ile belirlenmesinde öncü oldu, gerek ince tabaka gerekse morötesi ışık kaynaklarını kullanarak zehirlerin nasıl aranacağını hepimize öğretti. Hem bilgili, hem neşeli, hem dürüst, hem açıksözlü, hem disiplinli, hem yardımsever, kısacası bir bilim insanından beklediğimiz her özelliğe sahipti. Üstelik iyi şarap ve iyi yemek konusunda da uzmandı. Curry sayesinde adli toksikoloji çok gelişti. Etkisi sadece ülkesinde değil, bütün dünya laboratuvarlarında hissedildi. Ben kendisini ilk kez 1982 yılında Almanya'nın Mosbach kentinde üyesi bulunduğum Toksikoloji ve Adli Kimya Derneği'nin bir toplantısında Stas Ödülü'nün verilmesi sırasında tanıdım. Curry, kısaca TIAFT olarak bilinen Uluslararası Adli Toksikologlar Birliği'ni (The International Association of Forensic Toxicologists) kurdu ve uzun yıllar başkanlığını yürüttü. TIAFT, bu satırların kaleme alındığı 2015 sonbaharında İtalya'nın Floransa kentinde 53. Kongresi'ni düzenlemekte. Şimdilerde bir toksikoloğa verilebilecek dünyanın en prestijli ödülü, Alan Curry'nin adını taşıyor ve bu yıl ödül, saçta uyuşturucu analizi konusuna büyük katkıları olan, 2004'te Ukraynalı siyasetçi Viktor Yushchenko'nun seçim kampanyası sırasında dioksin ile zehirlendiğini saptayan, Fransız eczacı ve adli toksikolog Pascal Kintz'e verildi.

kimse cinayet silahı olarak insülin kullanıldığını kanıtlamamıştı. İnsülin miktarının ölçümünü en iyi yapabilecek uzmanı aradılar. Neticede İngiltere'nin insülin üreticisi üç firmasından birinde, Boots ilaç fabrikasında çalışan Dr. MR Gurd'u buldular. 1220 fare, 150 sıçan ve 24 kobay harcanan deneyler sonunda Dr. Gurd, Bayan Elizabeth'e insülin enjekte edildiğini; sol kalçasına, sağ kalçasından daha sonra yapıldığını, üstelik bedeninde 84 ünite insülin bulunduğunu bile saptadı. İnsülinin vücutta hızla parçalandığını biliyorlardı. O zaman nasıl olur da 84 ünite insülin bulunabilirdi? Parlak çözüm kimden geldi bilmem, ama yarım yüzyıl sonra bile takdir edilecek bir açıklama. "İnsülin asit ortamda dayanıklıdır ve ölüm sonrasında kas içinde biriken laktik asit, ortamın pH'sını düşürdüğünden insülin parçalanmamıştır."

Bu bulgu üzerine polis 26 Temmuz günü Kenneth Barlow'u tutukladı. "Evet" dedi, "iğne yaptığım doğrudur ama insülin değil, çocuğu istemiyorduk, yasadışı olduğunu bildiğimiz halde düşük yapması için ergometrin yaptım." Toksikologlar bu olasılığı düşünmüşler ve kadının vücut sıvılarında zaten ergometrin aramışlardı. Savcı, insülin konusunun bir de başka bir araştırmacı grubu tarafından incelenmesini istedi. Guy's Hastanesi'nden Dr. Peter Wright'ın da aynı sonuca ulaşması üzerine 13 Aralık 1957 günü Kenneth Barlow, iki aylık hamile eşi Elizabeth Barlow'u öldürmekten ömür boyu hapse mahkûm oldu. 1984'te, mahkûmiyetinin 26. yılında salıverildiğinde hâlâ masum olduğunda ısrar ediyordu.

Şurası muhakkak ki, Elizabeth Barlow'u öldüren insülin değil, bilinçsiz durumdayken girdiği suda boğulmasıydı. Bu nedenle tarihte insülini silah olarak kullanan ilk katilin Kenneth Barlow olduğunu söylemek doğru olmaz. Eğer Kenneth Barlow ölümünü garantilemek amacıyla suda boğulmasını sağlamasaydı, vücudundaki insülin miktarı onu öldürür müydü, yoksa uzunca bir uykudan sonra kendine gelir miydi, bilinmez. Ama eğer ölseydi, işte o zaman gerçekten kusursuz cinayet olarak kitaplara geçecek bir vaka olurdu.

Adın çıkacağına canın çıksın

İnsanın bir kere adı çıkacağına canı çıksın denir. Aynı şey insülin için de geçerli. Şeker hastalığının tedavisi amacıyla tıp dünyasına adımını attığı 1921 yılından başlayarak, adam öldürmeye yaranan, üstelik ölümden sonra hızla parçalanacağı için adli toksikologlarca bulunamayan, kusursuz cinayetlerin ideal silahı olarak haksız bir şöhrete sahiptir. Aslında insülin fazla işe yaramayan bir silahtır, çünkü ölümün meydana gelmesi uzun sürer ve bu sırada gözlenen klinik bulgular sayesinde kolayca tanı konur ve hızla tedavi edilebilir. 1960 yılında kadar bir kişinin insülinle intihar ettiği ya da öldürüldüğüne dair bir tek olgu kayıtlara geçmiş değil. İzleyen yarım yüzyılda bilinen yetmiş kadar ölüm var. Bunlar genellikle sağlık mensuplarının çocuk ve yaşlıları öldürdüğü cinayetler.

Modern zamanların kurban sayısı en fazla seri katili Dr. Harold Shipman (kesinleşen on beş, tahmin edilen iki yüz cinayet) bile potasyum klorür, morfin ve başkaca opiyatları tercih ettiği halde, insülin kullanmak riskine hiç girmemiştir.

Buna karşılık “Ölüm Meleği” adı verilen bir başka sağlık görevlisi, Hemşire Beverly Allitt, bakımından sorumlu olduğu on üç çocuğu insülin de kullanarak öldürmek acımasızlığını göstermiş, on üç kez idama mahkûm edilmiş, 1993 yılında akli dengesinin yerinde olmadığı saptanarak İngiltere’nin Nottinghamshire kentindeki Rampton yüksek güvenli hastanesinde en az kırk yıl tutulmasına karar verilmişti. Onun ve bazı başka sağlık mensubu şeytanların ayrıntılı öyküsünü, bu kitapta yer alan “Ölüm Melekleri” adlı yazımda okuyabilirsiniz.

Enjektörlü iki adam evi bastı masalı

Seri katillerin akıllı olduğu bir şehir efsanesidir. İşte size bir örnek:

Yeğeni ile yedi eşinden ikisini öldürmekle suçlanan, diğer ci-

nayetleriyle (hepsi insülin fazlalığına bağlı hipoglisemi komasından ölen bir arkadaşı ve diğer eşleri) ilgili kanıt bulunamayan William Archerd, 6 Mart 1968'de idama mahkûm edildi. Koyu mavi gözlü, beyaz dalgalı saçlı eski hemşire, 24 Temmuz 1956 günü hangi akla uyup polise gitti bilinmez. Ama başına gelenler hep bu yüzden.

William Archerd'in şikâyet başvurusunu dinleyen polis memurunun kafası karışmıştı. Adam, Los Angeles'taki evine silahlı iki kişinin zorla girdiğini, ellerinde enjektörler olduğunu, kendisi ve üçüncü eşi Zella'nın kalçasına iğne yaparak savunmasız bıraktıklarını, 500 dolar nakit parasını çaldıklarını, ancak karısının, yatağın başucundaki dolabın üzerinde duran mücevherlerine dokunmadan çekip gittiklerini anlatmıştı. Polis hemen adamla birlikte olayın gerçekleştiği eve gitti. Bayan Zella'nın şuuru biraz bulanıktı ama kocasının anlattıklarını kısmen de olsa doğruluyordu. "Yüzüme yastık kapattıklarından kim olduklarını göremedim" dedi. Polis, kocanın kalçasında işaret ettiği yerdeki deliği görmek için çok uğraştı ama bulamadı, buna karşılık kadının kalçasındaki iki iğne deliğinin fotoğrafını çekti. Kapıdan, pencereden parmak izi aldı ve gitti.

Polis şüphelendi, doktor kanıt bulamadı

İzleyen saatlerde Zella kötüledi, bilincini yitirdi, komaya girdi ve ertesi gün öldü. Evi arayan polis, banyodaki bir çekmecede kullanılmış enjektörün yanı sıra içi kısmen dolu uzun etkili insülin şişesi buldu. Başkomiser Harry André'nin ilk işi, adli tabipliği bu konuda bilgilendirmek oldu.

Yapılan otopside kadının kalçasında iki yerine dört iğne giriş deliği dışında başka bir bulguya rastlanmadı. Bilinen zehirlerin hiçbirisi bulunamadı. Bundan elli yıl önce araştırma laboratuvarları dışında ölü kanında ve iç organlarında insülin düzeylerini ölçmesini bilen yoktu. Otopsi raporuna Zella'nın ölüm nedeni bron-

kopnömoni, yani bronş-akciğer iltihabı olarak geçti. Kadının bir cinayete kurban gitmiş olma şüphesi sürüyordu, en azından soruşturmayı yürüten Başkomiser Harry André'nin kafasında.

Aradan sadece iki yıl geçti. Bay William Archerd Los Angeles'tan Las Vegas'a taşındı, yeniden evlendi. Üstelik iki kez ve şimdi de beşinci karısı Juanita, nikâhtan iki gün sonra bilincini kaybetmiş, hastanelik olmuştu. Kan şekeri normalin çok altındaydı, bir türlü yükseltelemedi, birkaç saat içinde komaya girdi ve öldü. Doktorlar ölümünü fazla miktarda alınmış barbitürat zehirlenmesine bağladılar. O tarihte, kandaki barbitürat düzeylerinin ölçümü, tıpkı insülin gibi rutin analizler arasında değildi. Juanita'nın ölümü otopsi raporuna ilaçla intihar şeklinde geçti.

Muza bastı, ayağı kaydı, düştü

Bir yıla varmadan ilginç bir gelişme daha oldu, William Archerd altıncı kez evlenmişti. Bu kez son eşinin önceki kocası bir Nevada hastanesinde can verdi. "Birlikte iş yapıyorduk, seyahate çıkmıştık, havaalanının tuvaletinde muz kabuğuna basıp ayağı kaydı, düştü, düşerken başını çarptı, bilincini kaybetti, hastaneye yetiştirdim ama kurtaramadılar." William Archerd'in anlattığı yine ilginç bir masaldı, ama kimsenin elinde aksini kanıtlayacak bir veri yoktu.

Los Angeles polis teşkilatının başkomiseri Harry André, Bayan Zella'nın kendisine göre şüpheli ölümünden sonra William Archerd'in neler yaptığını yakından izliyordu. Ona göre Juanita'nın da, adamın bir sonraki eşinin boşandığı kocasının ölümü de şüphe çekiciydi. Kuşkularını Nevada polisine aktardı ama bir işe yaramadı. Bir buçuk yıl sonra, 21 Ağustos 1961 tarihli gazetelerde okuduğu küçük bir haber, başkomiserin kanını yine beynine sıçrattı. Burney Kirk Archerd adlı birine araç çarpmıştı, bilincini kaybeden adam bir Nevada hastanesine kaldırılmıştı. Başkomiser hemen telefona sarıldı, William Archerd'in adamın

amcası olduğunu, kaza öncesi amcasını ziyarete gittiğini, hastaneye getirildiğinde kalçası ve başındaki ağrıdan şikâyet ettiğini, beyin-omurilik sıvısındaki şeker düzeyinin normalin çok altında olduğunu, bir gözbebeğinin diğerinden çok daha büyük olduğunu öğrendi. İki güne kalmadan Burney'in bilinci kapandı, on gün sonra da öldü. Başkomiser adı kadar emindi. Bu insanların katili William Archerd'di, en az beş yıldır kurbanlarını kan şekerlerini düşürerek öldürüyordu, ama elinde bunu kanıtlayacak hiçbir delil yoktu. Burney'nin ölümü otopsi raporlarına trafik kazası olarak geçti. Başkomiser André elindeki dosyayı, Los Angeles Cınayet Masası'nda çalışan ölümlü yol kazalarının soruşturmasından sorumlu Başkomiser White'a devretti.

İnsülin ya ölçülecek ya ölçülecek

Beş yıl sonra bir ölüm haberi daha geldi. 2 Kasım 1966'da bu kez, William Archerd'in pembe romanlar yazarı, 18 aylık yedinci karısı, bir trafik kazasına bağlı olarak gelişen kafa travması sonucunda hastaneye kaldırıldı, kan şekeri düşüktü, fazla olmamakla birlikte barbitürat içeren bir uyku ilacı aldığı saptanmıştı, taburcu oluşunun ikinci gününde öldü.

Dört yüzden fazla kişinin ifadesini alan Başkomiser White, artık ne pahasına olursa olsun, kan şekerini düşüren insülin miktarını ölçtürmek zorundaydı. Yer yarılrsa bu deneyi yapacak birini bulacaktı.

Aslında insülin miktarını ölçebilen yöntem altı yıl önce geliştirilmişti ve radioimmunoassay adı verilen tekniği geliştiren Rosalyn Yalow 1977 yılında Tıp Nobel Ödülü'nü alacaktı. Başkomiserin Rosalyn'den haberi yoktu ama başvurduğu Los Angeles Tıp Merkezi'nin patoloji profesörü Dr. Edward Arquilla Nobel alacak kadar duyarlı olmasa da, insülin düzeylerini ölçebilecek immunohistolojik bir yöntem geliştirmişti. Doktor, ölenlerin beyin kesitlerinde normalin çok üzerinde insülin bulunca Başkomiser

White'ın eline Hemşire William Archerd'i tutuklatabilecek çok değerli bir fırsat geçti.

İdam edilmeye ömrü yetmedi

Medya, William Archerd'e "Mavi Sakal" adını takmıştı. Sakalının mavi oluşundan değil, 1600'lü yıllardan kalma bir Fransız halk masalının kötü adamı, eş katili "Mavi Sakal"a benzettiğinden. Geçmişte tezgâhtarlık ve akıl hastanesi hademeliği gibi işler yapmış elli beş yaşındaki seri katil, sadece iki eşi ve eşlerinden birinin eski kocasını öldürmekle suçlanabildi. 6 Mart 1968'de San Quentin Eyalet Cezaevi'nin gaz odasında infaz edilmek üzere idama mahkûm oldu. 1972'de cezası, idam kaldırıldığından ömür boyu hapse çevrildi, beş yıl sonra pnömoniden öldü. Eğer eceliyle ölmese, 1976'da idam cezası yeniden konduğundan, gaz odasını boylayacaktı.

Bu arada Archerd'in gençlik yıllarında doktor olmak istediğini, ama tıp fakültesinde okuyacak parayı bir türlü biriktiremediğini, 1940-41 yılları arasında Camarillo California Eyalet Hastanesi'nde hizmetli olarak çalışırken, akıl hastalarının tedavisinde insülin şok tedavisinin kullanılmakta olduğunu belirtmeden geçmeyelim. "Bu insanları neden öldürdü?" diye sorarsanız, hep para için. Kiminin mirasına, kiminin hayat, kiminin kaza sigortasına göz koymuştu, ama hiçbirinden tek kuruş bile alamadı. Alamadıkça, bir sonrakini öldürdü ve dünyayı beş parasız terk etti.

Floransa Canavarı'nın peşinde kırk yıl

Bu olayın dünyada bir benzeri yok.
Bize kim yardım edebilir?

Dr. Mauro Maurri
(bütün otopsileri yapan adli tıp uzmanı)

On yıllar sürecektir bir kâbusa adım attıklarını hayal bile edemediler. Bir hayli karanlık, bir hayli sıcak yaz gecelerinde otomobilde sevişen çiftleri aynı .22 kalibrelik silahla öldüren, kadının cinsel organını kesip götüren adamı hâlâ arıyorlar.

Henüz altı yaşındaki Natalino, küçük çıplak ayaklarıyla Floransa'nın batısındaki Lastra a Signa kasabasının yakınlarındaki olay yerinden bir kilometre uzaktaki çiftliğe yürüyerek mi geldi, yoksa defalarca tabancasını ateşleyen her kim ise haline acıyıp çiftliğin kapısına mı bıraktı, bilinmez. Natalino, sonraki gün ve yıllarda, sıcak ve mehtapsız o melun yaz gecesinde yaşadıklarını polislere, psikologlara, savcılara, hâkimlere defalarca anlattı. Kiminde kaçarak geldiğini, kiminde adamın onu sırtına alarak çiftliğin kapısına getirip zile bastığını, kimisinde babasının, kimisinde amcasının onu çiftliğe bıraktığını söyledi. Çocuk, annesinin âşıklarına amca dediğinden kimi tarif ettiği hiçbir zaman anlaşılamadı.

Bilinen o ki, 1968 yılının 20 Ağustosunu 21'ine bağlayan gecenin ikisinde zil sesine eşlik eden çocuk feryatlarıyla yatağından fırlayan Bay Franco'ya bir solukta anlattıkları, pek tuhaf ve ür-kütücüydü. "Yalvarırım aç kapıyı. Uykum var, içeri gireyim. Ba-

bam hasta yatıyor. Annemle amcam otomobilde öldüler.” Çocuğun ayaklarını gören çiftçi bir an bile duraksamadan polisi aradı.

Dar ve toprak yolun sol tarafındaki ağaçların arasına park etmiş Arezzo plakalı beyaz renkli Alfa Romeo aracın yanına geldiklerinde gün ağarıyordu. Bir memur, “Hemen Sandro’ya haber verin” dedi. Cinayet masasının şefi Sandro Federico “Anlaşılan bu pazar kiliseyi unutacağız” diye söylendi tepeye doğru yol alırken.

On yıllar sürecektir bir kâbusa adım attığını hayal bile edemezdi. Çünkü bir hayli karanlık, bir hayli sıcak yaz gecelerinde güzellim Floransa’nın etrafındaki tepelerde park ederek, hem manzara seyreden hem sevişen çiftleri hep aynı .22 kalibrelik silahıyla öldüren adamı, belki de kadını hiçbir zaman bulamayacaklardı.

Çapkın kadının kızgın kocası

Otuz iki yaşındaki Barbara Locci evli bir kadın olmasına rağmen biraz hafifmeşrepti. Kasabalı, değişen âşıklarına alışmıştı. Birkaç aydır kendisinden üç yaş küçük Antonio Lo Bianco’yla beraberdi. O gece çocuğunu yanına katmış, Antonio ile sinemaya gitmişler, anlaşılan dönüş yolunda sevişmeye karar vermiş ve mezarlık yoluna sapmışlardı. İki aracın zor geçeceği kadar dar, toprak, iki yanı yüksek ağaçlı, yokuş yolun sol yanına park edilmiş aracın yanındaki cesetler bulunduğu anda kadın yarı çıplak, genç adam giyinikti. Aracın içinde sekiz adet boş kovan buldular. Doğal olarak akıllarına gelen ilk katil adayı, çapkın kadının kocası, Sardinia Adası göçmeni, Stefano Mele’ydi.

Stefano’nun evine geldiklerinde saat yediye geliyordu, kapıyı açan adamı gördüklerinde biraz şaşırdılar. Pijama ya da sabahlıkla bekledikleri Stefano giyinik olmak bir yana, elinde valiziyile çıkmaya hazırdı. “Karınız öldürüldü” dediklerinde pek de şaşırmadı. “Tamam” diye düşündü Müfettiş Sandro Federico, “Katili çabuk yakalayacağımızı tahmin etmiştim.” Çok, ama çok yanılıyordu.

Kocanın elinde barut artığı buldular, uzunca sorguladılar, karısını ve âşığını kışkandığı için öldürdüğünü, silahı yol kenarındaki bayırdan aşağı attığını itiraf etti. En azından tutanaklara bu şekilde geçti. Tahrik nedeniyle cezasını düşürdüler, on dört yıla mahkûm ettiler. Aslında sorgusunda balistik sonuçlarına göre .22 kalibrelik olduğunu saptadıkları silahı nereye attığını da söylemişti ama her yeri dikkatle aradıkları halde bulamamışlardı. Ancak pek üzerinde duran olmadı. Müfettiş Sandro Federico bir cinayet dosyasını daha başarıyla kapatmış olmaktan gurur duydu.

Doksan yedi bıçak darbesi ve yine .22 kalibre

Aradan altı yıl geçti. 14 Eylül 1974 Cumartesi, bulutların ayı örttüğü karanlık bir geceydi. On dokuz yaşındaki barmen Pasquale Gentilcore, Fiat 127 aracına önce, yakında evleneceği on sekiz yaşındaki kasiyer nişanlısı Stefania Pettini'yi, ardından iki arkadaşını aldı. Floransa'nın yirmi kilometre kadar kuzeybatısındaki dağ kasabası Borgo San Lorenzo'ya, Teen Club adlı diskoteğe eğlenmeye gittiler.

Ertesi sabah, biri karakolu aradı. "Üzüm bağı yakınlarında iki ceset var" dedi telaşla. Olay yerine gelen polisler önce Fiat 127'nin sürücü koltuğuna yığılmış, başından ve bedeninin değişik yerlerinden kurşunlanmış barmenin üstü çıplak cesedini gördüler. Hemen ardından, aracın arka tarafında, yolun üzerinde, kol ve bacakları iki yana açık şekilde sırtüstü yatan kasiyer kızın çıplak cesedini buldular. Stefania'nın bedenine üç kurşun isabet etmişti. Göğüs ve pubik bölgesinde, tam 97 bıçak yarası saydılar. Ayrıca vajinasına kalınca bir ağaç dalı sokulmuştu. El çantası yanını başındaydı, içindekiler etrafa saçılmıştı.

Otopsilerin sonucunda, bıçağın bir buçuk santim eninde, 10-12 santim uzunluğunda, silahın otomatik Beretta, .22 kalibrelik mermilerin Avustralya imalatı Winchester tipi olduğu saptandı. Nasıl bir rastlantı ki silah, kıskanç koca Stefano Mele'nin, karı-

sı Barbara ve âşığı Antonio'yu öldürdüğü silahla aynıydı. Müfettiş Sandro'nun keyfi iyice kaçtı. Nasıl kaçmasın? Stefano altı yıldır hapisteydi.

"Hatırlarsanız" dedi savcıya, "Stefano'nun cinayetlerde kullandığı silahı attığını söylediği yerde bulamamıştık. Belki karısı ile âşığını öldürenler iki kişidir. Ortağı silahı almış, barmenle kasiyer kızı öldürmüş olamaz mı?" "Tanrı aşkına Stefano, unut bunları" dedi savcı. "Yanlış adam hapiste." Ömrünün altı yılını aldıkları adamı salıverdiler.

Şimdi Cinayet Masası Şefi Sandro Federico ile Savcı Aldo Izzo'nun önünde, aynı kişinin elinden çıktığını düşündükleri ve bir türlü çözemedikleri dört cinayet vardı. İki kişiden şüphelendiler.

Elli üç yaşındaki üfürükçü Bruno Mocali ve karakola gelip cinayetleri kendisinin işlediğini söyleyen kasabanın delisi Giuseppe Francini. İkisini sorguladılar, bir sonuca varamayıp salıverdiler. Yıllar geçti, "Belki ülkenin başka bir yerinde cinayetlere devam ediyordur" dedi polis. "Belki bir yerlerde ölmüştür" dedi savcı; dosyaları rafa kaldırdılar, kasabalar olanları unuttu.

Yine sevgililer hedefte

Yedi yıl sonra hiç beklenmedik bir şey oldu. Oğluyla birlikte pazar günü gezmesine çıkmış, tepedeki lokantaya doğru yürüyen bir polis memuru, yol kenarına park etmiş aracı gördü, ardından şoför mahallinde, başı ön cama dayalı boğazı kesik adamı. Memur, dünyanın en güzel coğrafyalarından birinde, üzüm bağları, zeytin ve selvi ağaçlarının masmavi gökyüzünün altında göz alabildiğine uzandığı güneşli bir Floransa sabahına hiç uymayan bu korkunç manzara karşısında şoke oldu.

Araçta başkası yoktu ama yan tarafına atılmış içi boş el çantasıyla etrafa saçılmış pudra, ruj gibi makyaj malzemeleri, bir kadının ölü ya da dirisinin buralarda olduğunu işaretliydi. Nitekim,

bayırın alt tarafına doğru baktığında, aracın 20-30 metre uzağında iki kolu, iki bacağı yana açılmış kadını fark etti.

“Giovanni ile Carmela” dedi olay yeri inceleme ekibindeki memurlardan biri. Gerçekten cenazeler, Floransa’nın altı kilometre güneybatısındaki elli bin nüfuslu Scandicci’de oturan ve yakında evlenecek olan depo sahibi otuz yaşındaki Giovanni Foggi ile tezgâhtar nişanlısı Carmela Di Nuccio’ya aitti.

Yapılan soruşturmada, nişanlıların 6 Haziran 1981 gecesı, her cumartesi gecesı yaptıkları gibi otomobille dolaşmaya çıktıkları öğrenildi. Ancak o cumartesinin bir özelliğı vardı. Etraf zifiri karanlıktı. Anlaşılan genç çift, İtalya’nın evlenmeden önce cinselliğı onaylamayan muhafazakâr kasaba ve köylerinde yaşayan bütün benzerleri gibi mehtapsız geceden yararlanmak istemiş, arabayı tepelik ve ıssız bir yere park etmişti.

“Hayvanlar bacak arasını yemiş” dedi kadının cesedini görenlerden biri. “Hayır” dedi adli tabip Dr. Mauro Maurri, “hayvanlar yememiş, katil pübik bölgesini kesip almış. Üstelik çok keskin bir aletle. Belli ki bıçak kullanmasını iyi biliyor.”

Yapılan otopsilerinde her ikisinin aracın içindeyken ateşli silahla öldürüldüğü anlaşıldı. Tahmin edeceğiniz gibi Winchester mermileri doldurulmuş .22 kalibrelik otomatik bir tabancayla. “Önceki cinayetlerle aynı silah” diye yazıyordu balistik raporunda.

La Nazione gazetesi onu ilk defa “Floransa Canavarı” diye adlandırdı.

Röntgenciliğıyle ün yapmış ambulans şoförü Enzo Spaletti’yi tutukladılar. Polis, katili nihayet bulduğuna seviniyordu. Enzo, pazar günü öğleden sonra karısına cesetleri anlatmış, cinayetlerin ayrıntısını gazetede okuduğunu söylemişti. Halbuki gazete-ler haberi pazartesi günü vermişti. Katil ambulans şoförü olmasa bunları nereden bilecekti ki? Enzo Spaletti’yi hapsedtiler.

On yedi yıl boyunca öldürdü

Enzo hapiste duruşma gününü bekleyedursun, 23 Ekim 1981 gecesi katil imdadına yetişti. Nişanlıların ölümünden birkaç ay sonra bu kez Floransa'nın kuzeyindeki Calenzano kasabasının güzel manzaralı tepelerinden birinde yine park edilmiş bir otomobil, araç dışında bir erkek cesedi, yine araç dışında iki kolu, iki bacağı açık durumda, vajinası kesilerek çıkartılmış bir kadın cesedi bulundu. Yirmi dört yaşındaki Susanna Cambi ve yirmi altı yaşındaki erkek arkadaşı Stefano Baldi'nin yapılan otopsilerinde, katilin her ikisini araç içinde .22 kalibrelik Beretta silahla vurduğu, kadını yaralı vaziyette dışarıya çekerek çıkarttığı ve cinsel organını keserken, öncekine göre daha özensiz davrandığı, muhtemelen telaşlı olduğu sonucuna varıldı. Savcı, ambulans şoförü Enzo Spaletti'yi mecburen serbest bıraktı.

Etrafın sessizliği, ertesi yaz gelinceye ve sevgililer yine mehtapsız gecelerde araçlarını tepelere park edinceye kadar sürdü. 1982 Haziranında yirmi iki yaşındaki oto tamircisi Paolo Mainardi ile evlenmek üzere olduğu nişanlısı yirmi yaşındaki terzi Antonella Migliorini ecelleriyle buluştu. Bunları 1983, 1984 ve 1985 yazlarında üç çiftin daha öldürülmesi izledi.

Ölüm zamanında uzlaşamadılar

Her ikisi yirmi dört yaşında olan, Almanya'nın Osnabrück Üniversitesi'nde okuyan iki erkek öğrenci, Wilhelm Friedrich Horst Meyer ve Jens Uwe Rüsch, Eylül 1983'te Floransa'nın Galluzzo bölgesinde park ettikleri minibüsün içinde ateşli silahla öldürülmüş şekilde bulundu. Polis bu çifte cinayetin de Floransa Canavarı'nın elinden çıktığına emindi. "Kurbanlar büyük bir olasılıkla eşcinsel. Uzun sarı saçlı ve ufak tefek olanını, kadın sanmış herhalde" dediler.

Bir yıl sonra, 1984 yılı Temmuz sonlarında bu kez Floransa'nın

yirmi beş kilometre kadar kuzeyindeki Vicchio di Mugello'da, ormanlık bir alana park edilmiş Fiat otomobil içinde hukuk fakültesi öğrencisi Claudio Stefanacci ile sevgilisi barmen kız Pia Gilda Rontini'nin cesetleri bulundu. Her ikisi kurşunlanmıştı. Kızın sol göğsü ve cinsel organı kesilerek çıkartılmıştı. Katilin Floransa Canavarı olduğu apaçık ortadaydı.

Yine bir yıl sonra, 9 Eylül 1985 günü, Floransa yakınlarındaki Scopeti'de mantar toplamaya çıkan biri polisi aradı ve iki ceset gördüğünü bildirdi. Ölenler, İtalya'da kamp yapan Fransız asıllı yirmi beş yaşındaki müzisyen Jean Michel Kraveichvili ile kendisinden on yaş büyük sevgilisi Nadine Mauriot'ydu. Küçük çadırın içinde uyumakta olan kadın önce silahla vurulmuş, ardından göğsü ve cinsel organı kesilerek çıkartılmıştı. Erkeğin cesedi çadırın az ötesinde dışarıdaydı. Belli ki kaçmaya çalışmış, ancak başaramamıştı. Cinayetlerin işleniş biçimi öncekilerden farksız olmakla birlikte, bu kez otopsiyi yapan adli tıp uzmanı ile cesetler üzerindeki larvaları inceleyen İtalyan entomolojisinin babası Profesör Introna, ölüm zamanında uzlaşamadı. Resmi kayıtlara 8 Eylül 1985 Pazar gecesi olarak geçen cinayet tarihi, otuz yıl sonra yeniden tartışmaya açılacaktı.

100 bin ifade, 56 bin sayfa, 5 binden fazla fotoğraf

Olay yeri incelemelerinde yeni ve işe yarar ipuçlarına ulaşamayan soruşturmacılar, halktan yardım alabilmek umuduyla Floransa ve çevresinde oturan yaklaşık 100 bin kişiyle görüştüler. Araştırmaları onları 1951'de nişanlısıyla aynı yatakta bastığı adamı öldürdükten sonra, cesedinin yanında nişanlıya tecavüz eden, ardından onu da öldüren, yargılanıp hapsedilen ve on üç yıl sonra serbest kalan altmış sekiz yaşındaki çiftçi Pietro Pacciani'ye götürdü. Her ne kadar soruşturmayı yürüten Floransa polisi cinayet masası dedektiflerinden Michele Giuttari, doğru dürüst okuma yazma bile bilmeyen çiftçinin, cinayetleri planlayacak kadar akıllı olmadığını

ileri sürse de, amirlerinin baskısına dayanamayıp 17 Ocak 1993 günü Pietro Pacciani'yi tutuklamak zorunda kaldı.

Çiftçinin medyada geniş biçimde yer bulan, televizyonlarda canlı olarak yayınlanan davası, on altı cinayetin on dördünden suçlu bulunmasıyla sonuçlandı. Pacciani mahkeme salonundan sürüklenerek çıkartılırken “Çarmıhtaki İsa kadar masumum!” diye bağıyordu. Nitekim, mahkûmiyet kararı delil yetmezliğinden temyizden döndü.

Polis, Pacciani senaryosundan vazgeçmedi. Bu kez onun satanist bir çetenin reisi olduğunu düşündü ve cinayetleri iki arkadaşının Mario Vanrı ile Giancarlo Lotti'nin işlediğini, kurban kadınların kesilerek çıkartılan cinsel organlarının ayinlerde kullanıldığını iddia etti. Pacciani'yi yeniden suçladılar. İki arkadaşını yok denecek delillerle yargıladılar ve 1997 yılında ömür boyu hapse mahkûm ettiler. Pacciani'nin ömrü yeniden yargılanmaya yetmedi. 1998'de kalbi durdu. Yapılan otopside vücudunda fazla miktarda uyuşturucu bulununca, soruşturma savcısı Paolo Canessa, gerçek Floransa Canavarı'nın adını vermemesi için öldürüldüğü sonucuna vardı. Satanist çetenin reisi ölmüştü, işbirlikçileri hapisteydi.⁶⁹ Medya, yavaş yavaş ilgisini kaybetti. İtalya, Floransa Canavarı meselesini kapatmışa benziyordu. Bununla birlikte gelişen noktayı içine sindiremeyen polis sayısı da az değildi.

Psikolog ve kriminoloğu satanist çetenin üyesi sandılar

2001 yılı Ağustos ayında yeni şüphelilerin ortaya çıkması üzerine seri katil dosyası yeniden açıldı. Polis hâlâ bunun bir çete işi olduğuna inanıyordu. on-on iki zengin sosyete mensubunun kurduğu bir tarikatın, karanlık gecelerde genç çiftleri .22 kalibrelik tabancayla öldürdükten sonra keskin bir bıçakla kesip aldığı kadının vajinasını ayinlerde kullandığından şüphesi yoktu.

⁶⁹. Pacciani'nin Floransa Canavarı olduğuna yakınları bile inandığından cenazesini almaya kimse gelmedi. Ölümünden on beş yıl sonra, 2013'te bir toplu mezara nakledildi.

Bir ay sonra İçişleri Bakanlığı'na bağlı SISDE⁷⁰ istihbarat teşkilatının psikologlarından Aurelio Mattei ile İtalya'nın en ünlü kriminoloğu Doktor Francesco Bruno'nun evinin yanı sıra Roma "La Sapienza" Üniversitesi'ndeki ofisini bastılar. Her ikisi yıllardır Floransa Canavarı'nın cinayetlerini ayrıntılı şekilde takip etmekteydi; polis onların elde ettikleri birtakım sonuçları gizlediklerini düşünerek bilgisayar, not defteri, rapor ve kitaplarına el koydu, her ikisini saatlerce sorguya çekti. Hiçbir somut veriye ulaşamadı. Bu arada çiftçi Pacciani'nin cezaevindeki arkadaşlarından biri öldü.

Bu kez sıra Eczacı Francesco Calamandrei'yi satanist çetenin reisi olmakla suçlamaya gelmişti. Aslında eski karısı Mariella Cilia daha yıllar önce, 1988'de, polise ihbarda bulunmuş ve eczacıyla evli olduğu sırada evde .22 kalibrelik bir Beretta gördüğünü; kocasının, buzdolabında anlam veremediği, ama içinde insan eti olduğunu sandığı bir dizi poşeti sakladığını bildirmişti. Hemen eczacının evini arayan polis ne silaha, ne de poşetlere rastlayınca eczacıyı şüpheli olmaktan çıkarmıştı. 1991'de kadın yine polise başvurmuş, yeni bilgiler vermişti. İzleyen yıllarda eczacının evi birkaç kez arandı, yine bir şey bulunamadı.

Kadının, boşandığı kocasından intikam almaya çalışan bir akıl hastası olduğu kanaati yerleşmekle birlikte polis Francesco Calamandrei'yi tutuklamakla kalmadı, cinayetleri araştıran ve polisin delil toplama ve soruşturma sürecinde yaptığı hataları yüksek sesle dillendiren gazeteci Mario Spezi'nin de bu karanlık çete içinde yer aldığını ileri sürdü.

İtalyan medyası, çok sayıda sivil toplum örgütü ve sokaktaki vatandaş, polisin bu akıl almaz suçlamasına karşı çıktılar. Baskıya direnemeyen polis, 2006'da gazeteciyi suçlamaktan vazgeçti. Savcı Giuliano Mignini ve Michele Giuttari makamlarının gücünü

70. SISDE, Servizio per le Informazioni e la Sicurezza Democratica, İtalya'nın 1 Ağustos 2007 yılındaki reforma kadar iç istihbaratından sorumlu teşkilatıdır, bu tarihteki yeniden yapılanmayla yerini AISI (Agenzia Informazioni e Sicurezza Interna) aldı.

kötüye kullanmaktan yargılandı ve suçlu bulundu. 2007’de Eczacı Calamandrei ilk kez hâkim karşısına çıktı, aynı yıl otuz beş yaşındaki oğlu Marco aşırı doz uyuşturucudan öldü, 2010’da eczacıya “pardon” dendi; o da 2012 Mayısında öldü. Aynı dönemde çiftçi Pacciani’nin cezaevindeki ikinci arkadaşının da ebediyete intikal ettiğini belirtelim.

O güne değin polisin satanist çetenin üyeleri olmakla suçladığı çiftçi, çiftçinin arkadaşları, eczacı, psikolog, gazeteci, akademisyen her kim varsa, masum olduklarını söylemekten vazgeçemediler.

Kırk yıl sonra jandarma hâlâ tarikat arıyor

Floransa polisi, yerli-yabancı ne kadar ünlü-ünsüz adli tıp uzmanı, psikiyatr, kriminolog varsa görüşlerinden yararlanmaya ve yıllardır İtalya’ya kâbus gördüren Floransa Canavarı’nın nasıl biri olduğunu anlamaya çalıştı.

Modern Avrupa’nın en zeki seri katilleri arasında sayılan ve ne kurban seçiminde, ne mekân seçiminde, ne yöntem seçiminde hemen hiç değişiklik yapmamış⁷¹ olan katilin, on yedi yıl gibi uzun bir zaman dilimini kapsayan cinayetlerini çok iyi planlayarak ve soğukkanlılıkla işlediği muhakkak. Diğer seri katiller arasında az rastlanan önemli bir özelliği de, suçu işleyiş biçimi, teknik terimle *modus operandi*’sini hiç değiştirmemiş olması. Her zaman en karanlık gecelerde, kırsal kesimde, sabırla kurbanlarını bekleyerek, genç çiftlere aniden saldırmış ve hızla öldürmüştür. Buradan da katilin hiçbir cinayetinin dürtüsel, ani gelişen, plansız, hazırlıksız olmadığını anlıyoruz.

Seri katiller, cinayetleri arasında soğuma evreleri geçirir. Ancak Floransa Canavarı için bu süre bir hayli uzundu. Genellikle cinayetler arasında bir yıl beklemiş, hatta birinde bu süre yedi yılı bulmuştur.

71. 9 Eylül 1983’te katledilen Wilhelm Friedrich Horst Meyer (24) ve Jens Uwe Rüşch (24) adlı, Alman asıllı iki erkek öğrencidir. Katilbüyük bir olasılıkla uzun sarı saçlı, ufak tefek Rüşch’ü kadın sanmış olmalı.

Kurbanları kadın olan seri katillerin bir bölümünde öne çıkan motif, cinselliktir. Floransa Canavarı, kurbanların hiçbiriyile, canlıyken ya da öldükten sonra cinsel ilişkiye girmemiş, cinsel organlarını ustalıklarla kesip yanında götürmüştür. İşte bütün bu özellikler yüzünden polis, bilinmeyen bir tarikatın ayinlerde kullanmak üzere cinayet emirleri verdiği ihtimaline hep sıcak baktı. Katilin bir türlü bulunamayışını da, çok üst düzey kişilerin üye olduğu bu tarikatın açığa çıkmaması için delilleri karartmasına bağladı.

İçinde bulunduğumuz 2015 yılı Eylül ayı itibariyle, yani ilk çifte cinayetin kırkıncı yılında yeniden açılan Floransa Canavarı dosyası, İtalyanların ünlü jandarma teşkilatının özel operasyonlar birimi *Carabinieri del Ros*'a⁷² emanet edilmiş durumda. Yargılanıp hapsedilen, ardından “pardon” denip salıverilen kişilerin birçoğu artık hayatta olmamakla birlikte, 1968-1985 arasındaki çifte cinayetlerle ilgili on binlerce kişinin ifade tutanaklarından olay yeri fotoğraflarına, gazetecilerin yaptığı röportajlardan yazılan kitaplara kadar elde ne varsa tek tek inceleniyor, İtalyan suç tarihinin en uzun süre açık kalan dosyasına nokta koymaya çalışılıyor. Bakalım 10-12 ünlü ve zenginin kontrolünde olduğunu düşündükleri satanist tarikata bu kez ulaşabilecekler mi?

Tarih yeniden mi yazılacak?

Bu satırların kaleme alındığı 2015 yılı Eylül ayında, Paolo Cochi'nin yönettiği “Canavarın Son Cinayeti-Scopeti” adlı yeni bir belgesel Floransa izleyicisiyle buluştu. Filmde, seri katilin son cinayetlerini, yani Scopeti’de kamp yapmakta olan Fransız çift Nadine ve Kraveichvili’yi sanıldığı gibi 8 Eylül 1985 Pazar günü değil, bundan 24-48 saat önce işlediği iddia ediliyor. “Otuz yıl

72. Carabinieri del Ros, (Raggruppamento Operativo Speciale), İtalyan jandarma teşkilatının 3 Aralık 1990’da örgütlü suçlar ve terörle mücadele amacıyla kurulan özel operasyonlar biriminin başlıca soruşturma koludur.

sonra ölüm zamanıyla ilgili bu çok önemli sonuca nasıl varıldı?" diye sorarsanız, iddianın birkaç dayanağı var. İlki, cesetler üzerindeki sinek larvaları. Olay yeri fotoğrafını inceleyen entomolog Profesör Marelllo, kadının cesedinin kuvvetli haziran güneşi altındaki çadırın içinde beklediğini, dış ortamdan çok daha sıcak olan çadır atmosferinde larva gelişiminin farklılaşacağını ve bu durum göz önüne alındığında cinayetlerin, 8 Eylül'de değil, 6 ya da 7 Eylül'de işlenmiş olduğunu ileri sürüyor. Benzer şekilde otopsi bulguları da çadır ortamı göz önüne alınarak yeniden değerlendirilmeli. Eğer haklıysa, cinayetleri izleyen günlerde Fransızların nerelere gittikleri, kimlerle görüştiklerini aydınlatmak üzere polisin aldığı ifadelerin birçoğu anlamını yitirecek.

Polis, Bayan Nadine Mauriot'nun kimliğini iki kilit tanığa göstermiş, fotoğraftaki kadını tanıyıp tanımadıkları sorusuna, "Hayır" yanıtını almıştı. Belgesel, kimlikteki fotoğrafta kadının saçlarının öldüğü tarihtekinden tamamen farklı olduğuna dikkat çekiyor. Dolayısıyla tanık Bonciani ve Borsi, onu daha önce görmüş olabilirler.

3. Ulusal Floransa Canavarı Kongresi bu yıl 18 Ekim'de Roma'da toplanacak. Paulo Cochi filminde ileri sürülen yeni delillerin de tartışılacağı bilimsel toplantının bir sonuca varması zor görünüyor. Kanımca Floransa Canavarı, yeni bir Karındeşen Jack olma yolunda hızla ilerliyor.

Bir mucize oldu, melekler her yerdeydi

Mezarımın başında durup da ağlama
Orada değilim, uyumuyorum

Mary Elizabeth Frye, 1932

Sabah dokuza geliyordu. Telefondaki erkek sesi, havuzda bir otomobil gördüklerini söyledi. Önce çalıntı bir aracın suya itildiğini sandılar. Hatta aralarından biri, gençlerin polisi işlettiğini bile düşündü. Öyle ya, havuz dediği yüzme havuzu değildi. 202 kilometrelik kanalın, gemileri bir yüzeyden diğerine yükseltmek veya alçaltmak için kullanılan havuzunda otomobilin ne işi vardı?

30 Haziran 2009 günü, üç metre derinlikten arka aksına tel bağlayarak vinçle yukarı çektikleri siyah Nissan Sentra ne çalındıydı, ne de gençlerin eşek şakası; hayretle bakakaldıkları, içi su dolu dört kişilik bir tabuttu. Cesetlerin dördü de kadındı. Üçü bir hayli genç, sonuncusu orta yaşlı.

Genç dedektif Steve Koopman'ın, "İyi planlanmış bir cinayet" şeklinde fikir yürütmesine ekibin başındaki Kingston polis teşkilatının müdürlerinden Brent White karşı çıktı. "Cenazeleri hemen Ottawa Hastanesi'ne kaldırın" diye emir verdi, "Chris, bu zavallılara ne olduğunu nasıl olsa anlar! Büyük bir olasılıkla üzücü bir kaza, dosyayı ani ölüm soruşturması olarak açın." Üç güne kalmadan onun da fikri değişecekti.

Adli tıbbı bir yıl kapattılar, uzman ithal edip açtılar

Müdür, İngiliz polisi için yirmi yıla yakın bir süre çalıştıktan sonra kısa zaman önce Ottawa'ya taşınmış Dr. Christopher Milroy'dan söz ediyordu. Masumların mahkûmiyetine neden olan hatalar yüzünden Ottawa adli tıbbının faaliyeti Ocak 2007'de durdurulmuştu. Şüpheli ölümlerde cenazeler otopsi için Kingston ya da Toronto'ya gönderiliyordu. 2008 yazında yurtdışında eğitim görmüş iki uzmanın, Chris Milroy ve Jacqueline Parai'nin işe başlamasıyla birlikte kentte otopsileri yeniden yapmaya başladılar. İşte bu nedenle müdür "Chris nasıl olsa anlar" demekte haklıydı. Çünkü doktor, hem hukukçu, hem patolog olan dünyaca ünlü bir uzmandı. Buna karşılık dört kadının ölümünü "üzücü bir kaza" olarak değerlendirmesi affedilmeyecek bir hataydı.

Çünkü, en yakındaki dar yoldan geçmekte olan bir aracın, bir nedenle yönünü değiştirip çimenlik alana girdikten sonra, suya düştüğü yere kadar en az üç yüz metre gitmesi ve bu arada karşısına çıkacak bir dizi kaya, piknik masası, taş ve çelik konstrüksiyona çarpmaması mümkün müydü? Nitekim trafik kazaları rekonstrüksiyon uzmanı J.C. Prent, aracın suya gece düşmüş olması gerektiğini belirten 94 sayfalık bilirkişi raporunu verdiğinde, ölümlerin "üzücü bir kaza" olmadığı ortaya çıkacaktı. Dedektif Koopman'ın, dört cep telefonunun kayıtlarına dayanarak hazırladığı 400 sayfalık rapor da "üzücü kaza"yı hiç desteklemeyecekti.

Henüz kimse aynı günün sabahı saat tam 7.55'te, Kingston'dan 300 kilometre kadar uzaktaki Montreal'de, polise telefon eden Hamid Şafiya'nın ölenlerle ilgisini bilmiyordu. "Marketin otoparkında Lexus SUV dört çekerim ile manevra yaparken sol ön tamponumu bir işaret direğine çarptım." Polis henüz kim olduğunu bilmiyordu da, daha on sekiz yaşında olan Hamid'in hiç bilmediği başka önemli şeyler vardı. Mesela, aracın üzerindeki izlerden ne-reye çarptığının ya da neyi ittiğinin anlaşılabilceği gibi. Mesela, cep telefonu kayıtlarından aracın nerelere gittiğinin saptanabile-

ceği gibi. Ya da bilgisayarda “Kanada’da cinayet işlenecek en iyi yerler”i ararsa, aradan ne kadar zaman geçerse geçsin, bulunacağı gibi.

Milyoner Afganlının kayıp kızları

Cinayet büro dedektiflerinden Geoff Dempster, aslında o gün öğleden sonra işbaşı yapacak ve gece yarısına kadar çalışacaktı. Havuzdaki otomobilden dört kadın cesedi çıktığı bildirilince apar topar emniyete döndü. Tam o sırada, tepesi açık, şakaklarına kır düşmüş, iyi giyimli orta yaşlı bir adam, yanında modern görünüm-lü siyah saçları arkadan tutturmuş bir kadın ve siyah kıvrıcık saç-ları dışında aynı yaştaki bir Kanadalıdan farksız giyimli, oğlu olduğunu zannettikleri gençle birlikte merkezden içeri girdi.

Afgan kökenli adam, bağıra çağıra, kırık dökük bir İngilizceyle derdini bir türlü anlatamayınca, Farsça bilen birini bulup getirdiler. Gerçi adam Farsçanın bir lehçesi olan Darice konuşuyordu ama ikisi arasında fazla fark yoktu zaten. “Adım Muhammed Şafiya” dedi. “Üç kızım ile teyzeleri kayıp. Bu hanım, karım Tuba, bu da oğlum Hamid. Montreal’de oturuyoruz. Dün sabah biri Nissan Sentra, diğeri Lexus iki arabayla on kişi Niagara Şelaleleri’ne tatile gittik. Güneş batınca eve doğru dönüş geçtik. Altı saat yol geldik, Kingston’a vardık. Nissan’ı kullanan karım Tuba, çok yorulduğunu ve uyumak istediğini söyledi. Hamid’le ben Lexus’u alıp motel arayışına çıktık. Bulunca gidip Tuba ile diğerlerini aldık. Motele döndüğümüzde Hamid bizden ayrıldı, işi varmış, Lexus’la yola devam etti. Tam yatmak üzereyken, kız kardeşleri ve teyzesiyle yan odada kalan Zeynep, hem kendisinin hem Seher’in bagajda unuttukları elbiselerini almak için Nissan’ın anahtarını istedi. Uyandığımızda bir baktık ki ne araba var, ne de kızlar ile teyzeleri.” Oğlu Hamid’in, babadan farklı olarak gayet akıcı bir İngilizcesinin olduğu ancak öğleden sonra ortaya çıktı.

Elli sekiz yaşındaki Muhammed Şafiya, Montreal dışındaki, iki milyon dolarlık bir alışveriş merkezinin sahibiydi. Karısı gibi Afgan kökenli Kanada vatandaşıydı. Kayıp bildiriminde bulunduğu kızların adı Zeynep, Seher ve Geeti, teyzelerinininki Rona Emir Muhammed'di. Gerçi damatla ilgili ufak tefek bazı itirazları vardı ama Zeynep'i yakında evlendireceklerdi. Yılların tecrübeli dedektifi Dempster'ın, Şafiya ailesini teyze ile kızların kayıp değil, ölü olduğuna inandırması biraz zor oldu.

Söylemeye değmez ama tüyler ürpertici

Aralarından birinin, teşhis için aileyi morga götürmesi gerekiyordu. Bu iş için genç dedektif Steve Koopman'ı seçtiler. Böylelikle Koopman aylar sürecekin cinayet soruşturmasının yürütüldüğünden haberi olmayan "iyi polis" rolüne adım attı. Cenaze törenlerine katıldı, ara sıra evlerine ziyarete gitti, ailenin genç oğlu Hamid'le yârenlik etti.

Muhammed, karısı Rona ve oğlu Hamid morgdan sonra yine polis merkezine getirildiler. "Hele bir oturun" dedi Dedektif Geoff Dempster, "Yokluğunuzda ifadenizi tekrar okudum. Aklımı kurcalayan bir iki mesele var. Her birinizle ayrı ayrı görüşmek isterim." Bundan sonra her anlatacakları kayda alınacak ve daha sonra defalarca farklı uzmanlar tarafından yeniden izlenecek, yeniden değerlendirilecekti.

"Niagara Şelaleleri'nden buraya altı saatlik yol gelmişsiniz, gece vakti kızlar neden arabaya doluşup gezmeye gitsinler?" Cevap verebilen olmadı.

"Bir tanık, olay yerine giden memurlarımıza kanal kıyısında iki otomobil gördüğünü söylemiş, ne dersiniz?" Yine cevap verebilen olmadı.

"Dikkat ettim, buraya yeşil bir minibüsle gelmişsiniz, neden Lexus'la gelmediniz?" İşte buna oğul Hamid'in bir yanıtı vardı. "Babam mutlaka söylemiştir, ben dün gece motelde kalmadım.

Sabaha karşı Lexus'u alıp Montreal'e doğru yola çıktım. Tam evin kapısından girmiştik ki, babam aradı, kızların ortada olmadığını söyledi, ben de geri döndüm." "Neden Lexus'la dönmedin de, yeşil minibüsü alıp geldin?" diye sordu dedektif. "Özel bir nedeni yok" dedi Hamid Şafiya "Minibüsün benzin tankı daha büyük, daha uzun yol yapılabilir, ayrıca içine de daha fazla eşya yüklemek mümkün." "Yani nedeni daha fazla benzin alması mı?" "Nedenlerden biri bu." "Diğeri ne?" "Hiç önemi yok, söylemeye bile değmez." Aslında genç adamın söylemeye değmez bulduğu, kendisi için öyleydi de, Kanadalılar için yıllar boyunca gündemde kalacak, hatta toplumu ikiye bölecek ölçüde tüyler ürperticiydi.

Basit ama kilit bir soru

Dedektif, babaya, basit gibi duran, ancak hayati önemi olan bir soru daha sordu: "Oğlunuzla motel ararken karınız Tuba ile diğerleri sizi nerede bekledi?" "Ben buraların yabancısıyım" diye cevap verdi Muhammed Şafiya, "Anayoldan fazla uzak olmayan bir yerde, şehrin içinde."

Aynı soruyu oğluna sorduğunda, "McDonald's mıydı ne, tam hatırlamıyorum" dedi çocuk. Tuba ise bambaşka bir şey anlattı: "Bir yere park ettim, moteli bulduklarında bizi gelip almak istediler, 'Ben kendim gelirim' dedim, tam yatacarken Zeynep gelip anahtarı istedi, verdim. Daha sonra olanlara akıl erdirmek mümkün değil."

Dedektifin de aklının almadığı şeyler vardı. Yanıtlar, dedektifi tatmin etmemiş olsa da, fazla üstelemedi. Hele kadının kaybolan sadece Nissan otomobilmiş gibi davranması ve fazla duygusallaşıp, gözyaşı dökmeden konuşması garibine gitmişti. "Nasıl olsa yeniden sormaya fırsatı çıkar" diye düşündü. O gün bu soruya doğru cevap vermeleri zaten imkânsızdı. Çünkü Tuba, üç kız ve teyzeyle birlikte Muhammed ve Hamid'in gelişini, tam da otomobilin suya düştüğü yerde beklemişti. Dedektif, aynı soruyu üç yıl ka-

dar sonra mahkemede her birine yeniden soracak ve yine yanıt alamayacaktı.

O akşam sekize doğru Montreal polisi nihayet Kingston'daki merkezi aradı ve sabah 7.55'te Hamid Şafiya'nın Lexus aracıyla market otoparkındaki direğe çarptığını bildirdi. "Bunu neden bana söylemedin?" diye sordu Dedektif Geoff Dempster Hamid'e. "Babamın öğrenmesini istemedim." "Aracı da, otoparkı da inceleyeceğim" dedi dedektif.

Polisin tuzağına düştüler

Tam kapıdan çıkıyorlardı ki, Dedektif Dempster arkalarından seslendi: "Haberiniz olsun, Nissan'ın suya düştüğü yerde kameralar var, görüntüler incelenince oraya ne zaman kimlerin gittiğini görürüz." Yalan söylüyordu, havuz civarındaki arazide tek bir kamera yoktu. Ama arada geçen zamanda savcıdan izin almış ve yeşil minibüsün içini gizlice dinleyebilecek bir düzenek kurdurmuştu. Şafiyalar araca biner binmez, kulaklıkları tercümana uzattı. Darice konuşacakları muhakkaktı.

"Yalan söylüyorlar" dedi adam. "Kamera olsaydı hemen görürlerdi." "Kamera yoktu" dedi Tuba. "Etrafa baktım, olsa görürdüm." "Zifiri karanlıktı. Fazla konuşma, dinliyor olabilirler" dedi adam demesine de, izleyen on beş dakika boyunca kızlara küfretmekten geri durmadı. "Hem onların, hem o heriflerin Allah belasını versin. Hepsi cehennemlik."

Ertesi sabah polis, elinde arama emri, yanında çocuk korumanın sosyal çalışmacılarıyla Şafiyaların Montreal'deki evlerinin kapısına dayandı. Çünkü bütün telefonları dinleniyordu ve sabaha karşı 2.56'da küçük erkek kardeş aynı evde kaldığı halde ağabeyi Hamid'i cep telefonundan aramış "Bana bak Hamid, seni yüzde yüz yakalayacaklar" demişti. Evdeki telefon faturaları, pasaportlar, fotoğraf albümleri, hatıra defterleri, bilgisayarlar ve delil olabilecek ne buldularsa torbalara doldurdular, ikisi kız, üç çocuğu

olarak ayrıldılar. Bir zamanlar on kişi olan Şafiya ailesinden geride sadece üç kişi kalmıştı. Onların da cinayetle suçlanması yakındı, hem de çok yakın. Altı saat sonra evden elleri arkadan kelepçeli olarak çıkartıldılar. Bir daha görüşmemek üzere birbirlerinden ayırdılar. Tuba ile Muhammed'in bundan sonraki sorgularını, Kanada Atlı Polisi cinayet soruşturması müfettişlerinden Şahin Mehdizade anadillerinde yapacaktı.

Dört masada üç esmer güzeli kız ve bir teyze

Polisler de, doktorlar ve teknisyenlerle birlikte otopsi salonundaydılar. "Ön koltukta bulduğunuz bu genç kız mıydı?" diye sordu Dr. Christopher Milroy, on dokuz yaşındaki Zeynep'i göstererek. Uzun kapkara saçları, açık mavi boyalı tırnakları, suda kalmaktan iyice daralmış siyah montu ve montun cebinde sadece on sent parası olan Zeynep'in önce giysilerini çıkarttılar, ardından bütün güzelliğini yok edecek elektrikli testerenin sesi duyuldu.

Sıra ikincisine, arka koltukta buldukları Seher'e gelmişti. Dar kot pantolonu, kolsuz gömleği, el tırnaklarında mor, ayak tırnaklarında siyah ojeleri ve göbeğindeki taşlı hızma ile otopsi masasında yatan on yedi yaşındaki güzel kızın kömür karası saçları ile gözleri olmasa, modayı izleyen Avrupalı ya da Amerikalı yaşıtlarından kimse ayıramazdı. "İyi beslenmiş, iyi gelişmiş ve sağlıklı bir genç kadın" dedi doktor. "En son patates kızartması yemiş." Aynı saatlerde Ricardo Sanchez adına kayıtlı bir cep telefonu Montreal'den Seher'in cebini arıyordu. Bu, Ricardo'nun genç kızı yirmi ikinci arayışydı.

On üç yaşındaki Geeti'nin cesedini ilk gören dalgıç, ön koltuğa sıkıca sarılmış olduğunu anlattı. Kahverengi kazağını kaldırdıklarında onun da göbeğindeki hızmayı gördüler. Ablasına hayranlığı herkesçe bilinen küçük kızın bir mektubu ortaya çıkacaktı sonraları. "Yaşadığım sürece seni mutlu görmek için her gün Allahıma dua ediyorum" diye yazmıştı Seher'e. En yaşlıları, sim-

siyah uzun saçlı Rona, altın küpeleri, altın bilezikleri, mavi gömleği ile arka koltukla ön koltuk arasına sıkışıp kalmıştı. Elli iki yaşındaki kadın, kayıtlara kızların teyzesi olarak geçti. Unutmadan belirtelim, kadın kızların teyzesi filan değildi. Bir de “Çocuğu olamaz” diye kayıt düştüler. Zaten başına ne geldiyse bu yüzden geldi.

Doktor, dördünün de otopsi raporuna “suda boğulma” diye yazdı. Hiçbirinin bedeninde başkaca darp izi, zehirli madde, alkol ya da ilaca rastlanmadığını kaydetti. Üç yıl kadar sonra “Ne zaman ölmüşler?” diye soracaktı yargıç. “Bilmiyorum” diyecekti doktor. “Başka yerde boğulmuş sonra otomobile sokulmuş ve suya itilmiş olabilirler mi?” diye soracaktı yargıç. “Olabilir de, olmayabilir de, bilemiyorum” diyecekti yine.

Dört çekerle havuza itip boğdular

Gerçi doktor, ölüm nedenlerini bulmuştu da, dört kadına ta- but olan aracın suya nasıl düştüğünü açıklamak cinayet masası dedektiflerinden Geoff Dempster’in işiydi ve dedektif, Kingston polisinin kaza uzmanı J. Chris Prent’in 94 sayfalık bilirkişi raporunu okuyup da, sudan çıkartılan aracın motorunun durmuş, vitesin birinciye takılı, farlarının sönmük, sol ön camının tamamen, sol arka camın kısmen açık, sol arka tamponu ezik, sol arka stop lambası kırık ve emniyet kemerleri takılı olmayan ön koltukların yüz otuz derece kadar geriye yatırılmış olduğunu öğrenince, olay yerini yeniden incelemekten başka çare bulamadı.

Kaza raporunda başka ayrıntılar da vardı. Mesela Lexus’un sol ön farının kırık olduğu ve sol ön tamponunda ciddi hasar bulunduğu gibi. Bilirkişi Prent’e göre, Nissan otomobil, Lexus dört çeker ile yavaşça suya itilmişti. Ama içindekilerin, neden pence- reden ya da kapıdan çıkmaya yeltenmediğine cevabı yoktu. “Belki de uyuyorlardı” diye aklından geçti Dedektif Dempster’in.

Olay yerinde pul kadar cam

Kimi zaman dikkatli bir göz, cinayet davasının en önemli kanıtını görür. Nitekim havuz kenarındaki ikinci aramayı bitirmiş, olay yerinden ayrılmaya karar vermişlerdi ki, memurlardan birinin gözüne parlayan bir cisim takıldı. Pul büyüklüğünde bir cam parçasıydı gördüğü. Belki bir bardak, belki bir şişe kırığı demeden delil torbasına koydular. Nitekim kriminal laboratuvar haftalar sonrasında kırık cam parçasının bir Lexus aracın ön farına ait olduğunu bildirecek ve sadece bu bulgu bile, soruşturmanın yönünü tamamen değiştirecekti. Bir de Memur Rob Etherington'un çimler içinden topladığı yedi küçük plastik parça vardı ki, asıl mucize delil onlardı.

Kimi zaman cinayet davalarını böylesi beklenmedik deliller çözer. Biz de o zaman "melekler olay yerindeydi ya da otopsi salonundaydı" deriz. Dört masumun ölümünü soruştururken öylesi beklenmedik yerlerden, öylesi ilginç delillere ulaşıldı ki, suçlananlar son güne kadar inkâr etseler de, melekler her yerdeydi.

Cinayet işleyecek en uygun yer

Gün gelecek Lexus'u inceleyecekler ve bagajında küçük plastik parçalar bulacaklardı. Bu parçalarla, Memur Rob Etherington'un bulduğu yedi küçük parçanın birbirine bir yapboz kadar uyduğunu öğrenen cinayet masası dedektifi Geoff Dempster'in kuşkusu kalmayacaktı. Nissan oto ve içindeki dört kadın, Lexus dört çekerle suya itilmişti. Bu sırada tamponu ve farı kırılmıştı. Tampon parçalarını biri toplamış, ancak yedisini görememişti. Hamid Şafiya'nın Montreal polisini arayarak anlattığı market otoparkındaki direğe çarpma hikâyesi, gerek tampon, gerekse far kırığını örtbas etmek üzere uydurduğu bir yalandı.

Tabii bir de, on kişi alabilecek kadar büyük yeşil renkte Pontiac Montana minibüsleri olduğu halde neden Niagara Şelaleleri'ne

iki araçla gittikleri sorusu var ki, cevabı dikkat çekiciydi. Google'da "Kanada'da cinayet işlenecek en iyi yerler"ın aranmasından iki gün sonra, 22 Haziran'da Muhammed Şafiya 5000 dolara kullanılmış bir otomobil almıştı ve aile hemen ertesi gün Montreal'den yola çıkmıştı. İşte dört kişiye mezar olacak 2004 model siyah Nissan Sentra bu araçtı.

Kanada'yı hayrete düşüren namus cinayetleri

"Otomobildeki kadın kızların teyzesi değilmiş."

"Ya nesiymiş?"

"Üvey anneleriymiş."

"Nasıl yani?"

"Adam '70'lerin sonunda bu kadınla, yani Rona'yla evlenmiş, çocukları olmayınca, '89'da Tuba ile evlenmiş ama Rona'yı boşamamış, yedi çocuğunun yedisi de Tuba'dan, ölenlerden ve oğlu Hamid'den ayrı, iki küçük kızı ve bir oğlu daha var."

"Yani aynı anda birden fazla kadınla mı evli, hem de bu ülkede?"

"Evet, topluca Afganistan'ı terk edip önce Pakistan'a, ardından Avustralya'ya yerleşmişler. On yıl sonra Birleşik Arap Emirlikleri'ne göç etmiş ve Dubai'de emlakçılık yaparak çok para kazanmış. 2007'de Kanada'ya taşınmışlar, Rona hariç hepsi Kanada vatandaşı olmuş, kadını hizmetçi diye yanlarında getirmişler, ziyaretçi vizesi var."

İşadamı, karısı ve oğlunun, dört cinayetten tutuklanmasını izleyen aylar, hatta yıllar boyunca gazeteler sudan çıkan otomobildeki ölüleri yazdı. Aynı konu günler ve gecelerce tartışma programlarında ele alındı. "İnsan kendi çocuğunu, kardeşini nasıl öldürür?" sorusuna Batılı akıllarıyla cevap vermeye çalıştılar. Nihayet gün geldi, dört masumu öldürmekle suçlanan Muhammed, karısı Tuba ve oğlu Hamid yargıç önüne çıktılar. Dava karara

bağlanıncaya dek geçen dört ay boyunca Kanadalılar İslamiyet, çokeşlilik, gelenekler ve namus cinayetleri hakkında evvelce hiç bilmedikleri gerçeklerle karşılaştılar.

Aslında ana-baba ve oğulun öldürmeyi kararlaştırdığı üç kızdı. Başlangıçta Rona, yani teyze diye yutturmaya çalıştıkları, çocukların büyütülmesinde emeği geçen, ama hizmetçi muamelesi gören, bulunan günlüğünden dayak yediği öğrenilen Muhammed'in ilk karısı, hedeflerinde yoktu. "Kızlarla birlikte onu da öldürürsek, kaza süsü vermek kolaylaşır" diye düşünmüş olmalı. Kızları öldürmek istemelerinin nedeni ise basitti, anavatanlarından binlerce kilometre uzakta bile olsalar, geleneklerdi, namustu.

Biri evden kaçmış, diğeri intihara teşebbüs etmiş

Ölümünden iki ay önce Zeynep'in evden kaçarak bir kadın sığınma evinde iki hafta kaldığı, Montreal'deki Antoine-de-St. Exupery Lisesi'nde okuyan Seher ve Geeti'nin sürekli mutsuz, dersleri hep kötü, başlarını örtmeleri için ısrar eden annelerinden nefret eden genç kızlar olduğu anlaşıldı. Hatta, tanık olarak dinlenen okul müdiresi Josee Fortin, Seher'in ilaçla intihar etmeye kalkıştığını, durumu annesine anlattığında, "Bırak ölsün, madem yaşamak istemiyor, bırak ölsün" dediğini anlattı.

Zeynep'in Pakistanlı erkek arkadaşı ile gizlice imam nikâhı kıymış olması, Seher'in Meksikalı erkek arkadaşıyla samimi fotoğraflarının bulunması, en küçükleri Geeti'nin de her şeyi bildiği halde annelerinden gizlemesi idam fermanları oldu. "Böyle si bir ahlaksızlığa kitabımızda yer yok, ama biz öldürmedik" dedi baba. "Ben anneyim, çocuklarımı nasıl öldürürüm?" diye sordu anne. Buna karşılık "Kafanızda bir senaryo yazmışsınız, her şeyi ona uydurmaya çalışıyorsunuz" dedi ağabey.

Karar öncesi üç yıla yakın bir süre tutuklu kaldılar. Bu sırada hepsi başka mahkûmlarca saldırıya uğradığından bir cezaevinden diğerine gönderildiler. Bu arada defalarca sorgulandılar, hep bir-

likte iki otomobille kanal kenarına gittiklerini kabullendiler ama, hiçbiri, hiçbir zaman neden oraya gittiklerini, daha sonra neler olduğunu anlatmadı. Dört kişinin otomobille suya düşerken neden çıkmaya çalışmadığı anlaşılamadan kaldı. Duruşma 20 Ekim 2011'de başlayabildi. Ertesi yıl ocak ayı sonlarında Yargıç Robert Maranger kararı yüzlerine karşı okudu. "Medeni bir toplumda kesinlikle yeri olmayacak bir davranış. Ahlak kavramına ailece saplanıp kalışınızı lanetliyorum. Soğukkanlılıkla planladığınız, canavarca hislerle uyguladığınız, her birinizi bu alçakça cinayetlerden ömür boyu hapse mahkûm ediyorum." Kanada'da yasalar elverseydi, idam cezası vereceğinden kimsenin kuşkusu yoktu.

Muhammed Şafiya cezaevine girdikten sonra, ahlaksız kızlarının ölümüne hiç üzülmmediğini tekrarlayıp durdu. Muhammed, 2015 ortalarında Kanada Cezaevleri Kurumu'nun başını ağrıtmakta olan bir nedenden ötürü yeniden gazetelere haber oldu. Bulunduğu cezaevinde kendisini imam ilan edip, yirmi beş müridiyle birlikte Hristiyan mahkûmları cuma namazı kılmaya zorluyor da ondan.

Don Kişot ve Sanço Panzalar

Kızı ile damadı on gündür odadan çıkmayıp, en büyüğü dört yaşındaki üç torunun ağlamaları dayanılmaz bir hal aldığına, kapıyı kırarak içeri girmekten başka çaresi kalmamıştı. Zavallı baba önce kızının yerde kanlar içinde uzanmış cesedini gördü, daha sonra perişan haldeki çocukların dışkı kümeleri ortasında oturuşunu.

Polis ve ambulans aynı anda geldiler. Çocukları hastaneye, kadını morga, öğretmeni önce karakola sonra akıl hastanesine götürdüler. Kadının dört aylık hamile olduğu ve üç gün önce düşük yaparken kanamadan öldüğü anlaşıldı. Öğretmen kendisiyle görüşmek isteyen psikiyatri uzmanlarıyla önce konuşmadı, sonra “Karım ölmedi. Allah’ın takdiri. Tıpkı Kuran’daki gibi zamanı geldiğinde uyanacak ve çocuğumuzu doğuracak” dedi. Kadının öldüğü ve gömüldüğünü söylediklerinde hayret etti.

Öğretmen evlendiklerinde de dinine bağlı bir insandı. Arkadaşları ve ailesi onun içe kapanık, muhabbetten hoşlanmayan biri olduğunu, çalışkan, başarılı bir mimar olan otuz iki yaşındaki karısının ilk çocuklarından sonra ev hanımı olmayı tercih ettiğini, öğretmen kadar olmasa da, onun da dinine bağlı biri olarak yaşamını sürdürdüğünü anlattılar. Başlangıçta sadece dini konuların konuşulduğu, Kuran okunan toplantılara gittiklerini, zamanla eve kapandıklarını ve sadece Kuran okuyarak vakit geçirdikle-

rini aktardılar. Evliliklerinin üçüncü yılında öğretmen istifa etti, bir yıl sonra da askere gitti. İşte ne olduysa orada oldu.

Mimarla mühendis sürekli Kuran okudu

Annesiyle babasının, karısı ve çocuklarına zarar vereceğine inanmaya, hatta trenle kaçırılan çocuklarının “Baba bizi kurtar” diye bağırdıklarını duymaya başladı. Bir gece nöbetinde elindeki silahla geçen trene ateş edince, “askerliğe elverişsiz” dediler, hastaneye yatırdılar ve şizofreniform (şizofreni benzeri) bozukluk tanısı koydular. Yani şizofreni benzeri, ancak kısa süreli bir bozukluk. Tedavi başlayınca, halüsinasyonları tamamen ortadan kalktı, sanrıları azaldı.⁷³ Karısı, saplantılı düşüncelerini paylaşmakla birlikte, bir profesyonele başvurmadı. Öğretmen, taburcu olduktan sonra ilaçlarını kesti, ailesini alıp İstanbul’dan uzaklaştı, mali sorunlar nedeniyle kendi ailesinin evine yerleşti. Kendilerinden başka kimsenin İslamiyet’e uygun yaşamadığına bütün kalpleriyle inandılar. Birkaç aya varmadan ailece bir odaya kitlendiler, yemeklerinin kapının önüne bırakılmasını istediler, bir daha dışarı çıkmadılar, durmadan Kuran okudular. Büyükler, bu gidişe dur diyebilmek için ellerinden geleni yaptı, baskı artınca çoluk çocuk evi terk ettiler, bu kez kayınpederin evine taşındılar, yine bir odaya kapandılar, yine Kuran okudular.

Karısının zamanı geldiğinde canlanacağına inanan adamın Bakırköy Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Hastanesi’nin psikiyatri uzmanlarına anlattıkları, bir bilimsel yayına konu olacak kadar ilginçti.⁷⁴

73. Halüsinasyon, hastanın var olmayan ses, koku, tadları duyması, olmayan şeyleri görmesidir; buna karşılık sanrı (delüzyon) gerçek dışı inançlarıdır.

74. Sila Yazar M, Erbek E, Eradamlar N ve Aipkan L (2011) The Seven Sleepers: A folie a deux case originating from a religious-cultural belief. *Transcultural Psychiatry* 48(5): 684-692.

“Mağaraya çekilin ki, Rabbiniz size rahmetini yaysın”

“Ne zaman Kuran’da tesadüfi bir yer açsak, hep Kehf Suresi’ne denk gelirdik” diye anlattı adam. *‘Mademki onlardan ve Allah’tan başkasına tapmakta olduklarından yüz çevirip ayrıldınız, o halde mağaraya çekilin ki, Rabbiniz size rahmetini yaysın.’* Bunun Allah’ın bir işareti olduğuna inandık. Bu oda, bizim mağaramızdı. Sayfayı açtığımızda *‘Şimdi siz birinizi şu gümüş para ile kente gönderin de baksın; (şehir halkından) hangisinin yiyeceği daha temiz ve lezzetli ise ondan size bir rızık getirsin’* ayeti karşımıza çıkarsa kapıya bırakılan yemeği içeri alıp yedik, çıkmaz ise yemedik. Karımı neden gömdünüz? O ölmedi.”

Doktorların ondan, ailesinden ve dostlarından öğrendiğine göre, karıkoca aynı sanrıları paylaşıyordu. Evvelce alkol ya da madde kullanmamış, başkaca bir akıl hastalığı olmayan adam hastaneden çıktıktan iki yıl sonra yeniden evlendi. Yeni eşi hastalığını anlamasın diye ilaçlarını bıraktı, yakınlarının telefonlarına dini kısa mesajlar gönderdi ve günün birinde ikinci karısını eve kilitleyince yine hastanelik oldu. “Konuşamam” dedi ısrarla. “Allah’a Meryem Suresi’ne uyacağıma dair söz verdim.” Atıfta bulunduğu 26. ayetti: *“Ye, iç, gözün aydın olsun. İnsanlardan birini göreceksen, ‘Şüphesiz ben Rahmân’a susmayı adadım. Bugün hiçbir insan ile konuşmayacağım’ de.”* Bu kez ona şizofren tanısı koydular. Yine tedavi ettiler, yine taburcu oldu.

Öğretmen, hâlâ ikinci eşiyle evli mi bilemem, ancak ilaçlarını keserse Yedi Uyurlar’ı yeniden hatırlayacağı muhakkak.

Öğretmen ile mimar eşi, “paylaşılmış psikotik bozukluk” (*folie à deux*) adı verilen bir durumu yaşadılar. Nadir görülen, sanrıların ön planda olduğu ve kültürler arası farklılık gösteren bu bozukluk, aralarında yakın duygusal ve fiziksel bağlar bulunan iki ya da daha fazla kişiden birinin diğeri ya da diğerlerini etkilemesiyle oluşuyor. Öğretmen her ne kadar uyanacağını umarak mi-

mar eşinin cesediyle üç gün baş başa kalmış olsa da, onu öldüren kendisi değildi. Şimdi size İtalya'dan benzeri bir olay. Ancak bu kez işin içinde iki kişi yok, bütün aile var.

Mumya kızları kim öldürdü?

Sıcak, ama çok sıcak bir yaz günüydü. Terden gömleği üzerine yapışmış karakol amiri telefona uzandı. “Üç kız kardeşten uzun süredir haber yok, merak ettik, bir bakıverseniz” dedi bir kadın sesi. “Olur” dedi memur can sıkıntısıyla. “Bu kaçınıcı arayan” diye düşündü. “Çare yok, gidelim bari.”

Bahçe kapısında onu kız kardeşlerin en küçüğü karşıladı. Küçük dediysek, kadın yetmişlerindeydi. Üstü başı perişandı. “Ne olmuş buna, ne berbat kokuyor” dedi polis içinden ve yüzünü olabildiğince ekşitmemeye çalışarak, “Ne var ne yok hanımefendi? Kız kardeşleriniz nasıl?” diye sordu. “Kente akrabalarımızı ziyarete gittiler, çok şükür iyiyiz.”

Bu arada polis, bahçeyi geçip köşkün açık kapısına doğru yürüdü. “Bir kahvenizi içebilir miyim?” diye sordu nazikçe. İçerden gelen koku burnuna çarptığında aniden döndü, arabasına doğru koşarken geriye seslendi: “Sakın bir yere ayrılmayın, az sonra tekrar geleceğim.”

Yaşlı kadının aslında köşkten ayrılmaya hiç niyetinin olmadığını içeri girdiklerinde anladılar. Kız kardeşleri kente filan gitmemişti. Biri iç avludaki yer yatağında, diğeri odalardan birindeki kanepede yatıyordu. Hem de mumyalaşmış olarak.

Yırtık perdelerden sızan ışığın aydınlattığı odalarda dolaşırken orada burada kokuşmuş yemek artıkları ile ileri derecede çürümüş kedi ve köpek cesetleriyle karşılaştılar. Elektrik kesikti, sular akıyordu, aylardır temizlik yapılmamıştı, mobilyaların rengi tozdan görünmez olmuştu. “Kız kardeşlerini zehirlemiş olmalı” dediler.

“Evlenmeyeceksin” dedi, hayatları deęiřti

Onlar, iyi okumuř, öęretmen olmuř üç kız kardeřtiler. Bir hayli otoriter olan babaları hiębir zaman alıřmalarına izin vermedi. Bu yüzden genlik yıllarını anneleriyle birlikte evde geirdiler ve bundan hiębiri řikâyeti olmadı. Anne, ok dindar bir kadındı. Peder Pio’nun mucizelerine inanırdı. Zaten iki elinin sırtındaki izler onun Tanrı’yla iliřkisinin bir iřareti deęil miydi? Hatta ok hastalandığında peder ona, “Kocan řu komünist sendikadan ayrıl, üyelik kartını yırt” dediğinde, kocası dediğini yaptıktan sonra saęlığına kavuřmamıř mıydı?

Peder Pio’nun iyileřtirici ve doęaüstü güçlerine sadece koyu Katolik anne deęil, zaman içinde baba da, kız kardeřler de inanmaya bařladılar. On beř günde bir günah ıkartmaya gittiklerinde, kızlardan birine “Sakin evlenme”, dięerine “Sakin řiir yazma” telkinleri öylesine etkili oldu ki, kızlar karřlarına ıkan taliplere raęmen evlenmediler, İncil’den bařka kitap okumadılar.

Baba ölünce hayatları altüst oldu. “Kendimizi kaybolmuř hissettik. Dünya ve onun sorunlarıyla yüzleřecek gücümüz yoktu” diye anlatacaktı saę kalan en küükleri. Dört kadın, yařamlarını sürdürebilmek için bütün alışkanlıklarını deęiřtirdiler, alıřmaya karar verdiler, kilisenin yardımıyla öęretmenliğe bařladılar, tabii din öęretmenliğine.

“Bana kalırsa üst komřumuz dindar olduęumuzdan bizi zehirlemeye alıřıyor” dedi bir gün anneleri. “Kapının altından beyaz bir toz atıyor, nefes almakta zorluk ekiyorum, ayak tabanlarım yanıyor, ateřte yürüyorum sanki.” Polise haber verdiler. Beyaz tozdan örnek alanlar, “Merak etmeyin sadece un” demiř olsalar da, anne ile kızlar oturdukları apartman dairesinden kasabanın diřındaki köře tařındılar.

Dirilir sandılar, anneyi gömmediler

Birkaç yıla varmadan anne öldü, kızlar onun yeniden hayata döneceğini umarak bir süre cesediyle birlikte yaşadılar. Gündüzleri öğretmenliğe devam ettiler, akşamları köşkte ayinler düzenlediler. Kiliseden tanıdıklarıyla birlikte oturuyor, İncil'in herhangi bir yerini açıyor, parmaklarını bir satırın üzerine koyup okuyorlardı. "Sıra bana geldiğinde bir 'ses' parmağımı nereye koyacağımı kulağıma fısıldardı. O satır mutlaka, başımdan geçen bir olayı anlatırdı. Bu mucize değil de nedir?"

Gördükleri rüyaları birbirlerine anlattılar, anımsadıkları tüm ayrıntıları kaleme aldılar. Rüyalarından babaları, Peder Pio, Meryem, gelmiş geçmiş papalar hiç eksik olmadı. Zaten anneleri de benzer rüyalar görmüş ve hepsini kaydetmemiş miydi?

Bitkiler, hayvanlar ve eşyaları duymaya başlamalarının üzerinden fazla zaman geçmemişti ki, en büyükleri, merdivenden düştü. Önceleri bir değnek yardımıyla yürüyebiliyordu, ikinci düşüşünden sonra bir daha kalkamadı.

İşte polislerin köşkün bir kanepesinde yatar durumda buldukları, çevresinde kurumuş idrar ve dışkı kalıntıları ve çokça entomolojik bulgu, üzerine kilimler, kartonlar, eski gazeteler örtülü, altına bez bağlanmış, kırmızı elbiseli mumya, onunkiydi.

Tanıdıkları ne zaman bir doktor çağırmalarını tavsiye etse, "Hastalığı şeytanın işareti, Peder Pio onu daha önce iki kez ilaçsız tedavi etti" dediler.

Dirilir sandı, kız kardeşlerini gömmedi

Yıllar içinde ortanca kız da hastalanıp yatağa düştü. Doktor çağırılmasını kesinlikle istemedi. "Sadece dua edeceğiz" dedi, "komşuya yiyecek içecek aldirmayacaksın, bizi zehirledikleri muhakkak. Sadece bahçede yetişenleri yiyeceğiz, musluk suyu değil yağmur suyu içeceğiz. Hiç kimseyle görüşülmeyecek." Zaten du-

rumları kötüydü, bu konuşmadan sonra adım adım felakete doğru gittiler. “*Folie à trois*”(üçlü delilik) dörtнала ilerledi. Mistik sanrıları öyle bir boyuta ulaştı ki, artık saatin tıkırtısından çiçeğin kokusuna kadar en basit olayları bile Tanrı'nın bir “işareti” olarak yorumluyorlardı. Yatağa düşenler önce yutkunamadı, üç ay arayla önce biri öldü açlık ve susuzluktan, sonra diğeri. Biri yetmiş sekiz yaşındaydı, kırmızı elbiseli yetmiş üç.

“Tanrı büyüktür” dedi en küçükleri, “isterse diriltir” ve aylarca hayvanlar, bitkiler ve eşyalarla konuşmayı sürdürdü. Her rüyasını yazdı ve ne birini, ne ötekini gömdü. İlk kaybının on sekizinci ayında polis kapıdaydı.

Polislerin iç avludaki yer yatağında dikkatlerini ilk çeken bir orak oldu. Önce onu, daha sonra battaniye ve kartonları kaldırdılar. Altından sağ yanına dönmüş, başının altında yastık, ana karındaki cenin gibi kıvrık bir mumya çıktı. Giysileri ölü bedenden sızan sıvılarla lekelenmişti, etrafında pupalar, ölü sinekler, içinde beyaz toz olan bir bardak, birkaç dini fotoğraf, zamanı geçmiş ilaçlar ve neden orada olduğuna anlam veremedikleri bir şiş.

“Söyle doktor, nasıl ölmüşler?”

“Kırmızı elbiselinin sol femur başındaki kırık dışında başka bir şeyi yok”

“Ya diğeri?”

“Onu anlayamadık. Bize göre her ikisi kaşeksiye bağlı doğal ölüm.”

Küçük kız kardeşi, bir psikiyatri hastanesine götürdüler. “Bir kâbustan uyanmış gibiyim” diye başladı anlatmaya ve ne sordularsa yanıtladı. Sanki aylarca cesetlerle yaşamış kadın gitmiş, yerine sapasağlam biri gelmişti. Yetmiş yaşı, 110 IQ'su ile dört gün sonra taburcu oldu. Dört gün boyunca bir tek ilaç vermediler. rüyasında ne babasını gördü, ne papayı; ne Allah dedi, ne peygamber; ne bir ses duydu, ne de İncil okudu. İhtiyar kadını kız kardeşlerin ölümünden sorumlu tutmadılar, şimdi bir bakımevinde

kalıyor, ciddi bir sağlık sorunu bulunmuyor ve “Bütün bunlar neden oldu?” diye soranlara tek bir cümle ile cevap veriyor: “Kader, nedenini sadece Tanrı bilir.”

“Gel, aynı rüyayı görelim”

Çifte ya da ikiz delilik popüler kültürün çok ilgi çeken bir konusudur. Örneğin “The X-Files”, “CSI Miami”, “Law and Order” ve “Criminal Minds” adlı dizilerin her birinde bu konuyu işleyen bölümlere rastlanır.

Tıp tarihi meraklıları 1600’lerde yaşamış İngiliz Doktor William Harvey’yi kalbin pompa işlevini ve kan dolaşımını ilk tanımlayan hekim olarak bilir. Halbuki o, 1651’de *pseudocyesis*’li (sahte gebelik) bir kadının kız kardeşini buna inandırmasını da raporlamış, böylelikle paylaşılmış sanrılara dikkat çekmişti. Psikiyatri uzmanı Vijay Kumar, Miguel Cervantes’in 1604 dolaylarında yayınladığı *Mançalı Don Kişot*’unda, Don Kişot ile Sancho Panza’nın da aynı sanrıyı paylaştıklarından söz eder.⁷⁵

İlk kez 1877’de Fransız psikiyatrlar Charles Lasègue ve Jean-Pierre Falret’in “*Folie à deux*”⁷⁶ olarak adlandırdığı sendrom, başlangıçta daha çok kadınlarda görüldüğü ve ender olarak ortaya çıktığı ileri sürülse de, artık yaşın ve cinsiyetin önemi olmadığı, üstelik sanıldığından daha sık görüldüğü, evli çiftler, kardeşler, ana baba ve çocuk arasındaki paylaşımların öne çıktığı, büyük bir bölümünün sosyal izolasyonda yaşadığı yazılmakta.⁷⁷ Taraflardan birinin (primer/birincil) diğeri ya da diğerlerini (sekonder/ikincil) etkilediği, birbirlerinden ayrıldıklarında sekonder olanın sağlığına kavuştuğu önemli bir özellik olmakla birlikte, her zaman geçerli değil. Az önce okuduğunuz iki olayda, ne

75. Kumar V (2011) Don Quixote and Sancho Panza: Folie à deux? *British Journal of Psychiatry*, 198: 326-327.

76. Lasègue C ve Falret J (1877) La folie à deux. *Ann Med Psychol* 18:321-55.

77. Arnone D, Patel A ve Tan GM. (2006) The nosological significance of folie à deux: A review of the literature. *Annals of General Psychiatry*, 5, 11.

öğretmen ne de ihtiyar kız kardeş şiddet göstermişti. Halbuki sonu cinayetle biten ortak delilikler de var. Hele suçu işleyen ya da ortak olan sekonder (etkilenen) kişiye, cezai ehliyetinin olup olmadığı tartışmalara yol açıyor. Tabii bazı avukatların savunmalarında çifte deliliği kullandıklarını, kimi zaman başarılı olduklarını belirtelim.

Ne içindeyim zamanın, ne de büsbütün dışında

Duvarın öte tarafından gelen çekiç seslerini duydum,
benim için darağacı inşa ettiklerini sandım.
Sen ölümü beklemenin korkusunu anlayabilir misin?

Steven Truscott

Ne, nasıl, neden, nerede, ne zaman olmuş, kim yapmış? İşte her soruşturmanın kilit soruları. Ama yanıtlanması en zor olanı kuşkusuz zamanla ilgili olanı. Hele bir de yanıldınız mı, masumları ipe yollamanız işten bile değil.

Hava çok sıcaktı, ailece yemek masasına oturmuşlardı. “Ben havuza gideceğim” dedi küçük kız. “Olmaz” dedi baba. “Çok geç oldu, yemeğini bitir.” On iki yaşın asiliğiyle kalktı masadan kız, “Gidiyorum” diye söylendi ve vurdu kapıyı çıktı. Geride kalanlar gidişini umursamadı. Onu son kez gördüklerini bilemediler. Günlerden 9 Haziran’dı, yıl 1959.

Akşam dokuza doğru anne telaşlanmaya başladı. “Çıkıp etrafa sorsak.” Hava Kuvvetleri’nin diğer lojmanlarının kapılarını çaldılar.

“Arkadaşlarla top oynamış, dağılıyorduk” diye anlattı komşulardan birinin oğlu. “Çiftlikteki tayları görmek istedi. Bisikletimin önüne oturdu, köprüden geçip karayoluna çıkınca indirdim. Bizimkiler dışarı çıkacağından kardeşimin yalnız kalmaması için sekizden önce evde olmam gerekiyordu. ‘Otostop yapar giderim’

dedi. Dönüş yolunda bir an arkaya baktım, bir Chevrolet'ye binerken gördüm."

Çocuk bunları daha sonra polise de anlattı. Birkaç ayrıntı daha hatırladı, mesela aracın gri, 59 model ve plakasının sarı renkte olduğu ya da kızı saat 19.30'da karayolu üzerinde bıraktığı gibi.

Kızın cesedini iki gün sonra buldular

Kızın yarı çıplak ve bir hayli çürümüş cesedini 11 Haziran öğleden sonrasında karayolunun yüz metre kadar içerisinde, dikenli telle çevrili ormanlık alanda buldular. Ayakkabı ve çorapları, saç bağı ve mor renkli şortu düzgün biçimde cesedin yanına konmuştu. İç çamaşırı bir metre kadar ötedeydi. Bacaklarının dibindeki yumuşak toprakta iki önemli ize rastladılar. Biri, bisiklete ait aşınmış lastiğe, diğeri lastik tabanlı ayakkabı topuğuna işaret ediyordu.

Olay yerine gelen adli tıp uzmanı Dr. John Penistan, "Kendi gömleğiyle boğulmuş ve tecavüz edilmiş" dedi. Hava Kuvvetleri'nin adli tıp uzmanı Dr. David Hall Brooks'un cevabı kısıydı: "Sana katılıyorum." Dr. John Penistan bedenin üzerinde ve çevresinde semen ya da kan lekesi aradı, bulamadı. Cesedi, altını fotoğraflayabilmek amacıyla sol yanına çevirdi, ayrıca o tarih için pek alışılmadık biçimde, ağzı, kulağı ve vajinasının içinden topladığı larva ve yumurtaları bir kavanoza doldurdu. Cenazenin morga taşınmasını, kavanozların Ontario kriminal laboratuvarında çalışan Biyolog Elgin Brown'a gönderilmesini emretti. Sanırım hiçbir otopsi küçük Lynne Harper'inki kadar ve hiçbir entomolojik kanıt onun bedeninden toplananlar kadar tartışılmamıştır.

Dr. John Penistan'ın hemen o gece tamamladığı otopsi raporu-na göre ölüm nedeni tahmin ettiği gibi bezle boğmaydı, vajinasında semen sıvısı bulmuştu. "Ne zaman öldürülmüş?" diye sordu polis.

"Ölü sertliği neredeyse kaybolmuş" dedi doktor. "Sorunuzun yanıtı mide içeriğinde, son yemeği 5.45'te yediğini biliyoruz. Bu-

na göre 7.45'ten önce ölmüş olmalı. Büyük bir olasılıkla 7.15 ile 7.45 arasında." Doktor, sindirim hızının yemeğin içeriğine, mide-nin asitliğine, kişinin fiziksel ve psikolojik durumuna göre değiştiğinden, dolayısıyla kızın 7.45'ten önce ya da sonra ölmüş olabileceğinden hiç söz etmedi.

14 yaşa yumurta ve larvalarla idam

Biyolog Elgin Brown yumurta ve larvaların *Sarcophagi-dae* ve *Calliphoridae*genus *Calliphora* familyalarından olduğunu bildirdi, yani cesede ilk gelenlerden. Ünlü entomolog Neal H. Haskell'in bilirkişi raporu daha anlaşılırdı: "Larvalar, 9 Haziran günü saat 19.00 ile 19.45 arasında ortaya çıkmış, dolayısıyla cinayet aynı gün saat 17.00 ile 19.45 arasında işlenmiştir." Henüz kimse farkında değildi ama katili ipe götürecek olan ölüm saatiydi. Ölüm saati cesetten toplanan yumurta ve larvaların ait olduğu türe göre hesaplanır. Tabii tür belirlenirken hata yapılmazsa.

Polis elindeki verileri üst üste koydu, köprüye gidip yola doğru baktı ve o saatte, o noktadan karayolunda duran aracın plakasının sarı olduğunun görülemeyeceğine emin oldu. Zaten bir süredir sarı plakalı 59 model Chevrolet'lerin peşine düşmüş, bir yere varamamıştı. Elindeki tek şüpheli kızı bisikletine bindirendi. Yani, yaşlılarından daha iri cüsseli, daha uzun boylu, on dört yaşındaki Steven Truscott. Çünkü Steven'ın akşam sekizde evde olduğunu biliyorlardı, ama cinayet sekizden önce işlenmişti.

İki doktor muayene etti onu. Penisinin her iki yanında sürtünmeye bağlı iki-üç günlük bir santimetre çapında birer kızarıklık gördüler. Ne biri ne diğeri evvelce böyle bir muayene deneyimine sahip olduğu halde bu lezyonların zorlamalı cinsel ilişki sırasında meydana geldiğinde uzlaştılar. Sol bacağının arkasındaki, yine iki-üç günlük yaranın nedenini, kızın bulunduğu alanı çevreleyen dikenli tel çite bağladılar.

Polis evinde yaptığı aramada, o gece giydiği bilinen kırmızı

kot pantolonun yıkanıdığını ve çamaşır ipinde tek başına asılı olduğunu gördü. Üstelik her iki sol dizinde soluk yeşil birer leke vardı. Bu lekelerin kıza tecavüz ederken dizlerini bastığı otlardan kaynaklandığı sonucuna vardılar. Sol paçasının arka ortasındaki yırtık da, bacağındaki yaraya denk geliyordu. Evde, altı lastik bir ayakkabı bulamadılar. Buna karşılık bisiklet oradaydı ve lastikleri, yumuşak topraktaki lastik iziyle örtüşüyordu. Polisin senaryosu basitti. Steven kızı bisikletine almış ve ormana götürmüştü, sevişmeyi teklif etmiş, direnince kızı öldürmüştü. O gece Steven Truscott cinayetle suçlandı.

Polise göre yeterli kanıt vardı ama savcı 9 Haziran akşamı karayolu ve köprüden geçmekte olan iki küçük tanığın anlattıklarından hiç hoşnut değildi. “Saat 7.30’da her ikisini köprüünün üzerinde gördük, beş dakika sonra Steven tek başına dönüyordu.”

Boynundaki ip ölünceye kadar sıkılacak

16 Eylül 1959 sabahı Steven ilk kez yargıç karşısına çıktı. Yaşının küçüklüğü nedeniyle gizlilik kararı alındı. İki hafta süren yargılamasında ne polisin kırmızı kot, penisindeki kırmızılıklar, bacağındaki yara, bisiklet lastiği hakkında anlattıkları, ne de elinde mide içeriği kavanozuyla tanık kürsüsünden otopsi bulgularını sıralayan ve ölüm saatinin 7.45 olduğunu söyleyen Dr. Penistan’ı dinlerken yüzündeki donuk ifade değişmedi. Psikiyatrik muayeneden geçmişti, “on dört yaşında normal bir erkek çocukla uyumlu” bulunmuştu. Mahkeme salonundakiler, “Eğer katil o değilse, neden isyan etmiyor, neden ben katil değilim diye bağırıp çağırıyor?” diye sordular.

30 Eylül’de jüri onu suçlu buldu. Yargıç uzun bir okumadan sonra, kararı şu satırlarla bitirdi: “Boynuna ip geçirilecek ve ölünceye kadar sıkılacak.” On dört yaşındaki Steven Truscott idama mahkûm edilmişti. 1 Ekim sabahı gazetelerin ilk sayfalarını görenler, ortaokul öğrencisinin cinayet ve tecavüzden idama

mahkûm olduğunu okuyunca isyan ettiler. Kanada yargısı tarihinde ilk kez bu yaşta bir çocuğa idam cezası veriyordu. Altı haftaya varmadan ceza, ömür boyu hapse çevrildi ve Steven Truscott davası yavaş yavaş gündemden düştü, ta ki yedi yıl sonra Isabel LeBourdais adlı bir gazeteci "*Steven Truscott Davası*" adlı kitabını yayınlıncaya kadar.

Gizlilik kararı nedeniyle kimse dava dosyasında olan delilleri ve jürinin neden idam kararı verdiğini bilmiyordu. Isabel LeBourdais'nin kitabını okuyan on binler büyük bir adli hata yapıldığı kanaatine vardılar. Yazar, olay yerindeki delil toplamadan başlayarak, otopsiyi, savcıyı, yargıcı, avukatı, kısaca davayla ilgili herkesi önyargılı olmak ve acele karar vermekle suçluyordu. Hedef tahtasının tam ortasına Dr. John Penistan'ı ve onun ölüm zamanıyla ilgili 7.45 sonucunu koymuştu. Haksız da sayılmazdı. Neden vajinadaki semen kalıntısında kan grubu araştırmadıklarını sorguluyordu. Yine haksız sayılmazdı. Aslında araştırılmış ve kurban ile Steven'in aynı kan grubuna sahip oldukları anlaşılnca, bir delil değeri olmadığından dosyaya konmamıştı. (Takdir edersiniz ki, 1950'lerde DNA diye bir analiz olanağı yoktu.) Kitabın yarattığı infial üzerine, dokuz yargıçlı Kanada Yüksek Mahkemesi, Steven Truscott'a yeniden yargılanma hakkı verilip verilmeyeceğini gündemine aldı.

Duruşma salonunda yedi ünlü adli tabip

Kimse cinayetin ne olduğunu onlardan iyi bilemezdi. Zaten ne o günden önce, ne de ondan sonra hiçbir mahkeme salonu bu kadar çok sayıda ünlü adli tabibi bir arada gördü. Dr. Keith Simpson Londra'dan geldi. Dr. Milton Helpert New York'tan ve Dr. Samuel Gerber, Ohio'dan. Üçü, otopsiyi yapan Dr. Penistan ile birlikte iddia makamının bilirkişileriydi. Bir başka İngiliz profesör Dr. Francis Camps, Baltimore'lu Patolog Dr. Charles Petty ve Toronto'lu Dr. Fred A. Jaffe ise savunmanın bilirkişileri. Ölüm sa-

ati, tanık ifadeleri, sarı plakalı gri Chevrolet, bisiklet lastiği, kırmızı kottaki lekeler, gencin penisindeki kırmızılıklar ve akla gelen daha ne varsa masaya yatırıldı. Sonuçta mahkeme heyeti sekize bir oyçokluğuyla Truscott'un yeniden yargılanmasını uygun görmedi.

Yıl 1966'ydı, aylardan Ekim. On dört yaşında cezaevine giren çocuk artık yirmi birinde bir gençti ve yüksek sesle masum olduğunu söylese de itibar eden yoktu.

Cezaevinde on yıl kaldıktan sonra, 1969'da denetimli serbestlikten yararlanmasına karar verdiler. Adını değiştirdi, başka bir kente taşındı, evlendi, yeni bir hayat kurdu, üç çocuğu oldu, "*Lynne Harper'i Kim Öldürdü*" adlı kitabı kaleme aldı. Yeniden yargılanma hakkını elde edemese de, Kanada'nın 1987'de idam cezasını kaldırmasında büyük etkisi oldu.

Avukatlar, "ne zaman" sorusuna dikkat edin

DNA analizleri '90'lı yıllarda gündeme geldi. Kanada, tıpkı Amerika Birleşik Devletleri ve diğer gelişmiş ülkeler gibi haksız yere mahkûn edilenlere "pardon" diyerek milyonlarca dolar tazminat ödemeye başladı. Steven Truscott başvurusunu yineledi, 2007 yılında yeniden yargılandı. Bu kez entomologlar kırk yıl kadar önce olay yerinden toplanan yumurta ve larvaların türünün yanlış belirlendiğini, bu nedenle ölüm zamanının yanlış hesaplandığını ve cinayetin 9 değil de, 10 Haziran günü işlendiğini iddia ettiler.

Ölümden sonra geçen zamanın hesaplanmasında adli entomolojinin önemi yadsınamaz. Ancak bu bilim dalının karşılaştığı en büyük sorun, olay yerinde toplanan örneklerin hangi türe ait olduğunu doğru olarak tanımlamaktır.⁷⁸ Bu noktada en ufak bir yanlış, zamanın da yanlış belirlenmesine neden olur. Şimdilerde morfolojik açıdan büyük benzerlikler yüzünden yapılan yanlışlar, ilk kez 1994'te önerilen DNA analizleri sayesinde yavaş yavaş ortadan

78. Smith KGV (1986) *A Manual of Forensic Entomology*, p. 55. London: Br. Mus. Natl. Hist. 205 pp.

kalkıyor.⁷⁹ Öte yandan larvanın bağırsak içeriği son besin kaynağını yansıttığından, ölünün kimliği de larvadan elde edilen insan DNA'sı sayesinde saptanabiliyor.⁸⁰ Ayrıca adli açıdan önem taşıyan böcek türlerinin popülasyon genetiğiyle ilgili araştırmalar da yapılmakta.⁸¹ Ülkemizde adli entomoloji konusunda ne yazık ki çalışan akademisyen sayısı az. Yeri gelmişken, Hacettepe Üniversitesi Fen Fakültesi Biyoloji Bölümü'nden Prof. Dr. Osman Sert'in⁸² ve alanın ülkemizdeki öncülerinden Ankara Üniversitesi'nden Dr. Halide Nihal Açıkgöz'ün⁸³ emeklerini takdir etmeden geçmeyelim.

Bu ciddi çelişki üzerine 28 Ağustos 2007'de Ontario Temyiz Mahkemesi, Truscott'un delil yetersizliğinden beraatine karar verdi. Adalet Bakanı Michael Bryant, Truscott'tan hükümeti adına özür diledi ve yapılan adaletsizlik nedeniyle “gerçekten üzgün” olduğunu belirtti. Ontario hükümeti, Haziran 2008'de ona 6,5 milyon dolar tazminat ödedi. Belki kırk dokuz yıl sonra bir adli hata telafi edildi, ama küçük kızın cinayeti de aydınlatılamadan kaldı. Şimdi yazacaklarım avukatlara: Kimi olayda sadece “zaman” zanlının beraatini sağlar. Tıpkı az önce aktardığım Truscott davasında olduğu gibi. İşte bu nedenle bilirkişilerin “ne zaman” sorusuna verdiği yanıtı bir bilenle tartışmadan sakın kabullenmeyin.

Bir dokun, bin ah işit

Bir tanık varsa, olayın ya da olayla ilgili bir sesin, kokunun, ışığın “ne zaman” görüldüğünü ya da fark edildiğini belirlemek

79. Sperling FAH, Anderson GS ve Hickey DA (1994) A DNA-based approach to the identification of insect species used for postmortem interval estimation. *J. Forensic Sci.* 39:418–27. Erratum. 2000. *J. Forensic Sci.* 45:1358–59.

80. Campobasso CP, Linville JG, Wells JD ve Introna F (2005) Forensic genetic analysis of insect gut contents. *Am. J. Forensic Med. Pathol.* 26:161–65.

81. Bao F ve Wells JD (2014) Population genetic structure of an invasive forensically important insect. *Electrophoresis*, 35: 3193–3200.

82. Özdemir S ve Sert O (2009) Determination of Coleoptera fauna on carcasses in Ankara province, Turkey. *Forensic Science International* 183(1–3):10, 24–32.

83. Açıkgöz HN (2010) Adli Entomoloji. *Türkiye Parazitol Dergisi* 34: 216–221.

kolaydır. Hatta “Tam o sırada geçen trenin sesini duydum” ya da “Dizi izliyordum, kadın adama tokat attığı sırada patlama oldu” gibi dolaylı bir yanıt verse bile.

Ama zamanla ilgili sorular sadece “Olay ne zaman gerçekleşti?”den ibaret değildir. Olay belli bir zamanda mı gerçekleşti? Kişi tam o zamanda neredeydi? Olay ne kadar sürdü? Kaç defa gerçekleşti? Olay ne hızda gerçekleşti? Olaylar arasında ne kadar zaman farkı var? Olayların sırası nedir? Kim daha önce ateş etti? Hangi bıçak yarası diğerinden önce? Yoksa aynı anda mı gerçekleştiler? Gördüğünüz gibi olayların sadece zamanı ve süresi değil, sıklığı ve sırası da yanıt bekler. Kimi olayda mutlak zaman önemlidir. Steven Truscott’un yargılandığı cinayetlerdeki gibi. Kimi olayda ilk bıçak yarasının hangisi olduğu sorgulanır. Julius Sezar’ın öldürülmesindeki gibi. Kısacası, zaman bilgisiyle çözülecek suçlar saymakla bitmez.

“Kurban kaç yaşında? Ne zaman ölmüş, ne zaman gömülmüş? Kan lekesi kaç yaşında? Kan lekesinin sahibi kaç yaşında? Parmak izi kaç yaşında? İzlerden hangisi daha önce oluştu?” gibi neredeyse son yarım yüzyıldır yanıtlanmaya çalışılanları, bunlara ek olarak telefon kayıtları, bilgisayar dosyaları gibi dijital izlerin de oluşturulduğu, değiştirildiği, silindiği zamanla ilgili soruları unutmamak gerek. Özetle, hele “Ne zaman?” diye sormaya görün, gerçekten bir dokunup bin ah işitebilirsiniz.

Bugüne kadarki deneyimlerimize göre, yanıtlanması en zor soru, izlerin zamanıyla ilgili olandır. Savunma avukatları da özellikle onları mercek altına alır. Çünkü zanlıya ait olan ya da onun yaptığı bilinen bir iz, örneğin parmak izi, eylemden önce meydana gelmişse, suçlu; sonra meydana geldiyse suçsuzdur.

Parmak izi kaç yaşında?

“Kanıt” ya da “CSI Miami” gibi televizyon dizileri polis kriminal laboratuvarlarının olanaklarını gerçeğin çok üzerinde yan-

sıtmakla eleştirilir. Halbuki gördüğünüz araç ve gerecin tamamı gerçektir, benzer şekilde kullanılan yöntemler de. Sadece bazıları henüz kalite güvencesine sahip olmadığından rutinde değil, araştırmalarda kullanılıyor. Birkaç yıla varmadan gelişmiş ülkelerden başlayarak tüm dünya laboratuvarlarının günlük işlemleri arasına girecekler. Bunlardan biri, parmak izinin yaşıyla ilgili.

Ara sıra yapılan ciddi hatalar yüzünden haksız mahkûmiyetlere yol açmakla birlikte, parmak izleri dünya polisinin son yüzyılda suç aydınlatmada en sık başvurduğu kanıttır.⁸⁴ Hatta, DNA analizleriyle karşılaştırıldığında, parmak izi sayesinde aydınlatılan olay sayısı en az on kat fazladır. Parmak izinden sadece kimliklendirmede yararlanılmıyor; yaş, cinsiyet ve ırk hakkında bilgi edinebilmek amacıyla da gerçekleştirilen araştırmalar saymakla bitmez.⁸⁵ Bütün bunlar bir yana, parmak izinin sahibinin bir uyuşturucuya ya da patlayıcıya dokunup dokunmadığı ya da en son ne yediği hakkında bile bilgi edinmek mümkün.

Ancak parmak izinin yaşı, kimi zaman bunların hepsinin ötesinde bir önem taşır. Yaş ile ilgili belli bir mantıktan yola çıkılmıştır: Parmak izi bileşenlerinin fiziksel ve kimyasal özellikleri ve bunların zaman içindeki değişimleri bilinirse, yaşı da saptanabilir. İşte bu nedenle çok uzun yıllardır hem bileşenleri, hem de zaman içindeki değişimleri inceleniyor.⁸⁶ Ancak, bulunduğu yüzeyin niteliği, sıcaklık, ışık, nem, rüzgâr, toz vb. çevresel parametrelere ek olarak kişinin hangi parmağının izi olduğu, yüzeye ne kadar bastırıldığı.

84. Gardner T ve Anderson T (2009) *Criminal Evidence: Principles and Cases* (7th ed.) Cengage Learning, Belmont, CA.

85. Antoine K, Mortazavi S, Miller A ve Miller L (2010) Chemical differences are observed in children's versus adults' latent fingerprints as a function of time. *J. Forensic Sci.*, 55 (2): 513-518.

Asano K, Bayne C, Horsman K ve Buchanan, M. (2002) Chemical composition of fingerprints for gender determination. *J. Forensic Sci.*, 47:4, 805-807.

Michalski S, Shaler R ve Dorman F (2013) The evaluation of fatty acid ratios in latent fingermarks by gas chromatography/mass spectrometry (GC/MS) analysis. *J. Forensic Sci.*, 58(51): S215-S220.

86. Ramotowski RS (2001) *Composition of Latent Print Residues in Advances in Fingerprint Technology* (H.C. Lee, R.E. Gaensslen (Eds.), CRC Press, Boca Raton, pp. 63-104.

Wertheim K (2003) Fingerprint age determination: is there any hope? *J. Forensic Identif.* 53:42-49.

ne uzunlukta bastırıldığı, en son ne zaman elini yıkadığından tutun da, kişinin yaşı, ırkı, aldığı ilaçlar, psikolojik durumu, genel sağlığı, metabolizma hızı ve beslenmesi dahi bu bileşenlerin zamana bağlı değişimini etkiliyor. Hal böyle olunca, henüz parmak izinin yaşı ile ilgili delil niteliğinde bir sonuç verilemediği açık.

Kan lekesinin sahibi kaç yaşında?

Bir olay yerindesiniz, yerde kan, duvarda kurşun izleri var, ortada yaralı ya da ölü yok. Yangın çıkmış, biri yanmış tanınmaz halde, elinizde sadece kemik ve dişleri var. Biri evinde bıçaklanarak öldürülmüş, kapının dışındaki çöp bidonunda cinayet silahı bıçağı buldunuz. Şansınız var, saplayan kendi elini de kesmiş, dolayısıyla sap kısmına kanı bulaşmış. İlk ikisinde kurbanı, üçüncüsünde katili arıyorsunuz.

Elbette ilk işiniz DNA analizi ile profilini belirlemek olur. Öngördüğünüz bir kurban ya da şüpheli varsa mesele yok. Ama ya yoksa, en azından kurbanın ya da katilin kaç yaşında olduğunu bilmek ve soruşturmayı yönlendirmek istemez misiniz? Ama alışlagelmiş DNA analizi kişinin cinsiyetini (amelogenin bölgesi sayesinde)⁸⁷ söyler de, yaşını söylemez.

Tabii yukarıda anlattıklarım iyimser senaryolar. Ya kan taze değil de lekeyse, üstelik topluiğne başı kadar azsa, dahası üç beş yıl öncesine aitse. Hâlâ sahibinin olay tarihindeki yaşını merak ediyor musunuz? Siz etmeseniz de polisler ediyor. Polisler merak edince araştırmacılara da yanıtını bulacak yöntem geliştirmek düşüyor. Zaten adli bilimlerde ne kadar gelişme varsa, hep talep olduğundandır.

Yaşlanmanın mekanizması değişik teorilerle açıklanır. Bunlardan biri “telomer hipotezidir.”⁸⁸ Telomerler, DNA-protein ya-

87. Bu konuda da dikkatli olmak gerek. Çünkü amelogenin bölgesinde, ender olmakla birlikte kan erkeğe ait olduğu halde, kadın sonucu alınır. Bu erkeklere özgü genetik durumun rastlanma sıklığı toplumlara göre değişiklik göstermektedir.

88. Boukmap P (2001) Ageing mechanisms: the role of telomere loss. *Clin. Exp. Dermatol.* 26:562-5

pırsındadır ve kromozom uçlarını korurlar. Her hücre bölünmesinde 50-100 baz çifti kısalırlar. Sağlıklı hücre yaşlandıkça telomer kısalır. Dolayısıyla telomer uzunluğu ile kişinin yaşı arasında bir ilişki olduğu ortada. Ancak ilişki doğrusal olmadığı gibi, cinsiyetten, kalıtmıdan ve çevresel parametrelerden etkileniyor. Bu yüzden matematiksel bir formüle bir türlü oturtulamıyor. Kısacası hata oranı fazla. Bir başka deyişle kurbanınız otuz yaşındaysa, yirmi beş ya da otuz beş zannedebiliyorsunuz. Önemli olan genç ya da ihtiyar oluşu diyorsanız mesele yok. Çünkü telomer uzunluğunu ölçerek yetmiş ile otuzu kesinlikle ayırt edebilirsiniz.⁸⁹

Elimdeki kan lekesi ancak mercimek çapında, üstelik beş yıllık dersiniz, bu kez lekenin N-glikan düzeyini ölçebilirsiniz. Çünkü insan plazma N-glikan düzeyleri ile yaş arasında ilişki olduğu yirmi yıldır biliniyor. Ancak hata payı hâlâ artı-eksi dokuz yıl.⁹⁰ Kısacası, polisiye dizilerde karşımıza çıksa da henüz “Şu kan lekesi kırk üç yaşında birine ait” diyemiyoruz.

89. Tsuji A, Ishiko A, Takasaki T ve Ikeda N. (2002) Estimating age of humans based on telomere shortening. *Forensic Sci Int.* 126:197-9.

90. Gudelj I, Keser T, Vučković F, Škaro V, Šupraha Goreta S, Pavić T, Dumić J, Primorac D, Lauc G ve Gornik O (2015) Estimation of human age using N-glycan profiles from bloodstains. *International Journal of Legal Medicine* 129(5): 955-961.

